

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

839.82

Ib7

1898

v. 6

The person charging this material is responsible for its return on or before the **Latest Date** stamped below.

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

<p>OCT 7 1985</p> <p>MAR 2 1986</p> <p>MAY 2 1986</p> <p>MAY 19 1986</p> <p>MAY 24 1986</p> <p>JUN 13 1986</p> <p>JUN 13 1986</p>	<p>DEC 9 9 1983</p> <p>MAY 19 1986</p> <p>MAY 24 1986</p> <p>JUN 13 1986</p> <p>AUG 03 1985</p> <p>OCT 10 1997</p>	<p>MAY 19 1986</p> <p>MAY 24 1986</p> <p>JUN 13 1986</p> <p>AUG 03 1985</p> <p>OCT 10 1997</p>
---	--	--

HENRIK IBSEN

SAMLEDE VÆRKER

VI

HENRIK IBSEN

SAMLEDE VÆRKER

SJETTE BIND

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SON)

GRÆBES BOGTRYKKERI

1899

I. b 7

1835

v. 6

INDHOLD:

	Side
BIBLIOGRAFISKE OPLYSNINGER ved J. B. Halvorsen I-XXXI	
SAMFUNDETS STOTTER. Skuespil i fire akter	1
ET DUKKEHJEM. Skuespil i tre akter	183
GENGANGERE. Et familjedrama i tre akter	343

SAMFUNDETS STØTTER

PERSONERNE:

KONSUL BERNICK.

FRU BERNICK, hans hustru.

OLAF, deres søn, 13 år gammel.

FROKEN BERNICK, konsulens søster.

JOHAN TONNESEN, fru Bernicks yngre broder.

FROKEN HESSEL, hendes ældre halvsøster.

HILMAR TONNESEN, fru Bernicks fætter.

ADJUNKT RØRLUND.

GROSSERER RUMMEL.

KØBMAND VIGELAND.

KØBMAND SANDSTAD.

DINA DORF, en ung pige i konsulens hus.

FULDMÆGTIG KRAP.

SKIBSBYGGER AUNE.

GROSSERER RUMMELS FRUE.

POSTMESTER HOLTS FRUE.

DOKTOR LYNGES FRUE.

FROKEN RUMMEL.

FROKEN HOLT.

BYENS BORGERE OG ANDRE INDVANERE. FREMMEDE SOFOLK, DAMP-
SKIBSPASSAGERER O. S. V.

(Handlingen foregår i KONSUL BERNICKS hus i en mindre, norsk kystby.)

BIBLIOGRAFISKE OPLYSNINGER

VED

J. B. HALVORSEN.

Samfundets Stotter er skrevet i München Sommeren 1877. Forfatteren havde i de nærmest foregaaende Aar, siden „Kejser og Galilæer“ udkom i 1873, været beskjæftiget med Revision og nye Udgaver af flere ældre Arbejder, og i Mellemtiden ogsaa et Aar været paa sit første Sommerbesog i Hjemlandet. Hans Forlægger vovede nu for første Gang et Oplag af 6000 Exemplarer af hans nye Stykke, der udkom 11. Oktbr. 1877 med Titlen

Samfundets støtter. Skuespil i fire akter af Henrik Ibsen. Kbhvn. 1877. 8. 211 S. Udgaver.

Efter dette første Oplag kom allerede en Maanedstid senere et nyt Oplag paa 4000 Exemplarer, hvorefter Udgavernes Rækkefølge er bleven:

Samfundets støtter. Skuespil i fire akter. Andet oplag. Kbhvn. [30. Novbr.] 1877. 8. 211 S. — Tredje oplag. Kbhvn. [1. Juni] 1893. 8. 211 S.

En i flere Oplag udkommen Eftertryks-Udgave, forlagt af „Skandinavens“ Boghandel, er udgivet i Chicago, sidste Gang 1890. 8. 168 S.

Over-
sættelser.

Podpora společnosti. Cinohra ve čtyrech jednáních. Na český jazyk přeložil a pro české divadlo upravil Gustav Eim. V Praze 1879. 8. [Trykt S. 1—80 i Jaroslav Pospíšil's „Divadelné Biblioteka“ II. 157, sammen med en czeckisk Oversættelse af en Farce af R. Benedix.]

The Pillars of Society. A Play in four Acts. (Translated by William Archer.) [Trykt S. 1—114 i „The Camelot Series“, edited by Ernest Rhys (London 1888. 8.), sammen med Oversættelser af „Gengangere“ og „En Folkefiende“ og med en biografisk-kritisk Indledning af Havelock Ellis. Archers Oversættelse i dette Bind var et revideret Tryk af hans til da blot i Manuskript foreliggende Oversættelse af Stykket, saaledes som det med Titlen „Quicksands or the Pillars of Society“ blev opført i London i Decbr. 1880. Et nyt Optryk af dette Binds Oversættelser, hvoraf Forfatteren i de fire Aar til Udlobet af 1892 havde solgt ikke mindre end 14,367 Exemplarer, er udgivet i London 1896 med Smudstitelblad: „The Scott Library. (No. 36). Plays by Henrik Ibsen“.]

The Pillars of Society. Translated by William Archer. [Trykt S. 155—284 i Vol. I. af „Ibsen's Prose Dramas“. Authorized Translation. Ed. by William Archer. London 1890. 8.]

Yhteiskunnan tukeet. Näytelmä neljässä näytöksessä. Suom. Pio Talmaa [Pseud. f. Augusta Elisabeth Stenius, f. Gripenberg]. Porvoossa [Borga] 1884. 8. 112 S.

Les soutiens de la société. Traduction Pierre Bertrand et Edmond de Nevers. [Trykt

S. 1—145 i T. VII. af „Théâtre d'Henrik Ibsen“. Paris 1893. 8.]

De Steunpilaren van de Maatschappij. Toonspel in vier bedrijven. Vertaald door F. Kapteijn. Hoorn [1893] 8. 203 S.

Le Colonne della Società (Samfundets stotter). Commedia in quattro atti. Traduzione dal Norvegese del Prof. Paolo Rindler e di Enrico Polese Santarnecki. Milano 1892. 8. 106 S. (O. m. T.: „Biblioteca Ibsen“. No. 1.)

Le Colonne della Società. Commedia in quattro atti. Traduzione di Bice Savini. Milano 1897. 8. 2 Bl., 152 S. (O. m. T.: „Teatro straniero“. Fasc. 68.)

Stolpy Obščestva. Drama v 4-ch deïstvijach. Pervod I. Jurovskago. [Trykt S. 103—232 i T. I. af Sobranie sočinenij Henrika Ibsena. Izdanie I. Jurovskago. S. Peterb. 1896. 8.]

Die Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in 4 Aufzügen. Für die deutsche Bühne bearbeitet von Emil Jonas. Berlin 1878. 8. 95 S. (O. m. T.: „Jankes Haus-Bibliothek“ No. 26—27.)

Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in 4 Aufzügen. Unter Mitwirkung von Emma Klingensfeld veranstaltete deutsche Original-Ausgabe der „Samfundets stotter“. München 1878. 8. 208 S.

Die Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in vier Aufzügen. Deutsch von Wilhelm Lange. Leipzig [1878] 8. 106 S. (O. m. T.: Reclam's Univ.-Bibl. No. 958. Senere ogsaa indlemmet i samme Forlæggers „Henrik Ibsen's Gesammelte Werke“. Bd. I. Lpz. [1889].)

Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in vier Akten. Deutsch von G. Morgenstern. Lpz. u. Wien [1891]. 8. 118 S. (O. m. T.: „Meyers Volksbücher“ No. 910. 911.)

Die Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in vier Aufzügen. Deutsch von E. Klingsfeld. Vom Verfasser autorisierte deutsche Ausgabe. Zweite Auflage [af ovennævnte i München 1878 udgivne Oversættelse]. Berlin 1890. S. [Trykt i de paa S. Fischers Forlag udkomne „Henrik Ibsen's Werke herausgegeben von Julius Hoffory“, I. Moderne Dramen, S. 269—395; og samtidig udgivet som Bd. X. af „Nordische Bibliothek herausgegeben von Julius Hoffory“, Berlin 1890. S. 2 Bl., 125 S.]

Die Stützen der Gesellschaft. Schauspiel in vier Aufzügen. Deutsch von Helmine Fick. Halle a. d. S. [1897.] S. 1 Portr., 4 S., S. 1—135. (O. m. T.: Hendel's „Bibliothek der Gesamtlitteratur des In- und Auslands“, No. 1051, 1052.)

Kommen-
tarer.

H. Jäger: Henrik Ibsen (Kbh. 1888), S. 253—256; H. Jäger: Henrik Ibsen og hans værker (Kra. 1892), S. 127—140; E. Bøgh: Dit og Dat fra 1877, S. 240—248; A. Schack: Udviklingsgangen i H. Ibs Digtning (Kbh. 1897), S. 89 fg.; V. Vasenins: Henrik Ibsen (Stthm. 1882), S. 272—285; F. Berndtsson: Dramatiska studier (Hfors. 1878), S. 202—212; L. Passarge: Henrik Ibsen (Lpz. 1883), S. 252—263; E. Sierke: Kritische Streifzüge (Brschw. 1884), S. 441—450; Ad. von Hanstein: Ibsen als Idealist (Lpz. 1897), S. 88—96; E. Reich: Ibsen's Dramen (Dresden u. Lpz. 1894), S. 99—115; O. Brahm: Henrik Ibsen (Berlin 1887), S. 40—43; H. H. Boyesen: A Commentary on the Writings of Ibsen (New York 1894), S. 181—197; G. B. Shaw: The Quintessence of Ibsenism (London 1891), S. 75—78; de Bom: Ibsen en zijn werk (Gent 1893), S. 59—61; A. Ehrhard: Ibsen et le Théâtre contemporain (Paris 1892), S. 263—285; E. Tissot: Le drame norvégien (Paris 1893), S. 105 fg.; G. M. Scallinger: Ibsen (Napoli 1895), S. 28—30; Fedraheimen 1877, No.

4 og 5 af A. Garborg; Bergensposten 1877, No. 246, 248, 250, 256 [af Nordahl Rolfsen, om hvis Recensjon Ibsen i et Brev til Forf. senere bl. a. udtalte: „Disse Artikler indeholder til Belysning og rigtig Forstaaelse af Stykket alt det, som jeg helst vilde skulde blive sagt, alt det, som af andre Kritikere enten slet ikke er bleven bemærket eller ogsaa urigtig opfattet“]; Letterstedtske Nordisk Tidsskrift 1878, S. 180—183 af C. R. Nyblom; Finsk Tidsskrift 1878, I. 476—480 af R. Hertzberg; Die Gegenwart, Bd. 35, 1889, S. 270 fg., af Maximilian Harden; The Contemporary Review Vol. 56, 1889, S. 908—25 af Rob. Buchanan; The Quarterly Review, Vol. 172, 1891, S. 305—19; Revue d'Art dramatique 1. Novbr. 1890 af Ch. de Casanove; Revue Bleue, 1896, II, 60, af J. du Tillet.

Da Stykket kom ud, blev det indleveret til Opførelse paa Hovedscenerne i Danmark, Sverige og Finland, ligesom til Theatret i Bergen, derimod ikke til Kristiania Theater, med hvis daværende Styrelse Digteren levede paa spændt Fod. Den svenske Direktør Key var den første, som med sit Selskab lod Stykket opføre i Kristiania (i svensk Oversættelse) paa Ibsens eget gamle Theater i Møllergaden 6. Novbr. 1878. Paa Kristiania Theater kom det først til Opførelse 7. Marts 1879 og gaves for 54. Gang ved Theatrets Afskedsforestilling 15. Juni 1899. Paa det norske Theater i Bergen faadt Forsteopførelsen Sted allerede 30. Novbr. 1877, medens for de øvrige norske Provinsscener den danske Direktør Chr. W. Fogth havde erhvervet Eneretten til Opførelse af Stykket, der af hans Selskab blev spillet i de fleste norske Byer udenfor Kristiania og Bergen i hele Sæsonen 1878—79. — Paa det kgl. Theater i Kjøbenhavn gik Stykket første Gang 18. Novbr. 1877 [Billeder fra Iscenesætningen

Opførelser

findes i Ill. Tid. XIX, No. 948] og gaves i Sæsonens Løb ialt 21 Gange; det gjenoptoges 17. Septbr. 1896 og har nu i det hele oplevet 53 Opførelser paa denne Scene. Til Opførelse paa de danske Provinsteatre havde Direktor Aug. Rasmussen erhvervet Eneretten og af hans Selskab blev det spillet første Gang paa Theatret i Odense 14. Novbr. 1877. Senere blev Opførelsesretten erhvervet ogsaa af Direktorerne Th. Cortes, Jul. Petersen og Vilh. Petersen; ved de fire Direktors Selskaber oplevede Stykket alene i Tidsrummet 1877—1880 ca. 100 Opførelser i Danmarks Provinser samt i Slesvig. — I Sverige gik Stykket første Gang paa Dramatiska Teatern i Stockholm 13. Decbr. 1877, paa Göteborgs Theater i Februar 1878; paa de svenske Provinsscener (Falm, Gefle, Upsala o. fl. St.) opførtes det af det Engelbrechtske Selskab ved en Række Forestillinger 1892. — I 1878 gik det første Gang over Scenen paa det svenske Theater i Helsingfors, som gjenoptog Stykket 1897; paa det finske Theater sammesteds blev det spillet hele Sæsonen 1883—84. Ikke paa noget Sprog har dog dette Stykke oplevet saa mange Opførelser som paa Tysk. Da det var nyt, var Konkurrencen om at erhverve Stykket for de faste Repertoarer saa stærk, at i Begyndelsen af Februar 1878 stod det i en og samme Uge paa ikke mindre end 5 Berlin-Theatres Spilleliste: Belle-Alliance Theater (25. Jan.), Stadttheater (2. Febr.), Nationaltheater (3. Febr.), Ostendtheater og Reuniontheater (6. Febr.). „en Succes, som er uden Side-stykke i Berlins Theaterhistorie“ („Nat.-Zeit.“). Det blev inden Udgangen af 1878 sat paa Repertoiret for ikke mindre end 27 Hof- og Stadttheatre over hele Tyskland og Osterrige, holdt i 1879 sit Indtog paa endnu flere og har senere dels yderligere udvidet sit Herredomme paa andre Theatre i Tyskland.

Østerrig og Schweiz, dels ogsaa været gjenoptaget i nye Indstuderinger paa Scener, som alt tidligere havde spillet Stykket (Deutsches Theater i Berlin 1889, 1891 og 1896, Berliner-Theater 1894, Lessing-Theater i Berlin, Schiller-Theater i Berlin 1896, Königlich-Schauspielhaus i Berlin 20. Marts 1898, Deutsches Volkstheater i Wien 1890 og 1896, Nationaltheater i Budapest 1890, Hoftheatret i Dresden 1896, Hoftheatret i Stuttgart 1897, Pollinis Theater i Hamburg 1897, Burgtheater i Wien 1895 og 1897 o. m. fl.). I tysk Oversættelse har Stykket til nu gaaet paa mindst 60 Theatre og oplevet over 1200 Opførelser. — Paa den engelske Scene blev Ibsen først indført med dette Stykke ved Opførelsen i W. Archer's Oversættelse paa Gaiety Theatre i London 15. Decbr. 1880; af rejsende engelske Skuespillerselskaber er det bleven ført ud i Verden helt til Australien og Sydafrika (1892), medens paa den anden Side den amerikanske Skuespillerinde Mrs. Winslow har holdt Oplæsninger af Stykket i London og andre engelske Byer i 1890. — I Paris blev det spillet af L'Ocuvre-Theatret i Juli 1896. — I Rom opførtes det paa Teatro delle Valle i Januar 1893, hvorfra Stykket senere gik paa Tourné til Byer i Mellem- og Nord-Italien. — I New-York gik det paa Amberg Theatre (med Possart som Konsul Bernick) i Decbr. 1889.

Et Dukkehjem er skrevet i Amalfi under Digterens Sommerophold der 1879. Han har paa en Forespørgsel af nærværende Forfatter bekræftet Samtidens Rygte om, at der til Grund for Stykkets Fabel ligger en virkelig Begivenhed i et dansk-norsk Ægtepars Livshistorie. I et Oplag af 8000 Exemplarer udkom den 4. Decbr. 1879:

Udgaver

Et dukkehjem. Skuespil i tre akter. Af Henrik Ibsen. Kbhvn. 1879. 8. 180 S.

Trods det store 1ste Oplag forelaa allerede Maanedsdagen derefter et nyt Oplag paa 3000 Exemplarer. Rækkefølgen af Udgaver i Originalsproget er følgende:

Et dukkehjem. Skuespil i tre akter. Andet oplag. Kbhvn. [4. Januar] 1880. 8. 180 S.

Tredje oplag. Kbhvn. [8. Marts] 1880. 8. 180 S. — Fjerde oplag. Kbhvn. [12. Febr.] 1896. 8. 180 S.

En i flere Oplag udkommen Eftertryks-Udgave, forlagt af „Skandinaven“s Boghandel, er udgivet i Chicago, sidste Gang 1890. 8. 154 S.

Nora ili domt na kuklata, drama v 3 deistvija. Prövel ot nemsjkija prevod na Wilhelm Lange, i sravnit s frenskija na M. Prozor. [Oversat fra den tyske Oversættelse af Wilhelm Lange, og sammenholdt med den franske af M. Prozor (af Stoil Staneff)]. Izdava P. Chr. Stanceff. Russe 1897. 8. 134 S., 1 Bl. [Trykke]lsliste].

Nora. A Play in three Acts. From the Norwegian by T. Weber. Copenhagen 1880. 8.

Nora. A Play. Translated from the Norwegian by Henrietta Frances Lord. London 1882. 8. XXIV S. [Life of Henrik Ibsen by Frances Lord]. 120 S.

The Doll's House. A Play. Translated from the Norwegian by Henrietta Frances Lord. New York 1889. 8. 148 S. (S. 3 - 28 udgjøres af Oversætterindens „Life of Henrik Ibsen“.)

Nora; or, A Doll's House. (Et dukkehjem.) A Play by Henrik Ibsen. Translated from the Norwegian by Henrietta Frances Lord. New Edition. Revised [With a Preface to Second Edition]. London 1890. 8. XXXII S., 116 S. (Et nyt,

Over-
sættelser.

forøvrigt ganske identisk. Tryk af denne Oversættelse findes med Aarstallet 1891 paa Titellbladet.)

A Doll's House. Play in three Acts. Translated by William Archer. [With 6 Illustrations.] London 1889. 4. 6 Bl., 123 S. (Edition de luxe, udgivet til Erindring om Stykkets første Opførelse paa Novelty Theatre i London 7. Juni 1889 og trykt i 115 numererede, af Forlæggeren T. Fisher Unwin egenhændig signerede Exemplarer, nu alle udsolgte.)

A Doll's House. Translated by William Archer. [Trykt S. 285—389 i Vol. I. af „Ibsen's Prose Dramas“. Authorized Translation. Ed. by William Archer. London 1890. 8.]

A Doll's House. Translated by William Archer. With five Photographs. London 1892. 8. 1 Bl., 107 S. (Folkeudgave, udgivet til Erindring om Stykkets Opførelse paa The Avenue Theatre i London 19. April 1892.)

A Doll's House: Play in three Acts. By Henrik Ibsen. Translated by William Archer. London 1897. 8. (Shilling-Udgave, blot med Omslagstitel, i Særtryk af „Ibsen's Prose Dramas“, Vol. I., med Bibehold af Pagineringen S. 285—389.)

Nora. (Et Dukkeljem.) Näytelmä kolmessa näytöksessä kirjoittanut Henrik Ibsen. Suomeksi. [Karl Alex. Slöör.] Helsingissä [1880.] 8. 2 Bl., 128 S.

Maison de poupée. Drame en trois actes. Traduit du Norvégien par M. Prozor. Avec une préface d'Édonard Rod [et une notice sur „Maison de poupée“ par M. Prozor]. Paris 1889. 8. [Trykt S. 139—279 i et Bind med Hovedtitlen „Henrik Ibsen. Théâtre“, hvis første Del udgjøres af en Oversættelse af „Gengangere“.]

Nora, vertaald uit het Noorsch door Hen-

rica. Voorrede van Dr. S. J. Warren. Amsterdam 1887. 8. VII S., 109 S.

Nora, tooneelspel in drie bedrijven. Vertaald mit het Noorsch door Henrica. Tweede druk. Kampen [1893]. 8. 2 Bl., 109 S. (O. m. T.: „Tooneelfonds“ No. 407. I denne Udgave er Dr. Warrens Fortale udeladt.)

Casa della bambola. Dramma in tre atti. Traduzione dall' originale norvegese di Alfredo Mazza. [Trykt med en kritisk Indledning i „Gazetta d'Italia“ 1884, No. 358 fg.]

Casa di bambola. Commedia in 3 atti. Traduzione di L. Capuana. Milano 1895. 8. (O. m. T.: „Biblioteca Ibsen“. N. 8. Oprindeligt trykt, med Illustrationer, i det romerske Theaterblad „Carra di Tespi“ 1891 for 24. Jan. og flg. Dage.)

Nora. Dramat w trzech aktach po szwedzku. Opracowanie Cyryla Danielewskiego. Warszawa 1882. 8. 96 S. (O. m. T.: „Wislickiego Adama“ 46.)

Casa de Boneca. Drama em tres actos. [Trad. de Fernandes Costa.] Lisboa 1894. [Trykt i Tidsskriftet „A Leitura. Magazine litterario“ 1894, No. 1—5.]

„Nora“. Drama v 3 děistvijach, oč. Henrika Ibsena. Përevod P. V. Garvina. S.-Peterb. 1883. 8. 172 S.

Nora, ili domasnij očag kukolki. Drama v 3 děistvijach H. Ibsena. Përevod M. P. Moskva 1891. 8. 113 S.

Nora. Drama v 3ch děistvijach. Përevod P. I. Veinberga. [Trykt S. 5—102 i T. I. af Söbranie socinenij Henrika Ibsena. Izdanie I. Jurovskago. S. Peterb. 1896. 8.]

Nora. Pozorišna igra u tri čina. Od H. Ib-

sená. S pišćevimi dopuštenjem preveo Milan Šević. U Beogradu [Belgrad] 1891. 8. 86 S.

Casa de muñeca [Drama en tres actos] por Enrique Ibsen. Con un estudio preliminar por L. Passarge [Biografía S. 5—36, „El Teatro de Ibsen“, S. 37—68 og „Noticia sobre Casa de muñeca“ af M. Prozor S. 69—81]. Madrid [1894]. 8. 278 S., 1 Bl. (O. m. T.: „Colección de libros escogidos“, udg. af „La España moderna“.)

Ett dockhem. Skådespel i tre akter. [Oversat af R. Hertzberg.] Helsingfors 1880. 16. 122 S. [Særtryk af „Helsingfors Dagblad“s Foljeton.]

Nora. Schauspiel in drei Aufzügen. Deutsch von Wilhelm Lange. Einzig autorisirte deutsche Ausgabe. Leipzig [1880]. 8. 90 S. (O. m. T.: Reclam's Univ.-Bibl. No. 1257. Senere ogsaa indlemmet i samme Forlæggers „Henrik Ibsen's Gesammelte Werke“. Bd. I. Lpz. [1889].)

Ein Puppenheim. Schauspiel in drei Akten. Deutsch von M. von Borch. Berlin 1890. 8. 2 Bl., 98 S. (O. m. T.: „Nordische Bibliothek herausgegeben von Julius Hoffory“, Bd. XII., og samtidigt trykt i de paa S. Fischers Forlag udkomne „Henrik Ibsen's Werke herausgegeben von Julius Hoffory. Moderne Dramen“, II. 1—98.)

Nora, oder Ein Puppenheim. Schauspiel in drei Aufzügen. Aus dem Norwegischen von Charles Kirschenstein. Lpz. u. Wien [1891]. 8. 95 S. (O. m. T.: „Meyers Volksbücher“, Nr. 895, 896.)

Ein Puppenheim. Schauspiel in drei Aufzügen. Aus dem Norwegischen übertragen von I. Engeroff. Halle a. d. S. [1892]. 8. 1 Portræt, 82 S. (O. m. T.: Hendl's „Bibliothek der Gesamtlitteratur des In- u. Auslandes“ No. 597.)

Nóra. Színmű Három Felvonásban. Irla

Ibsen Henrik. Forditotta Reviczky Gynla. Győr [1899]. S. 112 S. (O. m. T.: „Egyetemes Könyvtár, szerkeszti Ferenczy József“ II. 37.)

Kommen-
tarer.

N. Hertzberg: „Er Ibsens Kvinde-Typer norske?“ (Kra. 1893. S. 36 S.); K. Krogh-Tønning: „Hedenske og kristelige Tanker om Ægteskabet“. (Prædiken 2. S. e. H. T. Porsgrund 1880. S. 24 S.); A. Strömbäck: „H. I.'s Et Dukkehjem“. (Till til Tidskr. för hemmet, XXIII.); V. Vasenius: „H. I.'s tragedi Et Dukkehjem“ (Hfors. 1880. S. 29 S.); L. H. Aberg: „Nagra ord om H. I.'s Et Dukkehjem“ (Sthlm. 1880. S. 22 S.); L. H. Aberg: „I äktenskapsfragan“ (Sthlm. 1883. S. 91 S.); R. Schenström: Max Nordau, Henrik Ibsen och kvinnofragan (Sthlm. 1896. S.); W. Schäfer-Dittmar: Nora. Eine Lebensgeschichte. (Lpz. 1895.) -- „Et Dukkehjem“ paa Nationaltheatret [Texten af Herman Bang, med 8 Kostume-Fotografier af de Rollehavende paa det kgl. Theater i Kbhvn.]. (Kbhvn. 1880. S.).

H. Jæger: Henrik Ibsen (Kbh. 1888). S. 256—263; H. Jæger: Henrik Ibsen og hans værker (Kra. 1892). S. 141—150; G. Brandes: Henrik Ibsen (Kbh. 1898). S. 108 fg.; Herman Bang: Kritiske Studier og Udkast (Kbh. 1880). S. 204—228; A. Schack: Udviklingsgangen i H. I.'s Digtning (Kbh. 1897). S. 91—107; [O. O. U. von Feilitzen:] Ibsen och äktenskapsfragan (Sthlm. 1882). S. 69—104; V. Vasenius: Henrik Ibsen (Sthlm. 1882). S. 286—307; Lou Andreas-Salomé: Ibsens Kvindeskikkelser (Overs. Kra. 1893). S. 14—36; L. Passarge: Henrik Ibsen (Lpz. 1883). S. 281—296; Leo Berg: H. I. und das Germanenthum in der modernen Litteratur (Berlin 1887). S. 23—27; Otto Brahm: Henrik Ibsen (Berlin 1887). S. 43—47; A. Garde: Der Grundgedanke in Ibsen's Dichtung (Lpz. 1898). S. 36 fg.; Ad. von Haunstein: Ibsen als Idealist (Lpz. 1897). S.

99—106; E. Reich: Ibsens Dramen (Dresden u. Lpz. 1894), S. 116—133; de Bom: Ibsen en zijn werk (Gent 1893), S. 59—61; H. H. Boyesen: A Commentary on the Writings of Ibsen (New York 1894), S. 199—218; Sir E. R. Russell and P. C. Standing: Ibsen on his merits (London 1897), S. 60—62, 164—168; G. B. Shaw: The Quintessence of Ibsenism (Lond. 1891), S. 78—82; A. Ehrhard: Ibsen et le Théâtre contemporain (Paris 1892), S. 286—314; Ch. Sarolea: Henrik Ibsen (Paris 1891), S. 47—51; E. Tissot: Le drame norvégien (Paris 1893), S. 106 fg., 128 fg.; Jules Lemaitre: Impressions de Théâtre, 5e Série (Paris 1891), S. 26—53; Boccardi: La donna nell' opera di H. I. (Milano 1893), S. 27—31; G. M. Scaligner: Ibsen (Napoli 1895), S. 31—35, 94 fg.

Intet af Ibsens Arbejder havde fremkaldt en saa heftig og omfattende Diskussion som den, der fulgte Udgivelsen af dette Skuespil. Det blev en Diskussion dels af æsthetisk-kritisk Art, dels om filosofiske og sociale Spørgsmaal. Og Debatten blev ikke indskrænket til de nordiske Sprogs Grænser, den førtes, efterhvert som Stykket i Oversættelser og ved sceniske Opførelser blev kjendt i og udenfor Europa, ogsaa over i de fremmede Landes Blad- og Tidsskrift-Litteratur og er endnu, tyve Aar efter Skuespillets Udgivelse, ikke helt stanset. Til de ovenfor givne Henvisninger til særskilt udkomne Ibsen-Monografiens Kommentarer, vil være at føje en lang Række af Henvisninger til Artikler i Blade og Tidsskrifter fra baade den gamle og den nye Verden. For de nordiske Rigers Vedkommende er en Oversigt over de væsentligste af disse kritiske Bidrag meddelt i „Norsk Forfatter-Lexikon“ III. 61 fg. — I England fremkaldte Opførelsen paa „Novelty Theatre“ i London 7. Juni 1889 og den dermed sam-

menhængende Udgivelse af Archers Oversættelse den første Ibsen-Bevægelse i Presse og Publikum, som snart efter var delt i to Lejre: Konversationen ved Londons „Five o'clock teas“ bemægtigede sig Emnet og Bladenes heftige Polemik øgede Diskussionsjens Fyr og Flamme, medens Stykkets omtrent samtidige Opførelse i Boston og Melbourne holdt Debatten vedlige i hele den engelsktalende Verdens dannede Klasser, indtil Striden blussede op med fornyet Styrke, da i Marts 1891 „Gengangere“ blev spillet paa „Independent Theatre“ i London. Oversigter over den engelske Ibsen-Bevægelse findes i The Fortnightly Review, Vol. 51, S. 107—121 af Edmund Gosse, i Vol. 52, S. 30—37 af Wm. Archer og i Vol. 55, S. 725—740 af Oswald Crawford; i „Freie Bühne“ Bd II, 809—814 af Jón Stefánsson og i Bd. IV, 1064—1068; samt i „Cosmopolis“ Vol. I, 88 fg. af Arthur B. Walkley. Et Udvalg af Ibsen-Modstandernes nparlamentariske Skjældsord har Wm. Archer stillet sammen i „Pall Mall Gazette“ for 8. April 1891. — Lignende Bidrag til Belysning af Ibsen-Bevægelsen i franske Theater- og Litteraturkredse findes i „Cosmopolis“ Vol. II, 738—752 af Francisque Sarcey; i „Neue deutsche Rundschau“ 1894, I, 517 fg. af Henri Albert.

Fortsættelser
af Stykket

Et af de i Debatten om Skuespillet meget omtvistede Punkter var dets Slutning. Strax efterat „Nora“ var udkommen i tysk Oversættelse, modtog Digteren fra sin Oversætter og Forretningsfører ligeoverfor de nordtyske Theatre Meddelelse om, at der var Grund til at frygte for, at der vilde udkomme en „Bearbejdelse“ af Stykket med ændret Slutning, og at adskillige Theatre vilde foretrække denne. For at forebygge Muligheden af „en barbarisk Voldshandling“ af denne Art fra fremmed Haand, sendte Ibsen sin Forretningsfører til „Afbenyttelse i Nøds-

fald et Udkast til en Ændring, ifølge hvilken Nora ikke kommer ud af Huset, men af Helmer tvinges hen i Doren til Bornenes Sovekammer; her vexles et Par Repliker, Nora synker sammen ved Doren og Tæppet falder.“ Med denne ændrede Slutning opførtes Skuespillet, imod Digterens Onske, paa flere Theatre i 1880, bl. a. i Flensborg og paa Residenz-theater i Berlin et Par Gange. — For at tilfredsstille Publikums Krav paa en forsonende Slutning, har ogsaa andre Forfattere givet sig ilag med en saadan „Fortsættelse“. Et norsk Arbejde af dette Slags var „Hvorledes Nora kom hjem igjen. Et Efterspil“ [af M. J. Bugge]. (Kra. 1881. S. 32 S.). I Finland forsogtes noget lignende i det utrykte Arbejde „Det umulige muligt“ [af Dr. F. Wahlberg], som opførtes paa Nya Teatern i Helsingfors 1. Marts 1881. I England lod Walter Besant trykke et Slags Fortsættelse i Romanform „The Doll's House — and After“ i „English Illustrated Magazine“, Jan. 1890 (oversat i norske Dagbladet s. A. No. 2 fg.). Og endelig udgav den amerikanske Forfatterinde Ednah D. Cheney en Bog med Titlen „Nora's Return. A Sequel to „The Doll's House of Henry Ibsen“ (Boston 1890. S. 64 S.). Et Slags Fortsættelse, Efterligning eller Variation af Ibsens Arbejde var ogsaa Italieneren Giacosas 1 Akts-Skuespil „Diritti del Animo“, hørende til Eleonora Duses Repertoire ved hendes Tourné til Nordeuropa i Novbr. 1896.

[Harald Schmidt.] „Det Vidunderligste eller 4de Akt af Et Dukkehjem“ (opført paa Studentersamfundets Theater i Kristiania i Oktbr. 1880 og trykt S. 1—14 i „Studenterkomedier af S.“ — [Ernst Meyer:] „Ett dockhem. Drama i tre akter. Bearbetning för nations-scenen af M. E.“ (Sthlm. 1881. 4. 18 S. Trykt i 30 Exemplarer.) — Soren Petersen: „Et Parodier.

Dukkehjem. Bornevovl med Sange". (Kbhvn. 1881. S. 24 S.) [Anstey Guthrie:] Punch's Pocket-Ibsen (London 1893). S. 35—77; Punch's Lomme-Ibsen (Kra. 1893). S. 59—88; H. Molander: „Ibsen i västflicksformat" (Sthlm. 1895). S. 11—45.

Opførelser

Paa Kristiania Theater fandt Førsteopførelsen Sted 20. Januar 1880 med Fru Johanne Juell som Nora; for sidste (72de) Gang gik Stykket 2. Oktbr. 1895; som Gjæst i Noras Rolle optraadte 17. Juni 1883 Fru Betty Hennings, 22. Maj 1885 Frk. Ida Aalberg. Paa Bergens Theater gik Stykket første Gang 30. Januar 1880. — I Norges øvrige Byer blev Stykket opført Februar—Maj s. A., dels af den danske Theaterdirektor Chr. W. Foghts Selskab, som bl. a. bragte det til Opførelse paa Verdens nordligste Scene i Hammerfest, dels af det daværende Folke-theaters Selskab fra Kristiania (med F. A. Cetti som Gjæst i Helmers Rolle); Konkurrencen mellem disse to rejsende Selskaber endte tilsidst med gjensidige retslige Sogsmaal om Forstaaelsen af den af hvert af Selskaberne erhvervede Ret til Opførelsen. Høsten 1898 blev Stykket paany opført i enkelte norske Provincesbyer af et rejsende norsk Selskab, som med Forfatterens Tilladelse gik paa Tourné med dette Arbejde. — Den første Scene, som forte Skuespillet frem for Publikum, var det kgl. Theater i Kjøbenhavn, hvor Fru Hennings kreerede Nora 21. Decbr. 1879 for udsolgt Hus. Stykket har senere hort til Theatrets faste Repertoire, blev senest gjenoptaget i Sæsonen 1895—96 og har hidtil ialt oplevet 66 Opførelser. — Paa de danske Provinsscener blev Stykket opført af August Rasmussens Selskab ved 40 Forestillinger fra 20. Januar 1880 samt af Wilhelm Petersens Selskab i Slesvig, første Gang i Haderslev 11. Februar 1880. Paa Kgl. dramatiska Teatern i Stockholm fandt Førsteopførelsen Sted

8. Januar 1880 med Fru Hwasser som Nora, paa Theatret i Goteborg 19. Marts s. A. — Paa det finske Theater i Helsingfors var „Nora“ (Ida Aalberg) det første Ibsen-Stykke, som kom frem paa Scenen, i Oversættelse af Professor Julius Krohn og Hofraad Karl Slöör; Førstepforelsen fandt Sted 25. Februar 1880, indledet og efterfulgt af en heftig Polemik i Bladene; senere har Stykket gaaet mange Gange og har været af største Betydning for det finske Theaters Udvikling. Paa de svenske Theatre i Helsingfors, Åbo o. a. St. kom Stykket ligeledes til Opførelse i Begyndelsen af 1880 og gjenoptoges senere i Marts 1887 med Fru Bruno som Nora.

En udtømmende Redegjørelse for Skuespillets Scenehistorie i den hele øvrige Verden tør være en næsten uloselig Opgave. Hvad her i al Korthed skal meddeles, tilsigter blot at give et Indtryk af det norske Skuespils mærkelige Verdensvandring, idet bl. a. enhver Melding om Stykkets Modtagelse af Tilskuerne, om den kunstneriske Værdi og Karakter af Fremførelsen m. v. her maa udelades. Selv rent statistisk seet er de følgende Data blot at anse som ufuldstændige Prover paa, hvad en saadan Redegjørelse vilde bringe. I Tyskland var Residenztheater i München den første Scene, hvor Stykket kom frem 3. Marts 1880 i Digterens eget Nærvar og med Fru Ramlo-Conrad som Nora. I samme Aar kreerede Fru Hedwig Niemann-Raabe Nora ved Forestillinger paa Thaliatheater i Hamburg, Kgl. Theater i Dresden, Residenztheater i Hannover og Residenztheater i Berlin. I den tyske Rigs-hovedstad blev det i Novbr. 1888 optaget paa Lesing-Theatret, hvor Digteren selv overvar Opførelsen, med Fru Lilli Petri som Nora, 11. Marts 1889 og hvor det allerede i Marts 1890 havde naaet den 60de Forestilling, medens Residenztheater dersteds

samtidig havde bragt Tallet af sine Opførelser op til 90. I Marts 1894 blev Stykket spillet paa Berliner-Theater (Nora: Fru Pasch-Grevenberg fra München) og atter i Sæsonerne 1895—97. I Septbr. 1894 og senere i Sæsonerne 1895—97 gik det paa Deutsches Theater (Nora: Agnes Sorma). Den 28. Septbr. 1899 blev det som Nyhed opført paa Schiller-Theatret (Nora: Fru Gertrud Eysold). I Septbr. 1881 blev det spillet paa Stadttheater i Wien. i Marts 1888 paa Carl-Theater sammesteds med Grevinde Prokesch-Osten (Friederikke Gossmann) som Nora, i Jan. 1895 paa Volks-Theater og i Septbr. 1897 paa Raimund-Theatret i Wien. I Januar 1886 optog Hofftheatret i Meiningen det paa sit Repertoire, i Marts 1890 Hofftheatret i Weimar, hvis Skuespillere ogsaa opførte det i Leipzig i Decbr. 1891; i Oktbr. 1887 satte Stadttheater i Köln Stykket paa sin faste Spilleliste (Nora: Fru Milan-Doré), i Marts 1890 Hofftheatret i Dresden, i Maj 1888 det tyske Theater i Prag (Nora: Johanna Buska), i Sæsonen 1896—97 Hofftheatret i Stuttgart. — Theaterverdenen i St. Petersburg gjorde sit første Bekjendtskab med Stykket paa det polske Theater i Novbr. 1881 (Nora: Helene Modrzejewska), i russisk Opførelse paa det store Theater i Februar 1884 og senere paa det lille Theater i Septbr. 1895 (Nora: Fru Javorski), medens Publikum i den russiske Hovedstad fik Lejlighed til at se Eleonora Duse spille Nora i Februar 1892 og Agnes Sorma i Marts 1892. Paa det store Theater i Warschau gik Stykket allerede i Februar 1882, paa Nationaltheatret i Belgrad 1889, paa det kroatisk Teater i Agram 1890. Paa Parktheatret i Bruxelles gik det i Marts 1889, paa det flamske Theater i Antwerpen 1888—89; i hollandsk Oversættelse oplevede det alt i Novbr. 1889 sin 50de og i Septbr. 1890 sin 100de

Opforelse paa Théâtre des Variétés i Amsterdam (Nora: Fru Rössing-Sablairolles). Fra 1889 optog italienske Selskaber Stykket paa sit Repertoire ved Forestillinger i Turin, Milano, Venedig o. fl. St. og gik senere paa Turné med det til Spanien. — I London blev Stykket første Gang præsenteret Publikum, i en engelsk „Bearbejdelse“ af H. A. Jones og Henry Hermann med Titlen „Breaking a butterfly“, paa „Princess Theatre“ den 3. Marts 1884, men den egentlige Førsteopforelse af det ubeskaarne „A Doll's House“ gaves 7. Juni 1889 paa „Novelty Theatre“ med Miss Janet Achurch som Nora; denne Englands første Nora-Skuespillerinde har senere i 4 forskellige Sæsoner medvirket ved Stykkets Opførelse i London, senest i Maj 1897 paa „Globe Theatre“, medens det engelske Hovedstadspublikum ogsaa har seet andre Nora-Skuespillerinder: Miss Mary Fraser paa „Terry's Theatre“ i Januar 1891 og Eleonora Duse ved hendes Gjæsteoptræden i Maj og Juni 1893. — I Paris blev Stykket første Gang introduceret for den litterære Verden i 1892 ved en Privatopforelse paa den 1899 afdøde Fru Aubernon de Nervilles Selskabstheater i hendes Hotel i Rue d'Astorg. Den 20. April 1894 gik det første Gang paa Vaudeville-Theatret (Nora: Mme. Réjane), hvad der tillige var den første Opførelse af et norsk dramatisk Arbejde ved en Aftenforestilling paa en af de faste Pariser-scener. Under Forestillingen, ved hvis Iscenesættelse Herman Bang havde hjulpet utrætteligt til, modtog Mme. Réjane i Telegram fra Digteren hans Taksigelse for at hun havde gjort „hans skjønneste Drøm til Virkelighed“: „kreeret Nora i Paris“. I Oktbr. 1897 havde Kjobenhavns Publikum Lejlighed til at se den franske Nora ved Mme. Réjanes Gjæstespil paa Folketheatret. — Udenfor Europa har Stykket oplevet en lang Række af Op-

forelser, fornemmelig i Australien og Amerika. Efter Sæsonen i London Sommeren 1889 gik Charles Charringtons Selskab med Miss Achurch paa Turné med „Et Dukkeljém“ til Australien (Melbourne i Septbr. 1889, Sydney i Juli 1890 osv.), hvorfra Hjemvejen lagdes gjennem Suezkanalen; i Marts 1892 spillede saa Miss Achurch sin Nora paa Khedivens Theater i Kairo og optraadte strax efter Tilbagekomsten til London i April s. A. paany som Nora paa „Avenue Theatre“. I Amerika, blandt hvis Nora-Skuespillerinder Miss Minnie Maddon Fiske er den mest kjendte, fandt de tidligste Dukkeljéms-Forestillinger Sted i Boston, New York, Chicago, San Francisco osv. Vinteren 1889 - 90. Paa sin Turné i Amerika i Begyndelsen af 1895 spillede Réjane ogsaa Nora, og da Agnes Sorma i 1897 gik paa Turné derover, introduceredes hun for Tilskuerne i Irving Place Theatre i New York som Nora den 12. April 1897.

Gengangere, skrevet i Sorrent, hvor mange Aar tidligere ogsaa nogle Partier af „Peer Gynt“ blev skrevet, udkom i Decbr 1881 i et saa stort Oplag (10.000 Exemplarer), at det først 13 Aar senere blev nødvendigt at trykke et nyt. Hidtil foreligger af Originalen blot disse to

Gengangere. Et familjedrama i tre akter.
 Af Henrik Ibsen. Kbhvn. 1881. 8. 164 S. —
 Andet oplag. Kbhvn. 1894. 8. 164 S.

En amerikansk Eftertryks-Udgave er følgende: „Skandinavisk National-Bibliothek. 1ste Bind. 1ste Hefte. „Gengangere“ af Henrik Ibsen. Dette Værk er uforandret og uforkortet. C. Rasmussen, Udgiver, Chicago. April 1882. 4.“ — 3. Oplag. Minneapolis 1888. Trespaltet 4. 11 S., 1 S. („Dette Værk er udgivet alene for Skandinaver i Udlandet“.)

Příšery. (Gengangere.) Drama ve třech jednáních. Napsal Henrik Ibsen. S výslovným povolením spisovatele z norského přeložil Alois Lucek. [Med erholdt Tilladelse af Forfatteren oversat fra norsk af A. L.] (S podobiznou a životopisem Henrika Ibsena.) [Med et Billede og en Biografi af H. I.] V Praze 1891. S. 96 S., 2 Bl. [Biografi.] (O. m. T.: „Ochotnické Divadlo. Pořádá A. S. Polabský.“ H. 63.)

Over-
sættelser

Ghosts. A Family-Drama in three Acts. Translated by Miss Frances Lord. [Trykt i Tidsskriftet „To Day“, Vol. III. (1885) S. 29 fg., 65 fg., 106 fg.]

Ghosts: A Family Drama in three Acts. (Translated by Havelock Ellis.) [Trykt S. 115—198 i „The Camelot Series, edited by Ernest Rhys“, London 1888, sammen med Oversættelser af „Samfundets Stotter“ og „En Folkefiende“. Ellis' Oversættelse er til en vis Grad bygget paa den forannævnte af Miss Lord og revideret af W. Archer. Jfr. foran S. II.]

Ghosts: A Family-Drama in three Acts. Translated by William Archer. [With a Prefatory Note.] [Trykt S. 9—101 i Vol. II. af „Ibsen's Prose Dramas“. Authorized English Edition by William Archer. London 1891. S.]

Ghosts: A Family Drama in three Acts. Translated by William Archer. London 1897. S. 2 Bl., S. 9—101. (Shilling-Udgave i Særtryk. med Udeladelse af Fortalen, af forannævnte „Prose-Dramas“, Vol. II.)

Les Revenants. Drame en trois actes. Traduction du Norvégien par M. Prozor. [Trykt, med en biografisk Indledning, i „La Revue indépendante“. T. X. Jan.-Févr. 1889, S. 1—116.]

Les Revenants. Drame en trois actes. Traduit du Norvégien par M. Prozor. Avec une pré-

face d'Édouard Rod [et une notice sur „Les Revenants” par M. Prozor]. Paris 1889. 8. [Trykt S. 1—138 i et Bind med Hovedtitel: „Henrik Ibsen. Théâtre”. Ivis sidste Del udgjøres af en Oversættelse af „Et Dukkehjem”.]

Les Revenants. Drame familial en trois actes. Traduit par Rodolphe Darzens. Édition ornée d'un portrait d'Henrik Ibsen gravé en taille douce et d'un fac-simile d'autographe. Paris 1890. 8. X S., 1 Bl., 140 S.

Spettri. Dramma in tre atti di Enrico Ibsen. Versione in Italiano del Prof. Paolo Rindler ed Enrico Polese Santarnecchi. Milano 1892. 8. 73 S., 1 Bl. (O. m. T.: „Biblioteca Ibsen” N. 2.)

Spettri. Dramma in tre atti di Enrico Ibsen. Milano 1894. 8. 2 Bl., 92 S. (O. m. T.: „Teatro straniero” Fasc. 60.)

Upiory. Dramat w trzech aktach. Za upozważnieniem autora przełożył Ignacy Suesser. Lwów [Lemberg] 1891. 8. 80 S. (O. m. T.: „Biblioteka Powszechna” Nr. 6.)

Os Espectros. Drama em tres actos por Henrique Ibsen. Tradução portugueza (e: fra Prozor's franske Oversættelse ved Kaptejn i Kavaleriet J. Maldonado d'Ega.) [Trykt som Foljeton i Bladet „Universal”, Lisboa 1895.]

Prividënija. (Gengangere.) Drama v 3-ch děistvijach Henrika Ibsena. Perevod s norvežkago Nikolaja Limonova. S.-Peterb. 1891. 8. 105 S.

Prizraki. Semeinaja drama v trech děistvijach. [Trykt S. 1—56 i September-Heftet 1891 af „Věstnik inostrannoj literatury”. S.-Peterb.]

Prividënija. Drama v 3ch děistvijach. Perevod K. D. Balmonta. [Trykt S. 233—327 i T. I. af Sobranie sočinenij Henrika Ibsena. Izdanie I. Jurovskago. S.-Peterb. 1896. 8.]

Espectres. Drama de familia en tres actes. Traduit per P. Fabra i J. Casas-Carbó. Barcelona 1894. 8. 169 S., 1 Bl.

Los Aparecidos. Drama por Enrique Ibsen. Madrid [189]. 8. [Trykt S. 1—139 i „La España moderna“s „Colección de libros escogidos“, sammen med en spansk Oversættelse af „Hedda Gabler“.]

Gespenster. Ein Familiendrama in drei Aufzügen. Aus dem Norwegischen von M. von Borch. Leipzig [1884]. 8. 78 S. (O. m. T.: Reclam's Univ.-Bibl. No. 1828 og senere indlemmet i samme Forlæggers „Ibsens Gesammelte Werke“. Bd. II. Lpz. [1889.]

Gespenster. Ein Familiendrama in drei Akten. Deutsch von G. Morgenstern. Leipzig u. Wien [1893]. 8. 92 S. (O. m. T.: „Meyers Volksbücher“ Nr. 945. 946.)

Gespenster. Familiendrama in drei Akten. Deutsch von Fritz Albert. Halle a. d. Saale. [1890]. 8. 70 S. (O. m. T.: Hendel's „Bibliothek der Gesamt-Litteratur des In- und Auslandes“ No. 446.)

Gespenster. Ein Familiendrama in drei Akten. Deutsch von A. Zinck. Berlin 1890. 8. 88 S. (O. m. T.: „Nordische Bibliothek herausgegeben von Julius Hoffory“, Bd. XIII, og samtidig trykt i de paa samme Forlag, S. Fischer i Berlin, udkomne „Henrik Ibsens Werke, herausgegeben von Julius Hoffory, Moderne Dramen“, II, 99—184.)

Gespenster. Familiendrama in drei Aufzügen. Deutsch von Wilhelm Lange. Mit einem Porträt [Ibsens Ende der fünfziger Jahre]. Berlin 1899. 8. 110 S. [Trykt i tre i Pris og Udstyr forskjellige Udgaver, hvoraf en Pragtudgave paa Bottepapir i 150 numererede Exemplarer. O. m. T.: „Henrik Ibsens Dramatische Werke herausgegeben und über-

setzt von Wilhelm Lange. I. Gespenster. Berlin. Verlag von Hugo Bermühler“.]

Kommen-
tarer.

L. H. Åberg: „Betraktelser öfver Ibsens „Gengangere“. (Sthlm. 1882. S. 24 S.); S. L—d. Adlersparre: „Ibsens Gengangere ur etisk synpunkt“. (Sthlm. 1882. S. 38 S.); Cristofaro Ruggieri: „Enrico Ibsen e gli Spettri“. (Palermo 1897. S. 19 S.). — H. Jäger: Henrik Ibsen (Kbh. 1888). S. 264—70; H. Jäger: Henrik Ibsen og hans værker (Kra. 1892). S. 151—161; G. Brandes: Henrik Ibsen (Kbh. 1898), S. 113 fg.; A. Schack: Udviklingsgangen i H. I.'s Digtning (Kbh. 1897). S. 107—119; [O. O. U. von Feilitzen:] Ibsen och äktenskapsfrågan (Sthlm. 1882), S. 105—113; V. Vasenius: Henrik Ibsen (Sthlm. 1882), S. 308—326; Lou Andreas-Salomé: Ibsens Kvindeskikkelser (Övers. Kra. 1893), S. 37—53; L. Passarge: Henrik Ibsen (Lpz. 1883), S. 297—310; Leo Berg: H. I. und das Germanenthum in der modernen Litteratur (Berlin 1887), S. 27—34; Otto Brahm: Henrik Ibsen (Berlin 1887), S. 48—56; Ad. von Hanstein: Ibsen als Idealist (Lpz. 1897), S. 107—120; E. Reich: Ibsen's Dramen (Dresden u. Lpz. 1894), S. 134—150; A. Garde: Der Grundgedanke in Ibsens Dichtung (Lpz. 1898), S. 37—39; A. Ståre: Dramaturgie nach katholischen Grundsätzen (Wien 1894); de Bom: Ibsen en zijn werk (Gent 1893), S. 70—74; H. H. Boyesen: A Commentary on the Writings of Ibsen (New York 1894), S. 219—231; Sir E. R. Russell and P. C. Standing: Ibsen on his merits (London 1897), S. 146 fg., 163 fg.; G. B. Shaw: The Quintessence of Ibsenism (London 1891), S. 82—92; George Moore: Impressions and Opinions (London 1891), S. 215—226; A. Ehrhard: Ibsen et le Théâtre contemporain (Paris 1892), S. 315—338; E. Tissot: Le drame norvégien (Paris 1893), S. 108 fg.; Jules

Lemaitre: Impressions de théâtre, 5e Série (Paris 1891), S. 5—26; A. Boccardi: La donna nell' opera di Ibsen (Milano 1893), S. 31—34; G. M. Scalinge: Ibsen (Napoli 1895), S. 35—41, 95 fg. — Angaaende nordiske Blad- og Tidsskrift-Kommentarer henvises til Norsk Forfatter-Lexikon III. 69 fg. For den øvrige europæiske Presses Vedkommende gjælder det samme, som er anført ovfr. S. XIII om „Et Dukkehjem“, idet ogsaa „Gengangere“, efterhvert som Stykket trængte ud i Verden i Oversættelser og ved sceniske Opførelser, fremkaldte et Utal af Indlæg for og imod Skuespillet. Nogle Henvisninger til Tidsskriftstykker særlig om „Gengangere“ tilføjes her: „Die Gegenwart“ Bd. 35, S. 200 fg. [„Ibsen und die Medicin“] og Bd. 39, S. 115 fg. [„Die Vererbungsfrage und Ibsen“ af Dr. med M. Wilckens, som fra naturvidenskabeligt Standpunkt bestrider Rigtigheden af Ibsens Arvelighedstheorier]; The nineteenth Century, Vol. 26, S. 241—256 af Walter F. Lord og Vol. 30, S. 258—274 af H. A. Kennedy; The New Review, Vol. 4, S. 381 fg. af Justin Mc Carthy; The Overland Monthly (San Francisco 1890) af Grace E. Channing; La Revue d'art dramatique, 15. Juni 1890, af G. Deymier; Revue Bleue, 4. Juli 1891, af Ch. Rabot.

Af utrykte, men offentlig holdte Forelæsninger over Skuespillet maa nævnes Henrik Jægers i Decbr. 1881 i Universitetets Festsal i Kristiania og senere i en Del andre norske Byer; fra den Opfatning, han den Gang udtalte, tog han dog senere Afstand (ved en Redegjørelse i Dagbl. 1883, No. 306 og i sine Monografier om Digteren fra 1888 og 1892). — I Berlin blev Skuespilleren Otto Osmarrs Oplæsninger af Stykket i Decbr. 1890 indledet med et Foredrag om dets litterære og etiske Betydning. — I Wien holdt Freiherr von Berger 14. Novbr. 1890 en offent-

lig Forelæsning om Stykket, illustreret ved Oplæsning af forskjellige Scener deraf ved Hofskuespiller Jos. Lewinsky.

Parodier. [Gust. A. Ahlström:] „Jean Gangère. Ett arfs- och sjukdomsdrama i tre akter och flera öppningar“. Af *Ipse*. (Upsala 1884. 8. 35 S. Trykt i 40 Expl.) „Pjerrot-Gengångare. Dramatiskt-kritiskt-tragediskt-pantomimiskt konststykke i två afdelningar“ (opført ved Lunds Studenters Høstfest Septbr. 1883).

„Ballade-Oswald. Patent Vand-Vid“ af Forf. til „Dosmersholm“ (opført i „National“ i Kbhvn. Decbr. 1888). — „Ibsen's Ghost: or Toole up to date“ (opført paa Toole's Theatre i London 30. Maj 1891). — „A ghost, not by Ibsen“ (opført paa Criterion i London 28. Juni 1892). — En spansk Parodi opførtes paa et af Madrids Sekondtheatre 1894.

Opførelser. Samtidig med Udgivelsen blev Stykket af Forfatteren indleveret til de nordiske Hovedstæders Theatre, som alle tre fandt at burde refusere det. Kristiania Theater og det kgl. Theater i Kjøbenhavn fastholdt i Aarenes Løb dette Standpunkt, hvorimod det kgl. dramatiske Theater i Stockholm senere ændrede sin Beslutning og bragte det til Opførelse 27. Septbr. 1883 i en af Fru Alvings Fremstillerinde, Fru Hwasser, udført Oversættelse. Nogen Tid i Forvejen havde imidlertid den svenske Skuespiller Aug. Lindberg dannet et Selskab i det Ojemed at bringe Stykket til Opførelse paa en Turné i de nordiske Riger, og 22. August 1883 fandt Forsteopførelsen Sted i Helsingborg (Oswald: Lindberg, Fru Alving: Fru Hedevid Winterhjelm, Regine: Frk. Rustan), hvorefter Selskabet i Sæsonens Løb gav Stykket 75 Gange ved Forestillinger paa Folketheatret i Kjøbenhavn (28. August 1883), Nya Teatern i Stockholm (12. Septbr.), Mollergadens Theater i Kristiania (17. Oktbr.), — hvor Oppo-

sitionen mod „Kristiania Theater“s Styrelse den følgende Aften og senere demonstrerede ved Pipekoncerter mod Theatrets Forkastelse af Ibsens Stykke. — Mindre Teatern i Göteborg (29. Oktbr.). Som Direktor dels for det samme, dels for anderledes sammensatte Selskaber har Lindberg i de følgende Aar bragt Stykket frem ved nye Opførelser: i Kristiania paa Møllergadens Theater 9. April 1884, paa Tivoli Theater 7. Septbr. 1889 og den 17. Septbr. 1891 som Festforestilling i Digterens Nærvær og med den oprindelige Rollebesætning fra 1883. paa Eldorado Theater 5. Oktbr. 1895 (Fru Alving: Fru Dorsch), og som Gjæst i Oswalds Rolle ved Opførelsen paa Tivoli Theater 13. Januar 1897 (Fru Alving: Fru Marqvard-Olsen); videre i Stockholm paa Södra Teatern i Februar 1896, og paa Kgl. dram. Teatern i Maj 1898. i Kjøbenhavn paa Folketheatret i Maj s. A. i Helsingfors paa Nya Teatern i Oktbr. 1887. Samtidig med det Lindbergske Selskabs første Opførelse Høsten 1883 blev Stykket 1883—84 spillet i norske Provinsbyer af Direktør Olaus Olsens norsk-danske Selskab (Oswald: Carl Marx, Fru Alving: Frk. Urania Marqvard) og paa danske Provinstheatre af Züberleins Selskab (Oswald: Züberlein, Fru Alving: Fru Recke-Madsen). Af Norges faste Theatre opførtes Stykket i Bergen første Gang 3. Decbr. 1890 (Oswald: Kalle Løchen, Fru Alving: Fru Sperati) og i Kristiania af Centraltheatret 20. Marts 1898 (Oswald: Fahlström, Fru Alving: Frk. Bernhoft). — I Danmark har af de faste Theatre alene Dagmartheatret i Kjøbenhavn bragt Skuespillet til Opførelse ved sin første Festforestilling 1898 (Oswald: Neijendam, Fru Alving: Frk. Pio); en speciel Forestilling paa samme Theater 31. Oktbr. 1891 havde blot bragt Stykkets tredje Akt til Opførelse med Lindberg som Gjæst i Oswalds og Fru Levy i

Fru Alvings Parti. — I Sverige er Stykket — foruden af Lindbergs Selskab — bragt frem af Rylanders Selskab paa Turné i Provinsen i 1885 og senere saavel i Stockholm som i Provinsen i 1894 af Engelbrechts Selskab (Oswald: Engelbrecht, Fru Alving: Fru Hwasser-Engelbrecht). I Helsingfors opfortes Stykket i Aarene 1883, 1885 og 1888 paa det svenske Theater (Fru Alving: Fru Brander, f. Reis, Regine: Fru Bruno). — Udenfor Norden blev Stykket første Gang bragt paa Scenen af Direktor August Grosse, som, med Omgaaelse af et Politiforbud, lod det opføre paa Stadttheater i Augsburg 14. April 1886 ved en privat Forestilling for Indbudne og i Nærvar af Digteren selv. Den 22. Decbr. s. A. fandt den første Opførelse Sted paa Hoftheatret i Meiningen, ogsaa for Indbudne og i Digterens Nærvar. Af dets Skuespillere (Oswald: Alex. Barchel, senere: Weiser) blev Stykket senere opført i flere Byer saasom Dresden (17. Decbr. 1887, det følgende Aar blev det en Tid forbudt), Prag, Klagenfurt o. fl., 17. Maj 1889 ogsaa i Kjøbenhavn ved Selskabets Gjæstespil dersteds. I Berlin bragte Direktor Anno Stykket frem ved en privat Matiné paa Residenztheater 9. Januar 1887: en paatænkt offentlig Opførelse blev forbudt af Politiet. Den 29. Septbr. 1889 aabnede „Freie Bühne“ sin Virksomhed paa Lessing-Theatret med Opførelsen af dette Stykke (Oswald: Emmerich Robert, Fru Alving: Fru v. Bülow, Regine: Agnes Sorma, Manders: Krauszneck), medens Politiforbud mod Stykket endnu s. A. nedlagdes i Leipzig, Lübeck, Stettin, Breslau o. fl. St., ligesom lignende Forbud hindrede dets Fremgang i Schweiz, efterat de første Opførelser havde fundet Sted i Bern den 26de og i Basel den 28de Oktbr. 1887. Flere af de mod Opførelsen nedlagte Politiforbud i Tysklands Stæder blev dog efterhaanden

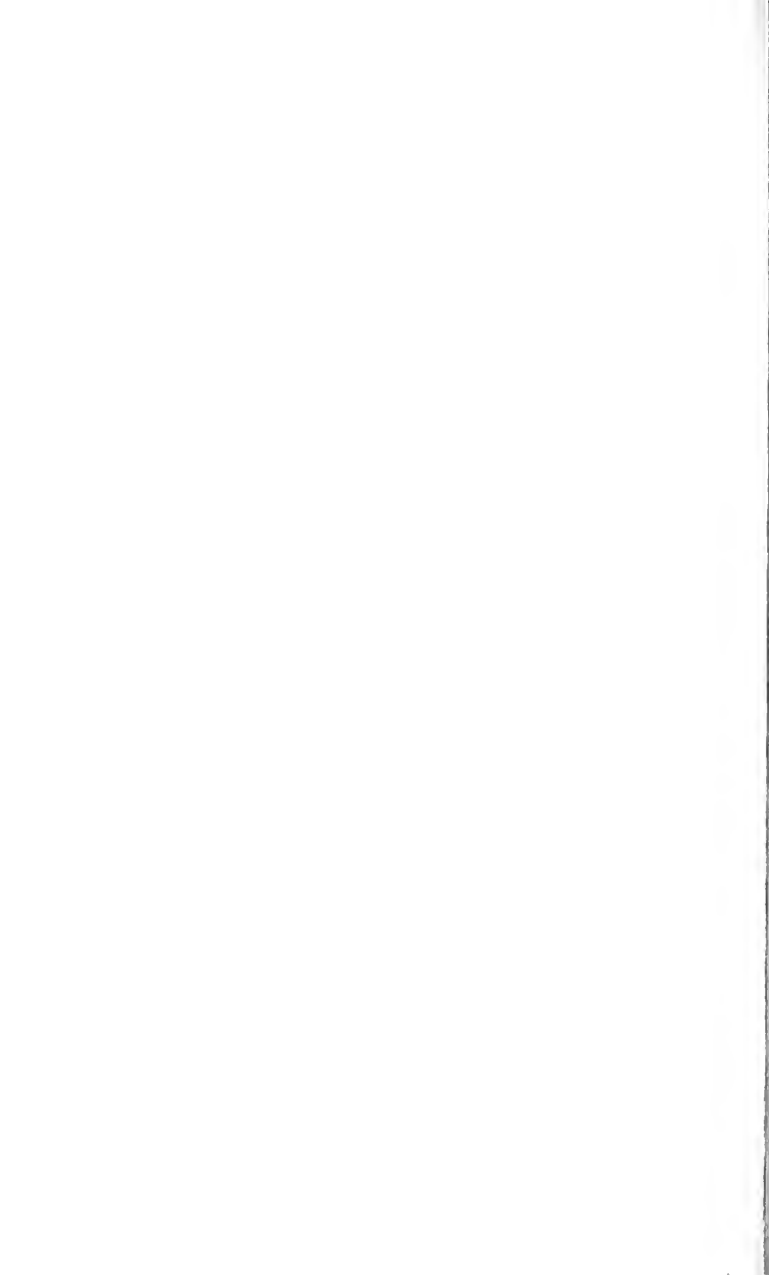
ved indflydelsesrige Mænds Optræden hævet, og navnlig oplevede det norske Skuespil Opførelser paa forskjellige af Berlins Scener, efterat Dr. Oscar Blumenthal, den Gang Direktør for Lessingtheatret, ved en ny Oversættelse havde udvirket Censurens Frigivelse af Stykket. I Juni 1892 blev det spillet af „Freie Volksbühne“, i Juli 1894 paa Berliner Theater af et tysk Selskab under Ledelse af den svenske Direktør G. Key (Oswald: Ludwig Stahl, Fru Alving: Frk. Meta Bünger fra München), 27. Novbr. 1894 gik det første Gang paa Deutsches Theater (Oswald: Rittner, Fru Alving: Frk. Bertens, Regine: Sorma) — gjenoptaget i Septbr. 1899 — og samme Aften første Gang paa Lessing-Theater (Oswald: Sommerstorff, Fru Alving: Frk. Butze), medens Antoines Selskab fra „Théâtre libre“ gav Stykket i fransk Oversættelse paa Residenztheater 17. Oktbr. 1894 og flg. Aftener og Ermete Zacconi med sit italienske Selskab præsenterede „Gli Spettri“ for Berlins Theaterpublikum 29. Oktbr. 1897. — I München blev Stykket først spillet 1892 af „Der akademische Verein“, senere er det bleven opført paa „Theater am Gärtnerplatz“ i Februar 1895, i „Theater der Modernen“ i April s. A. og paa Kgl. Hoftheater af Zacconis italienske Selskab i Decbr. 1897. I Wien gik det paa Volkstheater i Novbr. 1890 og i April 1897 paa Carltheater (Gjæstespil af Zacconis Selskab). I Holland var det „Théâtre des Variétés“ i Amsterdam, som først bragte „Gengangere“ frem den 4. Septbr. 1890 (Fru Alving: Fru Rössing-Sablairolles). — I London blev en offentlig Opførelse forbudt, men ved en Privatforestilling paa det af J. T. Grein grundlagte „Independent Theatre“ (i Royalty-Theatrets Lokaler) var der fuldt besat Hus ved Førsteopførelsen 13. Marts 1891 (Oswald: Mr. Frank Lindo, Fru Alving: Mrs. Theodore Wright); ved en ny Fore-

Fru Alvings Parti. I Sverige er Stykket — foruden af Lindbergs Selskab — bragt frem af Rylanders Selskab paa Turné i Provinsen i 1885 og senere saavel i Stockholm som i Provinsen i 1894 af Engelbrechts Selskab (Oswald: Engelbrecht, Fru Alving: Fru Hwasser-Engelbrecht). I Helsingfors opførtes Stykket i Aarene 1883, 1885 og 1888 paa det svenske Theater (Fru Alving: Fru Brander, f. Reis, Regine: Fru Brmo). — Udenfor Norden blev Stykket første Gang bragt paa Scenen af Direktør August Grosse, som, med Omgaaelse af et Politiforbud, lod det opføre paa Stadttheater i Augsburg 14. April 1886 ved en privat Forestilling for Indbudne og i Nærvar af Digteren selv. Den 22. Decbr. s. A. fandt den første Opførelse Sted paa Hoftheatret i Meiningen, ogsaa for Indbudne og i Digterens Nærvar. Af dets Skuespillere (Oswald: Alex. Barchel, senere: Weiser) blev Stykket senere opført i flere Byer saasom Dresden (17. Decbr. 1887, det følgende Aar blev det en Tid forbudt), Prag, Klagenfurt o. fl. 17. Maj 1889 ogsaa i Kjøbenhavn ved Selskabets Gjæstespil dersteds. I Berlin bragte Direktør Anno Stykket frem ved en privat Matiné paa Residenztheater 9. Januar 1887; en paatænkt offentlig Opførelse blev forbudt af Politiet. Den 29. Septbr. 1889 aabnede „Freie Bühne“ sin Virksomhed paa Lessing-Theatret med Opførelsen af dette Stykke (Oswald: Emmerich Robert, Fru Alving: Fru v. Bülow, Regine: Agnes Sorma, Manders: Krausz-neck), medens Politiforbud mod Stykket endnu s. A. nedlagdes i Leipzig, Lübeck, Stettin, Breslau o. fl. St., ligesom lignende Forbud hindrede dets Fremgang i Schweiz, efterat de første Opførelser havde fundet Sted i Bern den 26de og i Basel den 28de Oktbr. 1887. Flere af de mod Opførelsen nedlagte Politiforbud i Tysklands Stæder blev dog efterhaanden

ved indflydelsesrige Mænds Optræden hævet, og navnlig oplevede det norske Skuespil Opførelser paa forskjellige af Berlins Scener, efterat Dr. Oscar Blumenthal, den Gang Direktør for Lessingtheatret, ved en ny Oversættelse havde udvirket Censurens Frigivelse af Stykket. I Juni 1892 blev det spillet af „Freie Volksbühne“, i Juli 1894 paa Berliner Theater af et tysk Selskab under Ledelse af den svenske Direktør G. Key (Oswald: Ludwig Stahl, Fru Alving: Frk. Meta Bünger fra München), 27. Novbr. 1894 gik det første Gang paa Deutsches Theater (Oswald: Rittner, Fru Alving: Frk. Bertens, Regine: Sorma) — gjenoptaget i Septbr. 1899 — og samme Aften første Gang paa Lessing-Theater (Oswald: Sommerstorff, Fru Alving: Frk. Butze), medens Antoines Selskab fra „Théâtre libre“ gav Stykket i fransk Oversættelse paa Residenztheater 17. Oktbr. 1894 og flg. Aftener og Ermete Zacconi med sit italienske Selskab præsenterede „Gli Spettri“ for Berlins Theaterpublikum 29. Oktbr. 1897. — I München blev Stykket først spillet 1892 af „Der akademische Verein“, senere er det bleven opført paa „Theater am Gärtnerplatz“ i Februar 1895, i „Theater der Modernen“ i April s. A. og paa Kgl. Hoftheater af Zacconis italienske Selskab i Decbr. 1897. I Wien gik det paa Volkstheater i Novbr. 1890 og i April 1897 paa Carltheater (Gjæstespil af Zacconis Selskab). I Holland var det „Théâtre des Variétés“ i Amsterdam, som først bragte „Gengangere“ frem den 4. Septbr. 1890 (Fru Alving: Fru Rössing-Sablairolles). — I London blev en offentlig Opførelse forbudt, men ved en Privatforestilling paa det af J. T. Grein grundlagte „Independent Theatre“ (i Royalty-Theatrets Lokaler) var der fuldt besat Hus ved Førstepførelsen 13. Marts 1891 (Oswald: Mr. Frank Lindo, Fru Alving: Mrs. Theodore Wright); ved en ny Fore-

stilling paa det samme Theater 27. Januar 1893 blev Fru Alving spillet af Miss Hall Gaine, en Datter af den berømte Romanforfatter; Stykket gaves paany for indbudne sammesteds 24. Juni 1897, idet Forbudet mod en offentlig Opforelse fremdeles opretholdtes — (jfr. W. Archers: „The theatrical World 1894“ og G. B. Shaws Ann. af dette Skrift i The Saturday Review 1895, I. 476 fg.) — I Paris kom Stykket første Gang frem paa „Théâtre libre“ (Oswald: Antoine, Fru Alving: Mlle. Barny) 29. og 30. Maj 1890. I Italien var det Marinis Selskab, som først gjorde Stykket kjendt fra Scenen ved sin Opforelse deraf paa Manzoni-Theatret i Milano 22. Februar 1892 (Oswald: Ermete Zacconi, Fru Alving: Virginia Marini). Dette Selskab spillede i samme og følgende Aar Stykket i alle større italienske Stæder (Decbr. 1892 paa Teatro delle Valle i Rom, Januar 1893 i Torino, Marts 1893 i Venedig osv.), medens et andet italiensk Selskab under Direktion af Novelli (Oswald) gik paa Turné med Stykket til Spanien i 1894 (Barcelona i Februar, Madrid i April) og senere til Syd-Amerika (Montevideo i August 1897); i Juni 1898 spillede Novelli sin Oswald i Paris. Efter Zacconi's Gjæstespil i Osterrige, Tyskland, Rusland osv. 1897-98 blev Stykket paany gjenopført af hans Selskab i Rom, denne Gang paa Quirino Theatret, Vaaren 1899. Den 30. Decbr. 1891 naaede Ibsens Drama til Opforelse i Tiflis i en Oversættelse til armenisk ved Alexander Abeliantz. — I New York fik man første Gang i engelsk Oversættelse — paa Tysk blev Stykket givet paa Ambergs Theater i Marts 1891 — se en Opforelse i „Berkeley Lyceum“ 5. Januar 1894 (Oswald: Mr. Courtney Thorpe, Fru Alving: Miss Ida Jeffreys Goodfriend); Opførelsen indledes af Direktoren Charles Bell med en kort Forelæsning

over Stykket, skrevet for Lejligheden af „an eminent Norwegian critic“. I Chicago, Minneapolis o. fl. amerikanske Byer i Vesten blev Stykket givet af et norsk-dansk Selskab (Fru Alving: Fru Helga Bluhme) allerede i Maj 1882, altsaa tidligere end noget andet Sted. En Opforelse, med Friedrich Mitterwurzer fra Wiens Burgtheater som Gjæst i Oswalds Parti, fandt Sted i de fleste større amerikanske Byer 1887: Stykket blev givet i en engelsk-amerikansk Oversættelse med Titlen „Phantoms, or The Sins of his Father“ og annonceredes udtrykkelig som „forbudt i Tyskland“.

FØRSTE AKT.

(En rummelig havesal i KONSUL BERNICKS hus. I forgrunden til venstre fører en dor ind til konsulens værelse; længere tilbage, på samme væg, er en lignende dor. Midt på den modsatte væg er en større indgangsdor. Væggen i baggrunden er næsten helt af spejlglas med en åben dor ud til en bred havetrappe, hvorover er spændt et solsejl. Nedenfor trappen ses en del af haven, der indhegnes af et gitter med en liden indgangsport. Udenfor og langsmed gitteret løber en gade, der på den modsatte side er bebygget med små lysmalte træhuse. Det er sommer og varmt solskin. Enkelte mennesker går nu og da forbi henne i gaden; man standser og samtaler; der handles i en på hjørnet liggende krambod o. s. v.)

(Inde i havesalen sidder omkring et bord en forsamling af damer. Midt for bordet sidder FRU BERNICK. Ved hendes venstre side sidder FRU HOLT med DATTER; derudst FRU RUMMEL og FRØKEN RUMMEL. Til højre for FRU BERNICK sidder FRU LYNGE, FRØKEN BERNICK og DINA DORF. Alle damerne er beskæftigede med håndarbejde. På bordet ligger store bunker af halvfærdigt og tilklippet linned samt andre beklædningsgenstande. Længere tilbage, ved et lidet bord, hvorpå to blomsterpotter og et glas sukkervand, sidder ADJUNKT RØRLUND og forelæser af en bog i guldsnit, dog således at kun enkelte ord bliver hørliche for tilskuerne. Ude i haven løber OLAF BERNICK omkring og skyder tilmåls med en bue.)

(En liden stund efter kommer SKIBSBYGGER AUNE stilfærdigt ind gennem døren til højre. Der indtræder nogen forstyrrelse i læsningen; FRU BERNICK nikker til ham og peger mod døren til venstre. AUNE går sagte hen og banker et par gange sagte og med mellemrum på konsulens dor. FULDMÆGTIG KRAP, med hat i hånden og papirer under armen, kommer ud fra værelset.)

FULDMÆGTIG KRAP.

Nå, er det Dem, som banker?

SKIBSBYGGER AUNE.

Konsulen har havt bud efter mig.

FULDMEGTIG KRAP.

Har sa; men kan ikke modtage Dem; har overdraget til mig at —

SKIBSBYGGER AUNE.

Til Dem? Jeg vilde nok helst —

FULDMEGTIG KRAP.

— overdraget til mig at sige Dem det. De ma holde op med disse lordags-foredrag for arbejderne.

SKIBSBYGGER AUNE.

Sa? Jeg tænkte dog, jeg måtte bruge min fritid —

FULDMEGTIG KRAP.

De må ikke bruge Deres fritid til at gøre folkene ubrugelige i arbejdstiden. Sidst lordag har De talt om den skade, arbejderne skal have af vore nye maskiner og af den nye arbejdsmåde på værftet. Hvorfor gør De det?

SKIBSBYGGER AUNE.

Det gør jeg for at støtte samfundet.

FULDMEGTIG KRAP.

Det var mærkeligt! Konsulen siger, at det er samfundsoplosende.

SKIBSBYGGER AUNE.

Mit samfund er ikke konsulens samfund, herr fuldmægtig! Som formand i arbejdersamfundet må jeg —

FULDMÆGTIG KRAP.

De er først og fremst formand på konsul Bernicks værft. De har først og fremst at gøre Deres skyldighed imod det samfund, som kaldes konsul Bernicks firma: for det er det, vi allesammen lever af. — Ja, nu véd De, hvad konsulen havde at sige Dem.

SKIBSBYGGER AUNE.

Konsulen vilde ikke have sagt det på den måde, herr fuldmægtig! Men jeg skønner nok, hvem jeg har at takke for dette her. Det er den fordømte amerikanske havarist. De folk vil, at arbejdet skal gå, som de er vant til det derover, og det —

FULDMÆGTIG KRAP.

Ja, ja, ja; jeg kan ikke indlade mig på vidtloftigheder. Nu kender De konsulens mening; altså basta! Vil De så gå ned på værftet igen; det kan visst behoves; jeg kommer selv derned om lidt. — Om forladelse, mine damer!

(Han hilser og går ud gennem haven og nedad gaden. SKIBSBYGGER AUNE går stille ud til højre. Adjunkten, der uder den foregående dæmpede samtale har fortsat læsningen, er straks efter færdig med bogen og klapper den sammen.)

ADJUNKT RØRLUND.

Se så, mine kære tilhorerinder, dermed er det ude.

FRU RUMMEL.

Ak, hvilken lærerig fortælling!

FRU HOLT.

Og så moralsk!

FRU BERNICK.

En sådan bog gir virkelig meget at tænke på.

ADJUNKT RØRLUND.

Å ja; den dammer et velgørende modstykke til hvad vi desværre daglig kan se, både af aviser og af tidsskrifter. Denne forgyldte og sminkede yderside, som de store samfund bærer tilskue, — hvad følger den egentlig? Hulhed og rådenskab, om jeg så må sige. Ingen moralsk grundvold under fødderne. Med ét ord, — de er kalkede grave, disse store samfund nutildags.

FRU HOLT.

Ja, det er visst og sandt.

FRU RUMMEL.

Vi behøver jo bare at se hen til det amerikanske skibsmandskab, som ligger her i denne tid.

ADJUNKT RØRLUND.

Na, slige udskud af menneskeheden vil jeg slet ikke tale om. Men selv i de højere kredse, — hvorledes står det til der? Tvivl og gærende uro på alle kanter; ufred i sindene og usikkerhed i alle forhold. Hvorledes er ikke familjelivet undergravet derude? Hvorledes ytrer sig ikke frække omstyrtingslyster lige over for de alvorligste sandheder?

DINA

(uden at se op).

Men sker der ikke også mange store gerninger?

ADJUNKT RØRLUND.

Store gerninger —? Jeg forstår ikke —

FRU HOLT

(forbauset).

Men, Gud, Dina —!

FRU RUMMEL
(på samme tid).

Men, Dina, hvor kan Du dog — ?

ADJUNKT RÖRLUND.

Jeg tror ikke det vilde være sundt, om den slags gerninger fik indpas hos os. Nej, da bør nok vi herhjemme takke Gud, at vi har det, som vi har det. Vel vokser her ugræs mellem hveden her også, desværre; men det stræber vi da redeligt at luge op så godt vi formår. Det gælder at holde samfundet rent, mine damer, — at holde ude alt dette uprovede, som en utålmodig tid vil påtvinge os.

FRU HOLT.

Og sligt findes der desværre mere end nok af.

FRU RUMMEL.

Ja, ifjor var det jo på et hængende hår, at vi skulde fåt jernbane til byen.

FRU BERNICK.

Nå, det fik da Karsten forhindret.

ADJUNKT RÖRLUND.

Forsynet, fru Bernick. De kan være forvissat om, at Deres mand var et redskab i en højerens hånd, da han nægted at tage sig af det påfund.

FRU BERNICK.

Og alligevel fik han høre så meget ondt i aviserne. Men vi glemmer rent at takke Dem, herr adjunkt. Det er virkelig mere end venligt af Dem, at De ofrer så megen tid på os.

ADJUNKT RÖRLUND.

A hvad; nu i skoleferierne —

FRU BERNICK.

Ja, ja, det er dog et offer alligevel, herr adjunkt.

ADJUNKT BORLUND

(flytter sin stol nærmere).

Tal aldrig om det, bedste frue. Bringer De ikke allesammen et offer for en god sags skyld? Og bringer De det ikke gerne og gladeligen? Disse moralsk fordærvede, hvis forbedring vi arbejder for, er at betragte som sårede soldater på en slagmark: De, mine damer, er diakonisserne, de barmhjertige søstre, der plukker charpi til disse ulykkelige tilskadekomne, lægger forbindningen lindt om sårene, læger og heler dem —

FRU BERNICK.

Det må være en stor nådensgave at kunne se alt i et så smukt lys.

ADJUNKT BORLUND.

Meget er medfødt i sa henseende; men meget kan også erhverves. Det gælder kun at se tingene i lys af en alvorlig livsopgave. Ja, hvad siger nu De, frosken Bernick? Finder ikke De, at De har fåt ligesom et tryggere grundlag at stå på, siden De ofred Dem for skolegerningen?

FROKEN BERNICK.

Ak, jeg véd ikke, hvad jeg skal sige. Tidt, nar jeg går dernede i skolestuen, ønsker jeg, at jeg var langt nde på det vilde hav.

ADJUNKT BORLUND.

Ja se, det er anfægtelserne, kære frosken. Men mod slige urolige gæster gælder det at stænge døren. Det vilde hav, — det mener De naturligvis ikke bogstaveligt; De mener det store bølgende menneske-

samfund, hvor så mange går tilgrunde. Og sætter De virkelig så megen pris på det liv, De horer summe og bruse hist udenfor? Se bare ned på gaden. Der går menneskene i solheden og sveder og tumler med sine små anliggender. Nej, da har vi det sandeligen bedre, vi, som sidder svalt herinde og vender ryggen til den kant, hvorfra forstyrrelsen kommer.

FROKEN BERNICK.

Ja, Gud. De har visst så fuldkommen ret —

ADJUNKT RØRLUND.

Og i et hus, som dette. — i et godt og rent hjem, hvor familjelivet kommer tilsyne i sin smukkeste skikkelse, — hvor fred og endrægtighed hersker — — (til FRU BERNICK.) Hvad lytter De efter, frue?

FRU BERNICK

(vendt mod den forreste dor til venstre).

Hvor højroastede de blir derinde.

ADJUNKT RØRLUND.

Er der noget særdeles påfærde?

FRU BERNICK.

Jeg véd ikke. Jeg horer, der er nogen inde hos min mand.

(HILMAR TONNESEN, med cigar i munden, kommer ind ad døren til højre, men standser ved synet af de mange damer.)

HILMAR TONNESEN.

Å, om forladelse —

(vil trække sig tilbage.)

FRU BERNICK.

Nej, Hilmar, kom kun nærmere; du forstyrrer ikke. Var det noget du vilde?

HILMAR TONNESEN.

Nej, jeg vilde kun se indom. — Godmorgen, mine damer, (til FRU BERNICK.) Nå, hvad blir det så til?

FRU BERNICK.

Med hvad?

HILMAR TONNESEN.

Bernick har jo trommet et møde sammen.

FRU BERNICK.

Så? Men hvad er det da egentlig?

HILMAR TONNESEN.

A, det er jo dette jernbaneværelse igen.

FRU RUMMEL.

Nej, kan det være muligt?

FRU BERNICK.

Stakkels Karsten, skal han have endnu flere ubehageligheder —

ADJUNKT RÖRLUND.

Men hvorledes rimer vi dette sammen, herr Tonnesen? Konsul Bernick gav jo dog ifjor så tydeligt tilkende, at han ikke vilde have nogen jernbane.

HILMAR TONNESEN.

Ja, det synes jeg også; men jeg mødte fuldmægtig Krap, og han fortalte, at jernbanesagen var tagen op igen og at Bernick holdt møde med tre af byens pengemænd.

FRU RUMMEL.

Ja, var det ikke det jeg syntes, at jeg horte Rummels stemme.

HILMAR TØNNESEN.

Jo, herr Rummel er naturligvis med, og så er det købmand Sandstad i bakken og Mikkel Vigeland, — „Hellig-Mikkel“, som de kalder ham.

ADJUNKT RORLUND.

Hm —

HILMAR TØNNESEN.

Om forladelse, herr adjunkt.

FRU BERNICK.

Og nu var her så godt og fredeligt.

HILMAR TØNNESEN.

Ja, jeg, for min part, skulde ikke have noget imod, om de begyndte at kævle igen. Det blev ialfald en adspredelse.

ADJUNKT RORLUND.

Å, den slags adspredelser synes jeg man må kunne undvære.

HILMAR TØNNESEN

Det er nu som man er anlagt. Visse naturer trænger nu og da til oprivende kampe. Men sligt har småstadslivet desværre ikke meget at byde af, og det er ikke enhver givet at — (blader i adjunktens bog.) „Kvinden som samfundets tjenerinde“. Hvad er det for noget sludder?

FRU BERNICK.

Gud, Hilmar, det må du ikke sige. Du har visst ikke læst den bog.

HILMAR TØNNESEN.

Nej; og jeg agter heller ikke at læse den.

FRU BERNICK.

Du er nok ikke rigtig vel tilpas idag.

HILMAR TONNESEN.

Nej, jeg er ikke.

FRU BERNICK.

Har du kauske ikke sovet godt inat?

HILMAR TONNESEN.

Nej, jeg har sovet meget slet. Jeg gik en tur igaraftes for min sygdoms skyld. Sa drev jeg op i klubben og læste en rejseberetning fra nordpolen. Det er noget stalsættende i dette at følge menneskene i deres kamp med elementerne.

FRU RUMMEL.

Men det bekom Dem da visst ikke godt, herr Tonnesen.

HILMAR TONNESEN.

Nej, det bekom mig meget slet; jeg lå hele natten og valted mig i halvsøvne og drømte, at jeg blev forfulgt af en væmmelig hvalros.

OLAF

(som er kommen op pa havetrappen).

Har du været forfulgt af en hvalros, onkel?

HILMAR TONNESEN.

Jeg drømte det, din klodrian! Men går du endnu her og leger med den latterlige bue? Hvorfor far du dog ikke fat pa et rigtigt gevær?

OLAF.

Jo, det vilde jeg gerne, men —

HILMAR TONNESEN.

For et sådant gevær, det er der da nogen mening i; der er altid noget nervespændende i det, når man skal fyre det af.

OLAF.

Og så kunde jeg skyde bjørne, onkel. Men jeg får ikke lov for far.

FRU BERNICK.

Du må virkelig ikke sætte ham sådant i hodet, Hilmar.

HILMAR TONNESEN.

Hm, — jo, det er en slægt, dér opdrages nutil-dags! Der tales om idræt og idræt. — Gud bevares. — men alltsammen så er det leg; aldrig en alvorlig drift til dette hærdende, som ligger i at træde faren mandigt under øjnene. Stå ikke og peg imod mig med buen, din klods; den kan gå løs.

OLAF.

Nej, onkel, der er ingen pil i.

HILMAR TONNESEN.

Det kan du ikke vide; der kan være en pil i alligevel. Tag den væk, siger jeg! — Hvorfor pokker er du aldrig rejst over til Amerika med et af din faders skibe? Der kunde du få se en boffeljagt eller en kamp med rodhuderne.

FRU BERNICK.

Nej, men Hilmar —

OLAF.

Ja, det vilde jeg gerne, onkel; og så kanske jeg kunde træffe onkel Johan og tante Lona.

HILMAR TONNESER.

Hm —; sliddersladder.

FRU BERNICK.

Nu kan du gå ned i haven igen, Olaf.

OLAF.

Mor, må jeg også gå ud på gaden?

FRU BERNICK.

Ja; men endelig ikke for langt.

(OLAF løber ud gennem gitterporten.)

ADJUNKT RORLUND.

De burde ikke sætte barnet slige nykker i hodet, herr Tonnesen.

HILMAR TONNESEN.

Nej, naturligvis, han bør gå her og blive en hjemmesidder, som så mange andre.

ADJUNKT RORLUND.

Men hvorfor rejser De ikke selv over?

HILMAR TONNESEN.

Jeg? Med min sygdom? Nå, det forstar sig, den tar man jo ikke stort hensyn til her i byen. Men desuagtet, — man har dog visse forpligtelser mod det samfund, man står i. Her ma dog ialfald være nogen, som holder ideens fane højt. Uf, nu skriger han igen!

FRUERNE.

Hvem skriger?

HILMAR TONNESEN.

A nej, jeg véd ikke. De er lidt højroastede derinde, og det gør mig sa nervøs.

FRU RUMMEL.

Det er nok min mand, herr Tønnenes. Men jeg skal sige Dem, han er så vant til at tale i store forsamlinger —

ADJUNKT RORLUND.

De andre er heller ikke lavmælte, synes mig.

HILMAR TØNNESEN.

Nej, Gud bevars, når det gælder at væge for pengepungen, så —; alting går jo op i smålige materielle beregninger her. Uf!

FRU BERNICK.

Det er ialfald bedre end før, da alting gik op i forlystelser.

FRU LYNGE.

Var her virkelig så slemt før?

FRU RUMMEL.

Ja, det kan De tro, fru Lyng. De kan prise Dem lykkelig, at De ikke bode her dengang.

FRU HOLT.

Jo, her er rigtignok foregået forandringer! Når jeg tænker tilbage på mine pigedage —

FRU RUMMEL.

A, tænk blot en fjorten—femten år tilbage. Gud fri os vel, hvilket liv her var! Dengang bestod både ballforeningen og musikforeningen —

FRUKEN BERNICK.

Og den dramatiske forening. Den kan jeg godt huske.

FRU RUMMEL.

Ja, det var der, Deres stykke blev opført, herr Tønnenes.

HILMAR TONNESEN
(op mod baggrunden).

A, hvad, hvad — !

ADJUNKT RORLUND.

Student Tonnesens stykke?

FRU RUMMEL.

Ja, det var længe før De kom hid, herr adjunkt. Det gik forresten bare én gang.

FRU LYNGE.

Var det ikke i det stykke De fortalte mig, at De havde spillet elskerinde, fru Rummel?

FRU RUMMEL
(skotter efter adjunkten).

Jeg? Det kan jeg virkelig ikke huske, fru Lyng. Men jeg husker godt at den støjende selskabelighed i familjerne.

FRU HOLT.

Ja, jeg véd samsen de huse, hvor der blev givet to store middage i ugen.

FRU LYNGE.

Og så var her jo et omrejsende skuespillerselskab, har jeg hørt.

FRU RUMMEL.

Ja, det var nu det allerværste — !

FRU HOLT
(uroelig).

Hm, hm —

FRU RUMMEL.

Na, skuespillere? Nej, det husker jeg slet ikke.

FRU LYNGE.

Jo, de mennesker skal have gjort så mange gale streger, siges der. Hvorledes hænger det egentlig sammen med de historier?

FRU RUMMEL.

Å, det er igrunden ingenting, fru Lynge.

FRU HOLT.

Sode Dina, ræk mig det linned der.

FRU BERNICK

(på samme tid).

Kære Dina, gå ud og bed Katrine bringe os kaffeen.

FROKEN BERNICK.

Jeg skal gå med dig, Dina.

(DINA og FROKEN BERNICK går ud gennem den overste dor til venstre.)

FRU BERNICK

(trejser sig).

Og så får De undskyldte mig et øjeblik, mine damer; jeg tænker vi drikker kaffeen derude.

(Hun går ud på havetrappen og dækker et bord; adjunkten står i døren og taler med hende. HILMAR TØNNESEN sidder derude og ryger.)

FRU RUMMEL

(sagte).

Gud, fru Lynge, hvor De gjorde mig forskrækket!

FRU LYNGE.

Jeg?

FRU HOLT.

Ja, men det var rigtig Dem selv, som begyndte, fru Rummel.

FRU RUMMEL.

Jeg? Nej, hvor kan De dog sige det, fru Holt? Der kom da ikke et levende ord over min mund.

FRU LYNGE.

Men hvad er det da?

FRU RUMMEL.

Hvor kunde De begynde at tale om —! Tænk, — sa De da ikke, at Dina var inde?

FRU LYNGE.

Dina? Men bevares vel, er der noget påfærde med —?

FRU HOLT.

Og så her i huset! Véd De da ikke, at det var fru Bernicks broder —?

FRU LYNGE.

Hvad han? Jeg véd jo slet ingen ting; jeg er jo ganske ny —

FRU RUMMEL.

Har De da ikke hørt at —? Hm — (til datteren.) du kan gå ned i haven lidt, du Hilda.

FRU HOLT.

Gå du også, Netta. Og vær rigtig venlig mod den stakkels Dina, når hun kommer.

(FRØKEN RUMMEL OG FRØKEN HOLT går ud i haven.)

FRU LYNGE.

Nå, hvad var det så med fru Bernicks broder?

FRU RUMMEL.

Véd De ikke, det var ham, som havde den fæle historie?

FRU LYNGE.

Har student Tønnesen havt en fæl historie?

FRU RUMMEL.

Nej, Herregud, studenten er jo hendes fætter, fru Lynges. Jeg taler om broderen —

FRU HOLT.

— den forlorne Tønnesen —

FRU RUMMEL.

Johan hed han. Han rømte over til Amerika.

FRU HOLT.

Måtte rømme, kan De tænke Dem.

FRU LYNGE.

Og han havde altså den fæle historie?

FRU RUMMEL.

Ja, det var noget sådant — ; hvad skal jeg kalde det? Det var noget sådant med Dinas moder. A, jeg husker det, som om det var idag. Johan Tønnesen var dengang på kontoret hos gamle fru Bernick; Karsten Bernick var nylig kommen hjem fra Paris, — var endnu ikke bleven forlovet —

FRU LYNGE.

Nå, men den fæle historie?

FRU RUMMEL.

Jo, ser De, — den vinter var Mollers skuespiller-selskab her i byen —

FRU HOLT.

— og ved det selskab var skuespiller Dorf og kone. Alle de unge mennesker var rent forgabet i hende.

FRU RUMMEL.

Ja, Gud véd, hvor de kunde finde, at hun var smuk. Men så kommer skuespiller Dorf hjem sent en aften —

FRU HOLT.

— ganske uventet —

FRU RUMMEL.

— og så finder han —; nej, det lar sig virkelig ikke fortælle.

FRU HOLT.

Nej, fru Rummel, han fandt ingenting, for døren var stængt på indsiden.

FRU RUMMEL.

Ja, det er jo det jeg siger; han fandt døren stængt. Og vil De tænke Dem, han, som er indenfor, må springe ud af vinduet.

FRU HOLT.

Helt oppe fra et kvistvindue!

FRU LYNGE.

Og det var fru Bernicks broder?

FRU RUMMEL.

Ja visst var det sa.

FRU LYNGE.

Og sa var det han rømte til Amerika?

FRU HOLT.

Ja, sa måtte han jo rømme, kan De begribe.

FRU RUMMEL.

For bagefter blev der opdaget noget, som næsten var ligesa slemt; tænk Dem, han havde forgrebet sig på kassen —

FRU HOLT.

Men det véd man jo ikke rigtig, fru Rummel; kanske det bare var rygter.

FRU RUMMEL.

Nej, nu må jeg sige —! Var ikke det bekendt over hele byen? Var ikke gamle fru Bernick nær ved at gå fallit for den sags skyld? Det har jeg da fra Rummel selv. Men Gud bevare min mund.

FRU RUMMEL.

Nå, til madam Dorf gik ialfald pengene ikke, for hun —

FRU LYNGE.

Ja, hvorledes blev det mellem Dinas forældre bagefter?

FRU RUMMEL.

Jo, Dorf rejste sin vej både fra kone og barn. Men madammen var såmæn fræk nok til at blive her et helt år. Vise sig på theatret turde hun jo ikke mere; men så ernærte hun sig med at vaske og sy for folk —

FRU HOLT.

Og så prøved hun på at få en danseskole igang.

FRU RUMMEL.

Det gik naturligvis ikke. Hvilke forældre vilde vel betro sine børn til en sådan en? Men det vared heller ikke længe med hende; den fine madam var nok ikke vant til at arbejde; det slog sig for brystet og sa døde hun.

FRU LYNGE.

Uh, dette var rigtignok fæle historier!

FRU RUMMEL.

Ja, De kan tro, det har været hardt at doje for Bernicks. Det er den dunkle plet i deres lykkes sol, som Rummel engang udtrykte sig. Tal derfor aldrig om de ting her i huset, fru Lyngé.

FRU HOLT.

Og, for Guds skyld, heller ikke om halvsøsteren!

FRU LYNGE.

Ja, fru Bernick har jo en halvsøster også?

FRU RUMMEL.

Har havt — lykkeligvis; for nu er nok slægtskabet ude mellem de to. Jo, det var en for sig selv! Vil De tænke Dem, hun klippede håret af sig, og så gik hun med mandfolkstøvler i regnvejr.

FRU HOLT.

Og da halvbroderen — det forlorne subjekt — var rømt, og hele byen naturligvis var oprørt over ham, — véd De, hvad hun så gør? Hun rejser over til ham!

FRU RUMMEL.

Ja, men den skandale hun gjorde for hun rejste, fru Holt!

FRU HOLT.

Hys, tal ikke om det.

FRU LYNGE.

Gud, gjorde hun også skandale?

FRU RUMMEL.

Jo, nu skal De høre, fru Lyngé. Bernick havde netop da forlovet sig med Betty Tønnesen; og just som han kommer med hende under armen ind til hendes tante for at melde det —

FRU HOLT.

Tonnesens var nemlig forældreløse, skal De vide —

FRU RUMMEL.

— så rejser Lona Hessel sig op fra den stol, hun sidder på, og gir den fine dannede Karsten Bernick en ørefigen, så det sang i ham.

FRU LYNGE.

Nej, nu har jeg da aldrig —!

FRU HOLT.

Ja, det er aldeles visst.

FRU RUMMEL.

Og så pakked hun sin koffert og rejste til Amerika.

FRU LYNGE.

Men så må hun vel selv have havt et godt øje til ham.

FRU RUMMEL.

Ja, det kan De tro hun havde. Hun gik her og bildte sig ind, at der skulde blive et par af dem, når han kom hjem fra Paris.

FRU HOLT.

Ja, tænk, at hun kunde tro noget sligt! Bernick, — denne unge belevne verdensmand, — komplet kavallér, — alle damernes yndling —

FRU RUMMEL.

— og så anstændig alligevel, fru Holt; og så moralsk.

FRU LYNGE.

Men hvad har denne frøken Hessel taget sig til i Amerika?

FRU RUMMEL.

Ja, ser De, derover hviler der, som Rummel engang udtrykte sig, et slor, der neppe bør loftes.

FRU LYNGE.

Hvad vil det sige?

FRU RUMMEL.

Hun star jo ikke længere i forbindelse med familien, kan De skønne; men sa meget véd da hele byen, at hun har sunget for penge i vartshusene derover —

FRU HOLT.

og at hun har holdt foredrag pa salene —

FRU RUMMEL.

— og at hun har givet ud en ravgal bog.

FRU LYNGE.

Nej tænk —!

FRU RUMMEL.

A jo, Lona Hessel er nok ogsaa en af solpletterne i den Bernickske familjelykke. Men nu véd De altsaa besked, fru Lyngé. Jeg har, ved Gud, bare talt om dette, for at De skal tage Dem iagt.

FRU LYNGE.

Jo, det kan De være rolig for jeg skal. Men den stakkels Dina Dorf! Det gor mig rigtig ondt for hende.

FRU RUMMEL.

Na, for hende var det jo en ren lykke. Tænk, om hun var bleven i forældrenes hænder! Vi tog os naturligvis af hende, allesammen, og formaned hende, sa godt vi kunde. Siden fik froken Bernick sat igennem, at hun kom her i huset.

FRU HOLT.

Men et vanskeligt barn har hun altid været. De kan tænke Dem, — alle de slette eksempler. En sådan en er jo ikke som en af vore egne; hun må tages med det gode, fru Lynge.

FRU RUMMEL.

Hys, — der kommer hun. (højt) Ja, den Dina, det er rigtig en flink pige. Nå, er du der, Dina? Vi sidder her og lægger tøjet fra os.

FRU HOLT.

Ak, hvor din kaffe dufter dejligt, søde Dina. En sådan kop forniddagskaffe —

FRU BERNICK

(ude på havetrappen).

Vær så god, mine damer!

(FRØKEN BERNICK og DINA har imidlertid hjulpet TJENESTEPIGEN at bringe kaffetøjet. Alle damerne tager plads derude; de taler overvættens venligt til DINA. Lidt efter går hun ind i salen og søger sit håndarbejde.)

FRU BERNICK

(ude ved kaffebordet).

Dina, vil ikke du også — ?

DINA.

Nej tak; jeg vil ikke.

(Hun sætter sig ved sit sytøj. FRU BERNICK og ADJUNKTEN veksler nogle ord; et øjeblik efter går han ind i salen.)

ADJUNKT RORLUND

(gør sig et ærinde hen til bordet og siger dæmpet)

Dina.

DINA.

Ja.

ADJUNKT RORLUND.

Hvorfor vil De ikke være derude?

DINA.

Da jeg kom ind med kaffeen, kunde jeg se på den fremmede dame, at de havde talt om mig.

ADJUNKT RORLUND.

Og sa De da ikke også, hvor venlig hun var imod Dem derude.

DINA.

Men det tåler jeg ikke!

ADJUNKT RORLUND.

De har et stridigt sind, Dina.

DINA.

Ja.

ADJUNKT RORLUND.

Men hvorfor har De det?

DINA.

Jeg er ikke anderledes.

ADJUNKT RORLUND.

Kunde De ikke prøve på at blive anderledes?

DINA.

Nej.

ADJUNKT RORLUND.

Hvorfor ikke?

DINA

(ser på ham).

Jeg horer jo til de moralsk fordærvede.

ADJUNKT RORLUND.

Fy, Dina!

DINA.

Moder horte også til de moralsk fordærvede.

ADJUNKT RORLUND.

Hvem har talt til Dem om slige ting?

DINA.

Ingen; de taler aldrig. Hvorfor gør De ikke det! Allesammen så tar de så læmpeligt på mig, som om jeg vilde gå istykker, hvis —. Å, hvor jeg hader al denne godhjertethed.

ADJUNKT RORLUND.

Kære Dina, jeg forstår så godt, at De føler Dem trykket her, men —

DINA.

Ja, kunde jeg blot komme langt bort. Jeg skulde nok hjælpe mig selv frem, når jeg bare ikke leved mellem mennesker, der var så — så —

ADJUNKT RORLUND.

Hvorledes så?

DINA.

Så anstændige og så moralske.

ADJUNKT RORLUND.

Men, Dina, det mener De ikke.

DINA.

Å. De skønner godt, hvorledes jeg mener det. Hver dag kommer Hilda og Netta her, for at jeg skal tage dem til monster. Jeg kan aldrig blive så skikkelig som de. Jeg vil ikke blive det. Å, var jeg langt borte, så skulde jeg nok blive brav.

ADJUNKT RORLUND.

De er jo brav, kære Dina.

DINA.

Hvad hjælper det mig her?

ADJUNKT RORLUND.

Altså rejse —. Tænker De alvorligt på det?

DINA.

Jeg vilde ikke blive her en dag længer, dersom ikke De var.

ADJUNKT RORLUND.

Sig mig, Dina, — hvorfor er De egentlig så gerne sammen med mig.

DINA.

Fordi De lærer mig så meget smukt.

ADJUNKT RORLUND.

Smukt? Kaldet De det, jeg kan lære Dem, for noget smukt?

DINA.

Ja. Eller egentlig — De lærer mig ikke noget; men når jeg hører Dem tale, så kommer jeg til at se så meget smukt.

ADJUNKT RORLUND.

Hvad forstår De da egentlig ved en smuk ting?

DINA.

Det har jeg aldrig tænkt over.

ADJUNKT RORLUND.

Så tænkt over det nu. Hvad forstår De ved en smuk ting?

DINA.

En smuk ting er noget, som er stort — og langt borte.

ADJUNKT RØRLUND.

Hm. — Kære Dina, jeg er så inderlig bekymret for Dem.

DINA.

Kun det?

ADJUNKT RØRLUND.

De véd dog visst godt, hvor usigelig kær De er mig.

DINA.

Dersom jeg var Hilda eller Netta, vilde De ikke være bange for at lade nogen mærke det.

ADJUNKT RØRLUND.

Å. Dina, De kan så lidet domme om de tusend hensyn —. Når en mand er sat til at være en moralsk støtte for det samfund, han lever i, så —; man kan ikke være forsigtig nok. Dersom jeg blot var viss på, at man vilde forstå rigtig at udtyde mine bevæggrunde —. Men det får være det samme: De må og De skal hjælpes op. Dina, er det en aftale, at når jeg kommer — når forholdene tillader mig at komme — og jeg siger: her er min hånd, — da vil De tage den og være min hustru? — Lover De mig det, Dina?

DINA.

Ja.

ADJUNKT RØRLUND.

Tak, tak! Thi også for mig —. Å, Dina, jeg har Dem så kær —. Hys; der kommer nogen. Dina, for min skyld, — gå ud til de andre.

(Hun går ud til kaffebordet. I samme øjeblik kommer GROSSERER RUMMEL, KOBMAND SANDSTAD og KOBMAND VIGELAND ud fra det forreste værelse til venstre, fulgt af KONSUL BERNICK, der har en bunke papirer i hånden.)

KONSUL BERNICK.

Nå, så er sagen altså afgjort.

KOBMAND VIGELAND.

Ja, i Guds navn, lad den så være.

GROSSERER RUMMEL.

Den er afgjort, Bernick! Et Normands-ord står fast som Dovrefjelds klipper, det véd du!

KONSUL BERNICK.

Og ingen svigter; ingen falder fra, hvad modstand vi så end møder.

GROSSERER RUMMEL.

Vi står og falder sammen, Bernick!

HILMAR TONNESEN

(der er kommen frem i hoveddøren).

Falder? Med tilladelse, er det ikke jernbanen, som falder?

KONSUL BERNICK.

Nej tvertimod, den skal komme til at gå —

GROSSERER RUMMEL.

— med damp, herr Tønnesen.

HILMAR TONNESEN

(mærker).

Så?

ADJUNKT ROBLUND.

Hvorledes?

FRU BERNICK
(i havedøren).

Men, kære Karsten, hvad er det egentlig — ?

KONSUL BERNICK.

Å, kære Betty, hvor kan nu det interessere dig?
(til de tre herrer.) Men nu må vi udfærdige listerne, jo for jo heller. Det er en selvfølge, at vi fire tegner os først. Den stilling, vi indtager i samfundet, gør os det til pligt at strække os så langt som muligt.

KOBMAND SANDSTAD.

Forstår sig, herr konsul.

GROSSENER RUMMEL.

Det skal gå, Bernick; det er svoret.

KONSUL BERNICK.

Å ja, jeg er slet ikke bange for udfaldet. Vi må se til at virke, hver i sin bekendtskabskreds; og kan vi først pege hen på en rigtig livlig deltagelse i alle samfundslag, så følger det af sig selv, at kommunen også må bidrage sit.

FRU BERNICK.

Men, Karsten, du må endelig komme ud og fortælle os —

KONSUL BERNICK.

Å, kære Betty, det er noget, som damer ikke kan sætte sig ind i.

HILMAR TØNNESEN.

Du vil altså virkelig tage dig af jernbanesagen alligevel?

KONSUL BERNICK.

Ja, naturligvis.

ADJUNKT RORLUND.

Men ifjor, herr konsul — ?

KONSUL BERNICK.

Ifjor var det en ganske anden sag. Dengang var der tale om en kystlinje —

KOBMAND VIGELAND.

— som vilde været ganske overflødig, herr adjunkt; for vi har jo dampskibe —

KOBMAND SANDSTAD.

— og som vilde faldet sa urimelig kostbar —

GROSSERER RUMMEL.

— ja, og som ligefrem havde skadet væsentlige interesser her i byen.

KONSUL BERNICK.

Hovedsagen var, at den ikke vilde kommet det større samfund tilgode. Derfor satte jeg mig imod den, og sa blev indlandslinjen vedtagen.

HILMAR TONNESEN.

Ja, men den kommer jo ikke til at berøre byerne heromkring.

KONSUL BERNICK.

Den kommer til at berøre vor by, min kære Hilmar; for nu lægger vi en sidebane herved

HILMAR TONNESEN.

Aha; et nyt pafund altsa.

GROSSERER RUMMEL.

Ja, er ikke det et ypperligt pafund? Hvad?

ADJUNKT RORLUND.

Hm —

KØBMAND VIGELAND.

Nægtes kan det ikke, at forsynet ligesom har lagt terrænet tilrette for en sidebane.

ADJUNKT RORLUND.

Siger De virkelig det, herr Vigeland?

KONSUL BERNICK.

Ja, jeg må tilstå, at jeg også betragter det som en styrelse, at jeg ivåres rejste opover i forretninger, og så tilfældigvis kom ind i et dalføre, hvor jeg ikke tidligere havde været. Det slog mig som et lyn, at her måtte vi kunne lægge en sidebane ned til os. Jeg har ladet en ingeniør befare strøget; her har jeg de foreløbige beregninger og overslag; der er ingenting ivejen.

FRU BERNICK

(fremdeles, tilligemed de øvrige damer, i havedøren).

Men, kære Karsten, at du har holdt alt dette skjult for os.

KONSUL BERNICK.

Å, min gode Betty. I vilde jo dog ikke kunnet fatte den egentlige sammenhæng. Jeg har forresten ikke talt om det til noget levende menneske for idag. Men nu er det afgørende øjeblik kommet; nu skal her virkes åbenlyst og af al kraft. Ja, om jeg så skal sætte hele min tilværelse ind på den sag, så skal jeg drive den igennem.

GROSSERER RUMMEL.

Vi med, Bernick; det kan du stole på.

ADJUNKT RÖRLUND.

Lover De Dem da virkelig sa meget af dette foretagende, mine herrer?

KONSUL BERNICK.

Ja, det skulde jeg mene. Hvilken løftestang vil det ikke blive for vort hele samfund? Tænk blot på de store skovtrakter, som vil gøres tilgængelige; tænk på alle de righoldige malmlejer, som kan tages i drift; tænk på elven med det ene fossefald ovenfor det andet! Hvilken fabrikkvirksomhed kan ikke der komme istand?

ADJUNKT RÖRLUND.

Og De frygter ikke for, at et hyppigere samkvem med en fordærvet udenverden —?

KONSUL BERNICK.

Nej, vær De ganske rolig, herr adjunkt. Vort lille stræbsomme sted hviler, Gud ske lov, nutildags på en sund moralsk jordbund; vi har jo allesammen hjulpet til at drænere den, om jeg så tør sige; og det vil vi gøre fremdeles, hver på sin vis. De, herr adjunkt, vedbliver Deres velsignelsesrige virksomhed i skolen og i hjemmet. Vi, det praktiske arbejdes mænd, støtter samfundet ved at sprede velvære i sa vid en kreds, som muligt; — og vore kvinder, — ja, kom kun nærmere, mine damer; De må gerne høre på det —; vore kvinder, siger jeg, vore hustruer og dotre, — ja, virk De uforstyrret i veldædighedens tjeneste, mine damer, og vær forresten en hjælp og en hygge for Deres nærmeste, saledes, som min kære Betty og Marta er det for mig og Olaf — (ser sig om.) Ja, hvor er Olaf henne idag?

FRU BERNICK.

A, nu i ferierne er det ikke muligt at holde ham hjemme.

KONSUL BERNICK.

Så er han visst nede ved vandet igen! Du skal se, han ender ikke før der sker en ulykke.

HILMAR TONNESEN.

Bah — en liden leg med naturkræfterne —

FRU RUMMEL.

Hvor det er smukt af Dem, at De har så meget familjesind, herr Bernick.

KONSUL BERNICK.

Nå, familien er jo dog samfundets kerne. Et godt hjem, hæderlige og trofaste venner, en liden tætsluttet kreds, hvor ingen forstyrrende elementer kaster sin skygge ind —

(FULDMÆGTIG KRAP kommer med breve og aviser fra højre.)

FULDMÆGTIG KRAP.

Udenrigsposten, herr konsul; — og et telegram fra New-York.

KONSUL BERNICK

(tager det).

Ah, fra rederiet for „Indian Girl“.

GROSSERER RUMMEL.

Så posten er kommen? Ja, så må jeg anbefale mig.

KØBMAND VIGELAND.

Ja, jeg ligeså.

KØBMAND SANDSTAD.

Farvel, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Farvel, farvel, mine herrer. Og husk altså, vi har møde i eftermiddag klokken fem.

DE TRE HERRER.

Ja; ja vel; forstar sig.

(de går ud til højre.)

KONSUL BERNICK

(der har læst telegrammet)

Nej, dette er virkelig ægte amerikansk! Rentud opvørende —

FRU BERNICK.

Gud, Karsten, hvad er det?

KONSUL BERNICK.

Se der, herr Krap; læs!

FULDMÆGTIG KRAP

(læser):

„Gør mindst muligt af reparationen; send „Indian Girl“ over så snart flydefærdig; god årstid; svømmer i nødsfald på lasten.“ Na, det må jeg sige —

KONSUL BERNICK.

Svømmer på lasten! De herrer véd godt, at med den last går skibet tilbunds som en sten, dersom der tilstoder noget.

ADJUNKT BÖRLUND.

Ja, der ser man, hvorledes det står til i disse loypriste store samfund.

KONSUL BERNICK.

Det har De ret i; ingen agt for menneskelig engang, så snart fordelene kommer med i spillet. (til KRAP.) Kan „Indian Girl“ gå til søs om en fire fem dage?

FULDMEGTIG KRAP.

Ja, hvis købmand Vigeland finder sig i, at vi standser arbejdet på „Palmetræet“ imens.

KONSUL BERNICK.

Hm, det gør han ikke. Nå, vil De måske se posten igennem. Hor, sa De ikke Olaf nede på bryggen?

FULDMEGTIG KRAP.

Nej, herr konsul.

(han går ind i det forreste værelse til venstre.)

KONSUL BERNICK

(ser igen i telegrammet).

Atten menneskeliv tager de herrer ikke i betænkning at sætte på spil —

HILMAR TONNESEN.

Na, det er somandens kald at trodse elementerne; der må være noget nervespændende i dette, således, med en tynd planke mellem sig og afgrunden —

KONSUL BERNICK.

Ja, jeg gad se den reder hos os, som kunde bekvemme sig til sligt! Ikke én, ikke en eneste én — (får øje på OLAF.) Na, Gud ske lov, han er da i behold.

(OLAF, med et fiskesnøre i hånden, er kommen løbende opad gaden og ind gennem haveporten.)

OLAF

(endnu i haven).

Onkel Hilmar, jeg har været nede og set på dampskibet.

KONSUL BERNICK.

Har du nu været på bryggen igen?

OLAF.

Nej, jeg var bare ude i en båd. Men tænk, onkel Hilmar, der kom et helt beriderselskab iland med heste og dyr; og så var der såmange passagerer.

FRU RUMMEL.

Nej, skal vi virkelig fa se beridere!

ADJUNKT RØRLUND.

Vi? Det antager jeg dog ikke.

FRU RUMMEL.

Nej naturligvis ikke vi, men —

DINA.

Jeg vilde gerne se beridere.

OLAF.

Ja, jeg også.

HILMAR TONNESEN.

Du er en klodrian. Er det noget at se på? Lutter dressur. Nej, da er det noget andet at se Gauchoen jage over Pampas på sin frysende mustang. Men Gud bevares, her på smastæderne

OLAF

(trækker i FROKEN BERNICK).

Tante Marta, se, se — der kommer de!

FRU HOLT.

Ja, ved Gud, der har vi dem.

FRU LYNGE.

Ut, de fule memesker!

(LANGT PASSAGERER OG EN HEL HOB AF BYENS FOLK KOMMER OPOVER GADEN.)

FRU RUMMEL.

Jo, det er nok goglere af den rette sort. Vil De se hende i den grå kjole, fru Holt; hun bærer vadsækken på ryggen.

FRU HOLT.

Ja, tænk, hun bærer den på parasolskafte! Det er naturligvis direktørens madam.

FRU RUMMEL.

Og der har vi nok direktøren selv; han med skægget. Nå, han ser da rigtignok ud som en røver. Se ikke på ham, Hilda!

FRU HOLT.

Ikke du heller, Netta!

OLAF.

Mor, direktøren hilser op til os.

KONSUL BERNICK.

Hvad for noget?

FRU BERNICK.

Hvad siger du, barn?

FRU RUMMEL.

Ja, ved Gud, der hilser fruentimmeret også!

KONSUL BERNICK.

Nej, det er dog for grovt!

FRÖKEN BERNICK

(med et uvilkårligt udråb).

Åh —!

FRU BERNICK.

Hvad er det, Marta?

FROKEN BERNICK.

A nej, intet; jeg syntes blot —

OLAF

(skriger af glæde).

Se, se, der kommer de andre med hestene og dyrene! Og der er Amerikanerne også! Alle matroserne på „Indian Girl“ —

(Man hører „Yankee Doodle“ ledsaget af klarinet og tromme.)

HILMAR TONNESEN

(holder sig for øret).

Uf, uf, uf!

ADJUNKT RÖRLUND.

Jeg tror, vi skulde isolere os en liden smule, mine damer; dette er ikke noget for os. Lad os gå til vort arbejde igen.

FRU BERNICK.

Skulde vi kanske trække forhængene for?

ADJUNKT RÖRLUND.

Ja, det var just, hvad jeg mente.

(Damerne indtager sine pladse ved bordet; adjunkten lukker have-døren og drager forhængene for denne og for vinduerne; det blir halvmørkt i salen.)

OLAF

(der kiger ud).

Mor, nu står direktorens madam ved vandspringet og vasker sig i ansigtet.

FRU BERNICK.

Hvad? Midt på torvet!

FRU RUMMEL.

Og det ved højlys dag!

HILMAR TONNESEN.

Nå. hvis jeg befandt mig på en orkenrejse og stodde på en cisterne. så vilde jeg heller ikke tage i betænkning at —. Uf. den forfærdelige klarinet!

ADJUNKT RÖRLUND.

Der var virkelig al opfordring for politiet til at skride ind.

KONSUL BERNICK.

Å hvad; med udlændinger må man ikke tage det så strængt; de folk har jo ikke denne rodfæstede sammelighedsfølelse, der holder os indenfor de rette skranker. Lad dem kun skeje ud. Hvad gør det os? Alt dette uvæsen, som sætter sig op imod skik og gode sæder. det er lykkeligvis ikke i slægt med vort samfund, om jeg så tør sige. — Hvad for noget!

(DEN FREMMEDE DAME træder raskt ind gennem døren til højre.)

FRUERNE

(forskrækket men dæmpet).

Beridersken! Direktor-madamen!

FRU BERNICK.

Gud, hvad skal det sige!

FROKEN BERNICK

(springer op).

Ah —!

DAMEN.

Goddag, kære Betty! Goddag, Marta! Goddag, svoger!

FRU BERNICK

(med et skrig).

Lona —!

KONSUL BERNICK
(tumlér et skridt tilbage).

Så sandt jeg lever —!

FRU HOLT,
Men Gud forbarne sig —!

FRU RUMMEL,
Det kan da ikke være muligt —!

HILMAR TONNESEN,
Na! Uf!

FRU BERNICK,
Lona —! Er det virkelig —?

FRUKEN HESSEL,
Om det er mig? Ja, så minsal er det så; I
kan gerne falde mig om halsen for den sags skyld.

HILMAR TONNESEN,
Uf: uf!

FRU BERNICK,
Og nu kommer du her som —?

KONSUL BERNICK,
— og vil virkelig optræde —?

FRUKEN HESSEL,
Optræde? Hvorledes optræde?

KONSUL BERNICK,
Ja, jeg mener — med beriderne

FRUKEN HESSEL,
Habaha! Er du gal, svoger? Tror du, jeg
 horer til beriderne? Nej; rigtignok har jeg øvet

mange slags kunster og gjort mig til nar på mange måder —

FRU RUMMEL.

Hm —

FROKEN HESSEL.

— men kunster på hesteryggen har jeg aldrig gjort.

KONSUL BERNICK.

Altså dog ikke —

FRU BERNICK.

Ah, Gud ske lov!

FROKEN HESSEL.

Nej, vi kom såmæn som andre skikkelige folk, — rigtignok på anden plads, men det er vi vant til.

FRU BERNICK.

Vi, siger du?

KONSUL BERNICK
(et skridt nærmere),

Hvilke vi?

FROKEN HESSEL.

Jeg og barnet, naturligvis.

FRUERNE
(med et udråb).

Barnet!

HILMAR TØNNESEN.

Hvad!

ADJUNKT RORLUND.

Nå, det må jeg sige —!

FRU BERNICK.

Men hvad mener du, Lona?

FROKEN HESSEL.

Jeg mener naturligvis John; jeg har da ikke noget andet barn end John, véd jeg. — eller Johan, som I kaldte ham.

FRU BERNICK.

Johan —!

FRU RUMMEL

(sagte til FRU LYGEL).

Den forlorne broder!

KONSUL BERNICK

(nolende).

Er Johan med?

FROKEN HESSEL.

Ja vel; ja vel; jeg rejser da ikke uden ham. Men I ser sa sorgelige ud. Og sa sidder I her i tusmørke og syr pa noget hvidt. Der er da ikke dødsfald i familien?

ADJUNKT RORLUND.

Min froken, De befinder Dem her i foreningen for de moralsk fordærvede —

FROKEN HESSEL

(halv sagte).

Hvad siger De? Disse pene stiltfærdige damer skulde være —?

FRU RUMMEL.

Nej nu ma jeg sige !

FROKEN HESSEL.

Ah, forstar, forstar! Men for pokker, det er jo

fru Rummel! Og der sidder jo fru Holt også! Na, vi tre er da ikke bleven yngre siden sidst. Men hør nu, I godtfolk; lad nu de moralsk fordærvede vente en dags tid; de blir da ikke værre for det. En glædesstund som denne —

ADJUNKT RØRLUND.

En hjemkomst er ikke altid en glædesstund.

FROKEN HESSEL.

Sa? Hvorledes læser De Deres bibel, herr pastor?

ADJUNKT RØRLUND.

Jeg er ikke pastor.

FROKEN HESSEL.

Nå, så blir De det visst. — Men fy, fy, fy — dette moralske lintoj lugter så fordærvet. — akkurat som ligsvob. Jeg er vant til luften på prærierne, jeg, skal jeg sige.

KONSUL BERNICK

(torrer panden).

Ja, her er virkelig noget kvalmt herinde.

FROKEN HESSEL.

Vent, vent; vi skal nok komme op af gravkælderen. (trækker forhængene til side.) Fuldt dagslys må her være, når gutten kommer. Ja, der skal I se en gut, som har vasket sig —

HILMAR TONNESEN.

Uf!

FROKEN HESSEL

(åbner dør og vinduer).

— ja, det vil sige, når han far vasket sig — oppe i hotellet; for på dampskibet blev han skiden som et svin.

HILMAR TONNESEN.

Uf, uf!

FROKEN HESSEL.

Uf? Ja, sa sandelig er det ikke —! (peger paa HILMAR og spoger de ovrige.) Gar han her og driver og siger uf endnu?

HILMAR TONNESEN.

Jeg driver ikke; jeg gar her for min sygdoms skyld.

ADJUNKT RORLUND.

Hm, mine damer, jeg tror ikke —

FROKEN HESSEL

(der har fat oje paa OLAF).

Er det din, Betty? — Ræk mig labben, gut! Eller er du kanske ræd for din gamle stygge tante?

ADJUNKT RORLUND

(idet han tager sin bog under armen).

Mine damer, jeg tror ikke her er stemning for at arbejde videre idag. Men imorgen kommer vi jo sammen igen?

FROKEN HESSEL

(idet de fremmede damer rejser sig for at tage afsked).

Ja, lad os det. Jeg skal være paa pletten.

ADJUNKT RORLUND.

De? Med tilladelse, froken, hvad vil De gøre i vor forening?

FROKEN HESSEL.

Jeg vil lufte ud, herr pastor.

ANDEN AKT.

(Havesalen i KONSUL BERNICKS hus.)

(FRU BERNICK sidder alene ved arbejdsbordet med sit sytøj. Lidt efter kommer KONSUL BERNICK med hat på hovedet samt handsker og stok ind fra højre.)

FRU BERNICK.

Kommer du alt hjem, Karsten?

KONSUL BERNICK.

Ja. Der er nogen jeg har sat stævne.

FRU BERNICK

(med et suk).

Å ja, Johan kommer vel herved igen, kan jeg tænke.

KONSUL BERNICK.

Det er en mand, siger jeg. (sætter hatten fra sig.)
Hvor er alle damerne henne idag?

FRU BERNICK.

Fru Rummel og Hilda havde ikke tid.

KONSUL BERNICK.

Så? Sendt afbud?

FRU BERNICK.

Ja; de havde så meget at bestille i huset.

KONSUL BERNICK.

Forstår sig. Og de andre kommer naturligvis heller ikke?

FRU BERNICK.

Nej, de har også forfald idag.

KONSUL BERNICK.

Det kunde jeg have sagt på forhand. Hvor er Olaf henne?

FRU BERNICK.

Jeg lod ham gå lidt ud med Dina.

KONSUL BERNICK.

Hm; Dina, den forføjne taske —. At hun straks igar kunde give sig så meget af med Johan —!

FRU BERNICK.

Men, kære Karsten, Dina véd jo slet ikke —

KONSUL BERNICK.

Nå, men så skulde Johan ialfald have havt den takt, ikke at vise hende nogen opmærksomhed. Jeg så nok de øjne, købmand Vigeland satte op.

FRU BERNICK

(med sytojet i skudet).

Karsten, kan du begribe, hvad de vil her hjemme?

KONSUL BERNICK.

Hm; han har jo en farm derover, som det nok ikke går synderlig godt med; og hun slog jo igar på, at de måtte rejse på anden plads —

FRU BERNICK.

Ja, desværre, det må vel være noget sådant. Men at hun er fulgt med! Hun! Efter den blodige fornærmelse, hun har tilføjet dig —!

KONSUL BERNICK.

Å, tænk ikke på disse gamle historier.

FRU BERNICK.

Hvor kan jeg tænke på andet i denne tid? Han er jo dog min broder; — ja, det er ikke for hans skyld; men al den ubehagelighed, det vilde forvolde dig —. Karsten, jeg er så dødelig angst for at —

KONSUL BERNICK.

Hvad er du angst for?

FRU BERNICK.

Kan man ikke falde på at sætte ham fast for de penge, som blev borte for din moder?

KONSUL BERNICK.

Å, hvad snak! Hvem kan bevise, at der blev penge borte?

FRU BERNICK.

Ak, Gud, det véd jo hele byen, desværre; og du har jo selv sagt —

KONSUL BERNICK.

Jeg har ingenting sagt. Byen véd ingen besked om de affærer; det var altsammen løse rygter.

FRU BERNICK.

O, hvor du er højmodig, Karsten!

KONSUL BERNICK.

Lad være med disse mindelser, siger jeg! Du

ved ikke, hvor du piner mig ved at rippe op i alt dette. — Han går op og ned ad gulvet; derpå slænger han stokken fra sig.) At de også skulde komme hjem just nu. — nu, da jeg behøver en ublandet god stemning både i byen og i pressen. Der vil blive skrevet korrespondancer til aviserne i nabobyerne. Tager jeg vel imod dem, eller tager jeg slet imod dem, så vil det blive droftet og udtydet. Der vil blive rørt op i alt dette gamle, — ligesom du gør. I et samfund, som vorl . . . (kaster handskerne mod bordpladen.) Og ikke et menneske har jeg her, som jeg kan tale med og søge nogen støtte hos.

FRU BERNICK.

Slet ingen, Karsten?

KONSUL BERNICK.

Nej, hvem skulde det være? — At få dem på halsen netop nu! Det er ikke tvivl om, at de vil gøre skandale på en eller anden måde, — især hun. Er det da ikke også en ulykke at have slige mennesker i sin familje!

FRU BERNICK.

Ja, jeg kan da ikke hjælpe for at —

KONSUL BERNICK.

Hvad kan du ikke hjælpe for? At du er i slægt med dem? Nej, det er et meget sandt ord.

FRU BERNICK.

Og jeg har heller ikke bedt dem komme hjem.

KONSUL BERNICK.

Se sa; der har vi det! Jeg har ikke bedt dem komme hjem; jeg har ikke skrevet efter dem; jeg har ikke trukket dem hjem efter hærene! Å, jeg kan hele rensen udenad.

FRU BERNICK

(brister i gråd).

Men du er da også så ukærlig —

KONSUL BERNICK.

Ja, det er ret; giv dig til at græde, så byen også skal fa det at snakke om. Lad være med det tosseri, Betty. Sæt dig udenfor; her kan komme nogen. Skal man kanske se madamen med rode øjne? Jo, det vilde være dejligt, om det kom ud iblandt folk at . Nå, der horer jeg nogen i gangen. (det banker.) Kom ind!

(FRU BERNICK går ud på havetrappen med sit sytoj. SKIBSBYGGER AUNE kommer ind fra højre.)

SKIBSBYGGER AUNE.

Goddag, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Goddag. Nå, De kan vel gætte, hvad det er, jeg vil Dem?

SKIBSBYGGER AUNE.

Fuldmægtigen talte igår om, at konsulen ikke skulde være fornojet med —

KONSUL BERNICK.

Jeg er misfornojet med det hele stel på værftet, Aune. De kommer jo ingen vej med havaristerne. „Palmetræet“ burde have været under sejl for længe siden. Købmand Vigeland går her hver dag og plager mig; det er en vanskelig mand at have til medreder.

SKIBSBYGGER AUNE.

„Palmetræet“ kan gå tilsjøs iovermorgen.

KONSUL BERNICK.

Nå endelig. Men Amerikaneren, „Indian Girl“, som har ligget her i fem uger og —

SKIBSBYGGER AUNE.

Amerikaneren? Jeg har forstat det, som om vi først og fremst skulde lægge al kraft på Deres eget skib.

KONSUL BERNICK.

Det har jeg ikke givet Dem nogen anledning til at tro. Der skulde gores al mulig fortgang med Amerikaneren også; men det sker ikke.

SKIBSBYGGER AUNE.

Skuden er pilråden i bunden, herr konsul; jo mere vi lapper på den, jo værre blir det.

KONSUL BERNICK.

Det er ikke derfra det skriver sig. Fuldmægtig Krap har sagt mig hele sandheden. De forstår ikke at arbejde med de nye maskiner, som jeg har anskaffet, — eller rettere, De vil ikke arbejde med dem.

SKIBSBYGGER AUNE.

Herr konsul, jeg er nu oppe i de femti år; lige fra guttealderen har jeg været vant til den gamle arbejdsmåde —

KONSUL BERNICK.

Den kan vi ikke brugé nutildags. De må ikke tro, Aune, at det er for fordelens skyld; den behøver jeg heldigvis ikke; men jeg har hensyn at tage til det samfund, jeg lever i, og til den forretning, jeg står i spidsen for. Det er fra mig fremskridtene ma komme, ellers kommer de aldrig.

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg vil også gerue fremskridt, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Ja, for Deres indskrænkede kreds, for arbejder-

standen. Å, jeg kender nok Deres agitationer; De holder taler; De vigler folkene op; men når et håndgribeligt fremskridt tilbyder sig, som nu med vore maskiner, så vil De ikke være med; så blir De ræd.

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, jeg blir virkelig ræd, herr konsul; jeg blir ræd på de manges vegne, som maskinerne tar brodet fra. Konsulen taler så ofte om at tage hensyn til samfundet; men jeg tænker, at samfundet har vel også sine pligter. Hvor tør lærdommen og kapitalen sætte de nye opfindelser ind i arbejdet, for samfundet får oplært en slægt, som kan bruge dem?

KONSUL BERNICK.

De læser og grubler formeget, Aune; det har De ikke godt af; det er det, som gør Dem misfornøjet med Deres stilling.

SKIBSBYGGER AUNE.

Det er ikke det, herr konsul; men jeg kan ikke tåle at se den ene brave arbejder afskediges efter den anden og gøres brodløs for disse maskiners skyld.

KONSUL BERNICK.

Hm; da bogtrykkerkunsten blev opfunden, blev mange skriverkarle brodløse.

SKIBSBYGGER AUNE.

Vilde konsulen været så glad i den kunst, hvis De dengang havde været skriverkarl?

KONSUL BERNICK.

Jeg har ikke havt bud efter Dem for at disputere. Jeg har ladet Dem kalde for at sige Dem, at vor havarist „Indian Girl“ skal være færdig til at gå under sejl iovermorgen.

SKIBSBYGGER AUNE.

Men, herr konsul —

KONSUL BERNICK.

lovmorgen, horer De; pa samme tid som vort eget skib; ikke en time senere. Jeg har mine gode grunde til at drive pa den sag. Har De læst avisen for imorges? Nå, sa véd De, at Amerikanerne har gjort optøjer igen. Dette ryggesløse pæk sætter jo hele byen på ende; der går ingen nat hen uden at her er slagsmal i værtshusene og på gaderne; al den anden vederstyggelighed vil jeg nu ikke tale om.

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, det er visst nok, at de er slemme folk.

KONSUL BERNICK.

Og hvem er det, som får skylden for dette uvæsen? Det er mig! Ja, det er mig, det går ud over. Disse avisskrivere skumler på en forblømmet måde over, at vi lægger hele arbejdskraften på „Palmetræet“. Jeg, der har den opgave, ved exemplets magt at virke på mine medborgere, må lade mig kaste sligt i næsen. Det taler jeg ikke. Jeg er ikke tjent med, at mit navn blir således tilsolet.

SKIBSBYGGER AUNE.

A, konsulens navn er sa godt, at det kan bære bade det og mere.

KONSUL BERNICK.

Ikke nu; just i denne tid har jeg brug for al den agtelse og velvilje, som mine medborgere kan skænke mig. Jeg har et stort foretagende igære, som De vel har hort; men lykkes det ildesindede memesker at røkke den ubetingede tillid til min person, sa kan det berede mig de største vanskelig-

heder. Derfor vil jeg for enhver pris undgå disse ondskabsfulde og skumlende avisskriverier, og derfor har jeg sat fristen til iovermorgen.

SKIBSBYGGER AUNE.

Herr konsul, De kunde ligeså gerne sætte fristen til i eftermiddag.

KONSUL BERNICK.

De mener, at jeg forlanger umuligheder?

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, med den arbejdsstok, vi nu har —

KONSUL BERNICK.

Godt, godt; — så får vi se os om andetsteds.

SKIBSBYGGER AUNE.

Vil De virkelig afskedige endnu flere af de gamle arbejdere?

KONSUL BERNICK.

Nej, det tænker jeg ikke på.

SKIBSBYGGER AUNE.

For jeg tror nok, det vilde sætte ondt blod både i byen og i aviserne, om De gjorde det.

KONSUL BERNICK.

Ikke umuligt: derfor lar vi det ogsaa være. Men hvis ikke „Indian Girl“ er udklareret iovermorgen, så afskediger jeg Dem.

SKIBSBYGGER AUNE

(med et ryk).

Mig! (han ler.) Nu spøger De, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Det skulde De ikke stole på.

SKIBSBYGGER AUNE.

De kunde tænke på at afskedige mig? Mig, hvis far og farfar har været i værftets tjeneste alle sine levedage, og jeg selv ligeså —

KONSUL BERNICK.

Hvem er det, som tvinger mig til det?

SKIBSBYGGER AUNE.

De forlanger umulige ting, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

A. en god vilje kender ingen umuligheder. Ja eller nej: svar mig bestemt, eller De har Deres afsked på stedet.

SKIBSBYGGER AUNE

(et skridt nærmere).

Herr konsul, har De tænkt rigtig over, hvad det vil sige at give en gammel arbejder afsked. De mener, at han får se sig om efter noget andet? Å ja, det kan han nok; men er det dermed gjort? De skulde engang være tilstede i en slig afskediget arbejders hus den kveld han kommer hjem og sætter redskabskisten indenfor døren.

KONSUL BERNICK.

Tror De jeg afskediger Dem med let hjerte? Har jeg ikke altid været en rimelig husbond?

SKIBSBYGGER AUNE.

Så meget værre, herr konsul. Just derfor vil de derhjemme ikke give Dem skylden; de vil ikke sige noget til mig, for det tør de ikke; men de vil se på mig, når jeg ikke mærker det, og tænke som så: det må vel være fortjent. Ser De vel, det — det kan jeg ikke bære. Så ringe en mand jeg end

er, har jeg dog altid været vant til at regnes for den første blandt mine. Mit tarvelige hjem er også et lidet samfund, herr konsul. Dette lille samfund har jeg kunnet støtte og holde oppe, fordi min kone har troet på mig, og fordi mine børn har troet på mig. Og nu skal det hele falde sammen.

KONSUL BERNICK.

Ja, hvis ikke andet kan være, så må det mindre falde for det større: det enkelte får i Guds navn ofres for det almindelige. Andet véd jeg ikke at svare Dem, og anderledes går det heller ikke her i verden. Men De er en halsstarrig mand, Aune! De står mig imod, ikke fordi De ikke kan andet, men fordi De ikke vil lægge for dagen maskinernes overlegenhed over håndkraften.

SKIBSBYGGER AUNE.

Og De holder så fast ved dette, herr konsul, fordi De véd, at hvis De jager mig bort, så får De derved ialfald bevist pressen Deres gode vilje.

KONSUL BERNICK.

Og om så var? De hører jo, hvad det gælder for mig, — enten at få pressen på halsen eller fa den velvilligt stemt for mig i det øjeblik jeg arbejder for en stor sag til almenvællets fremme. Hvad så? Kan jeg da handle anderledes end jeg gør? Jeg kan sige Dem, at her drejer spørgsmålet sig om, enten at holde Deres hjem oppe, som De kalder det, eller kanske at holde hundreder af nye hjem nede, hundreder af hjem, som aldrig vil kunne grundes, aldrig vil kunne få en rygende skorsten, hvis det ikke lykkes mig at sætte igennem, hvad jeg nu virker for. Derfor er det, at jeg har givet Dem valget.

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, nar sa er, sa har jeg ikke mere at sige.

KONSUL BERNICK.

Hu —; min kære Aune, det gør mig oprigtig ondt, at vi ma skilles.

SKIBSBYGGER AUNE.

Vi skilles ikke, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Hvorledes?

SKIBSBYGGER AUNE.

En simpel mand har ogsaa noget at hævde her i verden.

KONSUL BERNICK.

Ja vel, ja vel; og De tror altsa, at De tør love —?

SKIBSBYGGER AUNE.

„Indian Girl“ kan udklareres iovermorgen.

(han hilser og går ud til højre.)

KONSUL BERNICK.

Aha, der fik jeg dog bugt med den stivnakke. Det tager jeg som et godt varsel —

(HILMAR TONNESEN, med cigar i munden, kommer gennem haveporten.)

HILMAR TONNESEN

(pa have-trappen).

Goddag, Betty! Goddag, Bernick!

FRI BERNICK.

Goddag.

HILMAR TONNESEN.

Na, du har grædt, ser jeg. Du véd det altsa?

FRU BERNICK.

Hvad véd jeg?

HILMAR TØNNESEN.

At skandalen er i fuld gang? Uf!

KONSUL BERNICK.

Hvad skal det sige?

HILMAR TØNNESEN

(kommer indenfor).

Jo, de to amerikanske går omkring i gaderne og viser sig i selskab med Dina Dorf.

FRU BERNICK

(følger efter).

Men, Hilmar, kan det være muligt —?

HILMAR TØNNESEN.

Jo, desværre, det er fuld sandhed. Lona var endog så taktløs at råbe efter mig; men jeg lod naturligvis som jeg ikke horte det.

KONSUL BERNICK.

Og det er vel ikke gåt ubemærket for sig.

HILMAR TØNNESEN.

Nej, det kan du nok vide. Folk stod stille og sa efter dem. Det lod til at være gåt som en løbeild over byen. — omtrent som en brand på de vestlige prærier. I alle huse stod der mennesker ved vinduerne og ventede på, at toget skulde komme forbi; hoved ved hoved bag gardinerne — uf! Ja, du må undskylde, Betty; jeg siger uf; for dette gør mig nervøs; — skal det vare ved, så blir jeg nødt til at tænke på at foretage en længere rejse.

FRU BERNICK.

Men du skulde dog talt til ham og forestillet ham —

HILMAR TONNESEN.

På aben gade? Nej, du må virkelig undskyldte. Men at det menneske overhovedet vover at vise sig her i byen! Na, vi får se om ikke pressen sætter en stopper på ham; ja, undskyld, Betty; men —

KONSUL BERNICK.

Pressen, siger du? Har du hørt antydninger til noget sligt?

HILMAR TONNESEN.

Jo, det er ikke så ganske frit for. Da jeg gik fra jer igaraftes, drev jeg op i klubben for min sygdoms skyld. Jeg mærked godt på den taushed, der blev, at de to amerikanske havde været på bane. Så kommer den uforskammede redaktør Hammer ind og gratulerer mig ganske højt med min rige fætters hjemkomst.

KONSUL BERNICK.

Rige — ?

HILMAR TONNESEN.

Ja, så udtrykte han sig. Jeg malte ham naturligvis med et vel fortjent blik og lod ham forstå, at jeg ikke kendte noget til Johan Tonnesens rigdom. „Så“, siger han, „det var da besynderligt: i Amerika plejer man dog at slå sig op, når man har noget at begynde med, og Deres fætter rejste jo ikke tomhændet derover“.

KONSUL BERNICK.

Hm, gør mig nu den tjeneste —

FRU BERNICK
(bekymret).

Der kan du se. Karsten —

HILMAR TONNESEN.

Ja, jeg har ialfald havt en søvnløs nat for den persons skyld. Og så gar han endda omkring i gaderne med et ansigt, som om ingenting var ivejen med ham. Hvorfor blev han ikke borte med engang? Det er da også utåleligt, hvor enkelte mennesker kan være sejglivet.

FRU BERNICK.

Gud, Hilmar, hvad er det du siger?

HILMAR TONNESEN.

Å, jeg siger ingenting. Men der slipper han helskindet fra jernbanelykker og fra overfald af kaliforniske bjørne og af Sortefod-Indianere; ikke skalperet engang —. Uf, der har vi dem.

KONSUL BERNICK
(ser opad gaden).

Olaf er også med!

HILMAR TONNESEN.

Ja naturligvis; de vil da minde folk om, at de horer til byens første familie. Se, se, der kommer alle dagdriverne ud fra apotheket og glør efter dem og gor sine anmærkninger. Dette er virkelig ikke for mine nerver; hvorledes en mand under slige omstændigheder skal kunne holde ideens fane højt, det —

KONSUL BERNICK.

De styrer lige hid. Hor nu, Betty, det er mit bestemte ønske, at du viser dem al mulig venlighed.

FRU BERNICK.

Tillader du det, Karsten?

KONSUL BERNICK.

Ja visst; ja visst; og du ogsaa, Hilmar. De blir her forhabetlig ikke sa længe; og nar vi er iblandt os selv —; ingen henlydninger; vi bør paa ingen made støde dem.

FRU BERNICK.

O, Karsten, hvor du er højmodig.

KONSUL BERNICK.

Na, na, lad nu det være.

FRU BERNICK.

Nej, lad mig takke dig; og tilgiv, at jeg for kunde blive sa hæftig. O, du havde jo al grund til at —

KONSUL BERNICK.

Lad være; lad være, siger jeg!

HILMAR TONNESEN.

Uf!

(JOHAN TONNESEN og DINA, derefter FROKEN HESSEL og OLAF kommer gennem haven.)

FROKEN HESSEL.

Goddag, goddag, I kære mennesker.

JOHAN TONNESEN.

Nu har vi været ude og set os om paa gamle tomter, Karsten.

KONSUL BERNICK.

Ja, jeg horer det. Mange forandringer; ikke sandt?

FROKEN HESSEL.

Konsul Bernicks store og gode gerninger overalt. Vi har været oppe i anlæggene, som du har skænket byen —

KONSUL BERNICK.

Na der?

FROKEN HESSEL.

„Karsten Bernicks gave“, som der står over indgangen. Jo, du er nok manden for det hele her.

JOHAN TONNESEN.

Og prægtige skibe har du også. Jeg traf kaptejnen på „Palmetræet“, min gamle skolekammerat —

FROKEN HESSEL.

Ja, et nyt skolehus har du jo også bygget; og bade gasledningen og vandledningen skyldes jo dig, horer jeg.

KONSUL BERNICK.

Nå, man må dog virke for det samfund, man lever i.

FROKEN HESSEL.

Ja, det er vakkert, svoger; men det er også en glæde at se, hvorledes folk skønner på dig. Jeg er ikke forfængelig, tror jeg; men jeg kunde ikke lade være at minde en og anden, vi talte med, om at vi horte til familjen.

HILMAR TONNESEN.

Uf —!

FROKEN HESSEL.

Siger du uf til det?

HILMAR TONNESEN.

Nej, jeg sagde hm —

FROKEN HESSEL.

Na, det skal du fa lov til, stakker. Men idag er I nok ganske alene?

FRU BERNICK.

Ja, idag er vi alene.

FROKEN HESSEL.

Ja, vi mødte samæn et par af de moralske oppe pa torvet; de lod til at have svært travlt. Men vi har jo sletikke fat suakke ordentligt sammen endnu; igar var jo disse tre banebryderne her, og sa havde vi denne pastoren —

HILMAR TONNESEN.

Adjunkten.

FROKEN HESSEL.

Jeg kalder ham pastoren. Men hvad synes I nu om mit værk i disse femten ar? Er han ikke bleven en stout gut? Hvem skulde kende igen galningen, som lob hjemmefra?

HILMAR TONNESEN.

Hm —!

JOHAN TONNESEN.

A, Lona, brout nu ikke formeget.

FROKEN HESSEL.

Jo, det er jeg rigtignok kry af. Herregud, det er jo det eneste, jeg har udrettet her i verden; men det gir mig da et slags ret til at være til. Ja, Johan, nar jeg tænker pa, hvorledes vi to begyndte derover med vore fire bare næver —

HILMAR TONNESEN.

Hænder.

FROKEN HESSEL.

Jeg siger næver; for skidne var de —

HILMAR TONNESEN.

Uf!

FROKEN HESSEL.

— og tomme var de også.

HILMAR TONNESEN.

Tomme? Nej, nu må jeg sige —!

FROKEN HESSEL.

Hvad må du sige?

KONSUL BERNICK.

Hm!

HILMAR TONNESEN.

Nu må jeg sige — uf!

(han går ud på havetrappen.)

FROKEN HESSEL.

Hvad går der af mennesket?

KONSUL BERNICK.

Å bryd dig ikke om ham; han er noget nervøs i denne tid. Men vil du ikke se dig lidt om i haven? Dernede har du jo ikke været endnu, og jeg har just en times tid fri.

FROKEN HESSEL.

Jo, det vil jeg gerne; I kan tro, jeg har tidt og ofte været med mine tanker her i haven hos jer.

FRU BERNICK.

Der er sket store forandringer der også, skal du få se.

(KONSULEN, FRUEN og FROKEN HESSEL går ned i haven, hvor man af og til ser dem under det følgende.)

OLAF

(i havedøren).

Onkel Hilmar, véd du, hvad onkel Johan spurgte mig om? Han spurgte, om jeg vilde være med ham til Amerika.

HILMAR TONNESEN.

Du, din klodrian, som går her og hænger i din moders skorter —

OLAF.

Ja, men det vil jeg ikke længer. Du skal fa se, nar jeg blir stor —

HILMAR TONNESEN.

A visvas; du har ikke nogen alvorlig trang til dette stalsættende, som ligger i at —

(de går ned i haven.)

JOHAN TONNESEN

(til DINA, som har taget hatten af og står i døren til højre og ryster støvel af sin kjole.)

De er bleven dygtig varm efter turen.

DINA.

Ja, det var en dejlig tur; sa dejlig tur har jeg aldrig havt for.

JOHAN TONNESEN.

Plejer De kauske ikke ofte ga formiddagsture?

DINA.

Jo; men det er bare med Olaf.

JOHAN TONNESEN.

Sa. — Har De kauske større lyst til at gå ned i haven end til at blive her?

DINA.

Nej, jeg har større lyst til at blive her.

JOHAN TONNESEN.

Jeg også. Og så er det jo en aftale, at vi hver morgen går en slig tur sammen.

DINA.

Nej, herr Tønnesen, det skulde De ikke gøre.

JOHAN TONNESEN.

Hvad skulde jeg ikke? De lovede det jo.

DINA.

Ja, men når jeg nu tænker over det, så —, De skal ikke gå ud med mig.

JOHAN TONNESEN.

Men hvorfor ikke det?

DINA.

Ja. De er fremmed; De kan ikke forstå det; men jeg skal sige Dem —

JOHAN TONNESEN.

Nå?

DINA.

Nej, jeg vil helst ikke tale om det.

JOHAN TONNESEN.

Å jo visst; til mig kan De da tale om hvad det skal være.

DINA.

Ja, jeg skal sige Dem, jeg er ikke som de andre unge piger; der er noget — noget sådant ved mig. Derfor skal De ikke gøre det.

JOHAN TØNNESEN.

Men alt dette forstår jeg slet ikke. De har da ikke gjort noget ondt?

DINA.

Nej, ikke jeg, men —: nej, nu vil jeg ikke tale mere om det. De får det nok at vide af de andre.

JOHAN TØNNESEN.

Hm.

DINA.

Men der var noget andet, jeg gerne vilde spørge Dem om.

JOHAN TØNNESEN.

Og hvad var det?

DINA.

Det skal jo være så let at blive til noget dygtigt derover i Amerika?

JOHAN TØNNESEN.

Nå, så let er det just ikke altid; man må ofte slide ondt og arbejde strængt i forstningen.

DINA.

Ja, det vilde jeg gerne —

JOHAN TØNNESEN.

De?

DINA.

Jeg kan nok arbejde; jeg er stærk og sund, og tante Marta har læst meget med mig.

JOHAN TØNNESEN.

Men for pokker, så kom og rejs med os.

DINA.

Å, nu spoger De bare; det sagde De til Olaf også. Men det var det jeg vilde vide, om menneskene er meget — meget sådan moralske derover?

JOHAN TØNNESEN.

Moralske?

DINA.

Ja, jeg mener, om de er sådan — anstændige og skikkelige, ligesom her.

JOHAN TØNNESEN.

Nå, de er ialfald ikke så slemme, som man her tror. Det skulde De ikke være bange for.

DINA.

De forstår mig ikke. Jeg vilde just gerne, at de ikke skulde være så meget anstændige og moralske.

JOHAN TØNNESEN.

Ikke det? Hvordan vilde De så de skulde være?

DINA.

Jeg vilde, de skulde være naturlige.

JOHAN TØNNESEN.

Ja, ja, det er kanske netop det, de er.

DINA.

For så vilde det være godt for mig, om jeg kunde komme derover.

JOHAN TØNNESEN.

Ja visst vilde det så! Derfor skal De rejse med os.

DINA.

Nej, med Dem vilde jeg ikke rejse; jeg måtte rejse alene. A, jeg skulde nok drive det til noget; jeg skulde nok blive brav —

KONSUL BERNICK

(udenfor havetrappen hos begge damerne).

Bliv, bliv; jeg skal hente det, kære Betty. Du kunde sa let forkøle dig.

(han kommer ind i salen og søger fruens shawl.)

FRU BERNICK

(ude i haven).

Du ma også komme med, Johan; vi skal ned i grøtten.

KONSUL BERNICK.

Nej, nu må Johan blive her. Se her, Dina; tag min kones shawl og ga med. Johan blir her hos mig, kære Betty. Jeg må da høre lidt om forholdene derover.

FRU BERNICK.

Ja, ja; men kom så efter; du véd jo, hvor du skal finde os.

(FRU BERNICK, FROKEN BESSEL og DINA går ned gennem haven til venstre.)

KONSUL BERNICK

(ser et øjeblik efter dem, går så hen og lukker den overste dor til venstre, derpå går han hen til Johan, griber begge hans hænder, ryster og trykker dem).

Johan, nu er vi alene; ma jeg nu få lov at takke dig.

JOHAN TONNESEN.

A hvad!

KONSUL BERNICK.

Mit hus og hjem, min familjelykke, min hele borgerlige stilling i samfundet. — alt skylder jeg dig.

JOHAN TØNNESEN.

Nå, det glæder mig, kære Karsten; så kom der dog noget godt ud af den gale historie.

KONSUL BERNICK

(ryster igen hans hænder).

Tak, tak alligevel! Ikke én blandt ti tusinde havde gjort, hvad du dengang gjorde for mig.

JOHAN TØNNESEN.

Snak om en ting! Var vi ikke beggeto unge og letlivede? En af os måtte jo dog tage skylden på sig —

KONSUL BERNICK.

Men hvem var nærmere til det, end den skyldige?

JOHAN TØNNESEN.

Stop! Dengang var den uskyldige nærmest til det. Jeg var jo frank og fri, forældrelos; dette slid på kontoret var det en ren lykke at komme bort fra. Du derimod havde din gamle moder ilive, og dertil var du jo netop bleven hemmelig forlovet med Betty, som holdt så meget af dig. Hvorledes vilde det gåt med hende, hvis hun havde fåt at vide —?

KONSUL BERNICK.

Sandt, sandt, sandt; men —

JOHAN TØNNESEN.

Og var det ikke just for Bettys skyld, at du afbrød dette maskepi med madam Dorf? Det var jo netop for at bryde overtvert, at du var deroppe hos hende den aften —

KONSUL BERNICK.

Ja, den ulyksalige aften, da det fordrukne menneske kommer hjem —! Ja, Johan, det var for

Bettys skyld; men alligevel, — at du så højmodig kunde vende skindet imod dig selv og rejse væk —

JOHAN TONNESEN.

Ingen skrupler, kære Karsten. Vi blev jo enige om, at sa skulde det være; reddes måtte du jo, og du var jo min ven. Jo, det venskab var jeg rigtig nok kry af! Her gik jeg og sled som en stakkers hjemfødnig; og sa kommer du tilbage, fin og fornem, fra din store udenlandsrejse; havde været både i London og i Paris. Og sa kærer du mig til din omgangsven, skont jeg var fire år yngre end du: — ja, det var nu, fordi du gik og kured til Betty; nu forstar jeg det nok. Men hvor kry jeg var af det! Og hvem vilde ikke have været det? Hvem vilde ikke gerne have ofret sig for dig; især nar det ikke galdt andet end en maaneds bysladder, og en så med det samme kunde løbe ud i den vide verden.

KONSUL BERNICK.

Hm, min kære Johan, jeg vil oprigtig sige dig, at historien endnu ikke er sa ganske glemt.

JOHAN TONNESEN.

Ikke det? Na, hvad rager det mig, nar jeg igen sidder derover pa min farm —

KONSUL BERNICK.

Du rejser altsa tilbage?

JOHAN TONNESEN.

Forstar sig.

KONSUL BERNICK.

Men dog ikke sa snart, habet jeg?

JOHAN TONNESEN.

Sa snart som muligt. Det var jo kun for at foje Lona, at jeg tog med herover.

KONSUL BERNICK.

Så? Hvorledes det?

JOHAN TØNNESEN.

Jo, ser du, Lona er jo ikke ung længer, og i den sidste tid begyndte længselen efter hjemmet at mane og drage hende; men hun vilde aldrig vedgå det; (smiler.) hvor turde hun vove at lade mig letsindige krop alene tilbage, mig, som alt i nittenårsalderen havde givet mig af med —

KONSUL BERNICK.

Og så?

JOHAN TØNNESEN.

Ja, Karsten, nu kommer jeg med et skriftemål som jeg skammer mig over.

KONSUL BERNICK.

Du har da ikke betroet hende sammenhængen?

JOHAN TØNNESEN.

Jo, Det var urigtigt af mig; men jeg kunde ikke andet. Du gør dig ingen forestilling om, hvad Lona har været for mig. Du har aldrig kunnet udstå hende; men for mig har hun været som en moder. I de første år, da vi havde det så trangt derover, — hvorledes arbejdede hun ikke? Og da jeg så lå syg en lang tid, og ingenting kunde fortjene, og ikke kunde forhindre det, så gav hun sig til at synge viser i kaffehusene, — holde foredrag, som folk gjorde løjer med; og så skrev hun en bog, som hun siden både lo og græd over, — altsammen for at holde livet i mig. Kunde jeg så se på, at hun i vinter gik der og tærtes hen, hun, som havde slidt og slæbt for mig? Nej, det kunde jeg ikke, Karsten.

Og så sagde jeg: rejs du, Lona; du skal ikke være ræd for mig: jeg er ikke så letsindig, som du tænker. Og så — så fik hun det at vide.

KONSUL BERNICK.

Og hvorledes tog hun det?

JOHAN TONNESEN.

Nå, hun mente, som sandt var, at når jeg vidste mig uskyldig, så kunde det ikke være mig imod at gøre en trip med herover. Men vær du rolig; Lona rober intet, og jeg skal nok vogte min mund anden gang.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja; det stoler jeg på.

JOHAN TONNESEN.

Her er min hånd. Og så vil vi ikke tale mere om den gamle historie: lykkeligvis er det den eneste gale streg, nogen af os har gjort sig skyldig i, tænker jeg. Nu vil jeg rigtig nyde de få dage, jeg blir her. Du kan ikke tro, hvilken prægtig tur vi havde iformiddag. Hvem skulde troet, at den lille tosunge, som løb her og spilled engle på theatret ! Men sig mig, du. — hvorledes gik det siden med hendes forældre?

KONSUL BERNICK.

Å, kære, jeg véd ikke mere at fortælle, end hvad jeg skrev dig til straks efter du var rejst. Ja, du fik dog vel de to breve?

JOHAN TONNESEN.

Ja vel, ja vel; jeg har dem begge to. Det for-drukne menneske løb jo fra hende?

KONSUL BERNICK.

Og slog sig siden ihjæl i fuldskab.

JOHAN TØNNESEN.

Hun døde jo også kort efter? Men du gjorde vel for hende, hvad du sådan i stilhed kunde?

KONSUL BERNICK.

Hun var stolt; hun forrådte intet og hun vilde intet modtage.

JOHAN TØNNESEN.

Nå, det var ialfald rigtig af dig, at du tog Dina i huset.

KONSUL BERNICK.

Ja visst var det så. Forresten var det egentlig Marta, som drev den sag igennem.

JOHAN TØNNESEN.

Så det var Marta? Ja, Marta — det er sandt — hvor er hun henne idag?

KONSUL BERNICK.

Å hun, — når hun ikke har skolen at passe, så har hun sine syge.

JOHAN TØNNESEN.

Det er altså Marta, som har taget sig af hende.

KONSUL BERNICK.

Ja, Marta har jo altid havt en viss svaghed for opdragelsesvæsnet. Derfor har hun også taget en post ved almueskolen. Det var en kapital dumhed af hende.

JOHAN TØNNESEN.

Ja, hun så svært medtaget ud igår; jeg frygter også for, at hun ikke har helbred til det.

KONSUL BERNICK.

A, hvad helbredden angår, sa kunde hun vel altid stå i det. Men det er ubehageligt for mig; det ser ud som om jeg, hendes broder, ikke var villig til at underholde hende.

JOHAN TONNESEN.

Underholde? Jeg trode, hun havde såvidt formue selv —

KONSUL BERNICK.

Ikke en skilling. Du husker nok, hvilken kneben tid det var for moder, da du rejste. Hun fortsatte da en stund med bistand af mig; men det kunde jeg naturligvis ikke i længden være tjent med. Så lod jeg mig optage i firmaet; men det gik heller ikke på den måde. Jeg måtte derfor overtage det hele, og da vi opgjorde vor status, viste det sig, at der sagodtsoin inlet blev tilovers på moders part. Da sa moder kort efter dode, stod naturligvis ogsaa Marta på en bar bakke.

JOHAN TONNESEN.

Den stakkers Marta!

KONSUL BERNICK.

Stakkers? Hvorfor det? Du tror da vel ikke, at jeg lader hende savne noget? Å nej, det tor jeg dog sige, at jeg er en god broder. Hun bor naturligvis sammen med os og spiser ved vort bord; lærerinde-gagen kan hun rundeligt klæde sig for, og et enligt fruentimmer, — hvad skal hun med mere?

JOHAN TONNESEN.

Hm: på den vis tænker vi ikke i Amerika.

KONSUL BERNICK.

Nej, det tror jeg nok; i et opagiteret samfund, som det amerikanske. Men her i vor lille kreds, hvor, Gud ske lov, fordærvelsen til dato ialfald ikke har fat indpas, her nøjes kvinderne med at indtage en sommelig om end beskeden stilling. Det er forresten Martas egen skyld: hun kunde såmæn have været forsorget for længe siden, hvis hun selv havde villet.

JOHAN TONNESEN.

Du mener, hun kunde have giftet sig?

KONSUL BERNICK.

Ja, hun kunde været meget favorabelt anbragt endogså; hun har havt flere gode tilbud; besynderlig nok: en ubemidlet pige, ikke længer ung, og derhos ganske ubetydelig.

JOHAN TONNESEN.

Ubetydelig?

KONSUL BERNICK.

Nå, jeg lægger hende det slet ikke til last. Jeg ønsker hende overhovedet ikke anderledes. Du kan vide, — i et stort hus, som vort, — det er altid godt at have et sådant jævnt menneske, som man kan sætte til hvad der forefalder.

JOHAN TONNESEN.

Ja, men hun — ?

KONSUL BERNICK.

Hun? Hvorledes? Nå ja, hun har naturligvis nok at interessere sig for; hun har jo mig og Betty og Olaf og mig. Menneskene bor da ikke i første række tænke på sig selv, og allermindst kvinderne.

Vi har jo dog alle et større eller mindre samfund at støtte og at virke for. Således gør jeg ialfald. (lyder mod FULDMÆGTIG KRAP, som kommer fra højre.) Ja, der har du straks et bevis. Tror du, det er mine egne affærer, som optager mig? På ingen måde. (hurtigt til KRAP.) Nå?

FULDMÆGTIG KRAP

(sagte, viser en bunke papirer.)

Alle købekontrakterne i orden.

KONSUL BERNICK.

Ypperligt! Fortræffeligt! — Ja nu, svoger, må du sandelig have mig undskyldt så længe. (dæmpet og med et håndtryk.) Tak, tak, Johan; og vær overbevist om, at alt, hvad jeg kan tjene dig i, — nå, du forstår mig nok. — Kom, herr Krap.

(de går ind i konsulens værelse.)

JOHAN TONNESEN

(ser en stund efter ham).

Hm —

(Han vil gå ned i haven. I det samme kommer FROKEN BERNICK med en liden kurv på armen ind fra højre.)

JOHAN TONNESEN.

Nej se, Marta!

FROKEN BERNICK.

Ah — Johan, — er det dig?

JOHAN TONNESEN.

Så tidligt på farten du også.

FROKEN BERNICK.

Ja. Vent lidt; nu kommer visst de andre straks.

(vil gå ud til venstre.)

JOHAN TØNNESEN.

Hør, Marta, har du altid sådant hastværk?

FRØKEN BERNICK.

Jeg?

JOHAN TØNNESEN.

Igår gik du ligesom af vejen, så jeg ikke fik tale et ord med dig, og idag —

FRØKEN BERNICK.

Ja, men —

JOHAN TØNNESEN.

Før var vi dog altid sammen, — vi to gamle legekammerater.

FRØKEN BERNICK.

Ak, Johan, det er mange, mange år siden.

JOHAN TØNNESEN.

Nå, Herregud, det er femten år siden, hverken mere eller mindre. Synes du kanske, jeg har forandret mig så meget?

FRØKEN BERNICK.

Du? Å ja, du også, endskont —

JOHAN TØNNESEN.

Hvad mener du?

FRØKEN BERNICK.

Å, det var ingenting.

JOHAN TØNNESEN.

Du lader ikke til at være bleven meget oplivet ved at se mig igen.

FROKEN BERNICK.

Jeg har ventet så længe, Johan, — for længe.

JOHAN TONNESEN.

Ventet? At jeg vilde komme?

FROKEN BERNICK.

Ja.

JOHAN TONNESEN.

Og hvorfor, mente du, jeg vilde komme?

FROKEN BERNICK.

For at sone, hvad du har forbrudt.

JOHAN TONNESEN.

Jeg?

FROKEN BERNICK.

Har du glemt, at en kvinde døde i nød og skam for din skyld? Har du glemt, at for din skyld blev et opvoksende barns bedste år forbittret?

JOHAN TONNESEN.

Og dette må jeg høre af dig? Marta, har da aldrig din broder —?

FROKEN BERNICK.

Hvad han?

JOHAN TONNESEN.

Har han aldrig —; nu ja, jeg mener, har han aldrig havt så meget som et undskyldende ord for mig?

FROKEN BERNICK.

Ak, Johan, du kender jo Karstens strænge grund-sætninger.

JOHAN TONNESEN.

Hm —, ja visst, ja visst, jeg kender nok min gamle ven Karstens strænge grundsætninger. — Men dette er jo —! Nå. Jeg talte nylig med ham. Jeg synes, at han har forandret sig adskilligt.

FRÖKEN BERNICK.

Hvor kan du sige det? Karsten har da altid været en udmærket mand.

JOHAN TONNESEN.

Ja, det var just ikke således ment; men lad gå. — Hm; nu skønner jeg altså, hvad lys du har set mig i; det er den forlornes hjemkomst, du har gåt og ventet på.

FRÖKEN BERNICK.

Hør, Johan, jeg vil sige dig, hvad lys jeg har set dig i. (peger ned i haven.) Ser du hende, som leger dernede i græsset med Olaf? Det er Dina. Erindrer du det forvirrede brev, du skrev mig til, da du rejste? Du skrev, at jeg skulde tro på dig. Jeg har troet på dig, Johan. Alt det onde, som her bag-efter gik rygter om, må være sket i forvildelse, uden tanke, uden overlæg —

JOHAN TONNESEN.

Hvad mener du?

FRÖKEN BERNICK.

O, du forstår mig jo nok; — ikke et ord mere om det. Men bort måtte du jo, begynde forfra — et nyt liv. Ser du, Johan, jeg har været din stedfortræder herhjemme, jeg, din gamle legekammerat. De pligter, du ikke husked på at varetage her, eller ikke kunde varetage, dem har jeg varetaget for dig. Jeg siger dig dette, for at du ikke skal have også

det at bebrejde dig. Det fornrettede barn har jeg været en moder for, har opdraget hende, så godt jeg kunde —

JOHAN TONNESEN.

Og spildt hele dit liv for den sag —

FROKEN BERNICK.

Det har ikke været spildt. Men du kom sent, Johan.

JOHAN TONNESEN.

Marta, — dersom jeg kunde sige dig —. Nå, lad mig da ialfald takke dig for dit trofaste venskab.

FROKEN BERNICK

(smiler tungt).

Hm —. Ja, nu har vi altså udtalt, Johan. Hys; der kommer nogen. Farvel; jeg kan ikke nu —

(Hun går ud gennem den bagersle dør til venstre. FROKEN HESSEL kommer fra haven, fulgt af FRU BERNICK.)

FRU BERNICK

(endnu i haven).

Men for Guds skyld, Lona, hvad tænker du på!

FROKEN HESSEL.

Lad mig være, siger jeg; jeg vil og må tale med ham.

FRU BERNICK.

Men det vilde jo være den største skandale! Ah, Johan, er du endnu her?

FROKEN HESSEL.

Ud med dig, gut; stå ikke her og hæng i stueluftten; gå ned i haven og snak med Dina.

JOHAN TONNESEN.

Ja, det tænkte jeg netop på.

FRU BERNICK.

Men —

FROKEN HESSEL.

Hor du, John, har du set rigtig på Dina?

JOHAN TONNESEN.

Ja, det tror jeg nok.

FROKEN HESSEL.

Ja, du skulde se rigtig tilgavns på hende, gut.
Det var noget for dig!

FRU BERNICK.

Men, Lona —!

JOHAN TONNESEN.

Noget for mig?

FROKEN HESSEL.

Ja, at se på, mener jeg. Gå nu!

JOHAN TONNESEN.

Ja, ja, jeg går mere end gerne.

(han går ned i haven.)

FRU BERNICK.

Lona, jeg er som forstenet over dig. Dette kan dog umuligt være dit alvor.

FROKEN HESSEL.

Jo så minsæl er det så. Er hun ikke frisk og sund og sand? Det er netop en kone for John. Det er slig en, han trænger til derover; det vil være noget andet end en gammel halvsoster.

FRU BERNICK.

Dina! Dina Dorf! Betænk dog —

FROKEN HESSEL.

Jeg betænkter først og fremst guttens lykke. For hjælpe til, det ma jeg; selv er han ikke videre fremmelig i sligt; smapiger og fruentimmer har han aldrig havt noget rigtigt syn for.

FRU BERNICK.

Han? Johan! Na, jeg synes rigtignok, vi har havt sorgelige beviser for —

FROKEN HESSEL.

A pokker i vold med den dumme historie! Hvor er Bernick henne? Jeg vil tale med ham.

FRU BERNICK.

Lona, du gør det ikke, siger jeg!

FROKEN HESSEL.

Jeg gør det. Synes gutten om hende, — og hun om ham, — så skal de ogsaa have hverandre. Bernick er jo slig en klog mand: han ma finde pa en udvej —

FRU BERNICK.

Og du kan tænke dig, at disse amerikanske usommeligheder skulde blive tålt her —

FROKEN HESSEL.

Sniksnak, Betty —

FRU BERNICK.

— at en mand, som Karsten, med hans strænge moralske tankemåde —

FROKEN HESSEL.

Å pyt, den er vel ikke så urimelig stræng.

FRU BERNICK.

Hvad er det, du vover at sige?

FROKEN HESSEL.

Jeg vover at sige, at Bernick er vel ikke synderlig mere moralsk end andre mandfolk.

FRU BERNICK.

Så dybt sidder altså hadet til ham endnu! Men hvad vil du da her, når du aldrig har kunnet glemme at —? Jeg begriber ikke, at du turde træde ham under øjnene efter den skammelige fornærmelse, som du dengang tilfojed ham.

FROKEN HESSEL.

Ja, Betty, dengang forlob jeg mig stygt.

FRU BERNICK.

Og hvor højmodigt har han ikke tilgivet dig, han, som dog aldrig havde forbrudt noget! Thi han kunde dog ikke for, at du gik her og gjorde dig forhåbninger. Men siden den tid har du hadet mig også. (brister i gråd.) Du har aldrig undt mig min lykke. Og nu kommer du her for at vælte alt dette over mig. — for at vise byen, hvilken familje jeg har bragt Karsten ind i. Ja, det er mig, det går ud over, og det er det, du vil. O, det er afskyeligt af dig!

(hun går grædende bort gennem den overste dor til venstre.)

FROKEN HESSEL

(ser efter hende)

Stakkels Betty.

(KONSUL BERNICK kommer ud fra sit værelse.)

KONSUL BERNICK

(endnu i døren).

Ja, ja, det er godt, herr Krap; det er udmærket.

Send 400 kroner til bospisning af de fattige. (vender sig.) Lona! (nærmere.) Du er alene? Kommer ikke Betty her?

FRÖKEN HESSEL.

Nej. Skal jeg kanske hente hende?

KONSUL BERNICK.

Nej, nej, nej, lad være! Ö, Lona, du véd ikke, hvor jeg har brændt efter at få tale åbent med dig, — efter at få trygle om din tilgivelse.

FRÖKEN HESSEL.

Hör nu, Karsten, lad os ikke blive sentimentale: det klæder os ikke.

KONSUL BERNICK.

Du må høre mig, Lona. Jeg véd jo, hvorledes jeg har skinnet imod mig nu, da du har erfaret dette med Dinas moder. Men jeg sværger dig til, det var kun en kortvarig forvildelse: jeg har virkelig sandt og oprigtigt, holdt af dig engang.

FRÖKEN HESSEL.

Hvorfor tror du jeg er kommen herhjem?

KONSUL BERNICK.

Hvad du end har isiude, så bønfalder jeg dig om, ikke at foretage noget, for jeg har retfærdiggjort mig. Jeg kan det, Lona: jeg kan ialfald undskyldte mig.

FRÖKEN HESSEL.

Nu er du ræd. -- Du har engang holdt af mig, siger du. Ja, det forsikred du mig tidt nok i dine breve; og kanske det også var sandt — på en made, salænge du leved derude i en stor og frigjort verden, som gav dig mod til selv at tænke frit og stort.

Du fandt kanske hos mig lidt mere karakter og vilje og selvstændighed, end hos de fleste herhjemme. Og så var det jo en hemmelighed mellem os to; der var ingen, som kunde gøre sig lystig over din slette smag.

KONSUL BERNICK.

Lona, hvor kan du dog tro — ?

FROKEN HESSEL.

Men da du så kom tilbage; da du hørte spotte-gloserne, som hagled ned over mig; da du fornåm latteren over alt det, som de her kaldte mine forkertheder —

KONSUL BERNICK.

Du var hensynsløs dengang.

FROKEN HESSEL.

Mest for at ærgre disse skørteklædte og bukseklædte snærper, som sjokked om i byen. Og da du så traf den unge forlokkende skuespillerinde —

KONSUL BERNICK.

Det var en lapsestreg; intet videre; jeg sværger dig til, ikke tiendedelen var sandt af de rygter og den sladder, som kom i omløb.

FROKEN HESSEL.

Lad gå; men da så Betty kom hjem, smuk, opblomstrende, forgudet af alle, — og da det blev bekendt, at hun skulde arve alle pengene efter tante og at jeg ingenting vilde få —

KONSUL BERNICK.

Ja, der er vi ved sagen, Lona; og nu skal du høre det uden omsvøb. Jeg elsked ikke Betty den-

gang: jeg brød ikke med dig for nogen ny tilbojehed. Det var for pengenes skyld ligefrem; jeg var nødt til det: jeg måtte sikre mig dem.

FROKEN HESSEL.

Og det siger du mig lige i øjnene?

KONSUL BERNICK.

Ja, jeg gør. Hør mig, Lona —

FROKEN HESSEL.

Og dog skrev du mig til, at en ubetvingelig kærlighed til Betty havde grebet dig, pakaldte min højmodighed, besvor mig for Bettys skyld at tie med det, som havde været imellem os —

KONSUL BERNICK.

Jeg måtte det, siger jeg.

FROKEN HESSEL.

Nu, ved den levende Gud, da angrer jeg ikke på, at jeg dengang forlob mig, som jeg gjorde.

KONSUL BERNICK.

Lad mig koldt og rolig sige dig, hvorledes stillingen var i de dage. Min moder stod, som du husker, i spidsen for forretningen: men hun var aldeles uden forretningssans. Jeg blev skyndsomt kaldt hjem fra Paris; tiderne var kritiske: jeg skulde bringe affærerne påfode. Hvad fandt jeg? Jeg fandt, hvad der måtte holdes i den dybeste hemmelighed, et så-godtsom ruineret hus. Ja, det var sagodtsom ruineret, dette gamle ansete hus, der havde stået i tre generationer. Hvad havde jeg, sønnen, den eneste søn, andet at gøre end at se mig om efter et reduningsmiddel?

FRØKEN HESSEL.

Og så redded du huset Bernick på en kvindes bekostning.

KONSUL BERNICK.

Du véd godt, at Betty elsked mig.

FRØKEN HESSEL.

Men jeg?

KONSUL BERNICK.

Tro mig, Lona, — du var aldrig bleven lykkelig med mig.

FRØKEN HESSEL.

Var det af omsorg for min lykke, at du gav mig til pris?

KONSUL BERNICK.

Tror kanske du, at jeg af egennyttige bevægelse handlede som jeg gjorde? Havde jeg dengang stået alene, så skulde jeg med frejdigt mod begyndt forfra. Men du skønner ikke, hvorledes en forretningsmand vokser sammen, under et umådeligt ansvar, med den forretning, han tager i arv. Véd du, at hundreder, ja tusenders vel og ve afhænger af ham? Betænker du ikke, at hele det samfund, som både du og jeg kalder vort hjem, vilde på den folkeligste måde være blevet berørt deraf, om huset Bernick havde gåt tilgrunde?

FRØKEN HESSEL.

Er det også for samfundets skyld, at du i disse femten år er bleven stående i løggen?

KONSUL BERNICK.

I løggen?

FROKEN HESSEL.

Hvad véd Betty om alt det, som ligger under og forud for hendes forbindelse med dig?

KONSUL BERNICK.

Kan du tro, at jeg til ingen nytte vilde sære hende ved at blotte de ting?

FROKEN HESSEL.

Til ingen nytte, siger du? Ja, ja, du er jo forretningsmand; du má jo forstå dig på det nyttige. — Men hør nu, Karsten, nu vil jeg også tale koldt og roligt. Sig mig, er du nu også rigtig lykkelig?

KONSUL BERNICK.

I familien, mener du?

FROKEN HESSEL.

Ja vel.

KONSUL BERNICK.

Det er jeg, Lona. A, du har ikke forgæves været en sa opofrende veninde for mig. Jeg tor sige, at jeg er bleven lykkeligere år for år. Betty er både god og føjelig. Og hvorledes hun i årenes løb har lært at boje sit væsen efter det, som er ejendommeligt hos mig —

FROKEN HESSEL.

Hm.

KONSUL BERNICK.

For havde hun jo en hel del overspændte forestillinger om kærligheden; hun kunde ikke forlige sig med den tanke, at den lidt efter lidt skulde gå over til en mild venskabsflamme.

FROKEN HESSEL.

Men nu finder hun sig tilrette i det?

KONSUL BERNICK.

Fuldstændig. Du kan vide, at den daglige omgang med mig ikke er bleven uden modnende indflydelse på hende. Menneskene må gensidig lære at nedstemme sine fordringer, hvis man skal gøre fyldest i det samfund, hvori man er sat. Det har Betty også efterhånden lært at indse, og derfor er vort hus nu et mønster for vore medborgere.

FRÖKEN HESSEL.

Men disse medborgere véd ingenting om lognen?

KONSUL BERNICK.

Om lognen?

FRÖKEN HESSEL.

Ja, om lognen, som du nu i femten år har stået i.

KONSUL BERNICK.

Og det kalder du — ?

FRÖKEN HESSEL.

Lognen kalder jeg det. Den trefoldige løgn. Forst lognen mod mig; så lognen mod Betty; så lognen mod Johan.

KONSUL BERNICK.

Betty har aldrig krævet, at jeg skulde tale.

FRÖKEN HESSEL.

Fordi hun ingenting har vidst.

KONSUL BERNICK.

Og du vil ikke kræve det; — af hensyn til hende vil du det ikke.

FROKEN HESSEL.

A nej, jeg skal nok vide at bære lattersalverne; jeg har en bred ryg.

KONSUL BERNICK.

Og Johan vil heller ikke kræve det; det har han tilsagt mig.

FROKEN HESSEL.

Men du selv, Karsten? Er der ikke noget indeni dig, som kræver at komme ud af løgnen?

KONSUL BERNICK.

Jeg skulde frivilligt ofre min familjelykke og min stilling i samfundet!

FROKEN HESSEL.

Hvad ret har du til at stå der du står?

KONSUL BERNICK.

I femten år har jeg daglig tilkøbt mig en smule ret — ved min vandel, og ved det, jeg har virket og fremmet.

FROKEN HESSEL.

Ja, du har virket og fremmet meget, både for dig selv og for andre. Du er byens rigeste og mægtigste mand; under din vilje tør de ikke andet end bøje sig, alle, fordi du gælder for at være uden plet og lyde; dit hjem gælder for et monsterhjem, din færd for en monsterfærd. Men al denne herlighed, og du selv med, står som på en gyngende myr. Et øjeblik kan komme, et ord kan blive udtalt, — og bade du og hele herligheden går tilbunds, hvis du ikke berger dig itide.

KONSUL BERNICK.

Lona, — hvad er det, du vil herover?

FROKEN HESSEL.

Jeg vil hjælpe dig til fast grund under fodlerne.
Karsten.

KONSUL BERNICK.

Hævn! Du vil hævne dig? Jeg ante det nok.
Men det lykkes dig ikke! Her er kun én, som kan
tale med myndighed, og han er taus.

FROKEN HESSEL.

Johan?

KONSUL BERNICK.

Ja, Johan. Vil nogen anden anklage mig, så
nægter jeg alt. Vil man tilintetgøre mig, så strider
jeg på livet. Men det skal aldrig lykkes dig, siger
jeg! Han, som kunde fælde mig, han tier — og
han rejser igen.

(GROSSERER RUMMEL OG KØBMAND VIGELAND kommer fra højre.)

GROSSERER RUMMEL.

Goddag, goddag, kære Bernick; du må komme
med os op i handelsforeningen; vi har møde i jern-
banesagen, véd du.

KONSUL BERNICK.

Jeg kan ikke. Umuligt nu.

KØBMAND VIGELAND.

De må sandeligen, herr konsul —

GROSSERER RUMMEL.

Du må, Bernick. Der er folk, som arbejder
mod os. Redaktør Hammer og de andre, som holdt
på kystlinjen, påstår, at der stikker private interesser
bag det nye forslag.

KONSUL BERNICK.

Na, sa forklar dem da —

KOBMAND VIGELAND.

Det hjælper ikke, hvad vi forklarer, herr konsul —

GROSSERER RUMMEL.

Nej, nej, du ma komme selv; dig vil jo naturligvis ingen vove at mistænke for sligt.

FROKEN HESSEL.

Nej, det skulde jeg mene.

KONSUL BERNICK.

Jeg kan ikke, siger jeg; jeg er uvel; — eller ialfald, bi — lad mig samle mig.

(ADJUNKT RÖRLUND kommer fra højre.)

ADJUNKT RÖRLUND.

Undskyld, herr konsul: De ser mig her i det heftigste oprør —

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, hvad fejler Dem?

ADJUNKT RÖRLUND.

Jeg ma gøre Dem et spørgsmål, herr konsul. Er det med Deres minde, at den unge pige, som har fundet et asyl under Deres tag, viser sig på offentlig gade i selskab med et menneske, som —

FROKEN HESSEL.

Hvilket menneske, herr pastor?

ADJUNKT RÖRLUND.

Med det menneske, som hun, blandt alle mennesker i verden, burde holdes længst borte fra.

FROKEN HESSEL.

Håhå!

ADJUNKT RØRLUND.

Er det med Deres minde, herr konsul?

KONSUL BERNICK

(der søger hat og handsker).

Jeg véd ikke af noget. Undskyld; jeg har hastværk; jeg skal op i handelsforeningen.

HILMAR TONNESEN

(kommer fra haven og går hen til den overste dor til venstre).

Betty, Betty, hør her!

FRU BERNICK

(i døren).

Hvad er det?

HILMAR TONNESEN.

Du bør gå ned i haven og gøre en ende på det lefleri, som en viss person driver med denne Dina Dorf. Jeg er bleven ganske nervøs af at høre på det.

FROKEN HESSEL.

Så? Hvad har da personen sagt?

HILMAR TONNESEN.

Å, ikke andet end at han vil, hun skal følge med ham til Amerika. Uf!

ADJUNKT RØRLUND.

Kan sligt være muligt!

FRU BERNICK.

Hvad siger du?

FROKEN HESSEL.

Men det vilde jo være prægtigt.

KONSUL BERNICK.

Umuligt! Du har hørt fejl.

HILMAR TONNESEN.

Så spørg ham selv. Der kommer parret. Men lad bare mig blive udenfor.

KONSUL BERNICK

(til RUMMEL OG VIGELAND).

Jeg kommer efter, — om et øjeblik —

(GROSSERER RUMMEL OG KØBMAND VIGELAND går ud til højre. JOHAN TONNESEN og DINA kommer fra haven.)

JOHAN TONNESEN.

Hurra, Lona, hun følger med os!

FRI' BERNICK.

Men, Johan, — du ubesindige —!

ADJUNKT RÖRLUND.

Er dette virkelig! En så topmalt skandale! Ved hvilke forførelseskunster har De —

JOHAN TONNESEN.

Nå nå, mand; hvad er det De siger?

ADJUNKT RÖRLUND.

Svar mig, Dina; er dette Deres agt, — er det Deres fulde fri beslutning?

DINA.

Jeg ma hørt herfra.

ADJUNKT RÖRLUND.

Men med ham — med ham!

DINA.

Nævn mig nogen anden her, som havde mod til at tage mig med.

ADJUNKT RØRLUND.

Nu, så skal De også få at vide, hvem han er.

JOHAN TØNNESEN.

Tal ikke!

KONSUL BERNICK.

Ikke et ord mere!

ADJUNKT RØRLUND.

Da tjente jeg dårligt det samfund, hvis moral og sæder jeg er sat til at være en vogter for; og uforsvarligt handled jeg mod denne unge pige, i hvis opdragelse også jeg har havt en væsentlig del og som er mig —

JOHAN TØNNESEN.

Vogt Dem for hvad De gør!

ADJUNKT RØRLUND.

Hun skal vide det! Dina, det er denne mand, som voldte al Deres moders ulykke og skam.

KONSUL BERNICK.

Herr adjunkt —!

DINA.

Han! (til JOHAN TØNNESEN.) Er dette sandt?

JOHAN TØNNESEN.

Karsten, svar du.

KONSUL BERNICK.

Ikke et ord mere! Idag skal her ties.

DINA.

Sandt altså.

ADJUNKT RORLUND.

Sandt, sandt. Og mere end det. Dette menneske, som De sætter lid til, løb ikke tomhændet hjemmefra: — enkefru Bernicks kasse —: konsulen kan bevidne det!

FROKEN HESSEL.

Logner!

KONSUL BERNICK.

Ah —!

FRU BERNICK.

O Gud, o Gud!

JOHAN TONNESEN

(imod ham med løftet arm).

Og det vover du —!

FROKEN HESSEL

(afbedende)

Slå ham ikke, Johan!

ADJUNKT RORLUND.

Jo, forgrib Dem kun på mig. Men sandheden skal frem; og det er sandhed: konsul Bernick har selv sagt det, og hele byen véd det. — Nu, Dina, nu kender De ham.

(Kort stilhed.)

JOHAN TONNESEN

(sagte, griber BERNICK om armen).

Karsten, Karsten, hvad har du gjort!

FRU BERNICK
(dæmpet og i gråd).

O, Karsten, at jeg skulde bringe dig ind i al denne skændsel.

KOBMAND SANDSTAD
(kommer hurtigt fra højre og råber med hånden på dorklinken):

Nu må De endelig komme, herr konsul! Hele jernbanen hænger i en tråd.

KONSUL BERNICK
(åndsfraværende).

Hvad er det? Hvad skal jeg — ?

FROKEN HESSEL
(alvorligt og med eftertryk).

Du skal op og støtte samfundet, svoger.

KOBMAND SANDSTAD.

Ja kom, kom; vi behøver al Deres moralske overvægt.

JOHAN TONNESEN
(tæt ved ham).

Bernick, — vi to tales ved imorgen.

(Han går ud gennem haven; KONSUL BERNICK går som viljelos ud til højre med KOBMAND SANDSTAD.)

TREDJE AKT.

(Havesalen i KONSUL BERNICKS hus.)

(KONSUL BERNICK, med et spånkrør i hånden, kommer i hæftig vrede ud fra det bagerste værelse til venstre og lader døren stå halvt åben efter sig.)

KONSUL BERNICK.

Se så; nu er der da endelig engang bleven alvor af det; den lusing tænker jeg han skal huske. (til nogen inde i værelset.) Hvad siger du? — Og jeg siger, du er en uforstandig moder! Du undskylder ham, gir ham medhold i alle hans slyngelstreger. — Ikke slyngelstreger? Hvad kalder du det da? At liste sig ud af huset ved nattetid, gå tilhavs med fiskerbaden, blive borte til langt ud på dagen og sætte mig i slig dødelig angst, mig, som har så meget andet at stå i. Og så vover den knægt at true med, at han vil løbe sin vej! Ja, lad ham prøve på det! — Du? Nej, det tror jeg nok; du bekymrer dig ikke stort om hans ve og vel. Jeg tror gerne, at om han satte livet til —! — Så? Ja, men jeg har en gerning at efterlade mig her i verden; jeg er ikke tjent med at blive barnløs. — Ingen indvendinger, Betty; det blir, som jeg har sagt; han har husarrest — (dytter.) Hys; lad ingen mærke noget.

(FULDMÆGTIG KRAP kommer fra højre.)

FULDMÆGTIG KRAP.

Har De tid et øjeblik, herr konsul?

KONSUL BERNICK

(kaster spanskroret fra sig).

Ja vel, ja vel. Kommer De fra værftet?

FULDMÆGTIG KRAP.

Nu netop. Hm —

KONSUL BERNICK.

Na? Der er dog ikke noget ivejen med „Palmetræet“?

FULDMÆGTIG KRAP.

„Palmetræet“ kan sejle imorgen, men —

KONSUL BERNICK.

„Indian Girl“ altså? Aned det mig ikke, at den stivnakke —

FULDMÆGTIG KRAP.

„Indian Girl“ kan også sejle imorgen; men — den kommer visst ikke langt.

KONSUL BERNICK.

Hvad mener De?

FULDMÆGTIG KRAP.

Undskyld, herr konsul; den dør står på klem og jeg tror, der er nogen derinde —

KONSUL BERNICK

(lukker døren).

Se så. Men hvad er det dog for noget, som ingen må høre?

FULDMEGTIG KRAP.

Det er det, at bygmester Aune nok har isinde at lade „Indian Girl“ ga tilbunds med mand og mus.

KONSUL BERNICK.

Men Gud forbarne sig, hvor kan De tro — ?

FULDMEGTIG KRAP.

Kan ikke forklare mig det pa anden made, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Na, sa sig mig dog i fa ord —

FULDMEGTIG KRAP.

Skal sa. De véd selv, hvor sendrægtigt det er gat pa værftet, siden vi fik de nye maskiner og de nye uvante arbejdere.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja.

FULDMEGTIG KRAP.

Men imorges, da jeg kom derned, mærked jeg, at reparationen pa Amerikaneren var skredet pafaldende vidt frem; det store spunds i bunden, — De véd, det pilradne sted —

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, hvad det?

FULDMEGTIG KRAP.

Fuldstændig repareret, — tilsyneladende da: forhudet; sa ganske ud som nyt; horte, at Aune selv havde arbejdet med lys dernede hele natten.

KONSUL BERNICK.

Ja ja, og sa — ?

FULDMÆGTIG KRAP.

Gik og funderte på dette; folkene hvilte just til frokost, og så fandt jeg anledning til ubemærket at se mig om både udenbords og indenbords; havde svært for at komme ned i den lastede skude; men fik troen i hænderne. Der sker underfundigheder, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Jeg kan ikke tro Dem, herr Krap. Jeg kan ikke, jeg vil ikke tro sligt om Aune.

FULDMÆGTIG KRAP.

Gør mig ondt, — men er den skære sandhed. Sker underfundigheder, siger jeg. Intet nyt tømmer indsat, så vidt jeg kunde skonne; bare dyttet og drevet og overklinket med plader og presseninger og sådant noget. Rent fusk! „Indian Girl“ når aldrig New-York; går tilbunds som en sprukken gryde.

KONSUL BERNICK.

Dette er jo forfærdeligt! Men hvad tror De, han kan have til hensigt?

FULDMÆGTIG KRAP.

Vil rimeligvis bringe maskinerne i miskredit; vil hævne sig; vil have den gamle arbejdsstok tagen til nåde igen.

KONSUL BERNICK.

Og så ofrer han kanske alle de mange menneskeliv.

FULDMÆGTIG KRAP.

Han sagde nylig: der findes ikke mennesker ombord i „Indian Girl“, — bare udyr.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, lad så være; men agter han da ikke den store kapital, som går tabt?

FULDMÆGTIG KRAP.

Aune har ikke noget godt øje til den store kapital, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Sandt nok; han er en opvigler og en urostifter; men en så samvittighedsløs handling —. Hor, herr Krap; denne sag må undersøges to gange. Ikke et ord derom til nogen. Vort værf er blameret, hvis folk får sligt at vide.

FULDMÆGTIG KRAP.

Forstår sig, men —

KONSUL BERNICK.

Under middagshvilen må De se til at komme derned igen; fuld visshed må jeg have.

FULDMÆGTIG KRAP.

Skal få den, herr konsul; men tillad mig, hvad vil De så gøre?

KONSUL BERNICK.

Naturligvis annelde sagen. Vi kan dog ikke gøre os til medskyldige i en ligefrem forbrydelse. Jeg må have min samvittighed ubelastet. Det vil desuden gøre et godt indtryk bade i pressen og i samfundet idethede, når man ser, at jeg skyder alle personlige interesser tilside og lader retfærdigheden have sin gang.

FULDMÆGTIG KRAP.

Meget sandt, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Men først og fremst fuld visshed. Og taushed sålænge —

FULDMÆGTIG KRAP.

Ikke et ord, herr konsul; og vissheden, den skal De få.

(Han går ud gennem haven og ned ad gaden.)

KONSUL BERNICK

(halvhojt).

Oprørende! Men nej, det er jo umuligt. — utænkeligt!

(I det han vil gå ind i sit værelse kommer HILMAR TØNNESEN fra højre.)

HILMAR TØNNESEN.

Goddag, Bernick! Nå, jeg gratulerer med sejren i handelsforeningen igår.

KONSUL BERNICK.

Å tak.

HILMAR TØNNESEN.

Det var jo en glimrende sejr, hører jeg, det intelligente borgersinds sejr over egennyttens og fordommen, — omtrent som en fransk razzia mod Kabylerne. Mærkeligt, at du efter de ubehagelige optrin her —

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, lad det være.

HILMAR TØNNESEN.

Men hovedslaget er jo ikke slået endnu.

KONSUL BERNICK.

I jernbanesagen, mener du?

HILMAR TONNESEN.

Ja, du véd da vel, hvad redaktor Hammer gar og brygger sammen?

KONSUL BERNICK

(spændt).

Nej! Hvad er det?

HILMAR TONNESEN.

Han har jo hængt sig fast i det rygte, som gar, og det vil han lave en avisartikel af.

KONSUL BERNICK.

Hvilket rygte?

HILMAR TONNESEN.

Naturligvis det om de store ejendoms køb langs sidebanen.

KONSUL BERNICK.

Hvad siger du? Gar her et sadant rygte?

HILMAR TONNESEN.

Ja, det er over hele byen. Jeg hørte det i klubben, hvor jeg drev indom. En af vore sagførere skal i al stilhed per kommission have indkøbt alle skovejendommene, alle malmlejerne, alle vandfaldene —

KONSUL BERNICK.

Og siges der ikke, for hvem?

HILMAR TONNESEN.

I klubben mente man, det matte være for et udenbys selskab, som havde fåt nys om, hvad du havde igære, og som havde skyndet sig for ejendomspriserne steg —. Er det ikke nederdrægtigt — uf!

KONSUL BERNICK.

Nederdrægtigt?

HILMAR TONNESEN.

Ja, at fremmede således trænger sig ind på vore enemærker. Og at en af byens egne sagførere kan låne sig til sligt! Nu blir det altså udenbys folk, som går af med fordelene.

KONSUL BERNICK.

Men det er jo dog bare et løst rygte.

HILMAR TONNESEN.

Det troes imidlertid, og imorgen eller iovermorgen vil naturligvis redaktør Hammer spigre det fast som et faktum. Der var allerede almindelig forbitrelse deroppe. Jeg horte flere sige, at hvis det rygte bekræfter sig, så stryger de sig ud af listerne.

KONSUL BERNICK.

Umuligt!

HILMAR TONNESEN.

Så? Hvorfor tror du disse kræmmersjæle var så villige til at gå med på dit foretagende? Tror du ikke de selv havde spidset sine næser på at —?

KONSUL BERNICK.

Umuligt, siger jeg; så meget borgersind er her dog i vort lille samfund —

HILMAR TONNESEN.

Her? Ja, du er nu optimist, og så dommer du andre efter dig selv. Men jeg, som er en temmelig øvet iagttager —. Her er ikke én, — ja naturligvis med undtagelse af os, — ikke én, siger jeg, som holder ideens fane højt. (op mod baggrunden.) Uf, der ser jeg dem!

KONSUL BERNICK.

Hvem?

HILMAR TONNESEN.

De to amerikanske. (ser ud til højre.) Og hvem er det de går med? Ja, ved Gud, er det ikke kaptejnen på „Indian Girl“. Uf!

KONSUL BERNICK.

Hvad kan de ville ham?

HILMAR TONNESEN.

A, det er jo ret passende selskab. Han skal jo have været slavehandler eller sørover; og hvem véd, hvad de andre har bedrevet i alle disse år.

KONSUL BERNICK.

Jeg siger dig, det er højst urigtigt at tænke saledes om dem.

HILMAR TONNESEN.

Ja, du er nu optimist. Men nu har vi dem naturligvis på halsen igen; jeg vil derfor itide —

(går op mod døren til venstre.)

(FRØKEN HESSEL kommer fra højre.)

FRØKEN HESSEL.

Na, Hilmar, er det mig, som jager dig af stuen?

HILMAR TONNESEN.

Aldeles ikke; jeg stod her og havde hastværk; jeg skulde tale et ord med Betty.

(går ind i det bagerste værelse til venstre.)

KONSUL BERNICK

(efter en kort stilhed).

Nu, Lona?

FROKEN HESSEL.

Ja.

KONSUL BERNICK.

Hvorledes står jeg idag for dig?

FROKEN HESSEL.

Som igår. En logn mere eller mindre —

KONSUL BERNICK.

Du må få lys i dette. Hvor blev Johan af?

FROKEN HESSEL.

Han kommer: han havde noget at tale med en mand.

KONSUL BERNICK.

Efter det, du hørte igår, vil du begribe, at hele min tilværelse er odelagt, hvis sandheden kommer for lyset.

FROKEN HESSEL.

Jeg begriber det.

KONSUL BERNICK.

Det er naturligvis en selvfølge, at jeg ikke har gjort mig skyldig i den forbrydelse, som her har gåt rygte om.

FROKEN HESSEL.

Det forstår sig af sig selv. Men hvem var tyven?

KONSUL BERNICK.

Der var ingen tyv. Der blev ingen penge stjålne; ikke en skilling er bleven borte.

FROKEN HESSEL.

Hvorledes?

KONSUL BERNICK.

Ikke en skilling, siger jeg.

FROKEN BESSEL.

Men rygtet? Hvorledes er det skammelige rygte kommet ud, at Johan — ?

KONSUL BERNICK.

Lona, med dig synes jeg, at jeg kan tale, som med ingen anden; jeg vil intet fortie for dig. Jeg har min del i, at rygtet blev udspreedt.

FROKEN BESSEL.

Du? Og det kunde du gore imod ham, som for din skyld !

KONSUL BERNICK.

Du skal ikke domme uden at huske pa, hvorledes sagerne stod dengang. Jeg fortalte dig det jo igar. Jeg kom hjem og fandt min moder indviklet i en hel række af ukloge foretagender; uheld af forskellig slags stødte til; det var, som om alt ondt stormed ind pa os; vort hus var lige ved at ruineres. Jeg var halvt letsindig og halvt fortvivlet. Lona, jeg tror det var mest for at dove tankerne, at jeg indlod mig i den forbindelse, som bragte Johan til at rejse.

FROKEN BESSEL.

Hm -

KONSUL BERNICK.

Du kan vel forestille dig, hvorledes alskens rygter sattes i omløb, da han og du var borte. Dette var ikke hans første letsindighed, blev der fortalt. Dorf havde fåt en stor sum penge af ham for at tie og rejse sin vej, hed det; andre påstod, at hun havde fåt dem. På samme tid blev det ikke

skjult, at vort hus havde vanskeligt for at opfylde sine forpligtelser. Hvad var rimeligere end at sladderhankene satte disse to rygter i forbindelse med hinanden? Da hun blev her og leved i tarvelighed, så påstod man, at han havde taget pengene med sig til Amerika, og rygtet gjorde summen bestandig større og større.

FROKEN HESSEL.

Og du, Karsten — ?

KONSUL BERNICK.

Jeg greb dette rygte som en redningsplanke.

FROKEN HESSEL.

Du bredte det videre ud?

KONSUL BERNICK.

Jeg modsagde det ikke. Fordringshaverne var begyndt at gå os på livet; det galdt for mig om at berolige dem; det kom an på, at man ikke fattede mistanke til husets soliditet; et øjeblikkeligt uheld havde rammet os; man måtte blot ikke trænge på: blot give tid; enhver skulde få sit.

FROKEN HESSEL.

Og enhver fik også sit?

KONSUL BERNICK.

Ja, Lona, dette rygte redded vort hus og gjorde mig til den mand, jeg nu er.

FROKEN HESSEL.

En logn har altså gjort dig til den mand, du nu er.

KONSUL BERNICK.

Hvem skadede det dengang? Det var Johans forsæt aldrig at komme tilbage.

FROKEN HESSEL.

Du spørger, hvem det skaded. Se ind i dig selv og sig mig, om ikke du har taget skade deraf.

KONSUL BERNICK.

Se ind i hvilken mand du vil, og du skal finde i hver eneste en ét mørkt punkt idetmindste, som han må dække over.

FROKEN HESSEL.

Og I kalder jer samfundets støtter!

KONSUL BERNICK.

Samfundet har dem ikke bedre.

FROKEN HESSEL.

Og hvad magt ligger der på, om et sligt samfund støttes eller ikke? Hvad er det, som gælder her? Skinnets og løgnen — og intet andet. Her lever du, byens første mand, i herlighed og glæde, i magt og i ære, du, som har sat forbrydermærket på en uskyldig.

KONSUL BERNICK.

Tror du ikke, at jeg dybt nok føler min uret imod ham? Og tror du ikke, jeg er beredt til at gøre den god igen?

FROKEN HESSEL.

Hvorved? Ved at tale?

KONSUL BERNICK.

Og det kunde du fordre?

FROKEN HESSEL.

Hvad andet kan gøre slig uret god?

KONSUL BERNICK.

Jeg er rig. Lona; Johan kan stille hvad krav han vil —

FROKEN HESSEL.

Ja, byd ham penge, og du skal høre, hvad han svarer.

KONSUL BERNICK.

Véd du, hvad hans hensigter er?

FROKEN HESSEL.

Nej. Siden igår har han været taus. Det er, som om alt dette med et havde gjort ham til en fuldvoksen mand.

KONSUL BERNICK.

Jeg må tale med ham.

FROKEN HESSEL.

Der har du ham.

(JOHAN TONNESEN kommer fra højre.)

KONSUL BERNICK

(mod ham).

Johan —!

JOHAN TONNESEN

(afværgende).

Først jeg. Igår morges gav jeg dig mit ord på at tie.

KONSUL BERNICK.

Det gjorde du.

JOHAN TONNESEN.

Men da vidste jeg endnu ikke —

KONSUL BERNICK.

Johan, lad mig blot med to ord oplyse dig om sammenhængen —

JOHAN TONNESEN.

Behoves ikke; jeg skønner sammenhængen meget vel. Huset var dengang i en vanskelig stilling; og da så jeg var borte, og du havde et værgeløst navn og rygte at råde over —. Nå, jeg lægger dig det ikke så meget til last; vi var unge og letsindige i de dage. Men nu har jeg brug for sandheden og nu må du tale.

KONSUL BERNICK.

Og just nu har jeg brug for al min moralske anseelse, og derfor kan jeg ikke tale nu.

JOHAN TONNESEN.

Jeg bryder mig ikke stort om de opdigtelser, du har sat igang om mig; det er det andet, du selv skal tage skylden for. Dina skal blive min hustru, og her, her i byen, vil jeg leve og bo og bygge med hende.

FROKEN HÆSSEL.

Det vil du?

KONSUL BERNICK.

Med Dina! Som din hustru? Her i byen!

JOHAN TONNESEN.

Ja, just her; jeg vil blive her for at trodse alle disse løgnere og bagvaskere. Men for at jeg kan vinde hende, er det nødvendigt, at du frigor mig.

KONSUL BERNICK.

Har du betænkt, at om jeg vedgår det ene, så har jeg derved også med det samme taget det andet

på mig? Du vil sige, at jeg af vore bøger kan bevise, at ingen uredelighed har fundet sted? Men det kan jeg ikke; vore bøger blev ikke ført så nøjagtigt dengang. Og selv om jeg kunde, — hvad var derved vundet? Vilde jeg ikke ialfald stå som den mand, der engang havde reddet sig ved en usandhed, og som i femten år havde ladet denne usandhed og alt det andet få lov til at fæstne sig uden at have gjort et skridt derimod? Du kender ikke vort samfund længer, ellers måtte du vide, at dette vilde knuse mig i bund og grund.

JOHAN TØNNESEN.

Jeg kan kun sige dig, at jeg vil tage madam Dorfs datter til hustru og leve med hende her i byen.

KONSUL BERNICK

(torrer sveden af panden).

Hør mig, Johan, — og du også, Lona. Det er ikke vanlige forholde jeg står i netop i disse dage. Jeg står således, at hvis dette slag rettes imod mig, så har I ødelagt mig, og ikke alene mig, men også en stor og velsignelsesrig fremtid for det samfund, som dog er eders barndomshjem.

JOHAN TØNNESEN.

Og retter jeg ikke slaget imod dig, så ødelægger jeg selv min hele fremtidslykke.

FRØKEN HESSEL.

Tal videre, Karsten.

KONSUL BERNICK.

Så hør da. Det hænger sammen med jernbansagen, og den sag er ikke så ganske ligetil, som I tænker. I har visst hørt omtale, at her ifjor handlede om en kystlinje? Den havde mange og vægtige

stemmer for sig her i byen og i omegnen, og navnlig i pressen; men jeg fik den forhindret, fordi den vilde have skadet vor dampskibstrafik langs kysten.

FROKEN HESSEL.

Er du selv interesseret i den dampskibstrafik?

KONSUL BERNICK.

Ja. Men ingen voved at mistænke mig fra den side; jeg havde mit agtede navn som skjold og skærm over mig. Jeg kunde forøvrigt også have båret tabet; men stedet kunde ikke have båret det. Så blev indlandslinjen besluttet. Da dette var sket, forvissede jeg mig i al stilhed om, at en sidebane kunde lægges herved til byen.

FROKEN HESSEL.

Hvorfor i al stilhed, Karsten?

KONSUL BERNICK.

Har I hørt tale om de store opkøb af skovejendomme, af gruber og af vandfald — ?

JOHAN TONNESEN.

Ja, det er jo et udenbys selskab —

KONSUL BERNICK.

Saledes, som disse ejendomme nu ligger, er de sågodt som værdiløse for de spredte besiddere; de er derfor bleven solgt forholdsvis billigt. Havde man ventet til sidebanen var kommen på tale, vilde ejerne have fordret ublue priser.

FROKEN HESSEL.

Vel, vel; men hvad så?

KONSUL BERNICK.

Nu kommer det, som kan udtydes forskelligt,

— det, som en mand i vort samfund kun kan vedga, såfremt han har et uplettet og agtet navn at støtte sig til.

FROKEN HESSEL.

Nu?

KONSUL BERNICK.

Det er mig, som har indkøbt altsammen.

FROKEN HESSEL.

Dig?

JOHAN TONNESEN.

For egen regning?

KONSUL BERNICK.

For egen regning. Kommer sidebanen istand, så er jeg millionær; kommer den ikke istand, så er jeg ruineret.

FROKEN HESSEL.

Dette er vovsomt, Karsten.

KONSUL BERNICK.

Hele min formue har jeg vovet på dette.

FROKEN HESSEL.

Jeg tænker ikke på formuen; men når det kommer for dagen, at —

KONSUL BERNICK.

Ja, der er knudepunktet. Med det uplettede navn, jeg hidtil har låret, kan jeg tage denne sag på mine skuldre, bære den frem, og sige til mine medborgere: se, dette har jeg vovet til samfundets bedste.

FROKEN HESSEL.

Til samfundets?

KONSUL BERNICK.

Ja; og ikke én vil tvivle på mine hensigter.

FROKEN HESSEL.

Da er her dog mænd, som har handlet mere åbent, end du, uden bagtanker, uden sidehensyn.

KONSUL BERNICK.

Hvem?

FROKEN HESSEL.

Naturligvis både Rummel og Sandstad og Vigeland.

KONSUL BERNICK.

For at vinde dem har jeg været nødt til at indvie dem i sagen.

FROKEN HESSEL.

Og så?

KONSUL BERNICK.

De har betinget sig en femtedel af udbyttet til deling.

FROKEN HESSEL.

A, disse samfundets støtter!

KONSUL BERNICK.

Og er det ikke samfundet selv, som tvinger os til at gå krogveje? Hvad vilde her sket, hvis jeg ikke havde handlet i stilhed? Alle vilde have kastet sig ind i foretagendet, delt, spredt, forkvaklet og forfusket det hele. Der er her i byen ikke en eneste mand, uden jeg, som forstår at lede en så stor bedrift, som denne vil blive; hertilands er det overhovedet kun de indvandrede familjer, som har anlæg for den større forretningsvirksomhed. Derfor er det, at min samvittighed frikender mig i dette stykke.

Kun i mine hænder kan disse ejendomme blive til varig velsignelse for de mange, som de vil skaffe brød.

FRØKEN HESSEL.

Det tror jeg du har ret i, Karsten.

JOHAN TØNNESEN.

Men jeg kender ikke disse mange, og mit livs lykke står på spil.

KONSUL BERNICK.

Dit fødesteds velfærd står også på spil. Kommer der ting op, som kaster skygge på min tidligere færd, så vil alle mine modstandere med forenet magt falde over mig. En ungdomsubesindighed udviskes aldrig i vort samfund. Man vil gennemgå hele mit mellemliggende liv, trække tusende små begivenheder frem, tolke og tyde dem i lys af det, som er kommet for dagen; man vil knuse mig under vægten af rygter og bagvaskelser. Fra jernbanesagen må jeg træde tilbage; og tager jeg min hånd fra den, så falder den, og jeg er på engang både ruineret og borgerlig død.

FRØKEN HESSEL.

Johan, efter det, du nu har hørt, må du rejse og tie.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, Johan, det må du!

JOHAN TØNNESEN.

Ja, jeg rejser og tier også; men jeg kommer igen, og da taler jeg.

KONSUL BERNICK.

Bliv derover, Johan; ti, og jeg er villig til at dele med dig —

JOHAN TONNESEN.

Behold dine penge, men giv mig mit navn og mit rygte igen.

KONSUL BERNICK

Og ofre mit eget!

JOHAN TONNESEN.

Det får du og dit samfund se at komme ud af. Jeg må og skal og vil vinde Dina for mig. Derfor rejser jeg endnu imorgen over med „Indian Girl“ —

KONSUL BERNICK.

Med „Indian Girl“?

JOHAN TONNESEN.

Ja. Kaptejnen har lovet at tage mig med. Jeg rejser over, siger jeg; jeg sælger min farm og ordner mine anliggender. Om to måneder er jeg her igen.

KONSUL BERNICK.

Og da vil du tale?

JOHAN TONNESEN.

Da skal den skyldige tage skylden selv.

KONSUL BERNICK.

Glemmer du, at så må jeg også tage det på mig, som jeg ikke er skyldig i?

JOHAN TONNESEN.

Hvem var det, som for femten år siden drog nytte af det skammelige rygte?

KONSUL BERNICK.

Du driver mig til fortvivlelse! Men hvis du taler, så nægter jeg alt! Jeg siger, at det er et komplot imod mig; en hævn; at du er kommen herover for at presse penge af mig!

FROKEN HESSEL.

Skam dig, Karsten!

KONSUL BERNICK.

Jeg er fortvivlet, siger jeg; og jeg kæmper for livet. Jeg nægter alt, alt!

JOHAN TONNESEN.

Jeg har dine to breve. I min koffert fandt jeg dem mellem mine andre papirer. Imorges læste jeg dem igennem; de er tydelige nok.

KONSUL BERNICK.

Og dem vil du lægge frem?

JOHAN TONNESEN.

Hvis det gøres fornødent.

KONSUL BERNICK.

Og om to måneder er du her igen?

JOHAN TONNESEN.

Det håber jeg. Vinden er god. Om tre uger er jeg i New-York —, hvis ikke „Indian Girl“ går under.

KONSUL BERNICK

(studsende).

Gar under? Hvorfor skulde „Indian Girl“ gå under?

JOHAN TONNESEN.

Nej, det mener jeg også.

KONSUL BERNICK

(nepje borligt).

Gå under?

JOHAN TONNESEN.

Ja, Bernick, nu véd du altså, hvad der forestår; du far se at område dig imens. Farvel! Betty kan du hilse, skønt hun ikke har taget imod mig som en søster. Men Marta vil jeg dog se. Hun skal sige til Dina —; hun skal love mig —

(han går ud gennem den bagerste dor til venstre.)

KONSUL BERNICK

(den for sig).

„Indian Girl“ —? (hurtigt.) Lona, du må forhindre dette!

FROKEN HESSEL.

Du ser det selv, Karsten. — jeg har ingen magt over ham længer.

(hun går efter JONAS ind i værelset til venstre.)

KONSUL BERNICK

(i urolige tanker).

Gå under —?

(SKIBSBYGGER AUNE kommer fra højre.)

SKIBSBYGGER AUNE.

Med tilladelse, er det konsulen belejligt —?

KONSUL BERNICK

(vender sig hafligt).

Hvad vil De?

SKIBSBYGGER AUNE.

Bede om at måtte gøre konsulen et spørgsmål.

KONSUL BERNICK.

Nu vel; skynd Dem. Hvad vil De spørge om?

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg vilde spørge, om det står fast, — uryggelig

fast, — at jeg vilde få min afsked fra værftet, hvis „Indian Girl“ ikke kunde sejle imorgen?

KONSUL BERNICK.

Hvad nu? Skibet blir jo sejlferdigt.

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, — det gør så. Men hvis det nu ikke blev, — havde jeg så min afsked?

KONSUL BERNICK.

Hvad skal slige orkesløse spørgsmål til?

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg vilde så gerne vide det, herr konsul. Svar mig på det: havde jeg så min afsked?

KONSUL BERNICK.

Plejer mit ord stå fast eller ikke?

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg havde altså imorgen mistet den stilling, jeg har i mit hus og blandt dem, jeg nærmest tilhører, — mistet min indflydelse i arbejderne kreds, — mistet al anledning til at stifte gagn blandt de lavt og ringe stillede i samfundet.

KONSUL BERNICK.

Aune, med det punkt er vi færdige.

SKIBSBYGGER AUNE.

Ja, så får „Indian Girl“ sejle.

(kort taushed.)

KONSUL BERNICK.

Hør her; jeg kan ikke have mine øjne allevegne; kan ikke være ansvarlig for alt; — De tør vel forsikre mig, at reparationen er upåklageligt udført?

SKIBSBYGGER AUNE.

De satte mig en knap frist, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Men reparationen er forsvarlig, siger De?

SKIBSBYGGER AUNE.

Vi har jo godvejr og sommertid.

(taller taushed)

KONSUL BERNICK.

Har De ellers noget at sige mig?

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg véd ikke noget andet, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Altså. — „Indian Girl“ sejler —

SKIBSBYGGER AUNE.

Imorgen?

KONSUL BERNICK.

Ja.

SKIBSBYGGER AUNE.

Vel.

(han hilser og går.)

(KONSUL BERNICK står et øjeblik tvivlbrudt; derpå går han raskt hen imod indgangsdøren, som om han vilde kalde AUNE tilbage, men standser urolig med hånden på dørvrideren. I det samme åbnes døren udenfra og FULDMEGTIG KRAP træder ind.)

FULDMÆGTIG KRAP

(dæmpet).

Aha, han var her. Har han tilstået?

KONSUL BERNICK.

Hm —; har De opdaget noget?

FULDMÆGTIG KRAP.

Hvad behøves det? Så ikke konsulen den onde samvittighed skotte ud af øjnene på ham?

KONSUL BERNICK.

Å hvad; — sådant ses ikke. Har De opdaget noget, spørger jeg?

FULDMÆGTIG KRAP.

Kunde ikke komme til; var forsent; de holdt allerede på at hale skibet ud af dokken. Men just dette hastværk viser tydeligt, at —

KONSUL BERNICK.

Viser ingenting. Besigtigelsen har altså fundet sted?

FULDMÆGTIG KRAP.

Forstår sig; men —

KONSUL BERNICK.

Ser De vel. Og man har naturligvis intet fundet at anke over?

FULDMÆGTIG KRAP.

Herr konsul. De véd visst godt, hvorledes slige besigtigelser går for sig, især på et værft, der har et så godt navn som vort.

KONSUL BERNICK.

Lige meget: vi er altså angerløse.

FULDMÆGTIG KRAP.

Herr konsul, har De virkelig ikke kunnet mærke på Anne, at —?

KONSUL BERNICK.

Aune har fuldstændig beroliget mig, siger jeg Dem.

FULDMÆGTIG KRAP.

Og jeg siger Dem, at jeg er moralsk overbevist om, at

KONSUL BERNICK.

Hvad skal dette betyde, herr Krap? Jeg skønner nok, at De har et horn i siden til manden; men vil De ham tillivs, så bør De vælge en anden anledning. De véd, hvor magtpaliggende det er mig — eller rettere sagt rederiet — at „Indian Girl“ går under sejl imorgen.

FULDMÆGTIG KRAP.

Vel, vel; lad så ske; men hvad tid vi hører fra det skib — hm!

(KOBMAND VIGELAND kommer fra højre.)

KOBMAND VIGELAND.

Ærbodigst goddag, herr konsul. Har De tid et øjeblik.

KONSUL BERNICK.

Til tjeneste, herr Vigeland.

KOBMAND VIGELAND.

Ja, jeg vilde bare høre, om ikke De også stemmer for, at „Palmetræet“ sejler imorgen?

KONSUL BERNICK.

Jo; det er jo en aftalt sag.

KOBMAND VIGELAND.

Men nu kom kaptejnen til mig og meldte, at der er givet stormsignaler.

FULDMÆGTIG KRAP.

Barometret er faldet stærkt siden imorges.

KONSUL BERNICK.

Så? Kan vi vente storm?

KOBMAND VIGELAND.

En stiv kuling ialfald; men ingen modvind; tvertimod —

KONSUL BERNICK.

Hm; ja, hvad siger så De?

KOBMAND VIGELAND.

Jeg siger, som jeg sagde til kaptejnen, at „Palmetræet“ står i forsynets hånd. Og desuden, det går jo bare over Nordsjøen for det første; og i England står jo fragterne nu så tålelig højt, at —

KONSUL BERNICK.

Ja, det vilde sandsynligvis lede til tab for os, om vi ventede.

KOBMAND VIGELAND.

Skibet er jo også solid, og desuden fuldt assureret. Nej, da er det sandeligen resikablere for „Indian Girl“ —

KONSUL BERNICK.

Hvorledes mener De det?

KOBMAND VIGELAND.

Den sejler jo også imorgen.

KONSUL BERNICK.

Ja, rederiet har skyndet så stærkt på, og desuden —

KOBMAND VIGELAND.

Nå, kan den gamle kasse vove sig ud, — og ovenikøbet med slig besætning. — så var det en skam, om ikke vi —

KONSUL BERNICK.

Vel, vel. De har formodentlig skibspapirene hos Dem?

KOBMAND VIGELAND.

Ja her.

KONSUL BERNICK.

Godt; vil De så gå ind med herr Krap.

FULDMÆGTIG KRAP.

Viers'god; skal snart være besorget.

KOBMAND VIGELAND.

Tak. — Og udfaldet lægger vi i almagts hånd, herr konsul.

(Han går med FULDMÆGTIG KRAP ind i det forreste værelse til venstre. ADJUNKT RORLUND kommer gennem haven.)

ADJUNKT RORLUND.

Ah, skal jeg træffe Dem hjemme på denne tid af dagen, herr konsul?

KONSUL BERNICK

(i tanker).

Som De ser.

ADJUNKT RORLUND.

Ja, det var egentlig for Deres frues skyld, jeg gik indom. Jeg tænkte mig, hun kunde trænge til et trøstens ord.

KONSUL BERNICK.

Det kan hun visst. Men jeg vilde også gerne tale lidt med Dem.

ADJUNKT RORLUND.

Med fornøjelse, herr konsul. Men hvad fejler Dem? De ser ganske bleg og forstyrret ud.

KONSUL BERNICK.

Så? Gør jeg det? Ja, hvor kan det være andet, — så meget, som der i denne tid optårner sig omkring mig? Hele min store forretning, — og så jernbaneanlægget —. Hor; sig mig et ord, herr adjunkt; lad mig gøre Dem et spørgsmål.

ADJUNKT RORLUND.

Meget gerne, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Der er en tanke, som er faldet mig ind. Når man står ligeoverfor et så vidtrækkende foretagende, der sigter til at fremme tusenders velfærd —. Hvis det nu skulde kræve et enkelt offer —?

ADJUNKT RORLUND.

Hvorledes mener De?

KONSUL BERNICK.

Jeg sætter for eksempel, en mand tænker på at anlægge en stor fabrik. Han véd med sikkerhed — thi det har al erfaring lært ham — at sent eller tidligt vil der under denne fabriks dritt gå menneskeliv tilspilde.

ADJUNKT RORLUND.

Ja, det er kun altfor sandsynligt.

KONSUL BERNICK.

Eller der er en, som kaster sig på grubedrift. Han tager både familjefædre og unge livsfriske mennesker i sin tjeneste. Lader det sig ikke med visshed sige, at ikke alle disse vil slippe fra det med livet?

ADJUNKT RORLUND.

Jo, desværre, det er visstnok så.

KONSUL BERNICK.

Na. En sådan mand véd altså på forhånd, at det foretagende, som han vil sætte iværk, utvivlsomt engang kommer til at koste menneskeliv. Men dette foretagende er almengavnligt; for hvert menneskeliv, det koster, vil det ligeså utvivlsomt fremme mange hundreders velfærd.

ADJUNKT BÖRLUND.

Aha, De tænker på jernbanen, — på alle disse farlige udgravninger og fjeldsprængninger og alt dette —

KONSUL BERNICK.

Ja; ja vel; jeg tænker på jernbanen. Og desuden, — jernbanen vil jo fremkalde både fabriker og grubedrift. Men mener De ikke alligevel —?

ADJUNKT BÖRLUND.

Kære herr konsul, De er næsten altfor samvittighedsfuld. Jeg mener, at når De lægger sagen i forsynets hånd —

KONSUL BERNICK.

Ja; ja visst; forsynet —

ADJUNKT BÖRLUND.

— så er De angerløs. Byg De kun trostigt jernbanen.

KONSUL BERNICK.

Ja, men nu sætter jeg et særligt tilfælde. Jeg sætter, der fandtes et borehul, som skulde sprænges på et farligt sted; men uden at dette borehul sprænges, vil ikke jernbanen kunne komme istand. Jeg sætter, ingeniøren véd, det vil koste livet for den

arbejder, som skal tænde minen; men tændes må den, og det er ingeniørens pligt at sende en arbejder hen for at gøre det.

ADJUNKT RØRLUND.

Hm —

KONSUL BERNICK.

Jeg véd, hvad De vil sige. Det vilde være stort, om ingeniøren selv tog lunten og gik hen og tændte borehullet. Men sligt gør man ikke. Han må altså ofre en arbejder.

ADJUNKT RØRLUND.

Det vilde aldrig nogen ingeniør gøre hos os.

KONSUL BERNICK.

Ingen ingeniør i de store lande vilde betænke sig på at gøre det.

ADJUNKT RØRLUND.

I de store lande? Nej, det tror jeg nok. I hine fordærvede og samvittighedsløse samfund —

KONSUL BERNICK.

Å, der er adskilligt godt ved de samfund.

ADJUNKT RØRLUND.

Og det kan De sige, De, som selv —?

KONSUL BERNICK.

I de store samfund har man dog plads til at fremme et gavnligt foretagende; der har man mod til at ofre noget for en stor sag; men her snevres man ind af alskens smålige hensyn og betænkeligheder.

ADJUNKT RØRLUND.

Er et menneskeliv et småligt hensyn?

KONSUL BERNICK.

Nar dette menneskeliv står som en trusel imod tusenders velfærd.

ADJUNKT RORLUND.

Men De opstiller jo rent utænkelige tilfælder, herr konsul! Jeg forstår Dem slet ikke idag. Og sa viser De hen til de store samfund. Ja, derude, — hvad gælder et menneskeliv der? Der regner man med menneskeliv som med kapitaler. Men vi står dog på et ganske andet moralsk standpunkt, skulde jeg mene. Se til vor hæderlige skibsrederstand! Nævn en eneste reder her hos os, som for ussel vinding vilde ofre et menneskeliv! Og tænk så på hine skurke i de store samfund, som for fordelens skyld bortfragter det ene usodygtige skib efter det andet —

KONSUL BERNICK.

Jeg taler ikke om usodygtige skibe!

ADJUNKT RORLUND.

Men jeg taler om dem, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Ja, men hvad skal det til? Det kommer jo ikke sagen ved. — Å, disse sma frygtagtige hensyn! Hvis en general hos os skulde føre sine folk i ilden og få dem nedskudt, han vilde få søvnløse nætter bagefter. Saledes er det ikke andetsteds. De skulde høre, hvad han derinde fortæller —

ADJUNKT RORLUND.

Han? Hvem? Den amerikanske —?

KONSUL BERNICK.

Ja vel. De skulde høre, hvorledes man i Amerika —

ADJUNKT RØRLUND.

Han er derinde? Og det siger De mig ikke. Jeg vil straks —

KONSUL BERNICK.

Det nytter Dem ikke; De kommer ingen vej med ham.

ADJUNKT RØRLUND.

Det skal vi få se. Na, der har vi ham.

(JOHAN TØNNESEN kommer fra værelset til venstre.)

JOHAN TØNNESEN

(taler tilbage gennem den åbne dør):

Ja ja, Dina, lad så være; men jeg gir ikke slip på Dem alligevel. Jeg kommer igen, og da skal det blive godt imellem os.

ADJUNKT RØRLUND.

Med tilladelse, hvad sigter De til med de ord? Hvad er det De vil?

JOHAN TØNNESEN.

Jeg vil, at den unge pige, som De igår sværted mig for, skal blive min hustru.

ADJUNKT RØRLUND.

Deres —? Og De kan tænke Dem, at —?

JOHAN TØNNESEN.

Jeg vil have hende til hustru.

ADJUNKT RØRLUND.

Nu, da skal De også erfare — (går hen til den halv-åbne dør.) Fru Bernick, De må have den godhed at være vidne —. Og De også, frøken Marta. Og lad Dina komme. (SER FRØKEN HESSEL.) Ah, er De også her?

FROKEN HESSEL

(i døren.)

Skal jeg også komme?

ADJUNKT RORLUND.

Sa mange der vil; jo flere jo bedre.

KONSUL BERNICK.

Hvad har De isinde?

(FROKEN HESSEL, FRU BERNICK, FROKEN BERNICK, DINA og HIMMAR TONNESEN kommer ind fra værelset.)

FRU BERNICK.

Herr adjunkt, jeg har ikke med min bedste vilje kunnet forhindre ham —

ADJUNKT RORLUND.

Jeg skal forhindre ham, frue. — Dina, De er en ubetanksom pige. Men jeg bebrejder Dem ikke sa meget. De har altfor længe stået her uden det moralske støttepunkt, som skulde holde Dem oppe. Jeg bebrejder mig selv, at jeg ikke før har tilført Dem dette støttepunkt.

DINA.

De skal ikke tale nu!

FRU BERNICK.

Men hvad er det?

ADJUNKT RORLUND.

Just nu må jeg tale, Dina, skønt Deres adfærd igår og idag har gjort mig det tifold vanskeligere. Men for Deres reduing må alle andre hensyn vige. De mindes det ord, jeg gav Dem. De mindes, hvad De loved at svare, nar jeg fandt, at tiden var kommen. Nu tør jeg ikke længer betænke mig, og der-

for — (til JOHAN TONNESEN:) denne unge pige, som De efterstræber, er min trolovede.

FRU BERNICK.

Hvad siger De?

KONSUL BERNICK.

Dina!

JOHAN TONNESEN.

Hun! Deres — ?

FROKEN BERNICK.

Nej, nej, Dina!

FROKEN HESSEL.

Logn!

JOHAN TONNESEN.

Dina, — taler den mand sandt?

DINA

(efter et kort ophold).

Ja.

ADJUNKT RORLUND.

Hermed er forhåbentlig alle forlokkelsens kunster gjort magtesløse. Det skridt, jeg for Dinas vel har besluttet mig til, må gerne gøres kundbart for vort hele samfund. Jeg nærer det sikre håb, at det ikke vil mistydes. Men nu, frue, tænker jeg, det er bedst, vi fører hende herfra og søger at bringe ro og ligevægt i hendes sind igen.

FRU BERNICK.

Ja, kom. O, Dina, hvilken lykke for dig!

(Hun fører DINA ud til venstre; ADJUNKT RORLUND følger med dem.)

FROKEN BERNICK.

Farvel, Johan!

(hun går.)

HILMAR TONNESEN

i havedøren.

Hm — det må jeg rigtignok sige —

FROKEN HESSEL,

(som har fulgt hisa med øjnene)

Ikke forknyt, gut! Jeg blir her og passer på pastoren.

(hun går ud til højre.)

KONSUL BERNICK.

Johan, nu rejser du ikke med „Indian Girl“.

JOHAN TONNESEN.

Just nu.

KONSUL BERNICK.

Men du kommer dog ikke igen?

JOHAN TONNESEN.

Jeg kommer igen.

KONSUL BERNICK.

Efter dette? Hvad vil du her efter dette?

JOHAN TONNESEN.

Hævne mig på jer alle; knuse så mange, jeg kan, af jer.

(Hun går ud til højre. KOBMAND VIGELAND og FULDMEGTIG KRUP kommer fra konsulens værelse.)

KOBMAND VIGELAND.

Se så, nu er papirerne i orden, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Godt, godt —

FULDMÆGTIG KRAP

(dæmpet).

Og det står altså fast, at „Indian Girl“ sejler imorgen.

KONSUL BERNICK.

Den sejler.

(Han går ind i sit værelse. KØBMAND VIGELAND og FULDMÆGTIG KRAP går ud til højre. HILMAR TONNESEN vil følge efter dem, men i det samme slikker OLAF hovedet forsigtigt ud gennem døren til venstre.)

OLAF.

Onkel! Onkel Hilmar!

HILMAR TONNESEN.

Uf, er det dig? Hvorfor blir du ikke ovenpå? Du har jo arrest.

OLAF

(et par skridt frem).

Hys! Onkel Hilmar, véd du nyt?

HILMAR TONNESEN.

Ja, jeg véd, at du har fåt prygl idag.

OLAF

(ser truende mod faderens værelse).

Han skal ikke slå mig oftere. Men véd du, at onkel Johan sejler imorgen med Amerikanerne?

HILMAR TONNESEN.

Hvad rager det dig? Se at komme dig ovenpå igen.

OLAF.

Jeg kan kanske også engang komme på bøffel-jagt, onkel.

HILMAR TONNESEN.

Vås; slig en kryster, som du —

OLAF.

Ja, bi bare; du får nok vide noget imorgen!

HILMAR TONNESEN.

Klodrian!

(Han går ud gennem haven. OLAF løber ind i værelset igen og lukker døren, da han ser FULDMÆGTIG KRAP, som kommer fra højre.)

FULDMÆGTIG KRAP

(går hen til konsulens dør og åbner den halvt).

Undskyld, at jeg kommer igen, herr konsul;
men det trækker op til et overhængigt uvejr.

(venter et øjeblik; intet svar.)

Skal „Indian Girl“ sejle alligevel?

(Efter et kort ophold svarer:)

KONSUL BERNICK

(inde i værelset).

„Indian Girl“ sejler alligevel.

(FULDMÆGTIG KRAP lukker døren og går efter ud til højre.)

FJERDE AKT.

(Havesalen hos KONSUL BERNICK. Arbejdsbordet er udflyttet. Det er stormfuld eftermiddag og allerede tusmørke, hvilket tiltager under det følgende.)

(EN TJENER tænder lysekronen; ET PAR TJENESTEFIGER bringer blomsterpotter, lamper og lys, der stilles på borde og opsatser langs væggene. GROSSERER RUMMEL, i kjole, med handsker og hvidt halstørklæde, står i salen og giver anordninger.)

GROSSERER RUMMEL

(til tjeneren).

Bare hvert andet lys, Jakob. Det bør ikke se altfor festligt ud; det skal jo komme overraskende. Og alle disse blomster —? Å jo; lad dem kun stå; det kan jo se ud, som om de stod der til daglig —

(KONSUL BERNICK kommer ud fra sit værelse.)

KONSUL BERNICK

(i døren).

Hvad skal dette sige?

GROSSERER RUMMEL.

Au, au, er du der? (til tjenestefolkene.) Ja, nu kan I gerne gå så længe.

(TJENEREN OG FIGERNE går ud gennem den øverste dør til venstre.)

KONSUL BERNICK

(kommer nærmere).

Men, Rummel, hvad skal dette betyde?

GROSSERER RUMMEL.

Det betyder, at dit stolteste øjeblik er kommet. Byen bringer sin første mand et fanetog i aften.

KONSUL BERNICK.

Hvad siger du!

GROSSERER RUMMEL.

Fanetog med musik! Fakler skulde vi også have havt; men det turde vi ikke vove i dette stormfulde vejr. Na, illumineret blir der; og det lyder jo også ganske godt, når det kommer i aviserne.

KONSUL BERNICK.

Hor, Rummel, dette vil jeg ikke vide noget af.

GROSSERER RUMMEL.

Ja, nu er det for sent; om en halv time har vi dem.

KONSUL BERNICK.

Men hvorfor har du ikke sagt mig det før?

GROSSERER RUMMEL.

Just fordi jeg var bange, du skulde gøre indvendinger. Men jeg satte mig i forbindelse med din frue; hun tillod mig at arrangere lidt, og så vil hun sørge for forfriskninger.

KONSUL BERNICK

(lytter).

Hvad er det? Kommer de allerede? Jeg synes, jeg hører sang.

GROSSERER RUMMEL

(ved hovedøren).

Sang? Å, det er bare Amerikanerne. Det er „Indian Girl“, som haler ud til tøndén.

KONSUL BERNICK.

Haler den ud! Ja —; nej, jeg kan ikke dette iaften, Rummel; jeg er syg.

GROSSERER RUMMEL.

Ja, du ser virkelig dårlig ud. Men du må mande dig op. Du må, død og pine, mande dig op! Både jeg og Sandstad og Vigeland har lagt den største vægt på at få denne tilstelning istand. Vore modstandere må trykkes ned under tyngden af en så fyldig opinionsytring som muligt. Byrygterne formerer sig; meddelelsen om ejendoms købene kan ikke holdes tilbage længere. Du må nødvendigvis allerede iaften, under sang og taler, under glassenes klang, kort sagt, under en svulmende feststemning lade dem vide, hvad du har risikeret til samfundets bedste. Under en sådan svulmende feststemning, som jeg nys udtrykte mig, kan man udrette overordentlig meget her hos os. Men den må også til, ellers går det ikke.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, ja —

GROSSERER RUMMEL.

Og især når et så delikat og kildent punkt skal frem. Nå, du har, Gud ske lov, et navn, som kan magte det, Bernick. Men hør nu; vi skulde dog træffe lidt aftale. Student Tønnesen har skrevet en sang til dig. Den begynder meget smukt med de ord: „Løft ideens fane højt“. Og adjunkt Rørlund

har fåt det opdrag at holde festtalen. Den må du naturligvis svare på.

KONSUL BERNICK.

Jeg kan det ikke iaften, Rummel. Kunde ikke du —?

GROSSERER RUMMEL.

Umuligt, så gerne jeg end vilde. Talen blir jo, som du kan vide, særligt henvendt til dig. Na, måske rettes der også nogle ord til os andre. Jeg har talt med Vigeland og Sandstad om det. Vi havde tænkt, at du kunde svare med et leve for vort samfunds trivsel; Sandstad vil tale nogle ord om endrægtighed mellem de forskellige samfundslag; Vigeland vil nok ytre noget om det ønskelige i, at det nye foretagende ikke må forrykke det moralske grundlag, hvorpå vi nu står, og jeg tænker i nogle få passende ord at erindre kvinden, hvis mere beskedne virken heller ikke er uden betydning for samfundet. Men du hører jo ikke —

KONSUL BERNICK.

Jo — jo visst. Men sig mig, tror du der er et så overhængigt hav udenfor?

GROSSERER RUMMEL.

A, du er bange for „Palmetræet“? Det er jo godt assureret.

KONSUL BERNICK.

Ja, assureret; men —

GROSSERER RUMMEL.

Og i god stand; det er det vigtigste.

KONSUL BERNICK.

Hm —. Om der tilstoder et fartøj noget, så er

det jo heller ikke sagt, at der går menneskeliv tilspilde. Der kan gå skib og ladning tabt, — og man kan miste kofferter og papirer —

GROSSERER RUMMEL.

For pokker, kofferter og papirer ligger der da ikke stor magt på.

KONSUL BERNICK.

Ikke det! Nej, nej, jeg mente blot — Hys; — der synger de igen.

GROSSERER RUMMEL.

Det er ombord i „Palmetræet“.

(KØBMAND VIGELAND kommer fra højre.)

KØBMAND VIGELAND.

Ja, nu haler „Palmetræet“ ud. Godaften, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Og De, som sokyndig mand, holder fremdeles fast ved, at — ?

KØBMAND VIGELAND.

Jeg holder fast ved forsynet, jeg, herr konsul; jeg har desuden selv været ombord og uddelt nogle små traktater, som, jeg har det håb, skal virke til velsignelse.

(KØBMAND SANDSTAD OG FULDMÆGTIG KRAP kommer fra højre.)

KØBMAND SANDSTAD

(endnu i døren).

Ja, går det godt, så går alting godt. Å se, godaften, godaften!

KONSUL BERNICK.

Noget påfærde, herr Krap?

FULDMEGTIG KRAP.

Jeg siger intet, herr konsul.

KOBMAND SANDSTAD.

Hele besætningen på „Indian Girl“ er drukken; jeg skal ikke være en ærlig mand, hvis de udyr kommer levende frem.

(FROKEN HESSEL kommer fra højre.)

FROKEN HESSEL.

(til KONSUL BERNICK).

Ja, nu kan jeg hilse fra ham.

KONSUL BERNICK.

Allerede ombord?

FROKEN HESSEL.

Snart ialfald. Vi skiltes udenfor hotellet.

KONSUL BERNICK.

Og hans forsat står fast?

FROKEN HESSEL.

Fast som fjeld.

GROSSERER RUMMEL.

(toppe ved vinduerne).

Pokker i disse nymodens indretninger; jeg kan ikke få forhængene ned.

FROKEN HESSEL.

Skal de ned? Jeg trode tværtom —

GROSSERER RUMMEL.

Forst ned, froken. Ja, De véd dog, hvad der forestår?

FROKEN HESSEL.

Ja vel. Lad mig hjælpe; (tager fat i snorene.) jeg

skal lade forhænget gå ned for svoger, — skønt jeg heller lod det gå op.

GROSSERER RUMMEL.

Det kan De også siden. Når haven er fyldt af den bølgende mængde, går forhængene op, og man skuer indenfor en overrasket og glad familje; — en borgers hjem bør være som et glasskal.

KONSUL BERNICK

(synes at ville sige noget, men vender sig hurtigt og går ind i sit værelse).

GROSSERER RUMMEL.

Ja, lad os så holde den sidste rådslagning. Kom med, herr Krap; De må bistå os med et par faktiske oplysninger.

(Alle herrerne går ind i konsulens værelse. FRØKEN HESSEL har trukket forhængene for vinduerne og vil just gøre det samme med forhænget for den åbne glasdør, da OLAF ovenfra springer ned på havetrappen; han har et plaid over skuldren og en bylt i hånden.)

FRØKEN HESSEL.

Ah, Gud forlade dig, gut, hvor du skræmte mig!

OLAF

(skjuler bylten).

Hys, tante!

FRØKEN HESSEL.

Springer du ud af vinduet? Hvor skal du hen?

OLAF.

Hys; sig ingenting. Jeg vil til onkel Johan; — bare ned på bryggen, forstår du; — bare sige ham farvel. Godnat, tante!

(han løber ud gennem haven.)

FROKEN HESSEL.

Nej, bliv! Olaf — Olaf!

(JOHAN TONNESEN, rejsekædt, med en taske over skuldren, kommer varsomt gennem døren til højre.)

JOHAN TONNESEN.

Lona!

FROKEN HESSEL

(vender sig).

Hvad! Kommer du igen?

JOHAN TONNESEN.

Der er endnu nogle minutters tid. Jeg må se hende endnu en gang. Vi kan ikke skilles saledes.

(FROKEN BERNICK og DINA, begge med kaber på, og den sidste med en liden vadsæk i handen, kommer fra den øverste dør til venstre.)

DINA.

Til ham; til ham!

FROKEN BERNICK.

Ja, du skal komme til ham, Dina!

DINA.

Der er han!

JOHAN TONNESEN.

Dina!

DINA.

Tag mig med Dem!

JOHAN TONNESEN.

Hvad —!

FROKEN HESSEL.

Du vil?

DINA.

Ja, tag mig med Dem! Den anden har skrevet mig til, har sagt, at iaften skal det gores offentlig for alle mennesker —

JOHAN TØNNESEN.

Dina, — De elsker ham ikke?

DINA.

Jeg har aldrig elsket det menneske. Jeg kaster mig på bunden af fjorden, hvis jeg blir hans forlovede! Å, hvor knuged han mig ikke iknæ igår med sine hovmodige ord! Hvorledes lod han mig ikke føle, at han drog en ringeagtet skabning op til sig! Jeg vil ikke ringeagtes længer. Jeg vil rejse. Må jeg følge med Dem?

JOHAN TØNNESEN.

Ja, ja — og tusend gange ja!

DINA.

Jeg skal ikke længe falde Dem til besvær. Hjælp mig blot over; hjælp mig lidt tilrette i førstningen —

JOHAN TØNNESEN.

Hurra, det finder sig nok, Dina!

FRØKEN HESSEL

(peger mod konsulens dor).

Hys: sagte, sagte!

JOHAN TØNNESEN.

Dina, jeg skal bære Dem på hænderne!

DINA.

Det får De ikke lov til. Jeg vil bære mig selv

frem; og derover kan jeg det nok. Bare jeg kommer bort herfra. Å, disse fruer, — De véd det ikke, — de har ogsaa skrevet mig til idag; de har formanet mig at skønne på min lykke, foreholdt mig, hvilken højmodighed han har vist. Imorgen og alle dage vil de passe på mig, for at se om jeg gør mig værdig til alt dette. Jeg har en rædsel for al denne skikkelighed!

JOHAN TONNESEN.

Sig mig, Dina, er det kun derfor De rejser? Er jeg ingenting for Dem?

DINA.

Jo, Johan. De er mig mere end alle andre mennesker.

JOHAN TONNESEN.

O Dina —!

DINA.

Alle siger de her, at jeg må hade og afsky Dem; at det er min pligt; men jeg skønner ikke dette med pligt; jeg kommer aldrig til at skønne det.

FROKEN HESSEL.

Det skal du heller ikke, barn!

FROKEN BERNICK.

Nej, det skal du ikke; og derfor skal du ogsaa følge ham som hans hustru.

JOHAN TONNESEN.

Ja, ja!

FROKEN HESSEL.

Hvad? Nu må jeg kysse dig, Marta! Det havde jeg ikke ventet af dig.

FRÖKEN BERNICK.

Nej, det tror jeg nok; jeg havde ikke selv ventet det. Men engang måtte det komme til udbrud i mig. Å, hvor vi her lider under mishandling af vaner og vedtægter! Gør oprør imod dette, Dina. Bliv hans hustru. Lad der ske noget, som trodser al denne skik og brug.

JOHAN TØNNESEN.

Hvad svarer De, Dina?

DINA.

Ja, jeg vil være Deres hustru.

JOHAN TØNNESEN.

Dina!

DINA.

Men først vil jeg arbejde, blive noget selv, således, som De er det. Jeg vil ikke være en ting, som tages.

FRÖKEN HESSEL.

Ja, ret; så skal det være.

JOHAN TØNNESEN.

Godt; jeg venter og håber —

FRÖKEN HESSEL.

— og vinder, gut! Men nu ombord!

JOHAN TØNNESEN.

Ja, ombord! Ah, Lona, du kære søster, et ord; hør her —

(han fører hende op mod baggrunden og taler ilsomt med hende.)

FRÖKEN BERNICK.

Dina, du lykkelige, — lad mig se på dig, kysse dig endnu en gang, — den sidste.

DINA.

Ikke den sidste: nej, kære elskede tante, vi ses nok igen.

FRÖKEN BERNICK.

Aldrig! Lov mig det, Dina, kom aldrig tilbage. (griber begge hendes hænder og ser på hende.) Nu går du til lykken, du elskede barn; — over havet. O, hvor ofte har jeg ikke i skolestuen stundet didover! Derude må det være skönt; en større himmel; skyerne går højere end her, en friere luft svaler over menneskenes hoveder —

DINA.

O, tante Marta, engang følger du efter os.

FRÖKEN BERNICK.

Jeg? Aldrig; aldrig. Her har jeg min lille livsgerning, og nu tror jeg nok, at jeg kan blive fuldt og helt, hvad jeg skal være.

DINA.

Jeg kan ikke tænke at skulle skilles fra dig.

FRÖKEN BERNICK.

Ak, et menneske kan skilles fra meget, Dina. (kysser hende.) Men det får du aldrig prøve, søde barn. Lov mig at gøre ham lykkelig.

DINA.

Jeg vil ikke love noget; jeg hader det at love: alt må komme, som det kan.

FRÖKEN BERNICK.

Ja, ja, det må det; du skal blot blive, som du er, — sand og tro imod dig selv.

DINA.

Det vil jeg, tante.

FRØKEN HESSEL

(gemmer i lommen nogle papirer, som JOHAN har givet hende).

Brav, brav, min kære gut. Men nu afsted.

JOHAN TONNESEN.

Ja, nu er der ingen tid at spille. Farvel, Lona; tak for al din kærlighed. Farvel, Marta, og hav tak, du også, for dit trofaste venskab.

FRØKEN BERNICK.

Farvel, Johan! Farvel, Dina! Og lykke over alle eders dage!

(Hun og FRØKEN HESSEL trænger dem mod doren i baggrunden. JOHAN TONNESEN og DINA går hurtigt ned gennem haven. FRØKEN HESSEL lukker doren og trækker forhænget for.)

FRØKEN HESSEL.

Nu er vi alene, Marta. Du har mistet hende og jeg ham.

FRØKEN BERNICK.

Du — ham?

FRØKEN HESSEL.

A, jeg havde allerede halvvejs mistet ham derover. Gutten gik og længted efter at få stå på egne ben; derfor bildte jeg ham ind, at jeg led af hjemve.

FRØKEN BERNICK.

Derfor? Ja, så forstår jeg, at du kom. Men han vil kræve dig tilbage, Lona.

FRØKEN HESSEL.

En gammel halvsøster, — hvad skal han med hende nu? — Mændene river mangt og meget isønder omkring sig for at komme til lykken.

FROKEN BERNICK.

Det hænder stundom.

FROKEN HESSEL.

Men vi vil holde sammen, Marta.

FROKEN BERNICK.

Kan jeg være noget for dig?

FROKEN HESSEL.

Hvem mere? Vi to fostermødre, — har vi ikke begge mistet vore børn? Nu er vi alene.

FROKEN BERNICK.

Ja, alene. Og derfor skal du også vide det, — jeg har elsket ham højere end alt i verden.

FROKEN HESSEL.

Marta! (griber hendes arm.) Er dette sandhed?

FROKEN BERNICK.

Hele mit livs indhold ligger i de ord. Jeg har elsket ham og ventet på ham. Hver sommer har jeg ventet, at han skulde komme. Og så kom han: — men han så mig ikke.

FROKEN HESSEL.

Elsket ham! Og selv var du den, som gav ham lykken ihænde.

FROKEN BERNICK.

Skulde jeg ikke give ham lykken ihænde, når jeg elsked ham? Ja, jeg har elsket ham. Hele mit liv har været et liv for ham, lige siden han rejste. Hvad grund jeg havde til at håbe, mener du? O, jeg tror dog, jeg havde nogen grund til det. Men da han så kom igen, — da var det, som om alt var ødslettet af hans erindring. Han så mig ikke.

FRØKEN HESSEL.

Det var Dina, som skygged for dig, Marta.

FRØKEN BERNICK.

Vel, at hun gjorde det. Den tid, han rejste, var vi jævnaldrende; da jeg så ham igen, — o, den forfærdelige stund, — da gik det op for mig, at nu var jeg ti år ældre end han. Der havde han færdedes ude i det blanke dirrende solskin og suget ungdom og sundhed af hvert luftdrag; og herinde sad jeg imens og spandt og spandt --

FRØKEN HESSEL.

— hans lykkes tråd, Marta.

FRØKEN BERNICK.

Ja, det var guld, jeg spandt. Ingen bitterhed! Ikke sandt, Lona, vi har været ham to gode søstre?

FRØKEN HESSEL

(slår armene om hende).

Marta!

(KONSUL BERNICK kommer ud fra sit værelse.)

KONSUL BERNICK

(til herrerne derinde).

Ja, ja, styr med det hele, som I vil. Når tiden kommer, skal jeg nok — (lukker døren.) Ah, er man der? Hør, Marta, du må klæde dig en smule om. Og sig Betty, at hun gør det samme. Jeg ønsker ingen pragt, naturligvis; blot et net husligt tilsnit. Men I må skynde jer.

FRØKEN HESSEL.

Og en lykkelig, oprømt mine, Marta; glade øjne må I sætte op.

KONSUL BERNICK.

Olaf skal også komme ned; jeg vil have ham ved siden af mig.

FROKEN HESSEL.

Hm; Olaf -

FROKEN BERNICK.

Jeg skal sige Betty besked.

(hun går ud gennem den øverste dør til venstre.)

FROKEN HESSEL.

Ja, nu er altså den store højtidelige stund oprunden.

KONSUL BERNICK.

(der går utrolig frem og tilbage.)

Ja, den er så.

FROKEN HESSEL.

I en slig stund må en mand føle sig stolt og lykkelig, kan jeg tænke.

KONSUL BERNICK

(ser på hendet.)

Hm!

FROKEN HESSEL.

Hele byen skal jo illumineres, hører jeg.

KONSUL BERNICK.

Ja, de har faldet på noget sådant.

FROKEN HESSEL.

Alle foreninger vil møde frem med sine faner. Dit navn vil komme til at lyse i ildskrift. Inat vil der blive telegraferet til alle kanter af landet „Om-given af sin lykkelige familie modtog konsul Bernick sine medborgeres hyldelse som en af samfundets støtter“.

KONSUL BERNICK.

Det vil ske; og der vil blive råbt hurra udenfor, og mængden vil juble mig frem i døren der, og jeg vil blive nodt til at bukke mig og takke.

FROKEN HESSEL.

Å, nodt til det —

KONSUL BERNICK.

Tror du, jeg føler mig lykkelig i denne stund?

FROKEN HESSEL.

Nej, jeg tror ikke, at du kan føle dig så ganske rigtig lykkelig.

KONSUL BERNICK.

Lona, du foragter mig.

FROKEN HESSEL.

Endnu ikke.

KONSUL BERNICK.

Du har heller ikke ret til det. Ikke til at foragte mig! — Lona, du kan ikke fatte, hvor usigelig ensom jeg står her i dette sammenknebne forkroblede samfund, — hvorledes jeg år for år har måttet slå af på min fordring til en hel udfyldende livsgerning. Hvad har jeg udrettet, så mangfoldigt det end kan synes? Stykværk, — småpuslerier. Men andet eller mere tåles ikke her. Vilde jeg gå et skridt foran den stemning og det syn, som just er oppe i døgnnet, så var det ude med min magt. Véd du, hvad vi er, vi, som regnes for samfundets støtter? Vi er samfundets redskaber, hverken mere eller mindre.

FROKEN HESSEL.

Hvorfor ser du dette først nu?

KONSUL BERNICK.

Fordi jeg har tænkt meget i den sidste tid. — siden du kom igen. — og mest i denne aften. — Å. Lona, hvorfor kendte jeg dig ikke tilbunds dengang — i gamle dage.

FROKEN HESSEL.

Hvad så?

KONSUL BERNICK.

Aldrig havde jeg da givet slip på dig; og havde jeg havt dig, da stod jeg ikke, hvor jeg nu står.

FROKEN HESSEL.

Og tænker du ikke på, hvad hun kunde blevet for dig, hun, som du valgte i mit sted?

KONSUL BERNICK.

Jeg véd ialfald, at hun intet er blevet for mig af det, jeg trængte til.

FROKEN HESSEL.

Fordi du aldrig har delt din livsgerning med hende; fordi du aldrig har stillet hende fri og sand i sit forhold til dig; fordi du lader hende gå her og segne under bebrejdelsen for den skam, du har væltet over på hendes nærmeste.

KONSUL BERNICK.

Ja, ja, ja; det kommer altsammen fra lognen og hulheden.

FROKEN HESSEL.

Og hvorfor bryder du så ikke med al denne logn og hulhed?

KONSUL BERNICK.

Nu? Nu er det forsent, Lona.

FROKEN HESSEL.

Karsten, sig mig, hvad tilfredsstillelse dette skin og bedrag bringer dig.

KONSUL BERNICK.

Mig bringer det ingen. Jeg må gå tilgrunde som hele dette forhutlede samfund. Men der vokser op en slægt efter os; det er min søn, jeg arbejder for; det er for ham jeg lægger et livsværk tilrette. Der vil komme en tid, da der sænker sig sandhed ned i samfundslivet, og på den skal han grunde en lykkeligere tilværelse end hans faders.

FROKEN HESSEL.

Med en logn til underlag? Betænk, hvad det er, du giver din søn i arv.

KONSUL BERNICK

(i undertrykt fortvivlelse.)

Jeg giver ham tusende gange værre arv, end du véd. Men engang må dog forbandelsen vige. Og dog — alligevel — (udbrydende.) Hvor kunde I bringe alt dette over mit hoved! Men nu er det sket. Nu må jeg fremad. Det skal ikke lykkes jer at få knust mig!

(HILMAR TONNESEN, med en åben billet i hånden, kommer ilsomt og forstyret fra højre.)

HILMAR TONNESEN.

Men dette er jo — Betty, Betty!

KONSUL BERNICK.

Hvad nu? Kommer de allerede?

HILMAR TONNESEN.

Nej, nej; men jeg må nødvendig tale med nogen —
(han går ud gennem den øverste dør til venstre.)

FROKEN HESSEL.

Karsten; du taler om, at vi kom for at knuse dig. Så lad mig da sige dig, hvad malm han er af, denne forlorne son, som eders moralske samfund skyr lig en pestbefængt. Han kan undvære jer, for nu er han rejst.

KONSUL BERNICK.

Men han vilde komme igen —

FROKEN HESSEL.

Johan kommer aldrig igen. Han er rejst for steds, og Dina er rejst med ham.

KONSUL BERNICK.

Kommer ikke igen? Og Dina rejst med ham?

FROKEN HESSEL.

Ja, for at blive hans hustru. Således slår de to eders dydsirede samfund i ansigtet, ligesom jeg engang — nå!

KONSUL BERNICK.

Rejst; — hun også — med „Indian Girl“ —!

FROKEN HESSEL.

Nej; så dyr en fragt turde han ikke betro til den ryggesløse bande. Johan og Dina er rejst med „Palmetræet“.

KONSUL BERNICK.

Ah! Og altså — forgæves — (går hurtig hen, river op døren til sit værelse og råber ind.) Krap, stands „Indian Girl“; den må ikke sejle iaften!

FULDMEGTIG KRAP

(indenfor).

„Indian Girl“ står alt tilbavs, herr konsul.

KONSUL BERNICK

(lukker døren og siger mat).

Forsent, — og uden nytte —

FRÖKEN HESSEL.

Hvad mener du?

KONSUL BERNICK.

Intet, intet. Vig fra mig —!

FRÖKEN HESSEL.

Hm; se her, Karsten. Johan lader dig sige, at han betror til mig det navn og rygte, han engang lånte dig, og ligeså det, du raned fra ham, da han var borte. Johan tier; og jeg kan gøre og lade i den sag, hvad jeg vil. Se, her holder jeg dine to breve i min hånd.

KONSUL BERNICK.

Du har dem! Og nu — nu vil du — allerede iaften, — kanske når fanetoget —

FRÖKEN HESSEL.

Jeg kom ikke herover for at røbe dig, men for at ryste dig således op, at du frivilligt skulde tale. Det er ikke lykkedes. Så bliv da stående i lognen. Se her; her river jeg dine to breve istykker. Tag stumperne; der har du dem. Nu er der intet, som vidner imod dig, Karsten. Nu er du tryg; vær nu også lykkelig, — om du kan.

KONSUL BERNICK

(gennemrystet).

Lona, — hvorfor gjorde du ikke dette før! Nu er det for sent; nu er hele livet forspildt for mig; jeg kan ikke leve mit liv efter denne dag.

FROKEN HESSEL.

Hvad er her sket?

KONSUL BERNICK.

Spørg mig ikke. — Men jeg må leve alligevel!
Jeg vil leve — for Olafs skyld. Han skal oprette
alt og sone alt —

FROKEN HESSEL.

Karsten !

(HILMAR TONNESEN kommer iløst tilbage.)

HILMAR TONNESEN.

Ingen at finde; borte; ikke Betty heller!

KONSUL BERNICK.

Hvad fejler dig?

HILMAR TONNESEN.

Jeg tør ikke sige dig det.

KONSUL BERNICK.

Hvad er det? Du må og skal sige mig det!

HILMAR TONNESEN.

Nu vel; Olaf er rømt med „Indian Girl“.

KONSUL BERNICK

(tunder tilbage).

Olaf — med „Indian Girl“! Nej, nej!

FROKEN HESSEL.

Jo, han er! Nu forstår jeg —: jeg sa, han
sprang ud af vinduet.

KONSUL BERNICK

(i døren til sit værelse, råber fortvivlet).

Krap, stands „Indian Girl“ for enhver pris!

FULDMÆGTIG KRAP

(kommer ud).

Umuligt, herr konsul. Hvor kan De tænke Dem — ?

KONSUL BERNICK.

Vi må standse det; Olaf er ombord!

FULDMÆGTIG KRAP.

Hvad siger De!

GROSSERER RUMMEL

(kommer ud).

Olaf løbet bort? Ikke muligt!

KØBMAND SANDSTAD

(kommer).

Han blir sendt tilbage med lodsens, herr konsul.

HILMAR TØNNESEN.

Nej, nej; han har skrevet mig til; (viser billetten.) han siger, han vil skjule sig i lasten, til de er i rum sø.

KONSUL BERNICK.

Jeg ser ham aldrig mere!

GROSSERER RUMMEL.

Å, hvad snak; et stærkt godt skib, nylig repareret —

KØBMAND VIGELAND

(der ligeledes er kommen ud).

— fra Deres eget værft, herr konsul!

KONSUL BERNICK.

Jeg ser ham aldrig mere, siger jeg. Jeg har mistet ham, Lona, og — nu ser jeg det — jeg har aldrig ejet ham. (lytter.) Hvad er det?

GROSSERER RUMMEL.

Musik. Nu kommer fauetøget.

KONSUL BERNICK.

Jeg kan ikke, jeg vil ikke modtage nogen!

GROSSERER RUMMEL.

Hvad tænker du på? Det gar umuligt an.

KØBMAND SANDSTAD.

Umuligt, herr konsul; betænk, hvad der står på spil for Dem.

KONSUL BERNICK.

Hvad gælder alt det nu for mig! Hvem har jeg nu at arbejde for?

GROSSERER RUMMEL.

Kan du spørge så? Du har da os selv og samfundet.

KØBMAND VIGELAND.

Ja, det var et sandt ord.

KØBMAND SANDSTAD.

Og konsulen glemmer da vel ikke, at vi —

(FROKEN BERNICK kommer gennem den øverste dør til venstre. Musikken høres dæmpet, langt nede i gaden.)

FROKEN BERNICK.

Nu kommer toget; men Betty er ikke hjemme; jeg forstår ikke hvor hun —

KONSUL BERNICK.

Ikke hjemme! Der ser du, Lona: ingen støtte, hverken i glæde eller i sorg.

GROSSERER RUMMEL.

Væk med forhængene! Kom og hjælp mig, herr

Krap. Kom De også, herr Sandstad. Jammerskade at familien just nu skal være så splittet ad; ganske imod programmet.

(Forhængeet drages fra vinduer og dør. Man ser hele gaden illumineret. På huset ligeoverfor er et stort transparent med indskrift: „Leve Karsten Bernick, vort samfunds støtte!“.)

KONSUL BERNICK

(viger sky tilbage).

Bort med alt dette! Jeg vil ikke se det! Sluk, sluk!

GROSSERER RUMMEL.

Med respekt at spørge, er du ikke vel bevaret?

FROKEN BERNICK.

Hvad fejler ham, Lona?

FROKEN HESSEL.

Hys!

(taler sagte med hende.)

KONSUL BERNICK.

Væk med denne hånende indskrift, siger jeg! Ser I ikke, at alle disse lys rækker tungen ud efter os?

GROSSERER RUMMEL.

Nej, nu må jeg tilstå —

KONSUL BERNICK.

Å, hvad forstår I —! Men jeg, jeg —! Alt dette er lys i en ligstue!

FULDMÆGTIG KRAP.

Hm —

GROSSERER RUMMEL.

Nej, men véd du hvad, — du tager dig det også altfor nær.

KOBMAND SANDSTAD.

Gutten får sig en tur over Atlanterhavet, og så har De ham igen.

KOBMAND VIGELAND.

Bare tillid til almagts hånd, herr konsul.

GROSSERER RUMMEL.

Og til skuden, Bernick; den er da ikke synkefærdig, véd jeg.

FULDMÆGTIG KRAP.

Hm —

GROSSERER RUMMEL.

Ja, var det en af disse svømmende ligkister, som man hører om i de store samfund —

KONSUL BERNICK.

Jeg foler, at mit har græner i denne stund.

(FRU BERNICK, med et stort shawl over hovedet, kommer gennem havedøren.)

FRU BERNICK.

Karsten, Karsten, véd du —?

KONSUL BERNICK.

Ja, jeg véd —; men du, — du, som intet ser, — du, som ikke har en moders øje for ham —!

FRU BERNICK.

O hör dog —!

KONSUL BERNICK.

Hvorfor har du ikke våget over ham? Nu har jeg mistet ham. Giv mig ham igen, om du kan!

FRU BERNICK.

Ja, jeg kan; jeg har ham!

KONSUL BERNICK.

Du har ham!

HERRERNE.

Ah!

HILMAR TONNESEN.

Nå, det tænkte jeg nok.

FROKEN BERNICK.

Du har fåt ham igen, Karsten!

FROKEN HESSEL.

Ja, vind ham nu også.

KONSUL BERNICK.

Du har ham! Er det sandt, hvad du siger?
Hvor er han?

FRU BERNICK.

Det får du ikke vide, før du har tilgivet ham.

KONSUL BERNICK.

Å hvad, tilgivet —! Men hvorledes fik du
vide —?

FRU BERNICK.

Tror du ikke en moder ser? Jeg var i døds-
angst for at du skulde erfare noget. Et par ord,
som han lod falde igår —; og da hans værelse var
tomt, og randsel og klæder borte —

KONSUL BERNICK.

Ja, ja —?

FRU BERNICK.

Jeg løb; fik fat i Anne; vi kom ud i hans sejlbad; det amerikanske skib holdt på at sejle. Gud ske lov, vi kom dog tidsnok, — kom ombord, — fik undersøgt i rummet, — fandt ham. — O, Karsten, du må ikke straffe ham!

KONSUL BERNICK.

Betty!

FRU BERNICK.

Og ikke Anne heller!

KONSUL BERNICK.

Anne? Hvad véd du om ham? Er „Indian Girl“ under sejl igen?

FRU BERNICK.

Nej, det er just sagen —

KONSUL BERNICK.

Tal, tal!

FRU BERNICK.

Anne var ligeså rystet som jeg; undersøgelsen tog tid; mørket faldt på, så lodsens gjorde vanskeligheder; og så dristed Anne sig til — i dit navn —

KONSUL BERNICK.

Nu?

FRU BERNICK.

At standse skibet til imorgen.

FULDMÆGTIG KRUP.

Hm —

KONSUL BERNICK.

O, hvilken usigelig lykke!

FRU BERNICK.

Du er ikke vred?

KONSUL BERNICK.

O, hvilket overmål af lykke, Betty!

GROSSERER RUMMEL.

Du er da også altfor samvittighedsfuld.

HILMAR TONNESEN.

Ja, så snart det gælder en liden kamp med elementerne, så — uf!

FULDMÆGTIG KRAP

(oppe ved vinduerne).

Nu kommer toget gennem haveporten, herr konsul.

KONSUL BERNICK.

Ja, nu kan de komme.

GROSSERER RUMMEL.

Hele haven fyldes med mennesker.

KØBMAND SANDSTAD.

Hele gaden er propfuld.

GROSSERER RUMMEL.

Hele byen er på benene, Bernick. Dette er virkelig et ildnende øjeblik.

KØBMAND VIGELAND.

Lad os tage det med et ydmygt sind, herr Rummel.

GROSSERER RUMMEL.

Alle fanerne er ude. Hvilket tog! Der har vi festkommitteen med adjunkt Rørhund i spidsen.

KONSUL BERNICK.

Lad dem komme, siger jeg!

GROSSERER RUMMEL.

Men hør; i den oprorte sindstilstand, du er i —

KONSUL BERNICK.

Hvad sa?

GROSSERER RUMMEL.

Jeg skal ikke være utilbøjelig til at gribe ordet på dine vegne.

KONSUL BERNICK.

Nej tak; iaften vil jeg tale selv.

GROSSERER RUMMEL.

Men véd du ogsaa, hvad du bør sige?

KONSUL BERNICK.

Ja, vær tryk, Rummel, — nu véd jeg, hvad jeg bør sige.

(Musiken er imidlertid ophørt. Havedøren slås op. ADJUNKT RORLUND i spidsen for FÆSTKOMMITTÈN træder ind, ledsaget af LT PAR TILTJENERER, der bærer en tildækket kurv. Efter dem kommer BYENS BØRGERE af alle klasser, sa mange, salen kan rumme. EN UOVERSKUELIG MÆNGDE med faner og flag skimtes udenfor i haven og på gaden.)

ADJUNKT RORLUND.

Højt ærede herr konsul! Jeg ser af den overraskelse, der maler sig i Deres asyn, at vi her som uventede gæster trænger ind til Dem i Deres lykkelige familjekreds, ved Deres fredelige arne, omringet af hæderlige og virksomme venner og medborgere. Men det har været os en hjertets trang at bringe Dem vor hyldest. Det er ikke første gang, at sadant sker, men dog første gang i en sa omfattende malestok. Vi har mangen gang bragt Dem vor tak for

det brede moralske grundlag, hvorpå De, sa at sige, har bygget vort samfund. Dennegang hylder vi Dem navnlig som den klartskuende, utrættelige, uegenlyttige, ja selvopofrende medborger, der har grebet initiativet til et foretagende, som efter alle kyndiges mening vil give et mægtigt fremstød til dette samfunds timelige trivsel og velvære.

STEMMER BLANDT MÆNGDEN.

Bravo, bravo!

ADJUNKT RØRLUND.

Herr konsul, De har i en række af år foregået vor by med et lysende eksempel. Jeg taler ikke her om Deres mønstergyldige familjeliv, ej heller om Deres uplettede moralske vandel overhovedet. Deslige ting være henviste til lønkamret og ikke til festsalen! Men jeg taler om Deres borgerlige virksomhed, således, som den ligger åben for alles øjne. Veludrustede skibe går ud fra Deres værfter og viser flaget på de fjerneste have. En talrig og lykkelig arbejdsstok ser op til Dem, som til en fader. Ved at kalde nye erhvervsagre til live har De grundlagt hundreder af familjers velfærd. Med andre ord — De er dette samfunds grundpille i eminent betydning.

STEMMER.

Hør, hør, bravo!

ADJUNKT RØRLUND.

Og just dette uegennyttighedens skær, der hviler over al Deres vandel, er det, der virker så usigelig velgørende, besynderligen i disse tider. De står nu i begreb med at skaffe os en — ja, jeg tager ikke i betænkning at nævne ordet prosaisk og ligefrem — en jernbane.

MANGE STEMMER.

Bravo! Bravo!

ADJUNKT RORLUND.

Men dette foretagende lader til at skulle støde på vanskeligheder, væsentlig dikterede af snevre selviske hensyn.

STEMMER.

Hør; hør!

ADJUNKT RORLUND.

Det er nemlig ikke forbleven ubekendt, at visse individer, der ikke hører til vort samfund, er kommen dette steds stræbsomme borgere i forkøbet, og har sat sig i besiddelse af visse fordele, som retteligen burde være kommen vor egen by tilgode.

STEMMER.

Ja, ja! Hør!

ADJUNKT RORLUND.

Denne beklagelige kendsgerning er naturligvis også kommen til Deres kundskab, herr konsul. Men ikke desto mindre forfølger De urokelig Deres forehavende, vel vidende at en statsborger ikke blot bør have sin egen kommune for øje.

FORSKELLIGE STEMMER.

Hm! Nej; nej! Jo; jo!

ADJUNKT RORLUND.

Det er saledes mennesket som borger i staten, — manden, som han skal og bør være, — hvem vi iaften i Dem bringer vor hyldest. Gid Deres foretagende ma vorde til sandt og varigt held for dette samfund! Jernbanen kan visselig blive en vej, hvorpa vi udsætter os for at tilfores fordærvelige

elementer udenfra, men også en vej, der hurtigt skaffer os af med dem. Og slette elementer udenfra kan vi jo, selv nu, ikke holde os fri for. Men at vi just på denne festlige aften, efter hvad rygget siger, heldigen og hurtigere end forventet, er bleven visse sådanne elementer kvit —

STEMMER.

Hys! Hys!

ADJUNKT RØRLUND.

— det tager jeg som et lykkeligt varsel for foretagendet. At jeg berører dette punkt her, viser at vi befinder os i et hus, hvor den etiske fordring stilles højere end familjebåndet.

STEMMER.

Hør! Bravo!

KONSUL BERNICK

(samtidigt).

Tillad mig —

ADJUNKT RØRLUND.

Kun få ord endnu, herr konsul. Hvad De har udrettet for denne kommune, har De visselig ikke udrettet med den bagtanke, at det for Dem skulde drage nogen håndgribelig fordel efter sig. Men et ringe tegn på erkendtlige medborgeres påskønnelse tor De dog ikke tilbagevise, og det allermindst i denne betydningsfulde stund, da vi, efter praktiske mænds forsikring, står foran begyndelsen til en ny tid.

MANGE STEMME.

Bravo! Hør! Hør!

(Han giver lejetjenerne et vink; de bringer kurven nærmere; medlemmer af festkomiteen fremtager og præsenterer under det følgende de genstande, hvorom der bliver talt.)

ADJUNKT RORLUND.

Sa har vi da her, herr konsul, at overrække Dem et solv-kaffe-service. Lad det smykke Deres bord, nar vi i fremtiden, som sa ofte før, har den glæde at sanles i dette gæstfrie hus.

Og også Dem, mine herrer, der så redebøn har stat vort samfunds første mand bi, beder vi modtage en liden erindringsgave. Denne solvpokal er til Dem, herr grosserer Rummel. De har så ofte, i veltalende ord, under pokalernes klang forfægtet dette samfunds borgerlige interesser; gid De ofte må finde værdige anledninger til at lofte og tomme denne pokal. — Dem, herr købmand Sandstad, overrækker jeg dette album med fotografier af medborgere. Deres bekendte og anerkendte humanitet har sat Dem i den behagelige stilling at tælle venner indenfor alle partier i samfundet. — Og til Dem, herr købmand Vigeland, har jeg, til pyrd for Deres lønkammer, at frembyde denne huspostille på velin og i pragtbind. Under årenes modnende indflydelse har De nået frem til en alvorfuld livsbetragtning; Deres virksomhed i dognets goremål har gennem en årrække været lutret og adlet af tanken på det højere og det hinsidige. (vender sig til mængden.) Og hermed, mine venner, et leve for konsul Bernick og hans medkæmpere! Et hurra for vort samfunds støtter!

HELE SKAREN.

Leve konsul Bernick! Leve samfundets støtter!
Hurra, hurra, hurra!

FROKEN HESSEL.

Til lykke, svoger!

(Forventningsfuld stilhed.)

KONSUL BERNICK

(begynder alvorligt og langsomt).

Mine medborgere, — gennem Deres ordfører blev det sagt, at vi iaften står foran begyndelsen til en ny tid, — og det håber jeg skal blive tilfældet. Men for at dette kan ske, må vi tilegne os sandheden, — sandheden, som indtil iaften gennemgående og i alle forholde, har været husvild i dette samfund.

(Overraskelse blandt de omstående.)

KONSUL BERNICK.

Jeg må da begynde med at vise tilbage de lovord, som De, herr adjunkt, efter skik og brug ved deslige anledninger, har overøst mig med. Jeg fortjener dem ikke; thi jeg har indtil idag ikke været nogen uegennyttig mand. Har jeg end ikke altid efterstræbt pengefordel, så er jeg mig dog ialfald nu bevidst, at et begær og en higen efter magt, indflydelse, anseelse har været drivkraften i de fleste af mine handlinger.

GROSSERER RUMMEL

(halvhøjt).

Hvad nu?

KONSUL BERNICK.

Lige overfor mine medborgere gør jeg mig ingen hebrejdelse herfor; thi jeg tror endnu, at jeg tør stille mig i første række blandt de dygtige her hos os.

MANGE STEMMEER.

Ja, ja, ja!

KONSUL BERNICK.

Men hvad jeg lægger mig selv til last er, at jeg så ofte har været svag nok til at boje ind på krogveje, fordi jeg kendte og frygted vort samfunds

tilbojeligbed til at skimte urene bevæggrunde bagved alt det, en mand her foretager sig. Og nu kommer jeg til et punkt, som vedrører dette.

GROSSERER RUMMEL

(uroligt).

Hm—hm!

KONSUL BERNICK.

Her går rygter om store ejendoms køb opover i landet. Disse ejendomme har jeg købt, allesammen, jeg alene.

DÆMPEDE STEMME.

Hvad siger han? Konsulen? Konsul Bernick?

KONSUL BERNICK.

De er foreløbig i min hånd. Naturligvis har jeg betroet mig til mine medarbejdere, de herrer Rummel, Vigeland og Sandstad, og vi er bleven enige om —

GROSSERER RUMMEL.

Det er ikke sandt! Bevis — bevis —!

KOBMAND VIGELAND.

Vi er ikke bleven enige om nogeting!

KOBMAND SANDSTAD.

Nej, nu må jeg da sige —

KONSUL BERNICK.

Det er ganske rigtigt: vi er endnu ikke bleven enige om det, jeg vilde nævnt. Men jeg håber sikkert, at de tre herrer samstemmer med mig, når jeg fortæller, at jeg i aften er bleven enig med mig selv om, at disse ejendomme skal udbydes til almindelig aktietegning; enhver, som vil, kan få del i dem.

MANGE STEMMER.

Hurra! Leve konsul Bernick!

GROSSERER RUMMEL
(sagte til KONSUL BERNICK).

Et så nedrigt forræderi —!

KØBMAND SANDSTAD
(ligeså).

Altså narret os —!

KØBMAND VIGELAND.

Nå, så dævelen rive —! Å kors, hvad er det jeg siger?

MÆNGDEN
(udenfor).

Hurra, hurra, hurra!

KONSUL BERNICK.

Stilhed, mine herrer. Jeg har ingen adkomst til denne hyldest; thi hvad jeg nu har besluttet, var ikke fra først af min hensigt. Min hensigt var at beholde det hele selv, og jeg er fremdeles af den mening, at disse ejendomme bedst kan nyttiggøres, om de forbliver samlet på én hånd. Men man kan vælge. Ønsker man det, så er jeg villig til at forvalte dem efter bedste skøn.

STEMMER.

Ja! Ja! Ja!

KONSUL BERNICK.

Men først må mine medborgere kende mig tilbunds. Lad så enhver granske sig selv, og lad det så stå fast, at fra iaften begynder vi en ny tid. Den gamle, med sin sminke, med sit hykleri og sin hulhed, med sin løjede skikkelighed og med sine jam-

merlige hensyn, skal stå for os som et musæum, åbent til belærelse; og til dette musæum skænker vi. — ikke sandt, mine herrer? — både kaffeservicet og pokalen og albumet og huspostillen på velin og i pragtbind.

GROSSERER RUMMEL.

Ja naturligvis.

KOBMAND VIGELAND
(mumler).

Har De taget alt det andet, så —

KOBMAND SANDSTAD.

Vær så god.

KONSUL BERNICK.

Og nu hovedopgøret med mit samfund. Der blev sagt, at slette elementer havde forladt os i aften. Jeg kan tilføje, hvad man ikke véd: den mand, der sigtedes til, er ikke rejst alene; med ham fulgte for at blive hans hustru —

FROKEN HESSEL
(højt).

Dina Dorf!

ADJUNKT RORLUND.

Hvad!

FRU BERNICK.

Hvad siger du!

(Stor bevægelse.)

ADJUNKT RORLUND.

Flygtet? Lobet bort — med ham! Umuligt!

KONSUL BERNICK.

For at blive hans hustru, herr adjunkt. Og jeg

tilføjer mere. (sagte.) Betty, fat dig, og bær, hvad der nu kommer. (højt.) Jeg siger: hatten af for den mand; thi han har højmodig taget en andens brøde på sig. Mine medborgere, jeg vil ud af usandheden; den har været nær ved at forgifte hver eneste trævl i mig. De skal vide alt. Jeg var for femten år siden den skyldige.

FRU BERNICK
(sagte og bævende).

Karsten!

FROKEN BERNICK
(ligeså).

Ah, Johan — !

FROKEN HESSEL.

Der vandt du endelig dig selv!

(Måløs forbavselse blandt de tilstedeværende.)

KONSUL BERNICK.

Ja, mine medborgere, jeg var den skyldige, og han rejste. De onde og usande rygter, som bagefter udbredtes, står det ikke nu i menneskelig magt at modbevise. Men herover tør jeg ikke beklage mig. For femten år siden svang jeg mig ivejret på disse rygter; om jeg nu skal falde på dem, det får enhver overlægge med sig selv.

ADJUNKT RÖRLUND.

Hvilket lynslag! Byens første mand — ! (dæmpet til FRU BERNICK.) O, hvor jeg beklager Dem, frue!

HILMAR TØNNESEN.

En sådan tilståelse! Nå, det må jeg sige — !

KONSUL BERNICK.

Men ingen afgørelse iaften. Jeg beder enhver

ga til sit. — at samle sig, — at se ind i sig selv. Nar ro er falden over sindene, vil det vise sig, om jeg har tabt eller vundet ved at jeg talte. Farvel! Jeg har endnu meget, meget, at angre: men det vedkommer kun min samvittighed. Godnat! Bort med al festpragt. Det foler vi alle, at sligt er ikke her på sin plads.

ADJUNKT RORLUND.

Visselig ikke. (dæmpet til FRU BERNICK.) Lobet bort! Hun var mig altså dog fuldstændig uværdig. (halvhojt til festkommitteen.) Ja, mine herrer, efter dette tænker jeg det er bedst, at vi fjerner os i al stilhed.

HILMAR TONNESEN.

Hvorledes man herefter skal kunne holde ideens fane højt, det —. Ut!

(Meddelelsen er imidlertid gåt hviskende fra mund til mund. Alle deltagere i fænetoget fjerner sig gennem haven. RUMMEL, SANDSTAD OG VIGFLAND går bort under hæftig men dæmpet ordstrid. HILMAR TONNESEN lister sig ud til højre. Under taushed bliver tilbage i salen KONSUL BERNICK, FRU BERNICK, FROKEN BERNICK, FROKEN HESSEL, OG FULDMÆGTIG KRAP.)

KONSUL BERNICK.

Betty, har du tilgivelse for mig?

FRU BERNICK

(ser smilende på ham).

Véd du, Karsten, at nu har du åbnet mig den gladeste udsigt i mange år?

KONSUL BERNICK.

Hvorledes —?

FRU BERNICK.

I mange år har jeg troet, at jeg engang havde ejet dig og tabt dig igen. Nu véd jeg, at jeg aldrig har ejet dig; men jeg skal vinde dig.

KONSUL BERNICK
(slår armene om hende).

O, Betty, du har vundet mig! Gennem Lona har jeg først lært dig rigtig at kende. Men lad nu Olaf komme.

FRU BERNICK.

Ja, nu skal du få ham. — Herr Krap —!

(Hun taler sagte med ham i baggrunden. Han går ud gennem have-
døren. Under det følgende slukkes efterhånden alle transparenter og
lys i husene.)

KONSUL BERNICK
(dæmpet).

Tak, Lona, du har reddet det bedste i mig —
og for mig.

FRÖKEN HESSEL.

Var det andet, jeg vilde?

KONSUL BERNICK.

Ja, var det, — eller var det ikke? Jeg kan ikke
blive klog på dig.

FRÖKEN HESSEL.

Hm —

KONSUL BERNICK.

Altså ikke had? Ikke hævn? Hvorfor kom du
da herover?

FRÖKEN HESSEL.

Gammelt venskab ruster ikke.

KONSUL BERNICK.

Lona!

FRÖKEN HESSEL.

Da Johan fortalte mig dette om løgneren, da svor

jeg ved mig selv: min ungdoms helt skal stå fri og sand.

KONSUL BERNICK.

O, hvor lidet har jeg jammerlige menneske fortjent det af dig!

FROKEN HESSEL.

Ja, dersom vi kvinder spurgte efter fortjenesten. Karsten —!

(SKIBSBYGGER AUNE KOMMER MED OLAF FRA HAVEN.)

KONSUL BERNICK

(imod ham).

Olaf!

OLAF.

Fader, jeg lover dig, jeg skal aldrig mere —

KONSUL BERNICK.

Løbe bort?

OLAF.

Ja, ja, det lover jeg dig, fader.

KONSUL BERNICK.

Og jeg lover dig, du skal aldrig få grund til det. Herefter skal du få lov til at vokse op, ikke som arvetager til min livsgerning, men som den, der selv har en livsgerning ivente.

OLAF.

Og får jeg også lov til at blive, hvad jeg vil?

KONSUL BERNICK.

Ja, det får du.

OLAF.

Tak. Så vil jeg ikke blive samfundets støtte.

KONSUL BERNICK.

Så? Hvorfor ikke det?

OLAF.

Nej, for jeg tror, det må være så kedeligt.

KONSUL BERNICK.

Du skal blive dig selv, Olaf; så får resten gå, som det kan. — Og De, Aune —

SKIBSBYGGER AUNE.

Jeg véd det, herr konsul; jeg har min afsked.

KONSUL BERNICK.

Vi bliver sammen, Aune; og tilgiv mig —

SKIBSBYGGER AUNE.

Hvorledes? Skibet sejler ikke iaften.

KONSUL BERNICK.

Det sejler heller ikke imorgen. Jeg gav Dem for knap frist. Det må ses grundigere efter.

SKIBSBYGGER AUNE.

Skal ske, herr konsul — og det med de nye maskiner!

KONSUL BERNICK.

Så skal det være. Men grundigt og ærligt. Her er mangt hos os, som trænger til en grundig og ærlig reparation. Nå, godnat, Aune.

SKIBSBYGGER AUNE.

Godnat, herr konsul; — og tak, tak, tak!

(han går ud til højre.)

FRU BERNICK.

Nu er de alle borte.

KONSUL BERNICK.

Og vi er alene. Mit navn lyser ikke i ildskrift
længer: alle lys er slukket i vinduerne.

FROKEN HESSEL.

Vilde du ønske dem tændt igen?

KONSUL BERNICK.

Ikke for nogen pris i verden. Hvor har jeg
varet henne! I vil forfærdes, når I får vide det.
Nu er det som jeg var kommen til sans og samling
efter en forgiftelse. Men jeg føler det. — jeg kan
blive ung og sund igen. O, kom nærmere. — tættere
omkring mig. Kom, Betty! Kom, Olaf, min gut!
Og du, Marta; jeg har ikke set dig i alle disse
år, synes jeg.

FROKEN HESSEL.

Nej, det tror jeg gerne: jert samfund er et sam-
fund af pebersvend-sjæle; I ser ikke kvinden.

KONSUL BERNICK.

Sandt, sandt; og just derfor. — ja, det står
fast, Lona, — du rejser ikke fra Betty og mig.

FRU BERNICK.

Nej, Lona, det må du ikke!

FROKEN HESSEL.

Nej, hvor kunde jeg forsvare at rejse fra jer
unge folk, som skal begynde at sætte bo? Er jeg
ikke fostermoder? Jeg og du, Marta, vi to gamle
tanter . . . Hvad ser du efter?

FROKEN BERNICK.

Hvor himlen klarer. Hvor det lysner over
havet. „Palmetræet” har lykken med sig.

FROKEN HESSEL.

Og lykken ombord.

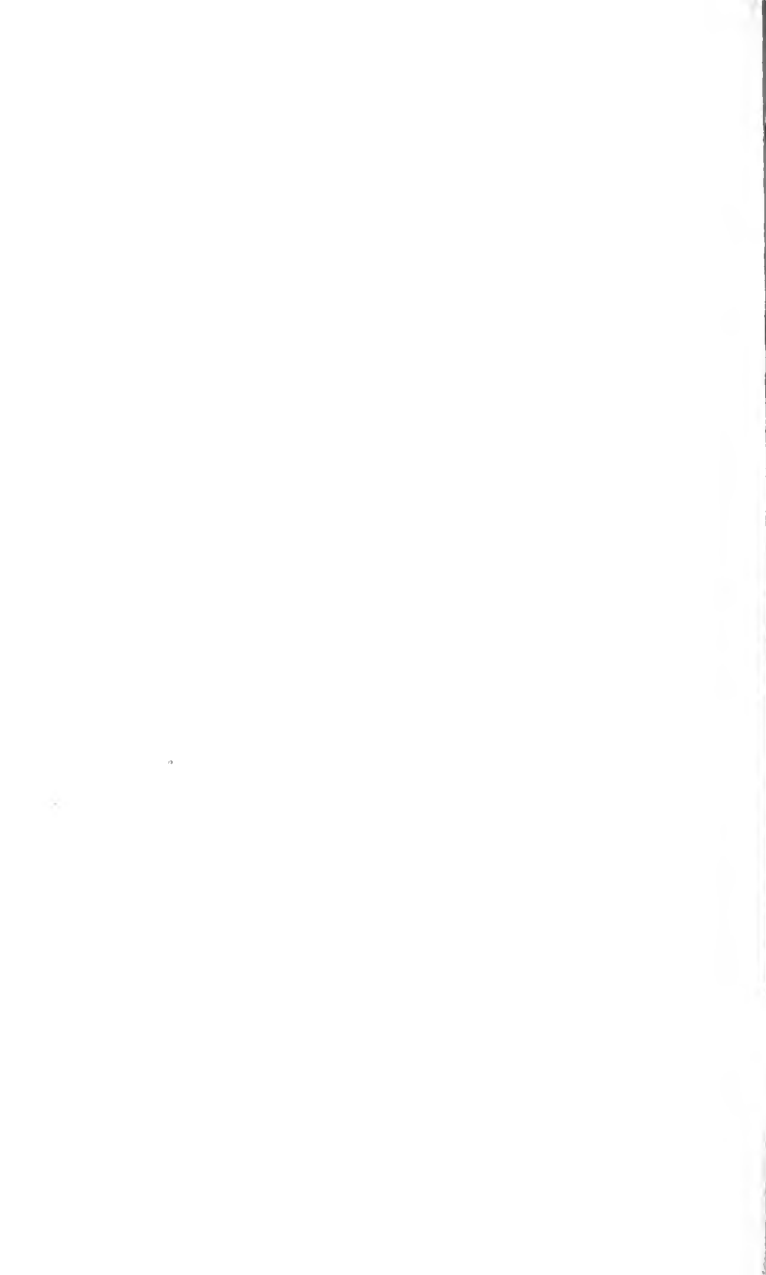
KONSUL BERNICK.

Og vi vi har en lang alvorlig arbejdsdag ivente; jeg mest. Men lad den komme; slut jer blot tæt om mig. I trofaste sanddru kvinder. Det har jeg også lært i disse dage: det er I kvinder, som er samfundets støtter.

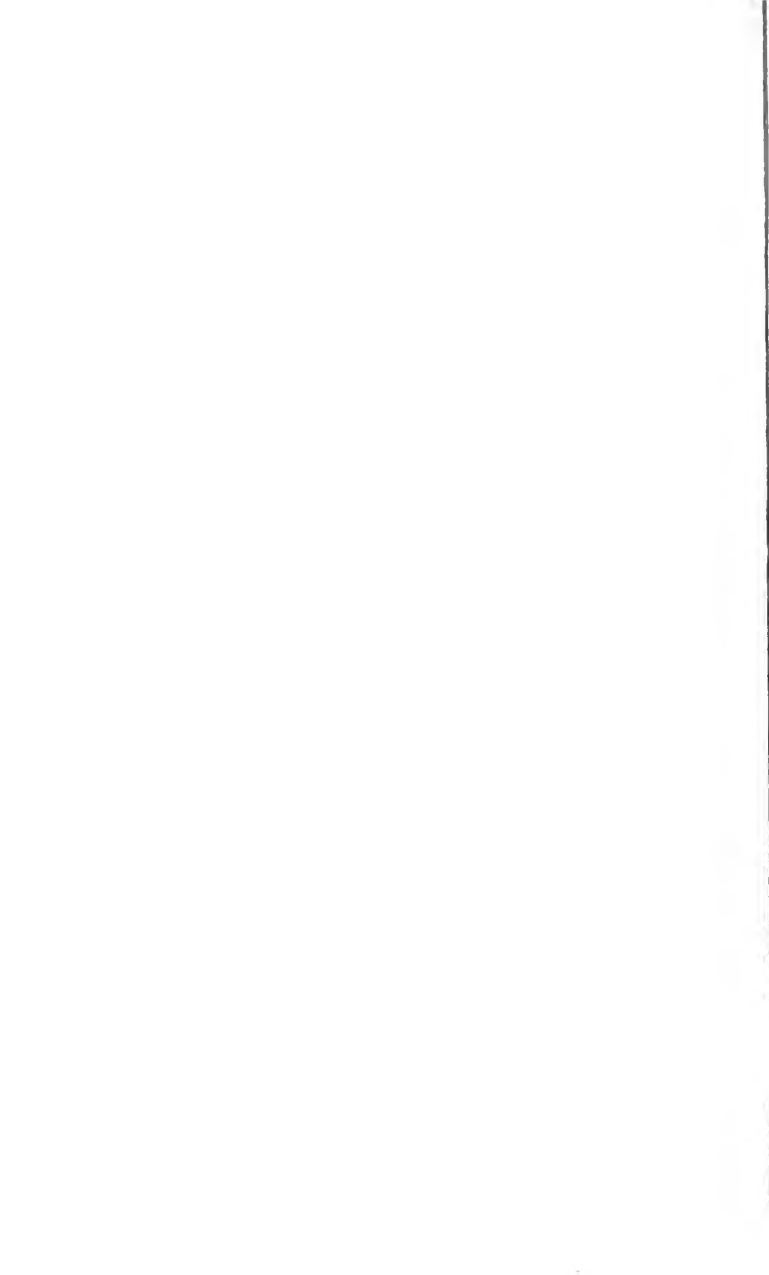
FROKEN HESSEL.

Da har du lært en skrobelig visdom, svoger. (lægger hånden vægtigt på hans skulder.) Nej, du; sandhedens og frihedens ånd, — det er samfundets støtter.

ET DUKKEHJEM

PERSONERNE:

ADVOKAT HELMER.

NORA, hans hustru.

DOKTOR RANK.

FRU LINDE.

SAGFORER KROGSTAD.

HELMERS TRE SMA BORN.

ANNE-MARIE, barne pige hos Helmers.

STUEFIGEN sammesteds.

ET BYBUD.

(Handlingen foregår i HELMERS bolig.)

FØRSTE AKT.

(En hyggeligt og smagfuldt men ikke kostbart indrettet stue. En dor til højre i baggrunden fører ud til forstuen; en anden dor til venstre i baggrunden fører ind til HELMERS arbejdsværelse. Mellem begge disse døre et pianoforte. Midt på væggen til venstre en dor og længere fremme et vindu. Nær ved vinduet et rundt bord med lænestole og en liden sofa. På sidevæggen til højre, noget tilbage, en dor, og på samme væg, nærmere mod forgrunden en stentøjsovn med et par lænestole og en gyngestol foran. Mellem ovnen og sidedøren et lidet bord. Kobberstik på væggene. En etagère med porcellængenstande og andre små kunst-sager; et lidet bogskab med bøger i pragtbind. Tæppe på gulvet; ild i ovnen. Vinterdag.)

(Der ringes ude i forstuen; lidt efter hører man, at der blir lukket op. NORA kommer fornojet nynnende ind i stuen; hun er klædt i ydertoj og bærer en hel del pakker, som hun lægger fra sig på bordet til højre. Hun lar doren til forstuen stå åben efter sig, og man ser derude ET BYBUD, der bærer en julegran og en kurv, hvilket han gier til STUEPIGEN, som har lukket op for dem.)

NORA.

Gem juletræet godt, Helene. Børnene må endelig ikke få se det før iaften, når det er pyntet. (til budet; tar portemonæen frem.) Hvormedet — ?

BYBUDET.

Femti øre.

NORA.

Der er en krone. Nej, behold det hele.

(Budet takker og går — Nora lukker døren. Hun vedblir at le stille fornøjet, mens hun tar ydertojet af.)

NORA

(tar en pose med makroner op af lommen og spiser et par; derpa går hun forsigtigt hen og lytter ved sin mands dør.)

Jo, han er hjemme.

(nymer igen, idet hun går hen til bordet til højre.)

HELMER

(inde i sit værelse)

Er det lærkefuglen, som kvidrer derude?

NORA

(tilfæld med at åbne nogle af pakkene.)

Ja, det er det.

HELMER.

Er det ekornet, som rumsterer der?

NORA.

Ja!

HELMER.

Nar kom ekornet hjem?

NORA.

Nu netop. (putter makronposen i lommen og visker sig om munden.) Kom herud, Torvald, så skal du få se, hvad jeg har købt.

HELMER.

Ikke forstyr! (dilt efter; åbner døren og ser ind, med pennen i hånden.) Købt, siger du? Alt det der? Har nu lille spillefuglen været ude og sat penge overstyr igen?

NORA.

Ja men, Torvald, iår må vi dog virkelig slå os

lidt løs. Det er jo den første jul, da vi ikke behøver at spare.

HELMER.

Å, véd du hvad, ødsle kan vi ikke.

NORA.

Jo, Torvald, lidt kan vi nok ødsle nu. Ikke sandt? Bare en liden bitte smule. Nu får du jo en stor gage og kommer til at tjene mange, mange penge.

HELMER.

Ja, fra nytår af; men så går der et helt fjerdingår for gagen forfalder.

NORA.

Pyt; vi kan jo låne så længe.

HELMER

Nora! (går hen til hende og tar hende spogende i øret.) Er nu letsindigheden ude og går igen? Sæt nu jeg lante tusend kroner idag og du satte dem overstyr i juleugen og jeg så nytårsaften fik en tagsten i hodet og lå der —

NORA

(lægger hånden på hans mund).

Å fy; tal ikke så stygt.

HELMER.

Jo, sæt nu, at sligt hændte, — hvad så?

NORA.

Hvis der hændte noget så fælt, så kunde det være ganske det samme enten jeg havde gæld eller ikke.

HELMER.

Nå, men de folk, jeg havde lånt af?

NORA.

De? Hvem bryr sig om dem! Det er jo fremmede.

HELMER.

Nora, Nora, du est en kvinde! Nej, men alvorligt, Nora; du véd, hvad jeg tænker i det stykke. Ingen gæld! Aldrig låne! Der kommer noget ufrít, og altså også noget uskont, over det hjem, som grundes på lån og gæld. Nu har vi to holdt tappert nd lige til idag; og det vil vi også gøre den korte tid, det endnu behøves.

NORA

(går hen imod ovenst.)

Ja, ja, som du vil, Torvald.

HELMER

(følger efter).

Så, så; nu skal ikke lille sanglærken hænge med vingerne. Hvad? Står ekornen der og surmuler. (tar portemonæen op.) Nora; hvad tror du jeg har her?

NORA

(vender sig raskt).

Penge!

HELMER.

Se der. (trækker hende nogle sedler.) Herregud, jeg véd jo nok, at der går en hel del til i et hus i jule-tiden.

NORA

(tæller).

Ti — tyve — tredive — firti. A, tak, tak, Torvald; nu hjælper jeg mig langt.

HELMER.

Ja, det må du sandelig gøre.

NORA.

Ja, ja, det skal jeg nok. Men kom her, så skal jeg vise dig alt, hvad jeg har købt. Og så billigt! Se, her er nye klæder til Ivar — og så en sabel. Her er en hest og en trompet til Bob. Og her er dukke og dukkeseng til Emmy; det er nu så simpelt; men hun river det jo snart istykker alligevel. Og her har jeg kjoletøjer og torklæder til pigerne: gamle Anne-Marie skulde nu havt meget mere.

HELMER.

Og hvad er der i den pakke der?

NORA

(skriger).

Nej, Torvald, det får du ikke se for iaften!

HELMER.

Nå så. Men sig mig nu, du lille odeland, hvad har du nu tænkt på til dig selv?

NORA.

Å pyt; til mig? Jeg bryr mig slet ikke om noget.

HELMER.

Jovisst gør du så. Sig mig nu noget rimeligt, som du nu helst kunde have lyst til.

NORA.

Nej, jeg véd virkelig ikke. Jo hør, Torvald —

HELMER.

Nå?

NORA

(famler ved hans knapper; uden at se på ham).

Hvis du vil give mig noget, så kunde du jo — du kunde —

HELMER.

Nå, nå; ud med det.

NORA

(hurtigt).

Du kunde give mig penge, Torvald. Bare så meget, som du synes du kan afse; sa skal jeg siden en af dagene købe noget for dem.

HELMER.

Nej men, Nora —

NORA.

Å jo, gør det, kære Torvald; jeg ber dig så meget om det. Så skulde jeg hænge pengene i et smukt guldpapirs omslag på juletræet. Vilde ikke det være morsomt?

HELMER.

Hvad er det de fugle kaldes, som altid sætter penge overstyr?

NORA.

Ja ja, spillefugle; jeg véd det nok. Men lad os gøre, som jeg siger, Torvald; sa får jeg tid til at overlægge, hvad jeg mest har brug for. Er ikke det meget fornuftigt? Hvad?

HELMER

(smilende).

Jo visst er det sa; det vil sige, hvis du virkelig kunde holde på de penge, jeg gier dig, og virkelig købte noget til dig selv for dem. Men så går de til huset og til så mangt og meget unyttigt, og sa må jeg punge ud igen.

NORA.

Å men, Torvald —

HELMER.

Kan ikke nægtes, min kære lille Nora. (lægger armen om hendes liv.) Spillefuglen er sød; men den bruger svært mange penge. Det er utroligt, hvor kostbart det er for en mand at holde spillefugl.

NORA.

Å fy, hvor kan du da sige det? Jeg sparer dog virkelig alt, hvad jeg kan.

HELMER

(der).

Ja, det var et sandt ord. Alt hvad du kan. Men du kan slet ikke.

NORA

(tynner og smiler stille fornøjet).

Hm, du skulde bare vide, hvor mange udgifter vi lærker og økorne har, Torvald.

HELMER.

Du er en besynderlig liden en. Ganske som din fader var. Du er om dig på alle kanter for at gøre udvej til penge; men så snart du har dem, blir de ligesom borte mellem hænderne på dig; du véd aldrig, hvor du gør af dem. Nå, man må tage dig som du er. Det ligger i blodet. Jo, jo, jo, sligt er arveligt, Nora.

NORA.

Ak, jeg vilde ønske, jeg havde arvet mange af pappas egenskaber.

HELMER.

Og jeg vilde ikke ønske dig anderledes, end netop således, som du er, min søde lille sanglærke. Men hør; der falder mig noget ind. Du ser så — så — hvad skal jeg kalde det? — så fordægtig ud idag —

NORA.

Gør jeg?

HELMER.

Ja visst gør du det. Se mig stift i øjnene.

NORA

(ser på ham).

Na?

HELMER

(truer med fingeren).

Slikmunden skulde vel aldrig have grasseret i byen idag?

NORA.

Nej, hvor kan du nu falde på det.

HELMER.

Har slikmunden virkelig ikke gjort en afstikker ind til konditoren?

NORA.

Nej, jeg forsikrer dig, Torvald —

HELMER.

Ikke nippet lidt syltetoj?

NORA.

Nej, aldeles ikke.

HELMER.

Ikke engang gnavet en makron eller to?

NORA.

Nej, Torvald, jeg forsikrer dig virkelig —

HELMER.

Na, na, nå; det er jo naturligvis bare mit spøg —

NORA

(går til bordet til højre).

Jeg kunde da ikke falde på at gøre dig imod.

HELMER.

Nej, jeg véd det jo nok; og du har jo givet mig dit ord —. (den til hende.) Nå, behold du dine små julehemmeligheder for dig selv, min velsignede Nora. De kommer vel for lyset iaften, når juletræet er tændt. kan jeg tro.

NORA.

Har du husket på at bede doktor Rank?

HELMER.

Nej. Men det behøves jo ikke; det følger jo af sig selv, at han spiser med os. Forresten skal jeg bede ham, når han kommer her iformiddag. God vin har jeg bestilt. Nora, du kan ikke tro, hvor jeg glæder mig til iaften.

NORA.

Jeg også. Og hvor bornene vil fryde sig, Torvald!

HELMER.

Ak, det er dog herligt at tænke på, at man har fåt en sikker, betrygget stilling; at man har sit rundelige udkomme. Ikke sandt; det er en stor nydelse at tænke på?

NORA.

Å. det er vidunderligt!

HELMER.

Kan du huske forrige jul? Hele tre uger i forvejen lukked du dig hver aften inde til langt over midnat for at lave blomster til juletræet og alle de

andre herligheder, som vi skulde overraskes med. Uh, det var den kedeligste tid, jeg har oplevet.

NORA.

Da kedet jeg mig slet ikke.

HELMER

(smilende).

Men det faldt dog temmelig tarveligt ud, Nora.

NORA.

A, skal du nu drille mig med det igen. Hvad kunde jeg for, at katten var kommet ind og havde revet alting istykker?

HELMER.

Nej visst kunde du ikke, min stakkers lille Nora. Du havde den bedste vilje til at glæde os alle, og det er hovedsagen. Men det er dog godt, at de knebne tider er forbi.

NORA.

Ja, det er rigtignok vidunderligt.

HELMER.

Nu behøver ikke jeg at sidde her alene og kede mig; og du behøver ikke at plage dine velsignede øjne og dine små skære fine hænder —

NORA

(klapper i hænderne).

Nej, ikke sandt, Torvald, det behøves ikke længer? A, hvor det er vidunderlig dejligt at høre! (tager ham under armen.) Nu skal jeg sige dig, hvorledes jeg havde tænkt, vi skulde indrette os, Torvald. Sa snart julen er over — (det ringer i forstuen.) Å, der ringer det. (trykker lidt op i stuen.) Her kommer visst nogen. Det var da kedeligt.

HELMER.

For visiter er jeg ikke hjemme; husk det.

STUEPIGEN
(i entrédøren).

Erne, her er en fremmed dame —

NORA.

Ja, lad hende komme ind.

STUEPIGEN
(til HELMER).

Og så kom doktoren med det samme.

HELMER.

Gik han lige ind til mig?

STUEPIGEN.

Ja, han gjorde sa.

(HELMER går ind i sit værelse. Pigen viser FRU LINDE, som er i rejseløj, ind i stuen og lukker efter hende.)

FRU LINDE
(forsagt og lidt nolende).

Goddag, Nora.

NORA
(usikker).

Goddag —

FRU LINDE.

Du kender mig nok ikke igen.

NORA.

Nej; jeg véd ikke —; jo visst, jeg synes nok — (udbrydende.) Hvad! Kristine! Er det virkelig dig?

FRU LINDE.

Ja, det er mig.

NORA.

Kristine! Og jeg, som ikke kendte dig igen! Men hvor kunde jeg også . . . (sagtere.) Hvor du er bleven forandret, Kristine!

FRU LINDE.

Ja, det er jeg visstnok. I ni . . . ti lange år —

NORA.

Er det så længe siden vi saes? Ja, det er det jo også. Å, de sidste otte år har været en lykkelig tid, kan du tro. Og nu er du alltså kommen herind til byen? Gjort den lange rejse ved vintertid. Det var tappert.

FRU LINDE.

Jeg kom netop med dampskibet imorges.

NORA.

For at møde dig i julen, naturligvis. Å, hvor det er dejligt! Ja, møde os, det skal vi rigtignok. Men tag dog overtojet af. Du fryser dog vel ikke? (dijelper hende.) Se så; nu sætter vi os hyggeligt her ved ovnen. Nej, i lænestolen der! Her i gyngestolen vil jeg sidde. (graber hendes hænder.) Ja, nu har du jo dit gamle ansigt igen; det var bare i det første øjeblik . . . Lidt blegere er du dog bleven, Kristine, — og måske lidt magrere.

FRU LINDE.

Og meget, meget ældre, Nora.

NORA.

Ja, måske lidt ældre; bitte, bitte lidt; slet ikke meget. (holder pludselig inde, alvorligt.) Å, men jeg tænker på den løse menneske, som sidder her og snakker! Søde, velsignede Kristine, kan du tilgive mig?

FRU LINDE.

Hvad mener du, Nora?

NORA
(sagte).

Stakkers Kristine, du er jo bleven enke.

FRU LINDE.

Ja, for tre år siden.

NORA.

Å, jeg vidste det jo nok; jeg læste det jo i aviserne. Å, Kristine, du må tro mig, jeg tænkte ofte på at skrive dig til i den tid; men altid opsatte jeg det, og altid kom der noget ivejen.

FRU LINDE.

Kære Nora, det forstår jeg så godt.

NORA.

Nej, det var stygt af mig, Kristine. Å, du stakker, hvor meget du visst har gået igennem. — Og han efterlod dig jo ikke noget at leve af?

FRU LINDE.

Nej.

NORA.

Og ingen børn?

FRU LINDE.

Nej.

NORA.

Slet ingen ting altså?

FRU LINDE.

Ikke engang en sorg eller et savn til at tære på.

NORA

(ser vantro på hende).

Ja men, Kristine, hvor kan det være muligt?

FRU LINDE

(smiler tungt og stryger hende over håret)

A, det hænder undertiden, Nora.

NORA.

Sa ganske alene. Hvor det må være forfærdelig tungt for dig. Jeg har tre dejlige børn. Ja nu kan du ikke fa se dem, for de er ude med pigen. Men nu må du fortælle mig alt

FRU LINDE.

Nej, nej, nej, fortæl heller du.

NORA.

Nej, du skal begynde. Idag vil jeg ikke være egenkærlig. Idag vil jeg tænke bare på dine sager. Men et må jeg dog sige dig. Ved du den store lykke, som er hædt os i disse dage?

FRU LINDE.

Nej. Hvad er det?

NORA.

Tænk, min mand er bleven direktor i Aktiebanken!

FRU LINDE.

Din mand? Å hvilket held — !

NORA.

Ja, umadeligt! At være advokat, det er jo sa usikkert at leve af, især når man ikke vil befatte sig med andre forretninger, end de, som er fine og smukke. Og det har naturligvis Torvald aldrig villet;

og det holder jeg da ganske med ham i. Å, du kan tro, vi glæder os! Han skal tiltræde i banken allerede til nytår, og da får han en stor gage og mange procenter. Herefter kan vi leve ganske anderledes end for, — ganske som vi vil. Å, Kristine, hvor jeg foler mig let og lykkelig! Ja, for det er dog dejligt at have dygtig mange penge og ikke behøve at gøre sig bekymringer. Ikke sandt?

FRU LINDE.

Jo, ialfald måtte det være dejligt at have det nødvendige.

NORA.

Nej, ikke blot det nødvendige, men dygtig, dygtig mange penge!

FRU LINDE

(smiler).

Nora, Nora, er du endnu ikke bleven fornuftig? I skoledagene var du en stor odeland.

NORA

(ler stille).

Ja, det siger Torvald endnu. (truer med fingeren). Men „Nora, Nora“ er ikke så gal, som I tænker. — Å, vi har sandelig ikke havt det så, at jeg har kunnet odsle. Vi har måttet arbejde begge to!

FRU LINDE.

Du også?

NORA.

Ja, med småting, med håndarbejde, med hækling og med broderi og sådant noget; (henkastende) og med andre ting også. Du véd vel, at Torvald gik ud af departementet, da vi blev gift? Der var ingen udsigt til befordring i hans kontor, og så måtte han

jo tjene flere penge end før. Men i det første år overanstrengte han sig så aldeles forfærdeligt. Han måtte jo søge alskens bifortjeneste, kan du vel tænke dig, og arbejde både tidligt og sent. Men det tålte han ikke, og så blev han så dødelig syg. Så erklærede lægerne det for nødvendigt, at han kom ned til syden.

FRU LINDE.

Ja, I opholdt jer jo et helt år i Italien?

NORA.

Ja visst. Det var ikke let at komme afsted, kan du tro. Ivar var netop født dengang. Men afsted måtte vi naturligvis. Å, det var en vidunderlig dejlig rejse. Og den frelste Torvalds liv. Men den kostede svært mange penge, Kristine.

FRU LINDE.

Det kan jeg nok tænke mig.

NORA.

Tolv hundrede specier kostede den. Fire tusendotte hundrede kroner. Det er mange penge du.

FRU LINDE.

Ja, men i slige tilfælde er det ialfald en stor lykke, at man har dem.

NORA.

Ja, jeg skal sige dig, vi fik dem nu af pappa.

FRU LINDE.

Na sådan. Det var netop på den tid din fader døde, tror jeg.

NORA.

Ja, Kristine, det var netop da. Og tænk dig.

jeg kunde ikke rejse til ham og pleje ham. Jeg gik jo her og ventede daglig, at lille Ivar skulde komme til verden. Og så havde jeg jo min stakkers døds-syge Torvald at passe. Min kære snille pappa! Jeg fik aldrig se ham mere, Kristine. Å, det er det tungeste, jeg har oplevet, siden jeg blev gift.

FRU LINDE.

Jeg véd, du holdt meget af ham. Men så rejste I altså til Italien?

NORA.

Ja; da havde vi jo pengene; og lægerne skyndte på os. Så rejste vi en måneds tid efter.

FRU LINDE.

Og din mand kom aldeles helbredet tilbage?

NORA.

Frisk som en fisk!

FRU LINDE.

Men — doktoren?

NORA.

Hvorledes?

FRU LINDE.

Jeg synes, pigen sagde, det var doktoren, den herre, som kom på samme tid som jeg.

NORA.

Ja, det var doktor Rank; men han kommer ikke i sygebesøg; det er vor nærmeste ven, og han ser her indom mindst engang om dagen. Nej, Torvald har aldrig haft en syg time siden. Og børnene er friske og sunde, og jeg også. (springer op og klapper i hænderne.) Å Gud, å Gud, Kristine, det er dog vid-

underlig dejligt at leve og være lykkelig! — — A, men det er dog afskyeligt af mig —: jeg taler jo bare om mine egne sager. (sætter sig på en skammel læt ved hende og lægger armene på hendes knæ.) A, du må ikke være vred på mig! Sig mig, er det virkelig sandt, at du ikke holdt af din mand? Hvorfor tog du ham da?

FRU LINDE.

Min moder leved endnu; og hun var sengeliggende og hjælpelos. Og så havde jeg mine to yngre brødre at sørge for. Jeg syntes ikke det var forsvarligt at vise hans tilbud tilbage.

NORA.

Nej, nej, det kan du have ret i. Han var altså rig dengang?

FRU LINDE.

Han var ganske velstående, tror jeg. Men det var usikre forretninger, Nora. Da han døde, gik det hele overstyr og der blev ingenting tilovers.

NORA.

Og så ?

FRU LINDE.

Ja, så måtte jeg slå mig igennem med en liden handel og en liden skole og hvad jeg ellers kunde finde på. De sidste tre år har været som en eneste lang hvileløs arbejdsdag for mig. Nu er den tilende, Nora. Min stakkerts moder behøver mig ikke mere, for hun er gået bort. Og gutterne heller ikke; de er nu kommet i stillinger og kan sørge for sig selv.

NORA.

Hvor du må føle dig let —

FRU LINDE.

Nej, du; bare så usigelig tom. Ingen at leve for mere. (står urolig op.) Derfor holdt jeg det ikke længere ud derborte i den lille afkrog. Her må det dog være lettere at finde noget, som kan lægge beslag på en og optage ens tanker. Kunde jeg bare være så lykkelig at få en fast post, noget kontorarbejde —

NORA.

Å men, Kristine, det er saa forfærdelig anstrængende; og du ser allerede så anstrængt ud iforvejen. Det vilde være meget bedre for dig, om du kunde komme til et bad.

FRU LINDE

(går henimod vinduet).

Jeg har ingen pappa, som kan forære mig rejsepenge, Nora.

NORA

(rejser sig).

Å, vær ikke vred på mig.

FRU LINDE

(hen til hende).

Kære Nora, vær ikke du vred på mig. Det er det værste ved en stilling som min, at den afsætter så megen bitterhed i sindet. Man har ingen at arbejde for; og dog nodes man til at være om sig på alle kanter. Leve skal man jo; og så blir man egenkærlig. Da du fortalte mig om den lykkelige forandring i eders stilling — vil du tro det? — jeg glædede mig ikke så meget på dine vegne, som på mine.

NORA.

Hvorledes det? A, jeg forstår dig. Du mener, Torvald kunde kanske gøre noget for dig.

FRU LINDE.

Ja, det tænkte jeg mig.

NORA.

Det skal han ogsaa, Kristine. Overlad det bare til mig; jeg skal indlede det så fint, så fint, — finde på noget elskværdigt, som han synes rigtig godt om. Å, jeg vil sa inderlig gerne være dig til tjeneste.

FRU LINDE.

Hvor det er smukt af dig, Nora, at du er så ivrig for min sag, — dobbelt smukt af dig, som selv kender så lidet til livets byrder og besvær.

NORA.

Jeg —? Jeg kender så lidet til —?

FRU LINDE

(smilende).

Na, Herregud, den smule håndarbejde og sådant noget —. Du er et barn, Nora.

NORA

(kaster på nakken og går henover gulvet).

Det skulde du ikke sige sa overlegent.

FRU LINDE.

Så?

NORA.

Du er ligesom de andre. I tror allesammen, at jeg ikke dner til noget rigtig alvorligt —

FRU LINDE.

Na, nå —

NORA.

— at jeg ikke har prøvet noget i denne vanskelige verden.

FRU LINDE.

Kære Nora, du har jo nys fortalt mig alle dine genvordigheder.

NORA.

Pyt, — de småtterier! (sagte.) Jeg har ikke fortalt dig det store.

FRU LINDE.

Hvilket store? Hvad mener du?

NORA.

Du overser mig så ganske, Kristine; men det skulde du ikke gøre. Du er stolt over, at du har arbejdet så tungt og så længe for din moder.

FRU LINDE.

Jeg overser visselig ikke nogen. Men det er sandt: jeg er både stolt og glad, når jeg tænker på, at det blev mig forundt at gøre min moders sidste levetid såvidt sorgløs.

NORA.

Og du er også stolt, når du tænker på, hvad du har gjort for dine brødre.

FRU LINDE.

Det synes jeg, jeg har ret til.

NORA.

Det synes jeg også. Men nu skal du høre noget, Kristine. Jeg har også noget at være stolt og glad over.

FRU LINDE.

Det tvivler jeg ikke på. Men hvorledes mener du det?

NORA.

Tal sagte. Tænk, om Torvald horte det! Han ma ikke for nogen pris i verden —; der må ingen fa det at vide, Kristine; ingen uden du.

FRU LINDE.

Men hvad er det dog?

NORA.

Kom herhen (drager hende ned på sofaen ved siden af sig.)
Ja du. — jeg har også noget at være stolt og glad over. Det er mig, som har reddet Torvalds liv.

FRU LINDE.

Reddet —? Hvorledes reddet?

NORA.

Jeg fortalte dig jo om rejsen til Italien. Torvald kunde ikke have overstået det, hvis han ikke var kommen derned —

FRU LINDE.

Nå ja; din fader gav jer så de fornødne penge —

NORA

(smiler).

Ja, det tror både Torvald og alle andre; men —

FRU LINDE.

Men ?

NORA.

Pappa gav os ikke en skilling. Det var mig, som skaffed pengene tilveje.

FRU LINDE.

Du? Hele den store sum?

NORA.

Tolv hundrede specier. Fire tusend otte hundrede kroner. Hvad siger du til det?

FRU LINDE.

Ja men, Nora, hvorledes var det muligt? Havde du da vundet i lotteriet?

NORA

(med ringeagt).

I lotteriet? (blæser.) Hvad kunst havde det da været?

FRU LINDE.

Men hvor fik du dem da fra?

NORA

(nymer og smiler hemmelighedsfuldt).

Hm: tra la la la!

FRU LINDE.

For låne dem kunde du jo ikke.

NORA.

Så? Hvorfor ikke det?

FRU LINDE.

Nej, en kone kan jo ikke låne uden sin mands samtykke.

NORA

(kaster på nakken).

Å, når det er en kone, som har en smule forretningsdygtighed, — en kone, som forstår at bære sig lidt klogt ad, så —

FRU LINDE.

Men, Nora, jeg begriber aldeles ikke —

NORA.

Det behøver du jo heller ikke. Det er jo slet ikke sagt, at jeg har lånt pengene. Jeg kan jo have fået dem på andre mader. (Kaster sig tilbage i sofaen.) Jeg kan jo have fået dem af en eller anden beundrer. Når man ser såvidt tiltrækkende ud som jeg —

FRU LINDE.

Du er en galning.

NORA.

Nu er du visst umådelig nysgærrig, Kristine.

FRU LINDE.

Ja hør nu her, kære Nora, — har du ikke der handlet ubesindigt?

NORA

(siddet atter oprejst).

Er det ubesindigt at redde sin mands liv?

FRU LINDE.

Jeg synes det er ubesindigt, at du uden hans vidende —

NORA.

Men han måtte jo netop ikke vide noget! Herregud, kan du ikke forstå det? Han måtte ikke engang vide, hvor farligt det stod til med ham. Det var til mig lægerne kom og sagde, at hans liv stod i fare; at intet andet kunde redde ham, end et ophold i syden. Tror du ikke, jeg først forsøgte at lirke mig frem? Jeg talte til ham om, hvor dejligt det vilde være for mig at få rejse til udlandet ligesom andre unge koner; jeg både græd og jeg bad; jeg sagde, at han vars'god skulde huske på de omstændigheder, jeg var i, og at han måtte være snil og føje mig; og så slog jeg på, at han gerne

kunde optage et lån. Men da blev han næsten vred, Kristine. Han sagde, at jeg var letsindig, og at det var hans pligt som ægtemand ikke at føje mig i nykker og luner — som jeg tror han kaldte det. Ja ja, tænkte jeg, reddes må du nu; og så var det jeg gjorde udvej —

FRU LINDE.

Og fik din mand ikke vide af din fader, at pengene ikke kom fra ham?

NORA.

Nej, aldrig. Pappa døde netop i de samme dage. Jeg havde tænkt at indvie ham i sagen og bede ham, ikke robe noget. Men da han lå så syg. — Desværre, det blev ikke nødvendigt.

FRU LINDE.

Og har du aldrig siden betroet dig til din mand?

NORA.

Nej, for himlens skyld, hvor kan du tænke det? Han, som er så stræng i det stykke! Og desuden — Torvald med sin mandige selvfølelse — hvor pinligt og ydmygende vilde det ikke være for ham at vide, at han skyldte mig noget. Det vilde ganske forrykke forholdet imellem os; vort skonne lykkelige hjem vilde ikke længer blive, hvad det nu er.

FRU LINDE.

Vil du aldrig sige ham det?

NORA

(eftertænksom, halvt smilende).

Jo — engang kanske; — om mange år, når jeg ikke længer er så smuk som nu. Du skal ikke le af det! Jeg mener naturligvis: når Torvald ikke

længer synes så godt om mig som nu; når han ikke længer finder fornøjelse i, at jeg danser for ham og forklæder mig og deklamerer. Da kunde det være godt at have noget i baghanden — (afbrydende.) Vas, vás, vas! Den tid kommer aldrig. — Na, hvad siger du sa til min store hemmelighed, Kristine? Duer ikke jeg ogsaa til noget? Du kan forresten tro, at den sag har voldt mig mange bekymringer. Det har sandelig ikke været let for mig at opfylde mine forpligtelser til rette tid. Jeg skal sige dig, der er i forretningsverdenen noget, som kaldes kvartalsrenter, og noget, som kaldes afdrag; og de er altid sa forfærdelig vanskelige at skaffe tilveje. Sa har jeg maattet spare lidt hist og her, hvor jeg kunde, ser du. Af husholdningspengene kunde jeg jo ikke lægge noget videre tilside, for Torvald maatte jo leve godt. Børnene kunde jeg jo ikke lade ga darligt klædt; hvad jeg fik til dem syntes jeg, jeg maatte bruge altsammen. De søde velsignede sma!

FRU LINDE.

Sa gik det vel altså ud over dine egne fornødenheder, stakkers Nora?

NORA.

Ja naturligvis. Jeg var jo ogsaa den, som var nærmest til det. Hvergang Torvald gav mig penge til nye kjoler og sadant noget, brugte jeg aldrig mere end det halve; købte altid de simpleste og billigste sorter. En Guds lykke var det, at alting klæder mig så godt, at Torvald ikke mærked det. Men det faldt mig mangengang tungt, Kristine; for det er dog dejligt at ga fint klædt. Ikke sandt?

FRU LINDE.

A jo saunen.

NORA.

Nå, så har jeg jo også havt andre indtægtskilder. Ifjor vinter var jeg så heldig at få en hel del arkskrift. Så lukked jeg mig indè og sad og skrev hver aften til langt ud på natten. Ak, jeg var mangengang så træt, så træt. Men det var dog uhyre morsomt alligevel, således at sidde og arbejde og fortjene penge. Det var næsten, som om jeg var en mand.

FRU LINDE.

Men hvormeget har du nu på den vis kunnet afbetale?

NORA.

Ja, det kan jeg ikke sige så noje. Sådanne forretninger, ser du, er det meget vanskeligt at holde rede på. Jeg véd kun, at jeg har betalt alt, hvad jeg har kunnet skrabe sammen. Mangengang har jeg ikke vidst mine arme råd. (smiler.) Da sad jeg her og forestilled' mig, at en gammel rig herre var bleven forelsket i mig —

FRU LINDE.

. Hvad! Hvilken herre?

NORA.

Å snak! — at han nu var død, og da man åbned hans testamente, så stod deri med store bogstaver „Alle mine penge skal den elskværdige fru Nora Helmer have udbetalt straks kontant“.

FRU LINDE.

Men kære Nora, — hvad var det for en herre?

NORA.

Herregud, kan du ikke forstå det? Den gamle herre var jo slet ikke til; det var bare noget, jeg

sad her og tænkte op igen og op igen, nar jeg ikke vidste nogen udvej til at skaffe penge. Men det kan ogsaa være det samme; det gamle kedelige menneske kan bli for mig hvor han er; jeg bryr mig hverken om ham eller hans testament, for nu er jeg sorgløs. (springer op.) Å Gud, det er dog dejligt at tænke på, Kristine! Sorgløs! At kunne være sorgløs, ganske sorgløs; at kunne lege og tumle sig med børnene; at kunne have det smukt og nydeligt i huset, alting saledes, som Torvald sætter pris på det! Og tænk, så kommer snart våren med stor blå luft. Så kan vi kanske få rejse lidt. Jeg kan kauske få se havet igen. Å ja, ja, det er rigtignok vidunderligt at leve og være lykkelig!

(Klokken høres i forstuen.)

FRU LINDE

(rejser sig.)

Det ringer; det er kanske bedst jeg går.

NORA.

Nej, bliv du; her kommer visst ingen; det er vel til Torvald —

STUEPIGEN

(i forstuedøren.)

Om forladelse, frue. — her er en herre, som vil tale med advokaten.

NORA.

Med bankdirektøren, mener du.

STUEPIGEN.

Ja, med bankdirektøren; men jeg vidste ikke — siden doktøren er derinde —

NORA.

Hvem er den herre?

SAGFØRER KROGSTAD

(i forstuedøren).

Det er mig, frue.

FRU LINDE

(studser, farer sammen og vender sig mod vinduet.)

NORA

(et skridt imod ham. spændt, med halv stemme).

De? Hvad er det? Hvad vil De tale med min mand om?

KROGSTAD.

Banksager — på en måde. Jeg har en liden post i Aktiebanken, og Deres mand skal jo nu blive vor chef, hører jeg —

NORA.

Det er altså —

KROGSTAD.

Bare tørre forretninger, frue: slet ikke noget andet.

NORA.

Ja, vil De da være så god at gå ind kontordøren.
(hilser ligegyldigt, idet hun lukker døren til forstuen; derpå går hun hen og ser til ovnen.)

FRU LINDE.

Nora, — hvem var den mand?

NORA.

Det var en sagfører Krogstad.

FRU LINDE.

Det var altså virkelig ham.

NORA.

Kender du det menneske?

FRU LINDE.

Jeg har kendt ham for en del år siden. Han var en tid sagførerfuldmægtig henne på vor kant.

NORA.

Ja, det var han jo.

FRU LINDE.

Hvor han var forandret.

NORA.

Han har nok været meget ulykkeligt gift.

FRU LINDE.

Nu er han jo enkemand.

NORA.

Med mange børn. Se så; nu bræder det.
(den lukker oven-døren og flytter gyngestolen lidt tilside.)

FRU LINDE.

Han driver jo mange slags forretninger, siges der?

NORA.

Så? Ja det kan gerne være; jeg véd slet ikke —. Men lad os ikke tænke på forretninger; det er så kedeligt

(DOKTOR RANK kommer fra HELMERS værelse.)

DOKTOR RANK

(endnu i døren).

Nej nej, du; jeg vil ikke forstyrre; jeg vil heller gå lidt ind til din hustru. (lukker døren og bemærker FRU LINDE.) A om forladelse; jeg forstyrrer nok her også.

NORA.

Nej, på ingen måde. (forestiller.) Doktor Rank, Fru Linde.

RANK.

Nå så. Et navn, som ofte høres her i huset. Jeg tror, jeg gik fruén forbi på trappen, da jeg kom.

FRU LINDE.

Ja: jeg stiger meget langsomt: jeg kan ikke godt tåle det.

RANK.

Aha, en liden smule bedærvet indvendig?

FRU LINDE.

Egentlig mere overanstrengt.

RANK.

Ikke andet? Så er De vel kommen til byen for at hvile Dem ud i alle gæstebudene?

FRU LINDE.

Jeg er kommen hid for at søge arbejde.

RANK.

Skal det være noget prøbat middel imod overanstrengelse?

FRU LINDE.

Man må leve, herr doktor.

RANK.

Ja, det er jo en almindelig mening, at det skal være så nødvendigt.

NORA.

A véd De hvad, doktor Rank, — De vil såmæn også gerne leve.

RANK.

Ja såmæn vil jeg så. Så elendig jeg end er, vil jeg dog gerne blive ved at pine i det længste.

Alle mine patienter har det på samme vis. Og således er det med de moralsk angrebne også. Der er nu netop i dette øjeblik et slikt moralsk hospitalsslem inde hos Helmer —

FRU LINDE

(slæmpet).

Ah!

NORA.

Hvem mener De?

RANK.

A. det er en sagfører Krogstad, et menneske, som De ikke kender noget til. Han er bedærvet i karakter-rodderne, frue. Men selv han begyndte at snakke om, som noget højvigtigt, at han måtte leve.

NORA.

Så? Hvad var det da han vilde tale med Torvald om?

RANK.

Jeg véd sandelig ikke; jeg hørte blot, det var noget om Aktiebanken.

NORA.

Jeg vidste ikke, at Krog — at denne sagfører Krogstad havde noget med Aktiebanken at gøre.

RANK.

Jo, han har fået et slags ansættelse dernede. (til fru LINDE.) Jeg véd ikke, om man også borte på Deres kanter har et slags mennesker, som vinser hæsblesende omkring for at opsnuse moralsk raddenskab og så få vedkommende indlagt til observation i en eller anden fordelagtig stilling. De sunde må pent finde sig i at stå udenfor.

FRU LINDE.

Det er dog vel også de syge, som mest trænger til at lukkes ind.

RANK

(trækker på skuldrene).

Ja, der har vi det. Det er den betragtning, som gør samfundet til et sygehus.

NORA,

(i sine egne tanker, brister ud i en halv høj latter og klapper i hænderne).

RANK.

Hvorfor ler De af det? Véd De egentlig, hvad samfundet er?

NORA.

Hvad bryr jeg mig om det kedelige samfund? Jeg lo af noget ganske andet, — noget uhyre morsomt. — Sig mig, doktor Rank — alle de, som er ansatte i Aktiebanken blir altså nu afhængige af Torvald?

RANK.

Er det det, De finder så uhyre morsomt?

NORA,

(smiler og nyrer).

Lad mig om det! Lad mig om det! (spadserer omkring på gulvet.) Ja det er rigtignok umådelig fornøjeligt at tænke på, at vi — at Torvald har fået så megen indflydelse på mange mennesker. (Iager posen op af lommen.) Doktor Rank, skal det være en liden makron.

RANK.

Se, se; makroner. Jeg trode det var forbudne varer her.

NORA.

Ja, men disse er nogen, som Kristine gav mig.

FRU LINDE.

Hvad? Jeg ?

NORA.

Na, na, nå; blev ikke forskrækket. Du kunde jo ikke vide, at Torvald havde forbudt det. Jeg skal sige dig, han er bange jeg skal få stygge tænder af dem. Men pyt, — for engangs skyld —! Ikke sandt, doktor Rank? Vær så god! (putter ham en makron i munden) Og du også, Kristine. Og jeg skal også have en; bare en liden en — eller højst to. (spadserer igen) Ja nu er jeg rigtignok umådelig lykkelig. Nu er der bare en eneste ting i verden, som jeg skulde have en sådan umådelig lyst til.

RANK.

Na? Og hvad er det?

NORA.

Der er noget, som jeg havde en så umådelig lyst til at sige, så Torvald hørte på det.

RANK.

Og hvorfor kan De så ikke sige det?

NORA.

Nej, det tør jeg ikke, for det er så stygt.

FRU LINDE.

Stygt?

RANK.

Ja, da er det ikke rådeligt. Men til os kan De jo nok —. Hvad er det, De har sådan lyst til at sige, så Helmer hører på det?

NORA.

Jeg har sådan en umådelig lyst til at sige: død og pine.

RANK.

Er De gal!

FRU LINDE.

Men bevares, Nora —!

RANK.

Sig det. Der er han.

NORA

(gemmer makronposen).

Hys, hys, hys!

(HELMER, med overfrakke på armen og hat i hånden, kommer fra sit værelse.)

NORA

(imod ham).

Na, kære Torvald, blev du af med ham?

HELMER.

Ja, nu gik han.

NORA.

Ma jeg forestille dig —; det er Kristine, som er kommen til byen.

HELMER.

Kristine —? Om forladelse, men jeg véd ikke —

NORA.

Fru Linde, kære Torvald; fru Kristine Linde.

HELMER.

Ah så. Formodentlig en barndomsveninde af min hustru?

FRU LINDE.

Ja vi har kendt hinanden i tidligere dage.

NORA.

Og tænk, nu har hun gjort den lange rejse herind for at fa tale med dig.

HELMER.

Hvad skal det sige?

FRU LINDE.

Ja ikke egentlig

NORA.

Kristine er nemlig så umådelig flink i kontorarbejde, og sa har hun en sådan uhyre lyst til at komme under en dygtig mands ledelse og lære mere, end det hun alt kan —

HELMER.

Meget fornuftigt, frue.

NORA.

Og da hun så hørte, at du var bleven bankdirektor — der kom telegram om det — så rejste hun sa fort hun kunde herind og —. Ikke sandt, Torvald, du kan nok for min skyld gøre lidt for Kristine? Hvad?

HELMER.

Jo, det var slet ikke umuligt. Fruen er formodentlig enke?

FRU LINDE.

Ja.

HELMER.

Og har ovelse i kontorforretninger?

FRU LINDE.

Ja så temmelig.

HELMER.

Nå, da er det højst rimeligt, at jeg kan skaffe Dem en ansættelse —

NORA

(klapper i hænderne).

Ser du; ser du!

HELMER.

De er kommen i et heldigt øjeblik, frue —

FRU LINDE.

A, hvorledes skal jeg takke Dem —?

HELMER.

Behoves slet ikke. (trækker yderfrakken på.) Men idag må De have mig undskyldt —

RANK.

Vent; jeg går med dig.

(hefter sin pelts i entréen og varmer den ved ovnen.)

NORA.

Bliv ikke længe ude, kære Torvald.

HELMER.

En times tid; ikke mere.

NORA.

Går du også, Kristine?

FRU LINDE

(tager ydertojet på).

Ja, nu må jeg ud og se mig om efter et værelse.

HELMER.

Sa gar vi kanske ned over gaden sammen.

NORA

(hjælper hendet.)

Hvor kedeligt, at vi skal bo så indskrænket; men det er os umuligt at

FRU LINDE.

A, hvad tænker du på! Farvel, kære Nora, og tak for alt.

NORA.

Farvel så længe. Ja, i aften kommer du naturligvis igen. Og De ogsaa, doktor Rank. Hvad? Om De blir sa bra? A jo sammen gør De så; pak Dem bare godt ind.

(Man gar under almindelig samtale ud i entréen. Der høres børnestemmer udenfor på trappen.)

NORA.

Der er de! Der er de!

(Hun løber hen og lukker op. BARNLEIGEN ANNE-MARIE kommer med BØRNENE.)

NORA.

Kom ind; kom ind! (bøjer sig ned og kysser dem.) A I sode, velsignede —! Ser du dem, Kristine? Er de ikke dejlige!

RANK.

Ikke passiar her i luftdraget!

HELMER.

Kom, fru Linde; nu blir her ikke udholdeligt for andre end modre.

(DOKTOR RANK, HELMER og FRU LINDE gar nedover trappene. BARNLEIGEN gar ind i stuen med børnene. NORA ligeledes, idet hun lukker døren til forstuen.)

NORA.

Hvor friske og kække I ser ud. Nej, for rode kinder I har fået! Som æbler og roser. (Børnene taler i munden på hende under det følgende.) Har I moret jer så godt? Det var jo prægtigt. Ja så; du har trukket både Emmy og Bob på kælken? Nej tænk, på engang! Ja, du er en flink gut, Ivar. Å, lad mig holde hende lidt, Anne-Marie. Mit søde lille dukkebarn! (tager den mindste fra barnepigens og danser med hende.) Ja, ja, mamma skal danse med Bob også. Hvad? Har I kastet snebold? Å, der skulde jeg have været med! Nej, ikke det; jeg vil selv klæde dem af, Anne-Marie. A jo, lad mig få lov; det er så morsomt. Gå ind så længe; du ser så forfrossen ud. Der står varm kaffe til dig på ovnen.

(Barnepigens går ind i værelset til venstre. NORA tager børnenes ydertøj af og kaster det omkring, idet hun lar dem fortælle i munden på hverandre.)

NORA.

Ja så? Så der var en stor hund, som løb efter jer? Men den bed ikke? Nej, hundene bider ikke små dejlige dukkebørn. Ikke se i pakkerne, Ivar! Hvad det er? Ja, det skulde I bare vide. Å nej, nej; det er noget følt noget. Så? Skal vi lege? Hvad skal vi lege? Gemmespil. Ja, lad os lege gemmespil. Bob skal gemme sig først. Skal jeg? Ja, lad mig gemme mig først.

(Hun og børnene leger under latter og jubel i stuen og det tilstodende værelse til højre. Tilsidst gemmer NORA sig under bordet; børnene kommer stormende ind, søger, men kan ikke finde hende, hører hendes dæmpede latter, styrter hen til bordet, løfter tæppet op, ser hende. Stormende jubel. Hun kryber frem som for at skræmme dem. Ny jubel. Det har imidlertid banket på indgangsdøren; ingen har lagt mærke til det. Nu åbnes døren halvt og SAGFORER KROGSTAD kommer tilsyne; han venter lidt; legen fortsættes.)

KROGSTAD.

Om forladelse, fru Helmer —

NORA

Med et dampet skrig, vender sig og springer halvt iverjæret.
 Ah! Hvad vil De?

KROGSTAD.

Undskyld; yderdøren stod påklemt; der må nogen
 have glemt at lukke den —

NORA

(rejser sig).

Min mand er ikke hjemme, herr Krogstad.

KROGSTAD.

Jeg véd det.

NORA.

Ja - hvad vil De sa her?

KROGSTAD.

Tale et ord med Dem.

NORA.

Med —? (til børnene, sagte.) Gå ind til Anne-Marie.
 Hvad? Nej, den fremmede mand vil ikke gøre mamma
 noget ondt. Når han er gået, skal vi lege igen.
 (thun fører børnene ind i værelset til venstre og lukker døren efter dem.)

NORA

(uroelig, spændt).

De vil tale med mig?

KROGSTAD.

Ja, jeg vil det.

NORA.

Idag —? Men vi har jo endnu ikke den første
 i måneden —

KROGSTAD.

Nej, vi har juleaften. Det vil komme an på
 Dem selv, hvad julegæde De får.

NORA.

Hvad er det. De vil? Jeg kan aldeles ikke idag —

KROGSTAD.

Det skal vi indtil videre ikke snakke om. Det er noget andet. De har dog vel tid et øjeblik?

NORA.

A ja: ja visst, det har jeg nok, endskønt —

KROGSTAD.

Godt. Jeg sad inde på Olsens restauration og så Deres mand gå nedover gaden —

NORA.

Ja vel.

KROGSTAD.

— med en dame.

NORA.

Og hvad så?

KROGSTAD.

Måtte jeg være så fri at spørge: var ikke den dame en fru Linde?

NORA.

Jo.

KROGSTAD.

Netop kommen til byen?

NORA.

Ja, idag.

KROGSTAD.

Hun er jo en god veninde af Dem?

NORA.

Jo, det er hun. Men jeg indser ikke —

KROGSTAD.

Jeg har også kendt hende engang.

NORA.

Det véd jeg.

KROGSTAD.

Så? De har rede på den sag. Det tænkte jeg nok. Ja, må jeg så spørge Dem kort og godt: skal fru Linde have nogen ansættelse i Aktiebanken?

NORA.

Hvor kan De tillade Dem at udspørge mig, herr Krogstad. De, en af min mands underordnede? Men siden De spørger, så skal De få vide det: Ja, fru Linde skal have en ansættelse. Og det er mig, som har talt hendes sag, herr Krogstad. Nu véd De det.

KROGSTAD.

Jeg havde altså lagt rigtig sammen.

NORA

(går op og ned ad gulvet).

A, man har dog vel altid en liden smule indflydelse, skulde jeg tro. Fordi om man er en kvinde, er det slet ikke derfor sagt, at —. Når man står i et underordnet forhold, herr Krogstad, så burde man virkelig vogte sig for at støde nogen, som — hm —

KROGSTAD.

— som har indflydelse?

NORA.

Ja netop.

KROGSTAD

(skiftende tone).

Fru Helmer, vil De være af den godhed at anvende Deres indflydelse til fordel for mig.

NORA.

Hvad nu? Hvad mener De?

KROGSTAD.

Vil De være så god at sørge for, at jeg beholder min underordnede stilling i banken.

NORA.

Hvad skal det sige? Hvem tænker på at tage Deres stilling fra Dem?

KROGSTAD.

A, De behøver ikke at spille den uvidende ligeover for mig. Jeg skønner godt, at det ikke kan være Deres veninde behageligt at udsætte sig for at støde sammen med mig; og jeg skønner nu også, hvem jeg kan takke for, at jeg skal jages væk.

NORA.

Men jeg forsikrer Dem —

KROGSTAD.

Ja, ja, ja, kort og godt: det er endnu tid og jeg råder Dem, at De anvender Deres indflydelse for at forhindre det.

NORA.

Men, herr Krogstad, jeg har aldeles ingen indflydelse.

KROGSTAD.

Ikke det? Jeg syntes, De nylig selv sagde —

NORA.

Det var naturligvis ikke saledes at forsta. Jeg! Hvor kan De tro, at jeg har nogen sådan indflydelse på min mand?

KROGSTAD.

A, jeg kender Deres mand fra studenterdagene. Jeg tænker ikke herr bankdirektoren er fastere, end andre ægtemænd.

NORA.

Taler De ringeagtende om min mand, så viser jeg Dem døren.

KROGSTAD.

Fruen er modig.

NORA.

Jeg er ikke bange for Dem længer. Når nytår er over, så skal jeg snart være ude af det hele.

KROGSTAD

(mere behersket).

Hør mig nu, frue. Hvis det blir nødvendigt, så kommer jeg til at kæmpe ligesom på livet, for at beholde min lille post i banken.

NORA.

Ja, det lader virkelig til.

KROGSTAD.

Det er ikke bare for indtægten skyld; den er det mig endogså mindst om at gore. Men der er noget andet —. Na ja, ud med det! Det er dette her, ser De. De véd naturligvis lige så godt som alle andre, at jeg engang for en del år siden har gjort mig skyldig i en ubesindighed.

NORA.

Jeg tror, jeg har hørt noget sådant.

KROGSTAD.

Sagen kom ikke for retten; men alle veje blev ligesom stængte for mig med det samme. Så slog jeg ind på de forretninger, som De jo véd. Noget måtte jeg jo gribe til; og jeg tør sige, jeg ikke har været blandt de værste. Men nu må jeg ud af alt dette. Mine sønner vokser til; for deres skyld må jeg se at skaffe mig tilbage så megen borgerlig agtelse, som muligt. Denne post i banken var ligesom det første trappetrin for mig. Og nu vil Deres mand sparke mig væk fra trappen, så jeg kommer til at stå nede i sølen igen.

NORA.

Men for Guds skyld, herr Krogstad, det står aldeles ikke i min magt at hjælpe Dem.

KROGSTAD.

Det er fordi De ikke har vilje til det; men jeg har midler til at tvinge Dem.

NORA.

De vil dog vel ikke fortælle min mand, at jeg skylder Dem penge?

KROGSTAD.

Hm; hvis jeg nu fortalte ham det?

NORA.

Det vilde være skammeligt handlet af Dem. (med gråden i halsen.) Denne hemmelighed, som er min glæde og min stolthed, den skulde han få vide på en så styg og plump måde, — få vide den af Dem. De vil udsætte mig for de frygteligste ubehageligheder —

KROGSTAD.

Bare ubehageligheder?

NORA

(heftigt).

Men gør De det kun; det blir værst for Dem selv; for da får min mand rigtig se, hvilket slet menneske De er, og da får De nu aldeles ikke beholde posten.

KROGSTAD.

Jeg spurgte, om det bare var huslige ubehageligheder, De var bange for?

NORA.

Får min mand det at vide, så vil han naturligvis straks betale, hvad der står til rest; og så har vi ikke mere med Dem at skaffe.

KROGSTAD

(et skridt nærmere).

Hor, fru Helmer; — enten har De ikke nogen stærk hukommelse, eller også har De ikke videre skøn på forretninger. Jeg får nok sætte Dem lidt grundigere ind i sagen.

NORA.

Hvorledes det?

KROGSTAD.

Da Deres mand var syg, kom De til mig for at få låne tolv hundrede specier.

NORA.

Jeg vidste ingen anden.

KROGSTAD.

Jeg lovede da at skaffe Dem beløbet —

NORA.

De skaffed det jo også.

KROGSTAD.

Jeg loved at skaffe Dem beløbet på visse betingelser. De var dengang så optagen af Deres mands sygdom og så ivrig for at få rejsepenge, at jeg tror, De ikke havde videre tanke for alle blomstændighederne. Det er derfor ikke afvejen at minde Dem om dette. Nå; jeg loved at skaffe Dem pengene mod et gældsbevis, som jeg affatted.

NORA.

Ja, og som jeg underskrev.

KROGSTAD.

Godt. Men nedenunder tilføjed jeg nogle linjer, hvori Deres fader indestod for gælden. Disse linjer skulde Deres fader underskrive.

NORA.

Skulde —? Han underskrev jo.

KROGSTAD.

Jeg havde sat datum in blanco; det vil sige, Deres fader skulde selv anføre, på hvilken dag han underskrev papiret. Husker fru en det?

NORA.

Ja jeg tror nok —

KROGSTAD.

Jeg overgav Dem derpå gældsbeviset, for at De skulde sende det i posten til Deres fader. Var det ikke så?

NORA.

Jo.

KROGSTAD.

Og det gjorde De naturligvis også straks; for allerede en fem—sex dage efter bragte De mig beviset med Deres faders underskrift. Så fik De da beløbet udbetalt.

NORA.

Nu ja; har jeg ikke afbetalt ordentligt?

KROGSTAD.

Så temmelig, jo. Men — for at komme tilbage til det, vi talte om, — det var nok en tung tid for Dem dengang, frue?

NORA.

Ja det var det.

KROGSTAD.

Deres fader lå nok meget syg, tror jeg.

NORA.

Han lå på sit yderste.

KROGSTAD.

Dode nok kort efter?

NORA.

Ja.

KROGSTAD.

Sig mig, fru Helmer, skulde De tilfældigvis huske Deres faders dødsdag? Hvad dag i måneden, mener jeg.

NORA.

Pappa dode den 29. September.

KROGSTAD.

Det er ganske rigtigt; det har jeg erkyndiget

mig om. Og derfor er der en besynderlighed. (tager et papir frem) som jeg slet ikke kan forklare mig.

NORA.

Hvilken besynderlighed? Jeg véd ikke —

KRØGSTAD.

Det er den besynderlighed, frue, at Deres fader har underskrevet dette gældsbevis tre dage efter sin død.

NORA.

Hvorledes? Jeg forstår ikke —

KRØGSTAD.

Deres fader døde den 29. September. Men se her. Her har Deres fader dateret sin underskrift den 2. Oktober. Er ikke det besynderligt, frue?

NORA

(tier).

KRØGSTAD.

Kan De forklare mig det?

NORA

(tier fremdeles).

KRØGSTAD.

Påfaldende er det også, at ordene 2. Oktober og årstallet ikke er skrevet med Deres faders håndskrift, men med en håndskrift, som jeg synes jeg skulde kende. Nå, det lar sig jo forklare; Deres fader kan have glemt at datere sin underskrift, og så har en eller anden gjort det på måfå her, forinden man endnu vidste om dødsfaldet. Der er ikke noget ondt i det. Det er navnets underskrift, det kommer an på. Og den er jo ægte, fru Helmer? Det er jo virkelig Deres fader, som selv har skrevet sit navn her?

NORA

(etter en kort tøshed, kaster hovedet tilbage og ser trodsigt på ham).

Nej, det er ikke. Det er mig, som har skrevet pappas navn.

KROGSTAD.

Hør, frue, — véd De vel, at dette er en farlig tilstaaelse?

NORA.

Hvorfor det? De skal snart få Deres penge.

KROGSTAD.

Ma jeg gøre Dem et spørgsmål, — hvorfor sendte De ikke papiret til Deres fader?

NORA.

Det var umuligt. Pappa lå jo syg. Hvis jeg skulde have bedt om hans underskrift, så måtte jeg også sagt ham, hvad pengene skulde bruges til. Men jeg kunde jo ikke sige ham, så syg som han var, at min mands liv stod i fare. Det var jo umuligt.

KROGSTAD.

Så havde det været bedre for Dem, om De havde opgivet den udenlandsrejse.

NORA.

Nej, det var umuligt. Den rejse skulde jo redde min mands liv. Den kunde jeg ikke opgive.

KROGSTAD.

Men tænkte De da ikke på, at det var et be-
drageri imod mig —?

NORA.

Det kunde jeg aldeles ikke tage noget hensyn til. Jeg brod mig slet ikke om Dem. Jeg kunde

ikke udstå Dem for alle de kolde vanskeligheder. De gjorde, skont De vidste, hvor farligt det stod til med min mand.

KROGSTAD.

Fru Helmer, De har åbenbart ikke nogen klar forestilling om, hvad det egentlig er for noget. De har gjort Dem skyldig i. Men jeg kan fortælle Dem, at det var hverken noget mere eller noget værre, det, jeg engang begik, og som odelagde hele min borgerlige stilling.

NORA.

De? Vil De bilde mig ind, at De skulde have foretaget Dem noget modigt for at redde Deres hustrus liv?

KROGSTAD.

Løvene spørger ikke om bevæggrunde.

NORA.

Da må det være nogen meget dårlige love.

KROGSTAD.

Dårlige eller ikke. — fremlægger jeg dette papir i retten, så blir De domt efter lovene.

NORA.

Det tror jeg aldeles ikke. En datter skulde ikke have ret til at skåne sin gamle dødssyge fader for ængstelser og bekymringer? Skulde ikke en hustru have ret til at redde sin mands liv? Jeg kender ikke lovene så nøje; men jeg er viss på, at der må stå etsteds i dem, at sådant er tilladt. Og det véd ikke De besked om, De, som er sagfører? De må være en dårlig jurist, herr Krogstad.

KROGSTAD.

Kan så være. Men forretninger, — slige forret-

ninger, som vi to har med hinanden, — dem tror De dog vel, jeg forstar mig på? Godt. Gör nu hvad De lyster. Men det siger jeg Dem: blir jeg udstødt for anden gang, så skal De gøre mig selskab.

(Han hilser og går ud gennem forstuen.)

NORA

(en stund eftertænksom; kaster med nakken.)

A hvad! — At ville gøre mig bange! Sa enfoldig er jeg da ikke. (giver sig ifærd med at lægge bornenes toj sammen; holder snart op.) Men —? — — Nej, men det er jo umuligt! Jeg gjorde det jo af kærlighed.

BORNE

(i døren til venstret.)

Mamma, nu gik den fremmede mand ud igennem porten.

NORA.

Ja, ja, jeg véd det. Men tal ikke til nogen om den fremmede mand. Hører I det? Ikke til pappa heller!

BORNE.

Nej, mamma; men vil du så lege igen?

NORA.

Nej, nej; ikke nu.

BORNE.

A men, mamma, du lovede det jo.

NORA.

Ja, men jeg kan ikke nu. Gå ind; jeg har så meget at gøre. Gå ind; gå ind, kære søde børn.

(Hun noder dem varsomt ind i værelset og lukker døren efter dem.)

NORA

(sætter sig på sofaen, tager et broderi og gør nogle sting, men går snart istå.)

Nej! (kaster broderiet, rejser sig, går til forstuedøren og råber ud:) Helene! lad mig få træet ind. (går til bordet til venstre og åbner bordskuffen: standser atter.) Nej, men det er jo aldeles umuligt!

STUEPIGEN

(med grantræet).

Hvor skal jeg sætte det, frue?

NORA.

Der; midt på gulvet.

STUEPIGEN.

Skal jeg ellers hente noget?

NORA.

Nej, tak; jeg har, hvad jeg behøver.

(Pigen, der har sat træet fra sig, går ud igen.)

NORA

(ifærd med at pynte juletræet).

Her skal lys — og her skal blomster. — Det afskyelige menneske! Snak, snak, snak! Der er ingen ting ivejen. Juletræet skal blive dejligt. Jeg vil gøre alt, hvad du har lyst til. Torvald; — jeg skal synge for dig, danse for dig —

(HELMER, med en pakke papirer under armen, kommer udefra.)

NORA.

Ah. — kommer du alt igen?

HELMER.

Ja. Har her været nogen?

NORA.

Her? Nej.

HELMER.

Det var besynderligt. Jeg så Krogstad gå ud af porten.

NORA.

Så? Å ja, det er sandt, Krogstad var her et øjeblik.

HELMER.

Nora, jeg kan se det på dig, han har været her og bedt dig lægge et godt ord ind for ham.

NORA.

Ja.

HELMER.

Og det skulde du gøre ligesom af egen drift? Du skulde fortie for mig, at han havde været her. Bad han ikke om det også?

NORA.

Jo, Torvald; men —

HELMER.

Nora, Nora, og det kunde du indlade dig på? Fore samtale med et sligt menneske, og give ham løfte på noget! Og så ovenikøbet sige mig en usandhed!

NORA.

En usandhed — ?

HELMER.

Sagde du ikke, at her ingen havde været? (truer med fingeren.) Det må aldrig min lille sangfugl gøre mere. En sangfugl må have rent næb at kviddre

med; aldrig falske toner. (tager hende om livet.) Er det ikke så det skal være? Jo, det vidste jeg nok. (slipper hende.) Og så ikke mere om det. (sætter sig foran ovnen.) Ah, hvor her er lunt og hyggeligt. (blader lidt i sine papirer.)

NORA

(beskæftiget med juletræet, efter et kort ophold).

Torvald!

HELMER.

Ja.

NORA.

Jeg glæder mig så umådeligt til kostumeballet hos Stenborgs iovermorgen.

HELMER.

Og jeg er umådelig nysgerrig efter at se, hvad du vil overraske mig med.

NORA.

Ak, det dumme indfald.

HELMER.

Nå?

NORA.

Jeg kan ikke finde på noget, som duer; alt-sammen blir så tåbeligt, så intetsigende.

HELMER.

Er lille Nora kommen til den erkendelse?

NORA

(bag hans stol, med armene på stoleryggen).

Har du meget travlt, Torvald?

HELMER.

Å —

NORA.

Hvad er det for papirer?

HELMER.

Banksager.

NORA.

Allerede?

HELMER.

Jeg har ladet den aftrædende bestyrelse give mig fuldmagt til at foretage de fornødne forandringer i personalet og i forretningsplanen. Det må jeg bruge juleugen til. Jeg vil have alt i orden til nytår.

NORA.

Det var altså derfor, at denne stakkers Krogstad —

HELMER.

Hm.

NORA

(frømandens lænet til stoleryggen, purrer langsomt i hans nakkehår).

Hvis du ikke havde havt så travlt, vilde jeg have bedt dig om en umådelig stor tjeneste, Torvald.

HELMER.

Lad mig høre. Hvad skulde det være?

NORA.

Der er jo ingen, der har en sådan fin smag, som du. Nu vilde jeg så gerne se godt ud på kostumeballet. Torvald, kunde ikke du tage dig af mig og bestemme, hvad jeg skal være og hvorledes min dragt skal være indrettet?

HELMER.

Aha, er den lille egensindige ude og søger en redningsmand?

NORA.

Ja Torvald, jeg kan ikke komme nogen vej uden din hjælp.

HELMER.

Godt, godt; jeg skal tænke på sagen; vi skal nok finde på råd.

NORA.

Å hvor det er snilt af dig. (går atter til juletræet; ophold.) Hvor smukt de røde blomster tar sig ud. — Men sig mig, er det virkelig så slemt, det som denne Krogstad har gjort sig skyldig i?

HELMER.

Skrevet falske navne. Har du nogen forestilling om, hvad det vil sige?

NORA.

Kan han ikke have gjort det af nød?

HELMER.

Jo, eller, som så mange, i ubesindighed. Jeg er ikke så hjerteløs, at jeg ubetinget skulde fordømme en mand for en sådan enkeltstående handlings skyld.

NORA.

Nej, ikke sandt, Torvald!

HELMER.

Mangen en kan moralsk rejse sig igen, hvis han åbent bekender sin brøde og udstår sin straf.

NORA.

Straf — ?

HELMER.

Men den vej gik nu ikke Krogstad; han hjalp

sig igennem ved kneb og kunstgreb; og det er dette, som moralsk har nedbrudt ham.

NORA.

Tror du, at det skulde — ?

HELMER.

Tænk dig blot, hvorledes et sadant skyldbevidst menneske må lyve og hykle og forstille sig til alle sider, må gå med maske på ligeover for sine allernærmeste, ja ligeover for sin egen hustru og sine egne børn. Og dette med børnene, det er just det forfærdeligste, Nora.

NORA.

Hvorfor?

HELMER.

Fordi en sådan dunstkreds af løgn bringer smitte og sygdomsstof ind i et helt hjemms liv. Hvert andedrag, som børnene tager i et sadant hus, er fyldt med spirer til noget stygt.

NORA

(mærmere bag ham).

Er du viss på det?

HELMER.

A kære, det har jeg tidnok erfaret som advokat. Næsten alle tidligt forvorne mennesker har havt løgnagtige mødre.

NORA.

Hvorfor just — mødre?

HELMER.

Det skriver sig hyppigst fra mødrene; men fædre virker naturligvis i samme retning; det véd enhver sagfører meget godt. Og dog har denne Krogstad

gået derhjemme i hele år og forgiftet sine egne børn i løgn og forstillelse; det er derfor jeg kalder ham moralsk forkommen. (strækker hænderne ud imod hende.) Derfor skal min søde lille Nora love mig ikke at tale hans sag. Din hånd på det. Nå, nå, hvad er det? Ræk mig hånden. Se så. Afgjort altså. Jeg forsikrer dig, det vilde været mig umuligt at arbejde sammen med ham; jeg føler bogstavelig et legemligt ildebefindende i slige menneskers nærhed.

NORA

(drager hånden til sig og går over på den anden side af juletræet).

Hvor varmt her er. Og jeg har så meget at bestille.

HELMER

(trejser sig og samler sine papirer sammen).

Ja, jeg får også tænke på at få læst lidt af dette igennem for bordet. Din dragt skal jeg også tænke på. Og noget til at hænge i guldpapir på juletræet, har jeg måske også i beredskab. (lægger hånden på hendes hoved.) Å du min velsignede lille sangfugl.

(han går ind i sit værelse og lukker døren efter sig.)

NORA

(sagte, efter en stilhed).

Å hvad! det er ikke så. Det er umuligt. Det må være umuligt.

BARNEPIGEN

(i døren til venstre).

De små beer så vakkert om de må komme ind til mamma.

NORA.

Nej, nej, nej; slip dem ikke ind til mig! Vær hos dem du, Anne-Marie.

BARNEPIGEN.

Ja, ja, frue.

(lukker døren.)

NORA

(bleg af rædsel.)

Fordærve mine små børn —! Forgifte hjemmet?
(kort ophold; hun hæver nakken.) Dette er ikke sandt. Dette
er aldrig i evighed sandt.

ANDEN AKT.

(Samme stue. Oppe i krogen ved pianofortet står juletræet, plukket, forpjusket og med nedbrændte lysestumper. NORAS ydertøj ligger på sofaen.)

(NORA, alene i stuen, går urolig omkring; tilsidst standser hun ved sofaen og tager sin kåbe.)

NORA

(slipper kåben igen).

Nu kom der nogen! (mod døren; lytter.) Nej, — der er ingen. Naturligvis — der kommer ingen idag, første juledag; — og ikke imorgen heller. — Men kanske — (åbner døren og ser ud.) Nej; ingenting i brevkassen; ganske tom. (går fremover gulvet.) Å tosseri! Han gør naturligvis ikke alvor af det. Der kan jo ikke ske noget sligt. Det er umuligt. Jeg har jo tre små børn.

(BARNEPIGEN, med en stor papæske, kommer fra værelset til venstre.)

BARNEPIGEN.

Jo, endelig fandt jeg da æsken med maskeradeklæderne.

NORA.

Tak; sæt den på bordet.

BARNEPIGEN

(ger sa).

Men de er nok svært i uorden.

NORA.

A gid jeg kunde rive dem i hundred tusend stykker!

BARNEPIGEN.

Bevares; de kan godt sættes istand; bare lidt tålmodighed.

NORA.

Ja, jeg vil ga hen og få fru Linde til at hjælpe mig.

BARNEPIGEN.

Nu ud igen? I dette stygge vejr? Fru Nora forkoler sig, — blir syg.

NORA.

A, det var ikke det værste. — Hvorledes har bornene det?

BARNEPIGEN.

De stakkers småkryb leger med julegaverne, men —

NORA.

Spor de tidt efter mig?

BARNEPIGEN.

De er jo så vant til at ha'e mamma om sig.

NORA.

Ja men, Anne-Marie, jeg kan ikke herefter være sa meget sammen med dem som for.

BARNEPIGEN.

Nå, småborn værner sig til alleting.

NORA.

Tror du det? Tror du, de vilde glemme sin mamma, hvis hun var ganske borte?

BARNEPIGEN.

Bevares; — ganske borte!

NORA.

Hor, sig mig, Anne-Marie, — det har jeg så ofte tænkt på, — hvorledes kunde du bære over dit hjerte at sætte dit barn ud til fremmede?

BARNEPIGEN.

Men det måtte jeg jo, når jeg skulde være amme for lille Nora.

NORA.

Ja men at du vilde det?

BARNEPIGEN.

Når jeg kunde få en så god plads? En fattig pige, som er kommen i ulykke, må være glad til. For det slette menneske gjorde jo ingenting for mig.

NORA.

Men din datter har da visst glemt dig.

BARNEPIGEN.

Å nej såmæn har hun ikke. Hun skrev da til mig, både da hun gik til presten og da hun var blevet gift.

NORA

(tager hende om halsen).

Du gamle Anne-Marie, du var en god moder for mig, da jeg var liden.

BARNEPIGEN.

Lille Nora, stakker, havde jo ingen anden mor end jeg.

NORA.

Og hvis de små ingen anden havde, så véd jeg nok, at du vilde —. Snak, snak, snak. (åbner æsken.) Gå ind til dem. Nu må jeg —. Imorgen skal du få se, hvor dejlig jeg skal bli.

BARNEPIGEN.

Ja, der blir såmaen ingen på hele ballet så dejlig som fru Nora.

(hun går ind i værelset til venstre.)

NORA

(begynder at pakke ud af æsken, men kaster snart det hele fra sig.)

A, hvis jeg turde gå ud. Hvis bare ingen kom. Hvis her bare ikke hændte noget herhjemme imens. Dum snak; der kommer ingen. Bare ikke tænke. Børste af muffen. Dejlige handsker, dejlige handsker. Slå det hen; slå det hen! En, to, tre, fire, fem, sex — (skriger:) Ah, der kommer de — (vil imod døren, men står ubesluttsom.)

(FRU LINDE kommer fra forstuen, hvor hun har skilt sig ved ydertojet.)

NORA.

A, er det dig, Kristine. Der er vel ingen andre derude? — Hvor var det godt, at du kom.

FRU LINDE.

Jeg horer, du har været oppe og spurgt efter mig.

NORA.

Ja, jeg gik just forbi. Der er noget, du endelig må hjælpe mig med. Lad os sætte os her i sofaen. Se her. Der skal være kostumebal imorgenaften

ovenpå hos konsul Stenborgs, og nu vil Torvald, at jeg skal være neapolitansk fiskerpige og danse Tarantella, for den lærte jeg på Capri.

FRU LINDE.

Se, se; du skal give en hel forestilling?

NORA.

Ja Torvald siger, jeg bør gøre det. Se, her har jeg dragten; den lod Torvald sy til mig dernede; men nu er det allsammen så forrevet, at jeg véd slet ikke —

FRU LINDE.

Å det skal vi snart få istand: det er jo ikke andet end besætningen, som er gået lidt løs hist og her. Nå! og tråd? Nå, her har vi jo, hvad vi behøver.

NORA.

Å hvor det er snilt af dig.

FRU LINDE

(syf).

Så du skal altså være forklædt imorgen, Nora? Véd du hvad, — da kommer jeg hen et øjeblik og ser dig pyntet. Men jeg har jo rent glemmt at takke dig for den hyggelige aften igår.

NORA

(rejser sig og går bortover gulvet).

Å igår synes jeg ikke her var så hyggeligt, som det plejer. — Du skulde kommet lidt før til byen, Kristine. — Ja, Torvald forstår rigtignok at gøre hjemmet fint og dejligt.

FRU LINDE.

Du ikke mindre, tænker jeg; du er vel ikke for

ingenting din faders datter. Men sig mig, er doktor Rank altid sa nedstemt som igar?

NORA.

Nej, igar var det svært påfaldende. Men han bærer forresten på en meget farlig sygdom. Han har tæring i rygmærven, stakker. Jeg skal sige dig, hans fader var et væmmeligt menneske, som holdt elskerinder og sådant noget; og derfor blev sønnen sygelig fra barndommen af, forstår du.

FRU LINDE

(lar sytøjet synke).

Men kæreste, bedste Nora, hvor får du sligt at vide?

NORA

(spadserer).

Pyt, — når man har tre børn, sa får en undertiden besøg af — af fruer, som er sa halvvejs lægekundige; og de fortæller en jo et og andet.

FRU LINDE

(styr igen; kort taushed).

Kommer doktor Rank hver dag her i huset?

NORA.

Hver evige dag. Han er jo Torvalds bedste ungdomsven, og min gode ven også. Doktor Rank horer ligesom huset til.

FRU LINDE.

Men sig mig du: er den mand fuldt oprigtig? Jeg mener, vil han ikke gerne sige folk behageligheder?

NORA.

Nej tvertimod. Hvor falder du på det?

FRU LINDE.

Da du igår forestilled mig for ham, forsikred han, at han ofte havde hort mit navn her i huset: men siden mærked jeg, at din mand slet ikke havde noget begreb om, hvem jeg egentlig var. Hvor kunde så doktor Rank — ?

NORA.

Jo, det er ganske rigtigt, Kristine. Torvald holder jo så ubeskrivelig meget af mig; og derfor vil han eje mig ganske alene, som han siger. I den første tid blev han ligesom skinsyg bare jeg nævnte nogen af de kære mennesker derhjemme. Så lod jeg det naturligvis være. Men med doktor Rank taler jeg tidt om sligt noget; for han vil gerne høre på det, ser du.

FRU LINDE.

Hør her, Nora; du er i mange stykker som et barn endnu; jeg er jo adskilligt ældre end du, og har lidt mere erfaring. Jeg vil sige dig noget: du skulde se at komme ud af dette her med doktor Rank.

NORA.

Hvad for noget skulde jeg se at komme ud af?

FRU LINDE.

Både af det ene og af det andet, synes jeg. Igår snakked du noget om en rig beundrer, som skulde skaffe dig penge —

NORA.

Ja en, som ikke er til — desværre. Men hvad så?

FRU LINDE.

Har doktor Rank formue?

NORA.

Ja, det har han.

FRU LINDE.

Og ingen at sørge for?

NORA.

Nej, ingen: men —?

FRU LINDE.

Og han kommer hver dag her i huset?

NORA.

Ja, det hører du jo.

FRU LINDE.

Men hvor kan den fine mand være så pågaaende?

NORA.

Jeg forstår dig aldeles ikke.

FRU LINDE.

Forstil dig nu ikke, Nora. Tror du ikke jeg skønner, hvem du har lånt de tolv hundrede specier af?

NORA.

Er du fra sans og samling? Kan du tænke dig noget sligt! En ven af os, som kommer her hver eneste dag! Hvilken frygtelig pinlig stilling vilde ikke det være?

FRU LINDE.

Altså virkelig ikke ham?

NORA.

Nej, det forsikrer jeg dig. Det har aldrig et øjeblik kunnet falde mig ind . . . Han havde heller

ingen penge at låne bort dengang; han arved først bagefter.

FRU LINDE.

Nå, det tror jeg var et held for dig, min kære Nora.

NORA.

Nej, det kunde da aldrig falde mig ind at bede doktor Rank —. Forresten er jeg ganske viss på, at dersom jeg bad ham —

FRU LINDE.

Men det gør du naturligvis ikke.

NORA.

Nej, naturligvis. Jeg synes ikke, jeg kan tænke mig, at det skulde bli nødvendigt. Men jeg er ganske sikker på, at dersom jeg talte til doktor Rank —

FRU LINDE.

Bag din mands ryg?

NORA.

Jeg må ud af det andet; det er også bag hans ryg. Jeg må ud af dette her.

FRU LINDE.

Ja, ja, det sagde jeg også igår; men —

NORA

(går op og ned).

En mand kan meget bedre klare sligt noget, end et fruentimmer —

FRU LINDE.

Ens egen mand, ja.

NORA.

Sniksnak. (standsér.) Nar en betaler alt, hvad en skylder, så får en jo sit gældsbevis tilbage?

FRU LINDE.

Ja, det forstår sig.

NORA.

Og kan rive det i hundrede tusend stykker og brænde det op, — det ækle skidne papir!

FRU LINDE

(ser stift på hende, lægger sytøjet fra sig og rejser sig langsomt).

Nora, du skjuler noget for mig.

NORA.

Kan du se det på mig?

FRU LINDE.

Der er hændt dig noget siden igår morges. Nora, hvad er det for noget?

NORA

(imod hende).

Kristine! (dytter.) Hys! Nu kom Torvald hjem. Se her; sæt dig ind til bornene så længe. Torvald taler ikke at se skræddersom. Lad Anne-Marie hjælpe dig.

FRU LINDE

(samlér en del af sagerne sammen).

Ja, ja, men jeg går ikke herfra, for vi har talt oprigtigt sammen.

(Hun går ind til venstre; i det samme kommer HELMER fra forstuen.)

NORA

(går ham imøde).

A. hvor jeg har ventet på dig, kære Torvald.

HELMER.

Var det sypigen — ?

NORA.

Nej, det var Kristine; hun hjælper mig at gøre min dragt istand. Du kan tro, jeg skal komme til at tage mig ud.

HELMER.

Ja, var det ikke et ganske heldigt indfald af mig?

NORA.

Prægtigt! Men er jeg ikke også snil, at jeg føjer dig?

HELMER

(tager hende under hagen).

Snil — fordi du føjer din mand? Nå, nå, du lille galning, jeg véd nok, du mente det ikke så. Men jeg vil ikke forstyrre dig; du skal vel prove, kan jeg tro.

NORA.

Og du skal vel arbejde?

HELMER.

Ja; (viser en pakke papirer.) Se her. Jeg har været nede i banken —

(vil gå ind i sit værelse.)

NORA.

Torvald.

HELMER

(standser).

Ja.

NORA.

Hvis nu din lille ekorn bad dig rigtig inderlig vakkert om en ting — ?

HELMER.

Hvad sa?

NORA.

Vilde du sa gøre det?

HELMER.

Forst ma jeg naturligvis vide, hvad det er.

NORA.

Ekornen skulde løbe omkring og gøre spillopper, hvis du vilde være snil og føjelig.

HELMER.

Frem med det da.

NORA.

Lærkefuglen skulde kvadre i alle stuerne, både højt og lavt —

HELMER.

A hvad, det gør jo lærkefuglen alligevel.

NORA.

Jeg skulde lege alfepige og danse for dig i maneskinnet, Torvald.

HELMER.

Nora, — det er dog vel aldrig det, du slog på imorges?

NORA

(nærmere).

Jo, Torvald, jeg beer dig så bonligt!

HELMER.

Og du har virkelig mod til at rippe den sag op igen?

NORA.

Ja, ja, du må foje mig; du må lade Krogstad få beholde sin post i banken.

HELMER.

Min kære Nora, hans post har jeg bestemt for fru Linde.

NORA.

Ja, det er umådelig snilt af dig; men du kan jo bare afskedige en anden kontorist istedetfor Krogstad.

HELMER.

Dette er dog en utrolig egensindighed! Fordi du går hen og gir et ubetænksomt lofte om at tale for ham, så skulde jeg —!

NORA.

Det er ikke derfor. Torvald. Det er for din egen skyld. Dette menneske skriver jo i de styggeste aviser; det har du selv sagt. Han kan gøre dig så usigelig meget ondt. Jeg har en sådan dødelig angst for ham —

HELMER.

Aha, jeg forstår; det er gamle erindringer, som skræmmer dig op.

NORA.

Hvad mener du med det?

HELMER.

Du tænker naturligvis på din fader.

NORA.

Ja; ja vel. Husk bare på, hvorledes ondskabsfulde mennesker skrev i aviserne om pappa og bag-

talte ham så grueligt. Jeg tror, de havde fået ham afsat, hvis ikke departementet havde sendt dig derhen for at se efter, og hvis ikke du havde været så velvillig og så hjælpsom imod ham.

HELMER.

Min lille Nora, der er en betydelig forskel mellem din fader og mig. Din fader var ingen uangribelig embedsmand. Men det er jeg; og det håber jeg, at jeg skal blive ved at være så længe jeg står i min stilling.

NORA.

A, der er ingen, som véd, hvad onde mennesker kan finde på. Nu kunde vi få det så godt, så roligt og lykkeligt her i vort fredelige og sorgløse hjem. — du og jeg og børnene, Torvald! Derfor er det, at jeg beer dig så inderligt —

HELMER.

Og just ved at gå i forbon for ham gør du mig det umuligt at beholde ham. Det er allerede bekendt i banken, at jeg vil afskedige Krogstad. Skulde det nu rygtes, at den nye bankdirektor havde ladet sig omstemme af sin kone —

NORA.

Ja hvad sa —?

HELMER.

Nej naturligvis; nar bare den lille egensindige kunde fa sin vilje —. Jeg skulde gå hen og gøre mig latterlig for hele personalet, — bringe folk på den tanke, at jeg var afhængig af alskens fremmede indflydelser? Jo, du kan tro, jeg vilde snart komme til at spore følgerne! Og desuden, — der er en omstændighed, som gør Krogstad aldeles umulig i banken, så længe jeg står som direktor.

NORA.

Hvad er det for noget?

HELMER.

Hans moralske brost kunde jeg kanske i nodsfald have overset —

NORA.

Ja, ikke sandt, Torvald?

HELMER.

Og jeg horer, han skal være ganske brugbar også. Men han er en ungdomsbekendt af mig. Det er et af disse overilede bekendtskaber, som man så mangen gang senere hen i livet generes af. Ja jeg kan gerne sige dig det lige ud: vi er dus. Og dette taktløse menneske lægger slet ikke skjul på det, når andre er tilstede. Tvertimod, — han tror, at det be-rettiger ham til en familiær tone imod mig; og så trumfer han hvert øjeblik ud med sit: du, du Helmer. Jeg forsikrer dig, det virker højst pinligt på mig. Han vilde gøre mig min stilling i banken utålelig.

NORA.

Torvald, alt dette mener du ikke noget med.

HELMER.

Ja så? Hvorfor ikke?

NORA.

Nej, for dette her er jo bare smålige hensyn.

HELMER.

Hvad er det, du siger? Smålig? Synes du, jeg er smålig!

NORA.

Nej, tvertimod, kære Torvald; og just derfor —

HELMER.

Lige meget: du kalder mine bevæggrunde smalle; så må jeg vel også være det. Smalig! Ja så! — Na, dette skal tilforladelig få en ende. (går til forstuedøren og raber.) Helene!

NORA.

Hvad vil du?

HELMER

(søger imellem sine papirer).

En afgørelse.

(Stuepigen kommer ind.)

HELMER.

Se her: tag dette brev; gå ned med det straks. Få fat i et bybnd og lad ham besøge det. Men hurtigt. Adressen står udenpå. Se, der er penge.

STUEPIGEN.

Godt.

(hun går med brevet.)

HELMER

(lægger papirerne sammen).

Se så, min lille fru stivnakke

NORA

(tændeløs).

Torvald. — hvad var det for et brev?

HELMER.

Krogstads opsigelse.

NORA.

Kald det tilbage, Torvald! Det er endnu tid. A. Torvald, kald det tilbage! Gør det for min skyld: — for din egen skyld: for børnenes skyld! Hører du, Torvald; gør det! Du véd ikke, hvad dette kan bringe over os alle.

HELMER.

For sent

NORA.

Ja, for sent.

HELMER.

Kære Nora, jeg tilgiver dig denne angst, som du her går i, skønt den igunden er en fornærmelse imod mig. Jo, det er! Eller er det kanske ikke en fornærmelse at tro, at jeg skulde være bange for en forkommen vinkelskrivers hævn? Men jeg tilgiver dig det alligevel, fordi det så smukt vidner om din store kærlighed til mig. (tager hende i sine arme.) Således skal det være, min egen elskede Nora. Lad så komme, hvad der vil. Når det rigtig gælder, kan du tro, jeg har både mod og kræfter. Du skal se, jeg er mand for at tage alt på mig.

NORA

(skrækslagen).

Hvad mener du med det?

HELMER.

Alt, siger jeg —

NORA

(fattet).

Det skal du aldrig i evighed gøre.

HELMER.

Godt; så deler vi, Nora, — som mand og hustru. Det er, som det skal være. (kæler for hende.) Er du nu fornøjet? Så, så, så: ikke disse forskræmte dueøjne. Det er jo altsammen ikke andet end de tommeste indbildninger. — Nu skulde du spille Tarantellaen igennem og ove dig med tamburinen. Jeg sætter mig i det indre kontor og lukker mellemdøren, så

horer jeg ingenting; du kan gøre al den larm du vil. (vender sig i døren.) Og når Rank kommer, så sig ham, hvor han kan finde mig.

(han nikker til hende, går med sine papirer ind i sit værelse og lukker efter sig.)

NORA

(forvildet af angst, står som fastnaglet, hvisker.)

Han var istand til at gøre det. Han gør det. Han gør det, trods alt i verden. — Nej, aldrig i evighed dette! For alt andet! Redning —! En udvej — (det ringer i forstuen.) Doktor Rank —! For alt andet! For alt, hvad det så skal være!

(hun stryger sig over ansigtet, griber sig sammen og går hen og åbner døren til forstuen. DOKTOR RANK står derude og hænger sin peltstrakke op. Under det følgende begynder det at mørkne.)

NORA.

Goddag, doktor Rank. Jeg kendte Dem på ringningen. Men De skal ikke gå ind til Torvald nu; for jeg tror, han har noget at bestille.

RANK.

Og De?

NORA

(idét hun går ind i stuen og hun lukker døren efter ham).

A det véd De nok, — for Dem har jeg altid en stund tilovers.

RANK.

Tak for det. Det skal jeg gøre brug af så længe jeg kan.

NORA.

Hvad mener De med det? Så længe De kan?

RANK.

Ja. Forskrækker det Dem?

NORA.

Nå, det er et så underligt udtryk. Skulde der da indtræffe noget?

RANK. .

Der vil indtræffe det, som jeg længe har været forberedt på. Men jeg trode rigtignok ikke, at det skulde komme så snart.

NORA

(griber efter hans arm).

Hvad er det. De har fået at vide? Doktor Rank, De skal sige mig det!

RANK

(sætter sig ved ovnen).

Med mig går det nedover. Det er ikke noget at gøre ved.

NORA

(ander lettet).

Er det Dem — ?

RANK.

Hvem ellers? Det kan ikke nytte at lyve for sig selv. Jeg er den miserableste af alle mine patienter, fru Helmer. I disse dage har jeg foretaget et generalopgør af min indre status. Bankerot. Inden en måned ligger jeg måske og rådner oppe på kirkegården.

NORA.

A fy, hvor stygt De taler.

RANK.

Tingen er også forbandet styg. Men det værste er, at der vil gå så megen anden styghed forud. Der står nu bare en eneste undersøgelse tilbage;

når jeg er færdig med den, så véd jeg så omtrent, hvad tid opløsningen begynder. Der er noget, jeg vil sige Dem. Helmer har i sin fine natur en så udpræget modbydelighed mod alt, hvad der er hæsligt. Jeg vil ikke hãe ham i mit sygeværrelse —

NORA.

A men doktor Rank —

RANK.

Jeg vil ikke hãe ham der. Pã ingen måde. Jeg stãnger min dør for ham. — Sã snart jeg har fãet fuld visshed for det værste, sender jeg Dem mit visitkort med et sort kors pã, og da véd De, at nu er odelæggelsens vederstyggelighed begyndt.

NORA.

Nej, idag er De da rent urimelig. Og jeg, som sa gerne vilde, at De skulde have været i rigtig godt lune.

RANK.

Med doden i hãnderne? — Og sãledes at bode for en andens skyld. Er der retfærdighed i dette? Og i hver eneste familie råder der pã en eller anden måde en sliq, ubonhorlig gengældelse —

NORA

(holder for ørene).

Sniksnak! Lystig; lystig!

RANK.

Ja, det er minsæl ikke andet, end til at le ad det hele. Min arme, uskyldige ryggrad ma svie for min faders lystige lojtnantsdage.

NORA

(ved bordet til venstre).

Han var jo så henfalden til asparges og gåseleverpostej. Var det ikke så?

RANK.

Jo; og til trofler.

NORA.

Ja trofler, ja. Og så til østers. tror jeg?

RANK.

Ja østers, østers: det forstår sig.

NORA.

Og så al den portvin og champagne til. Det er sørgeligt, at alle disse lækre ting skal slå sig på benraden.

RANK.

Især at de skal slå sig på en ulykkelig benrad, som ikke har fået det mindste godt af dem.

NORA.

Ak ja, det er nu det allersørgeligste.

RANK

(ser forskende på hende).

Hm —

NORA

(lidt efter).

Hvorfor smilte De?

RANK.

Nej, det var Dem, som lo.

NORA.

Nej, det var Dem, som smilte, doktor Rank!

RANK

(rejser sig).

De er nok en større skælm, end jeg havde tænkt.

NORA.

Jeg er så opsat på galskaber idag.

RANK.

Det lader til.

NORA

(med begge hænder på hans skuldre).

Kære, kære doktor Rank, De skal ikke do fra Torvald og mig.

RANK.

A det savn vilde De samæn let forvinde. Den, som går bort, glemmes snart.

NORA

(ser angst på ham).

Tror De det?

RANK.

Man slutter nye forbindelser, og så

NORA.

Hvem slutter nye forbindelser?

RANK.

Det vil bade De og Helmer gøre, når jeg er væk. De selv er allerede i god gang, synes jeg. Hvad skulde denne fru Linde her igaraffes?

NORA.

Aha. — De er dog vel aldrig skinsyg på den stakkers Kristine?

RANK.

Jo, jeg er. Hun vil blive min efterfølgerske her i huset. Når jeg har faet forfald, skal kanske dette fruentimmer —

NORA.

Hys; tal ikke så højt; hun er derinde.

RANK.

Idag ogsa? Ser De vel.

NORA.

Bare for at sy på min dragt. Herregud, hvor urimelig De er. (sætter sig på sofaen.) Vær nu snil, doktor Rank; imorgen skal De få se, hvor smukt jeg skal danse; og da skal De forestille Dem, at jeg gør det bare for Deres skyld, — ja, og så naturligvis for Torvalds; — det forstår sig. (tager forskellige sager ud af æsken.) Doktor Rank: sæt Dem her, så skal jeg vise Dem noget.

RANK

(sætter sig).

Hvad er det?

NORA.

Se her. Se!

RANK.

Silkestrømper.

NORA.

Kodfarvede. Er ikke de dejlige? Ja, nu er her så mørkt; men imorgen —. Nej, nej, nej; De får bare se fodbladet. Å jo, De kan såmæn gerne få se oventil også.

RANK.

Hm —

NORA.

Hvorfor ser De så kritisk ud? Tror De kanske ikke de passer?

RANK.

Det kan jeg umuligt ha'e nogen begrundet for-
mening om.

NORA

(ser et øjeblik på ham).

Fy skam Dem. (slår ham let på øret med strømperne.)
Det skal De ha'e.

(pækker dem atter sammen.)

RANK.

Og hvad er det så for andre herligheder, jeg
skal fa se?

NORA.

De får ikke se en smule mere; for De er
uskikkelig.

(hun nymer lidt og leder mellem sagerne.)

RANK

(teffer en kort tanshed).

Når jeg sidder her saledes ganske fortrolig
sammen med Dem, så begriber jeg ikke nej, jeg
fatter det ikke — hvad der skulde blevet af mig,
hvis jeg aldrig var kommen her i huset.

NORA

(smiler).

Jo, jeg tror nok, at De igunden hygger Dem
ganske godt hos os.

RANK

(sagtere, ser hen for sig).

Og så at skulle gå fra det altsammen —

NORA.

Sniksnak; De går ikke fra det.

RANK

(som før).

— og ikke kunne efterlade sig et fattigt takkens tegn engang; knapt nok et flygtigt savn, — ikke andet, end en ledig plads, som kan udfyldes af den første den bedste.

NORA.

Og hvis jeg nu bad Dem om —? Nej —

RANK.

Om hvad?

NORA.

Om et stort bevis på Deres venskab —

RANK.

Ja, ja?

NORA.

Nej, jeg mener, — om en umådelig stor tjeneste —

RANK.

Vilde De virkelig for en gangs skyld gøre mig så lykkelig?

NORA.

Å, De véd jo slet ikke, hvad det er.

RANK.

Nu godt; så sig det.

NORA.

Nej men jeg kan ikke, doktor Rank; det er noget så urimelig meget, — både et råd og en hjælp og en tjeneste —

RANK.

Sa meget desto bedre. Det er mig ufatteligt, hvad De kan mene. Men sa tal dog. Har jeg da ikke Deres fortrolighed?

NORA.

Jo, det har De som ingen anden. De er min troeste og bedste ven, det véd jeg nok. Derfor vil jeg ogsaa sige Dem det. Nu vel da, doktor Rank; der er noget, som De ma hjælpe mig at forhindre. De véd, hvor inderligt, hvor ubeskrivelig højt Torvald elsker mig; aldrig et ojeblik vilde han betænke sig pa at give sit liv hen for min skyld.

RANK

(højet mod hende).

Nora, — tror De da, at han er den eneste — ?

NORA

(med et let ryk).

Som — ?

RANK.

Som gladelig gav sit liv hen for Deres skyld.

NORA

(tungt).

Ja sa.

RANK.

Jeg har svoret ved mig selv, at De skulde vide det, for jeg gik bort. En bedre lejlighed vilde jeg aldrig finde. — Ja, Nora, nu véd De det. Og nu véd De altsaa ogsaa, at til mig kan De betro Dem, som til ingen anden.

NORA

(trejser sig jævnt og roligt).

Lad mig slippe frem.

RANK

(gør plads for hende, men bliver siddende).

Nora —

NORA

(i doren til forstuen).

Helene, bring lampen ind. — (går hen imod ovnen.)

Ak, kære doktor Rank, dette her var virkelig stygt af Dem.

RANK

(rejser sig).

At jeg har elsket Dem fuldt så inderligt, som nogen anden? Var det stygt?

NORA.

Nej, men at De går hen og siger mig det. Det var jo slet ikke nødvendigt —

RANK.

Hvad mener De? Har De da vidst —?

(STUEPIGEN kommer ind med lampen, sætter den på bordet og går ud igen.)

RANK.

Nora, — fru Helmer —, jeg spør Dem, har De vidst noget?

NORA.

A hvad véd jeg, hvad har jeg vidst eller ikke vidst? Jeg kan virkelig ikke sige Dem —. At De kunde være så klodset, doktor Rank! Nu var alting så godt.

RANK.

Nå, De har ialtfald nu visshed for, at jeg står Dem til rådighed med liv og sjæl. Og vil De så tale ud.

NORA

(ser på ham).

Efter dette?

RANK.

Jeg beer Dem, lad mig få vide hvad det er.

NORA.

Ingenting kan De få vide nu.

RANK.

Jo, jo. Således må De ikke straffe mig. Lad mig få lov til at gøre for Dem, hvad der står i menneskelig magt.

NORA.

Nu kan De ingenting gøre for mig. — Forresten behøver jeg visst ikke nogen hjælp. De skal se, det er bare indbildninger altsammen. Ja visst er det så. Naturligvis! (sætter sig i gyngestolen, ser på ham, smiler.) Jo, De er rigtignok en net herre, doktor Rank. Synes De ikke, De skammer Dem, nu lampen er kommen ind?

RANK.

Nej; egentlig ikke! Men jeg skal måske gå — for stedse?

NORA.

Nej, det skal De da rigtignok ikke gøre. De skal naturligvis komme her som før. De véd jo godt, Torvald kan ikke undvære Dem.

RANK.

Ja, men De?

NORA.

A, jeg synes altid her blir så uhyre fornøjeligt, når De kommer.

RANK.

Det er just det, som lokked mig ind på et vildspor. De er mig en gåde. Mangengang har det forekommet mig, at De næsten ligeså gerne vilde være sammen med mig, som med Helmer.

NORA.

Ja, ser De, der er jo nogle mennesker, som man holder mest af, og andre mennesker, som man næsten helst vil være sammen med.

RANK.

Å ja, der er noget i det.

NORA.

Da jeg var hjemme, holdt jeg naturligvis mest af pappa. Men jeg syntes altid det var så umådelig morsomt, når jeg kunde stjæle mig ned i pigekammeret: for de vejlede mig ikke en smule; og så talte de altid så meget fornojeligt sig imellem.

RANK.

Aha; det er altså dem, jeg har aflost.

NORA

(springer op og hen til ham).

Å, kære, snille doktor Rank, det mente jeg jo slet ikke. Men De kan vel skønne, at det er med Torvald ligesom med pappa —

(STUEPIGEN kommer fra forstuen.)

STUEPIGEN.

Frue!

(hvisker og rækker hende et kort.)

NORA

(kaster et øje på kortet).

Ah!

(stikker det i lommen.)

RANK.

Noget galt på færde?

NORA.

Nej, nej, på ingen måde; det er bare noget — ;
det er min nye dragt —

RANK.

Hvorledes? Der ligger jo Deres dragt.

NORA.

Å, ja den; men det er en anden; jeg har be-
stilt den ; Torvald må ikke vide det —

RANK.

Aha, der har vi altså den store hemmelighed.

NORA.

Ja visst; gå bare ind til ham; han sidder i det
indre værelse; hold ham op så længe —

RANK.

Vær rolig; han skal ikke slippe fra mig.

(han går ind i HELMERS værelse.)

NORA

(til pigent).

Og han står og venter i køkkenet?

STUEPIGEN.

Ja, han kom op bagtrappen —

NORA.

Men sagde du ham ikke, at her var nogen?

STUEPIGEN.

Jo, men det hjalp ikke.

NORA.

Han vilde ikke gå igen?

STUEPIGEN.

Nej, han går ikke, for han får talt med fruén.

NORA.

Så lad ham komme ind; men sagte. Helene, du må ikke sige det til nogen; det er en overraskelse for min mand.

STUEPIGEN.

Ja, ja, jeg forstår nok —

(hun går ud.)

NORA.

Det forfærdelige sker. Det kommer alligevel. Nej, nej, nej, det kan ikke ske; det skal ikke ske.

(hun går hen og skyder skodden for HELMERS dør.)

(STUEPIGEN åbner forstuedøren for SAGFØRER KROGSTAD og lukker igen efter ham. Han er klædt i rejsepelts, yderstovler og skiindhue.)

NORA

(hen imod ham).

Tal sagte; min mand er hjemme.

KROGSTAD.

Nå, lad ham det.

NORA.

Hvad vil De mig?

KROGSTAD.

Få vide besked om noget.

NORA.

Så skynd Dem. Hvad er det?

KROGSTAD.

De véd vel, at jeg har faet min opsigelse.

NORA.

Jeg kunde ikke forhindre det, herr Krogstad. Jeg har kæmpet til det yderste for Deres sag; men det hjalp ikke noget.

KROGSTAD.

Har Deres mand sa liden kærlighed til Dem? Han véd, hvad jeg kan udsætte Dem for, og alligevel vover han

NORA.

Hvor kan De tænke, at han har fået det at vide?

KROGSTAD.

A nej, jeg tænkte det nu heller ikke. Det ligned slet ikke min gode Torvald Helmer at vise så meget mandsmød —

NORA.

Herr Krogstad, jeg kræver agtelse for min mand.

KROGSTAD.

Bevares, al skyldig agtelse. Men siden fruén holder dette her sa ængstelig skjult, sa tor jeg vel antage, at De ogsa har fat lidt bedre oplysning end igar, om hvad De egentlig har gjort?

NORA.

Mere, end De nogensinde kunde lære mig.

KROGSTAD.

Ja, slig en darlig jurist som jeg

NORA.

Hvad er det, De vil mig?

KROGSTAD.

Bare se, hvorledes det stod til med Dem, fru Helmer. Jeg har gået og tænkt på Dem hele dagen. En inkassator, en vinkelskriver, en — nå en, som jeg, har også lidt af det, som kaldes for hjertelag, ser De.

NORA.

Så vis det; tænk på mine små born.

KROGSTAD.

Har De og Deres mand tænkt på mine? Men det kan nu være det samme. Det var bare det jeg vilde sige Dem, at De ikke behøver at tage denne sag altfor alvorligt. Der vil ikke for det første ske nogen påtale fra min side.

NORA.

Å nej; ikke sandt; det vidste jeg nok.

KROGSTAD.

Det hele kan jo ordnes i al mindelighed; det behøver slet ikke at komme ud iblandt folk; det blir bare imellem os tre.

NORA.

Min mand må aldrig få noget at vide om dette.

KROGSTAD.

Hvorledes vil De kunne forhindre det? Kan De kanske betale, hvad der står til rest?

NORA.

Nej, ikke nu straks.

KROGSTAD.

Eller har De kanske udvej til at rejse penge en af dagene?

NORA.

Ingen udvej, som jeg vil gøre brug af.

KROGSTAD.

Ja, det vilde nu ikke have nyttet Dem noget alligevel. Om De så stod her med aldrig så mange kontanter i hånden, så fik De ikke Deres forskrivning ifra mig for det.

NORA.

Så forklar mig da, hvad De vil bruge den til.

KROGSTAD.

Jeg vil bare beholde den, — have den i mit væрге. Der er ingen uvedkommende, som får nys om det. Hvis De derfor skulde gå her med en eller anden fortvivlet beslutning —

NORA.

Det gør jeg.

KROGSTAD.

Hvis De skulde tænke på at løbe fra hus og hjem —

NORA.

Det gør jeg!

KROGSTAD.

eller De skulde tænke på det, som værre er

NORA.

Hvor kan De vide det?

KROGSTAD.

sa lad sligt fare.

NORA.

Hvor kan De vide, at jeg tænker på det?

KROGSTAD.

De fleste af os tænker på det i forstningen. Jeg tænkte også på det; men jeg havde minsæl ikke mod —

NORA

(toneløst).

Jeg ikke heller.

KROGSTAD

(lettet).

Nej, ikke sandt; De har ikke mod til det. De heller?

NORA.

Jeg har det ikke; jeg har det ikke.

KROGSTAD.

Det vilde også være en stor dumhed. Når bare den første huslige storm er over —. Jeg har her i lommen brev til Deres mand —

NORA.

Og der står det altsammen?

KROGSTAD.

I så skånsomme udtryk, som muligt.

NORA

(hurtigt).

Det brev må han ikke få. Riv det istykker igen. Jeg vil gore udvej til penge alligevel.

KROGSTAD.

Om forladelse, frue, men jeg tror, jeg sagde Dem nylig —

NORA.

A jeg taler ikke om de penge, jeg skylder Dem.

Laad mig få vide, hvor stor en sum De fordrer af min mand, så skal jeg skaffe pengene.

KROGSTAD.

Jeg fordrer ingen penge af Deres mand.

NORA.

Hvad fordrer De da?

KROGSTAD.

Det skal De få vide. Jeg vil påfode, frue: jeg vil tilvejs; og det skal Deres mand hjælpe mig med. I halvandet år har jeg ikke gjort mig skyldig i noget uhæderligt; jeg har i al den tid kæmpet med de trangeste kar: jeg var tilfreds med at arbejde mig op skridt for skridt. Nu er jeg jaget væk og jeg lar mig ikke nøjes med bare at tages til nåde igen. Jeg vil tilvejs, siger jeg Dem. Jeg vil ind i banken igen. — have en højere stilling; Deres mand skal oprette en post for mig

NORA.

Det gør han aldrig!

KROGSTAD.

Han gør det; jeg kender ham; han vover ikke at kny. Og er jeg først derinde sammen med ham, da skal De bare få se! Inden et år skal jeg være direktorens højre hand. Det skal bli Nils Krogstad og ikke Torvald Helmer, som styrer Aktiebanken.

NORA.

Det skal De aldrig komme til at opleve!

KROGSTAD.

Vil De kauske — ?

NORA.

Nu har jeg mod til det.

KROGSTAD.

Å De skræmmer mig ikke. En fin forventet dame, som De —

NORA.

De skal få se; De skal få se!

KROGSTAD.

Under isen kanske? Ned i det kolde, kulsorte vand? Og så til våren flyde op, styg, ukendelig, med affaldet hår —

NORA.

De skræmmer mig ikke.

KROGSTAD.

De skræmmer heller ikke mig. Sligt noget gør man ikke, fru Helmer. Hvad vilde det desuden nytte til? Jeg har ham jo ligefuldt i lommen.

NORA.

Bagefter? Når ikke jeg længer —?

KROGSTAD.

Glemmer De, at da er jeg rådig over Deres eftermæle?

NORA

(står mållos og ser på ham).

KROGSTAD.

Ja, nu har jeg forberedt Dem. Gör så ingen dumheder. Når Helmer har fået mit brev, så venter jeg bud fra ham. Og husk vel på, at det er Deres

mand selv, som har tvunget mig ind igen på denne slags veje. Det skal jeg aldrig tilgive ham. Farvel, frue.

(han går ud gennem forstuen.)

NORA

(mod forstuedøren, åbner den på klem og lytter.)

Gar. Går ikke brevet af. Å nej, nej, det vilde jo også være umuligt! (åbner døren mere og mere.) Hvad er det? Han står udenfor. Går ikke nedover trapperne. Betænker han sig? Skulde han — ?

(et brev falder i brevkassen; derpå hører man KROGSTADS skridt, som taber sig nedefor i trappetrikkene.)

NORA

(med et dømpet skrig, løber fremover gulvet og henimod sofabordet; kort ophold.)

I brevkassen. (lister sig sky hen til forstuedøren.) Der ligger det. — Torvald, Torvald, — nu er vi redningsløse!

FRU LINDE

(kommer med kostumet fra værelset til venstre.)

Ja nu véd jeg ikke mere at rette. Skulde vi måske prøve — ?

NORA

(hæst og sagt.)

Kristine, kom her.

FRU LINDE

(kaster klædningen på sofaen.)

Hvad fejler dig? Du ser ud som forstyrret.

NORA.

Kom her. Ser du det brev? Der; se, — gennem ruden i brevkassen.

FRU LINDE.

Ja, ja; jeg ser det nok.

NORA.

Det brev er fra Krogstad —

FRU LINDE.

Nora. — det er Krogstad, som har lånt dig pengene!

NORA.

Ja, og nu far Torvald alting at vide.

FRU LINDE.

Å tro mig, Nora, det er bedst for jer begge.

NORA.

Der er mere, end du véd om. Jeg har skrevet et falsk navn —

FRU LINDE.

Men for himlens skyld — ?

NORA.

Nu er der bare det, jeg vil sige dig, Kristine, at du skal være mit vidne.

FRU LINDE.

Hvorledes vidne? Hvad skal jeg — ?

NORA.

Dersom jeg kommer til at gå fra forstanden, — og det kunde jo godt hende —

FRU LINDE.

Nora!

NORA.

Eller der skulde tilstøde mig noget andet, — noget, således at jeg ikke kunde være tilstede her —

FRU LINDE.

Nora, Nora, du er jo rent som fra dig selv!

NORA.

Hvis der sa skulde være nogen, som vilde tage alt på sig, hele skylden, forstår du —

FRU LINDE.

Ja, ja; men hvor kan du tænke --?

NORA.

Da skal du vidne, at det ikke er sandt, Kristine. Jeg er slet ikke fra mig selv; jeg har min fulde forstand nu; og jeg siger dig; der har ikke nogen anden vidst om det; jeg alene har gjort det altsammen. Husk på det.

FRU LINDE.

Det skal jeg nok. Men jeg forstår ikke alt dette.

NORA.

A hvor skulde du kunne forstå det? Det er jo det vidunderlige, som nu vil ske.

FRU LINDE.

Det vidunderlige?

NORA.

Ja, det vidunderlige. Men det er så forfærdeligt, Kristine; det må ikke ske, ikke for nogen pris i verden.

FRU LINDE.

Jeg vil gå lige hen og tale med Krogstad.

NORA.

Gå ikke hen til ham; han gør dig noget ondt!

FRU LINDE.

Der var en tid, da han gerne havde gjort, hvad det skulde være, for min skyld.

NORA.

Han?

FRU LINDE.

Hvor bor han?

NORA.

A, hvad véd jeg —? Jo, (tager i lommen.) her er hans kort. Men brevet, brevet —!

HELMER

(indenfor i sit værelse, banker på døren).

Nora!

NORA

(skriger i angst).

A, hvad er det? Hvad vil du mig?

HELMER.

Nå, nå, bliv bare ikke så forskrækket. Vi kommer jo ikke; du har jo stængt døren; prøver du kanske?

NORA.

Ja, ja; jeg prøver. Jeg blir så smuk, Torvald.

FRU LINDE,

(som har læst på kortet).

Han bor jo lige her om hjørnet.

NORA.

Ja; men det nytter jo ikke. Vi er redningsløse. Brevet ligger jo i kassen.

FRU LINDE.

Og din mand har nøglen?

NORA.

Ja, altid.

FRU LINDE.

Krogstad ma kræve sit brev tilbage ulæst, han ma finde på et paskud

NORA.

Men just på denne tid plejer Torvald

FRU LINDE.

Forhal det; gå ind til ham sålænge. Jeg kommer igen, så fort jeg kan.

(hun går hurtigt ud gennem forstuedøren.)

NORA

(går hen til HELMERS dør, åbner den og kikker ind.)

Torvald!

HELMER

(i bagværelset.)

Na, tør man endelig slippe ind i sin egen stue igen? Kom, Rank, nu skal vi da få se -- (i døren.) Men hvad er det?

NORA.

Hvilket, kære Torvald?

HELMER.

Rank forberedte mig på en storartet forklædningsscene.

RANK

(i døren.)

Jeg forstod det så, men jeg tog altså fejl.

NORA.

Ja, der får ingen beundre mig i min pragt for imorgen.

HELMER.

Men, kære Nora, du ser så anstrængt ud. Har du ovet dig for meget?

NORA.

Nej, jeg har slet ikke ovet mig endnu.

HELMER.

Det blir dog nødvendigt —

NORA.

Ja, det blir aldeles nødvendigt, Torvald. Men jeg kan ingen vej komme uden din hjælp; jeg har rent glemt det altsammen.

HELMER.

Å, vi skal snart friske det op igen.

NORA.

Ja, tag dig endelig af mig, Torvald. Vil du love mig det? Å, jeg er så ængstelig. Det store selskab —. Du må ofre dig ganske for mig i aften. Ikke en smule forretninger; ikke en pen i hånden. Hvad? Ikke sandt, kære Torvald?

HELMER.

Det lover jeg dig; iaften skal jeg være helt og holdent til din tjeneste, — du lille hjælpeløse tingest. — Hm, det er sandt, et vil jeg dog først —
(går mod forstuedøren.)

NORA.

Hvad vil du se derude?

HELMER.

Bare se om der skulde være kommet breve.

NORA.

Nej, nej, gør ikke det, Torvald!

HELMER.

Hvad nu?

NORA.

Torvald, jeg be'er dig: der er ingen.

HELMER.

Lad mig dog se.

(vil gå.)

NORA

(ved pianoet, slår de første fakter af Tarantellaen).

HELMER

(ved døren, standser).

Aha!

NORA.

Jeg kan ikke danse imorgen, hvis jeg ikke får prove med dig.

HELMER

(går hen til hende).

Er du virkelig så bange, kære Nora?

NORA.

Ja, så umådelig bange. Lad mig få prove straks: der er endnu tid, for vi går tilbords. Å, sæt dig ned og spil for mig, kære Torvald: ret på mig: vejled mig, som du plejer.

HELMER.

Gerne, meget gerne, siden du ønsker det.

(han sætter sig til pianoet.)

NORA

(griber tamburinen ud af æsken og ligeledes et langt, broget schavl, hvormed hun ilfærdigt drapperer sig: derpå står hun med et spring fremme på gulvet og råber):

Spil nu for mig! Nu vil jeg danse!

(HELMER spiller og NORA danser; doktor RANK står ved pianoet bag HELMER og ser til.)

HELMER
(spillende).

Langsommere. — langsommere.

NORA.

Kan ikke anderledes.

HELMER.

Ikke så voldsomt, Nora!

NORA.

Just så må det være.

HELMER
(holder op).

Nej, nej, dette går aldeles ikke.

NORA
(ler og svinger tamburinen).

Var det ikke det, jeg sagde dig?

RANK.

Lad mig spille for hende.

HELMER
(rejser sig).

Ja, gør det; så kan jeg bedre vejlede hende.

(RANK sætter sig ved pianoet og spiller; NORA danser med stigende vildhed. HELMER har stillet sig ved ovnen og heuvender jævnlig under dansen rettende bemærkninger til hende: hun synes ikke at høre det; hendes hår løsner og falder ud over skuldrene; hun ændser det ikke, men vedbliver at danse. FRU LINDE kommer ind.)

FRU LINDE
(står, som målbunden ved døren).

Ah —!

NORA
(under dansen).

Her ser du løjer, Kristine.

HELMER.

Men kærester bedste Nora, du danser jo, som om det gik på livet løs.

NORA.

Det gør det jo også.

HELMER.

Rank, hold op; dette er jo den rene galskab. Hold op, siger jeg.

(RANK holder op at spille og NORA standser pludselig.)

HELMER

(hen til hende).

Dette havde jeg dog aldrig kunnet tro. Du har jo glemt alt, hvad jeg har lært dig.

NORA

(kaster tambourinen fra sig).

Der ser du selv.

HELMER.

Na, her må rigtignok vejledning til.

NORA.

Ja, du ser, hvor nødvendigt det er. Du må vejlede mig lige til det sidste. Lover du mig det. Forvald?

HELMER.

Det kan du trygt stole på.

NORA.

Du skal ikke, hverken idag eller imorgen, have tanke for noget andet end mig; du skal ikke åbne noget brev, — ikke åbne brevkassen —

HELMER.

Aha, det er endnu angsten for dette memmeske —

NORA.

Å ja, ja, det også.

HELMER.

Nora, jeg ser det på dig, der ligger alt brev fra ham.

NORA.

Jeg véd ikke; jeg tror det; men du skal ikke læse sligt noget nu; der må ikke komme noget stygt ind imellem os før alting er forbi.

RANK

(sagte til HELMER).

Du bør ikke sige hende imod.

HELMER

(slår armen om hende).

Barnet skal få sin vilje. Men imorgen nat, når du har danset —

NORA.

Da er du fri.

STUEPIGEN

(i døren til højre).

Frue, bordet er dækket.

NORA.

Vi vil ha'e champagne, Helene.

STUEPIGEN.

Godt, frue.

(går ud.)

HELMER.

Ej, ej, — stort gilde altså?

NORA.

Champagne-gilde til den lyse morgen. (råber ud:)
Og lidt makroner, Helene, mange, — for en gangs
skyld.

HELMER

(tager hendes hænder).

Så, så, så: ikke denne opskræmte vildhed. Vær
nu min egen lille lærkefugl, som du plejer.

NORA.

A ja, det skal jeg nok. Men gå ind så længe;
og De også, doktor Rank. Kristine, du må hjælpe
mig at få håret sat op.

RANK

(sagte, idet de går).

Der er da vel aldrig noget — sadant noget
iventé?

HELMER.

A langt fra, kære: det er slet ikke andet, end
denne barnagtige angst, som jeg fortalte dig om.

(de går ind til højre.)

NORA.

Nu!?

FRU LINDE.

Rejst på landet.

NORA.

Jeg så det på dig.

FRU LINDE.

Han kommer hjem imorgen aften. Jeg skrev
en seddel til ham.

NORA.

Det skulde du ladet være. Du skal ingenting forhindre. Det er dog igrunden en jubel, dette her, at gå og vente på det vidunderlige.

FRU LINDE.

Hvad er det, du venter på?

NORA.

Å, det kan ikke du forstå. Gå ind til dem; nu kommer jeg på øjeblikket.

(FRU LINDE går ind i spiseværelset.)

NORA

(står en stund ligesom for at samle sig; derpå ser hun på sit ur).

Fem. Syv timer til midnat. Så fireogtyve timer til næste midnat. Da er Tarantellaen ude. Fireogtyve og syv? Enogtredivetimer at leve i.

HELMER

(i døren til højre).

Men hvor blir så lille lærkefuglen af?

NORA

(imod ham med åbne arme).

Her er lærkefuglen!

TREDJE AKT.

(Samme værelse. Sofabordet, med stole omkring, er flyttet frem lidt på gulvet. En lampe brænder på bordet. Døren til forstuen står åben. Der høres dansemusik fra etagen ovenover.)

(FRU LINDE sidder ved bordet og blader udspreddt i en bog; forsøger at læse, men synes ikke at kunne holde tankerne samlet; et par gange lytter hun spændt mod yderdøren.)

FRU LINDE

(ser på sit ur).

Endnu ikke. Og nu er det dog på den højeste tid. Hvis han bare ikke — (dytter igen.) Ah, der er han. (hun går ud i forstuen og åbner forsigtigt den ydre dør; der høres sagte trin på trappen; hun hvisker.) Kom ind. Her er ingen.

SAGFORER KROGSTAD

(i døren.)

Jeg fandt en seddel fra Dem hjemme. Hvad skal dette her betyde?

FRU LINDE.

Jeg ma nødvendig tale med Dem.

KROGSTAD.

Sa? Og det ma nødvendig ske her i huset?

FRU LINDE.

Hjemme hos mig var det umuligt; mit værelse har ikke egen indgang. Kom ind: vi er ganske alene; pigen sover og Helmers er på bal ovenpå.

KROGSTAD

(går ind i stuen).

Se, se; Helmers danser iaften? Virkelig?

FRU LINDE.

Ja, hvorfor ikke det?

KROGSTAD.

A nej, sandt nok.

FRU LINDE.

Ja, Krogstad, lad os så tale sammen.

KROGSTAD.

Har da vi to noget mere at tale om?

FRU LINDE.

Vi har meget at tale om.

KROGSTAD.

Det trode jeg ikke.

FRU LINDE.

Nej, for De har aldrig forstået mig rigtigt.

KROGSTAD.

Var der noget andet at forstå, end det, som er så ganske ligetil i verden? En hjertelos kvinde gir en mand lobepas, når der tilbyder sig noget, som er fordelagtigere.

FRU LINDE.

Tror De, at jeg er så aldeles hjertelos? Og tror De, at jeg brød med let hjerte?

KROGSTAD.

Ikke det?

FRU LINDE.

Krogstad, har De virkelig troet det?

KROGSTAD.

Hvis ikke så var, hvorfor skrev De da dengang til mig slig, som De gjorde?

FRU LINDE.

Jeg kunde jo ikke andet. Nar jeg skulde bryde med Dem, sa var det jo ogsaa min pligt at ndrydde hos Dem alt, hvad De folle for mig.

KROGSTAD

(knuger sine haender).

Saledes altsaa. Og dette — dette bare for pengenes skyld!

FRU LINDE.

De ma ikke glemme, at jeg havde en hjalpelos moder og to sma brodre. Vi kunde ikke vente pa Dem, Krogstad; med Dem havde det jo sa lange udsigter dengang.

KROGSTAD.

Lad sa være; men De havde ikke ret til at forstode mig for noget andet menneskes skyld.

FRU LINDE.

Ja, jeg véd ikke. Mangengang har jeg spurgt mig selv, om jeg havde ret til det.

KROGSTAD

(saglere).

Da jeg misted Dem, var det som om al fast grund gled bort under foderne pa mig. Se pa mig: nu er jeg en skibbruden mand pa et vrag.

FRU LINDE.

Hjælpen turde være nær.

KROGSTAD.

Den var nær; men så kom De og stilled Dem imellem.

FRU LINDE.

Imod mit vidende, Krogstad. Det var først idag jeg fik høre, at det er Dem, jeg skal aflose i banken.

KROGSTAD.

Jeg tror Dem, nar De siger det. Men nu, da De véd det, træder De så ikke tilbage?

FRU LINDE.

Nej; for det vilde dog ikke gavne Dem det mindste.

KROGSTAD.

A gavne, gavne —; jeg vilde gøre det alligevel.

FRU LINDE.

Jeg har lært at handle fornuftigt. Livet og den hårde, bitre nødvendighed har lært mig det.

KROGSTAD.

Og livet har lært mig ikke at tro på talemåder.

FRU LINDE.

Da har livet lært Dem en meget fornuftig ting. Men på handlinger må De dog tro?

KROGSTAD.

Hvorledes mener De det?

FRU LINDE.

De sagde, at De stod som en skilbruden mand på et vrag.

KROGSTAD.

Det havde jeg vel god grund til at sige.

FRU LINDE.

Jeg sidder ogsaa som en skibbruden kvinde på et vrage. Ingen at sørge over, og ingen at sørge for.

KROGSTAD.

De valgte selv.

FRU LINDE.

Der var intet andet valg dengang.

KROGSTAD.

Na, men hvad så?

FRU LINDE.

Krogstad, hvis nu vi to skibbrudne mennesker kunde komme over til hinanden.

KROGSTAD.

Hvad er det De siger?

FRU LINDE.

To på et vrage star dog bedre, end en på hver sit.

KROGSTAD.

Kristine!

FRU LINDE.

Hvorfor tror De jeg kom hid til byen?

KROGSTAD.

Skulde De have havt en tanke for mig?

FRU LINDE.

Jeg ma arbejde, hvis jeg skal bære livet. Alle mine levedage, så længe jeg kan mindes, har jeg

arbejdet, og det har været min bedste og eneste glæde. Men nu står jeg ganske alene i verden, så forfærdelig tom og forladt. At arbejde for sig selv, er der jo ingen glæde i. Krogstad, skaf mig nogen og noget at arbejde for.

KROGSTAD.

Dette tror jeg ikke på. Det er ikke andet end overspændt kvindehøjmod, som går hen og ofrer sig selv.

FRU LINDE.

Har De nogensinde mærket, at jeg var overspændt?

KROGSTAD.

Kunde De da virkelig dette? Sig mig, — har De fuld rede på min fortid!

FRU LINDE.

Ja.

KROGSTAD.

Og véd De, hvad jeg her går og gælder for?

FRU LINDE.

Det lod på Dem før, som om De mente, at med mig kunde De være blevet en anden.

KROGSTAD.

Det véd jeg så sikkert.

FRU LINDE.

Skulde det ikke kunne ske endnu?

KROGSTAD.

Kristine; — dette siger De med fuldt overlæg! Ja, De gor. Jeg ser det på Dem. Har De altså virkelig mod —?

FRU LINDE.

Jeg trænger til nogen at være moder for; og Deres børn trænger til en moder. Vi to trænger til hinanden. Krogstad, jeg har tro på grundlaget i Dem; — jeg tør alting sammen med Dem.

KROGSTAD

(griber hendes hænder).

Tak, tak, Kristine; — nu skal jeg også vide at rejse mig i de andres øjne. — Ah, men jeg glemte —

FRU LINDE

(lytter).

Hys! Tarantellaen! Gå, gå!

KROGSTAD.

Hvorfor? Hvad er det?

FRU LINDE.

Hører De den dans deroppe? Når den er ude, kan vi vente dem.

KROGSTAD.

A ja, jeg skal gå. Det er jo alt forgæves. De kender naturligvis ikke til det skridt, som jeg har foretaget imod Helmers.

FRU LINDE.

Jo, Krogstad, jeg kender til det.

KROGSTAD.

Og alligevel skulde De have mod til — ?

FRU LINDE.

Jeg forstår godt, hvorhen fortvivlelsen kan drive en mand som Dem.

KROGSTAD.

A, hvis jeg kunde gøre dette ugjort!

FRU LINDE.

Det kunde De nok; for Deres brev ligger endnu i kassen.

KROGSTAD.

Er De viss på det?

FRU LINDE.

Ganske viss; men —

KROGSTAD

(ser forskende på hende).

Skulde det være så at forstå? De vil frelse Deres veninde for enhver pris. Sig det ligesågodt rent ud. Er det så?

FRU LINDE.

Krogstad; den, som én gang har solgt sig selv for andres skyld, gør det ikke om igen.

KROGSTAD.

Jeg vil forlange mit brev tilbage.

FRU LINDE.

Nej, nej.

KROGSTAD.

Jo naturligvis; jeg bier her til Helmer kommer ned; jeg siger ham, at han skal gi'e mig mit brev igen, — at det bare drejer sig om min opsigelse, — at han ikke skal læse det —

FRU LINDE.

Nej, Krogstad, De skal ikke kalde brevet tilbage.

KROGSTAD.

Men sig mig, var det ikke egentlig derfor, at De satte mig stævne her?

FRU LINDE.

Jo, i den første forskrækkelse; men nu ligger der et døgn imellem, og det er utrolige ting, jeg i den tid har været vidne til her i huset. Helmer må fa vide altsammen; denne ulyksalige hemmelighed ma for dagen; det ma komme til fuld forklaring imellem de to; det kan umuligt bli'e ved med alle disse fordolgelser og udflugter.

KROGSTAD.

Nu vel; hvis De altsa vover det —. Men ét kan jeg ialfald gøre, og det skal gores straks —

FRU LINDE

(lytter.)

Skynd Dem! Gå, gå! Dansen er ude; vi er ikke trygge et øjeblik længer.

KROGSTAD.

Jeg venter på Dem dernede.

FRU LINDE.

Ja, gør det; De må følge mig til porten.

KROGSTAD.

Så utrolig lykkelig har jeg aldrig været før.

(han går ud gennem ydertdøren; døren mellem værelset og forstuen blir fremdeles stående åben.)

FRU LINDE

(trykker lidt op og lægger sit ydertøj tilrette.)

Hvilken vending! Ja, hvilken vending! Mennesker at arbejde for, — at leve for; et hjem at bringe hygge ind i. Nå, der skal rigtignok tages fat — Gid de snart vilde komme — (lytter.) Aha, der er de nok. Tojet på.

(tager hat og kåbe.)

(HELMERS og NORAS stemmer høres udenfor; en nogle drejes om og HELMER fører NORA næsten med magt ind i forstuen. Hun er klædt i det italienske kostume med et stort sort schawl over sig; han er i selskabsdragt med en åben sort domino udenpå.)

NORA

(endnu i døren, modstræbende.)

Nej, nej, nej; ikke herind! Jeg vil op igen. Jeg vil ikke gå så tidligt.

HELMER.

Men kæreste Nora --

NORA

Å jeg be'er dig så bønligt, Torvald; jeg be'er dig sa inderlig vakkert, -- bare en time endnu!

HELMER.

Ikke et eneste minut, min søde Nora. Du véd, det var en aftale. Se så; ind i stuen; du står her og forkoler dig.

(han fører hende, trods hendes modstand, hængseligt ind i stuen.)

FRU LINDE.

Godaften.

NORA.

Kristine!

HELMER.

Hvad, fru Linde, er De her så sent?

FRU LINDE.

Ja, undskyld; jeg vilde så gerne se Nora pyntet.

NORA.

Har du siddet her og ventet på mig?

FRU LINDE.

Ja; jeg kom desværre ikke betids nok; du var

alt ovenpå; og sa syntes jeg ikke, jeg kunde gå igen, for jeg havde set dig.

HELMER

(tager NORAS schavt af).

Ja, se rigtig på hende. Jeg skulde nok tro, hun er værd at se på. Er hun ikke dejlig, fru Linde?

FRU LINDE.

Jo, det må jeg sige

HELMER.

Er hun ikke mærkværdig dejlig? Det var også den almindelige mening i selskabet. Men forskrækkelig egensindig er hun, — den søde lille tingest. Hvad skal vi gøre ved det? Vil De tænke Dem, jeg måtte næsten bruge magt for at få hende afsted.

NORA.

A Torvald, du vil komme til at angre på, at du ikke undte mig, om det sa bare var en halv time til.

HELMER.

Der horer De, frue. Hun danser sin Tarantella, — gør stormende lykke, — som var vel fortjent, — skont der i foredraget kanske var vel megen naturlighed; jeg mener, — lidt mere, end der, strængt taget, turde kunne forenes med kunstens fordringer. Men lad gå! Hovedsagen er, — hun gør lykke: hun gør stormende lykke. Skulde jeg så lade hende blive efter dette? Afsvække virkningen? Nej tak; jeg tog min lille dejlige Capripige — capriciose lille Capripige, kunde jeg sige — under armen: en hurtig runde gennem salen; en bøjning til alle sider, og — som det heder i romansproget — det skønne syn er forsvundet. En afslutning bør altid være virkningsfuld,

fru Linde; men det er det mig ikke muligt at få gjort Nora begribeligt. Puh, her er varmt herinde, (kaster dominoen på en stol og åbner døren til sit værelse.) Hvad? Der er jo mørkt. Å ja; naturligvis. Undskyld — (han går derind og tænder et par lys.)

NORA

(hvisper hurtigt og åndeløst).

Nu?!

FRU LINDE

(sagte).

Jeg har talt med ham.

NORA.

Og så — ?

FRU LINDE.

Nora, — du må sige din mand altsammen.

NORA

(toneløst).

Jeg vidste det.

FRU LINDE.

Du har ingenting at frygte for fra Krogstads side; men tale må du.

NORA.

Jeg taler ikke.

FRU LINDE.

Så taler brevet.

NORA.

Tak, Kristine: jeg véd nu, hvad der er at gøre. Hys — !

HELMER

(kommer ind igen).

Nå, frue, har De så beundret hende?

FRU LINDE.

Ja; og nu vil jeg sige godnat.

HELMER.

A hvad, allerede? Er det Deres, det strikkesøj?

FRU LINDE

(tager det).

Ja; tak; det havde jeg sa nær glemt.

HELMER.

Strikker De altså?

FRU LINDE.

A ja.

HELMER.

Véd De hvad, De skulde heller brodere.

FRU LINDE.

Sa? Hvorfor det?

HELMER.

Jo, for det er langt smukkere. Vil De se; man holder broderiet saledes med den venstre hånd, og sa fører man med den højre nålen — saledes — ud i en let, langstrakt bu; ikke sandt —?

FRU LINDE.

Jo, det kan vel være

HELMER.

Mens derimod at strikke — det kan aldrig bli'e andet end uskont; se her; de sammenklemte arme, — strikkepindene, som går op og ned; — det har noget kinesisk ved sig. — Ah, det var virkelig en glimrende champagne, der blev serveret med.

FRU LINDE.

Ja, godnat, Nora, og vær nu ikke egensindig mere.

HELMER.

Vel fald, fru Linde!

FRU LINDE.

Godnat, herr direktor.

HELMER

(følger hende til døren).

Godnat, godnat: jeg håber da, De slipper vel hjem? Jeg skulde så gerne —; men det er jo ikke noget langt stykke, De har at gå. Godnat, godnat. (Hun går; han lukker efter hende og kommer ind igen.) Se så; endelig fik vi hende da på døren. Hun er forskrækkelig kedelig, det menneske.

NORA.

Er du ikke meget træt, Torvald?

HELMER.

Nej, ikke det mindste.

NORA.

Ikke søvnig heller?

HELMER.

Aldeles ikke; jeg føler mig tvertimod umådelig oplivet. Men du? Ja, du ser rigtignok både træt og søvnig ud.

NORA.

Ja, jeg er meget træt. Nu vil jeg snart sove.

HELMER.

Ser du; ser du! Det var altså dog rigtigt af mig, at vi ikke blev længere.

NORA.

A, det er alting rigtigt, hvad du gør.

HELMER

(kysser hende på panden).

Nu taler lærkefuglen, som om den var et menneske. Men lagde du mærke til, hvor lystig Rank var i aften?

NORA.

Så? Var han det? Jeg fik ikke tale med ham.

HELMER.

Jeg næsten heller ikke; men jeg har ikke på længe set ham i så godt lune. (ser en stund på hende; derpå kommer han nærmere.) Hm, — det er dog herligt at være kommen hjem til sig selv igen; at være ganske alene med dig. — Å du heurivende, dejlige unge kvinde!

NORA.

Se ikke således på mig, Torvald!

HELMER.

Skal jeg ikke se på min dyreste ejendom? På al den herlighed, som er min, min alene, min hel og holden.

NORA

(går over på den anden side af bordet).

Du skal ikke tale således til mig inat.

HELMER

(følger efter).

Du har endnu Tarantellaen i blodet, mærker jeg. Og det gør dig endda mere forlokkende. Hør! Nu begynder gæsterne at gå. (sagtere.) Nora, — snart er det stille i hele huset.

NORA.

Ja, det håber jeg.

HELMER.

Ja, ikke sandt, min egen elskede Nora? Å, véd du vel, — når jeg således er ude med dig i selskab, — véd du, hvorfor jeg taler så lidet til dig, holder mig så fjernt fra dig, bare sender dig et stjålet øjekast iblandt, — véd du, hvorfor jeg gør det? Det er fordi jeg da bilder mig ind, at du er min hemmelig elskede, min unge hemmelig forlovede, og at ingen aner, at der er noget imellem os to.

NORA.

Å ja, ja, ja; jeg véd jo nok, at alle dine tanker er hos mig.

HELMER.

Og når vi så skal gå, og jeg lægger schavlet om dine fine ungdomsfulde skuldre, — om denne vidunderlige nakkebojning, — da forestiller jeg mig, at du er min unge brud, at vi netop kommer fra vielsen, at jeg for første gang forer dig ind i min bolig, — at jeg for første gang er alene med dig, — ganske alene med dig, du unge skælvende dejlighed! Hele denne aften har jeg ikke haft nogen anden længsel end dig. Da jeg så dig jage og lokke i Tarantellaen, — mit blod kogte; jeg holdt det ikke længer ud; — derfor var det, jeg tog dig med mig herved så tidligt —

NORA.

Gå nu, Torvald! Du skal gå fra mig. Jeg vil ikke alt dette.

HELMER.

Hvad skal det sige? Du leger nok spogefugl

med mig, lille Nora. Vil; vil? Er jeg ikke din mand —?

(det banker på yderdøren.)

NORA

(farer sammen).

Hørte du —?

HELMER

(mod forstuen).

Hvem er det?

DOKTOR RANK

(udenfor).

Det er mig. Tor jeg komme ind et øjeblik?

HELMER

(sagte, fortrædelig).

Å, hvad vil han da nu? (hejt.) Vent lidt. (går hen og lukker op.) Na, det er jo snilt, at du ikke går vor dor forbi.

RANK.

Jeg syntes, jeg hørte din stemme, og så vilde jeg dog gerne se indom. (lader øjet strejfe flygtigt omkring.) Ak ja; disse kære kendte tomter. I har det lunt og hyggeligt inde hos jer, I to.

HELMER.

Det lod til, at du byggede dig ret godt ovenpå også.

RANK.

Fortrinligt. Hvorfor skulde jeg ikke det? Hvorfor skal man ikke tage alting med i denne verden? Ialfald så meget, man kan, og så længe man kan. Vinen var fortræffelig —

HELMER.

Champagnen især.

RANK.

Lagde du også mærke til det? Det er næsten utroligt, hvor meget jeg kunde skylle ned.

NORA.

Torvald drak også meget champagne iaften.

RANK.

Så?

NORA.

Ja; og da er han altid sa fornøjelig bagefter.

RANK.

Nå, hvorfor skal man ikke ta'e sig en glad aften efter en vel anvendt dag?

HELMER.

Vel anvendt; det tør jeg desværre ikke rose mig af.

RANK

(slår ham på skulderen).

Men det tør jeg, ser du!

NORA.

Doktor Rank. De har visst foretaget en videnskabelig undersøgelse idag.

RANK.

Ja netop.

HELMER.

Se, se: lille Nora taler om videnskabelige undersøgelser!

NORA.

Og tør jeg ønske Dem til lykke med udfaldet?

RANK.

Ja sammen tør De så.

NORA.

Det var altså godt?

RANK.

Det bedst mulige bade for lægen og for patienten,
— visshed.

NORA

(hurtigt og forskende).

Visshed?

RANK.

Fuld visshed. Skulde jeg så ikke tage mig en
lystig aften bagefter?

NORA.

Jo, det gjorde De ret i, doktor Rank.

HELMER.

Det siger jeg med: bare du ikke kommer til at
svie for det imorgen.

RANK.

Nå, man får jo ikke noget for ingenting her
i livet.

NORA.

Doktor Rank. — De holder visst meget af
maskerader?

RANK.

Ja, når der er brav mange lojerlige forklæd-
ninger —

NORA.

Her her: hvad skal vi to være på den næste
maskerade?

HELMER.

Du lille letsindige, — tænker du nu alt på den næste!

RANK.

Vi to? Jo, det skal jeg sige Dem: De skal være lykkebarn —

HELMER.

Ja, men find på et kostume, som kan betegne det.

RANK.

Lad din hustru møde, som hun står og går igennem verden —

HELMER.

Det var virkelig træffende sagt. Men véd du ikke, hvad du selv vil være?

RANK.

Jo, min kære ven, det er jeg fuldkommen på det rene med.

HELMER.

Nå?

RANK.

På næste maskerade vil jeg være usynlig.

HELMER.

Det var et pudsigt indfald.

RANK.

Der findes en stor sort hat —; har du ikke hørt tale om usynligheds-hatten? Den får en over sig, og så er der ingen, som ser en.

HELMER

(med et undertrykt smil).

Nej, det har du ret i.

RANK.

Men jeg glemmer jo rent, hvad jeg kom for.
Helmer, giv mig en cigar, en af de mørke Havanna.

HELMER.

Med største fornuelse,
(byder etuiet frem.)

RANK.

(tager en og skærer spidsen af).
Tak.

NORA.

(stryger en voksstikke af).
Lad mig give Dem ild.

RANK.

Tak for det, (han holder stikken for ham; han tænder.)
Og så farvel!

HELMER.

Farvel, farvel, kære ven!

NORA.

Sov godt, doktor Rank.

RANK.

Tak for det ønske.

NORA.

Ønsk mig det samme.

RANK.

Dem? Na ja, når De vil det —. Sov godt.
Og tak for ilden.

(han nikker til dem bægge og går.)

HELMER.

(dampet).

Han havde drukket betydeligt.

NORA
(fædlsfraværende).

Kanske det.

(HELMER tager sit nøgleknippe op af lommen og går ud i forstuen.)

NORA.

Torvald — hvad vil du der?

HELMER.

Jeg må tømme brevkassen; den er ganske fuld; der blir ikke plads til aviserne imorgen tidlig —

NORA.

Vil du arbejde inat?

HELMER.

Det véd du jo, jeg ikke vil. Hvad er det? Her har været nogen ved låsen.

NORA.

Ved låsen —?

HELMER.

Ja visst har der så. Hvad kan det være? Jeg skulde dog aldrig tro, at pigerne —? Her ligger en afbrækket hårnål. Nora, det er din —

NORA
(hurtigt).

Så må det være børnene —

HELMER.

Det må du sandelig vænne dem af med. Hm, hm; — nå, der fik jeg den op alligevel. (tager indholdet ud og råber ud i køkkenet.) Helene! — Helene; sluk lampen i entréen.

(han går ind i værelset igen og lukker døren til forstuen.)

HELMER

(med brevene i handen).

Se her. Vil du se, hvorledes det har ophobet sig, (uddaler imellem) Hvad er det for noget?

NORA

(ved vinduet).

Brevet! Å nej, nej, Torvald!

HELMER.

To visitkort — fra Rank.

NORA.

Fra doktor Rank?

HELMER

(ser på dem).

Doktor medicinæ Rank — De la oberst; han må have stukket dem ind, da han gik.

NORA.

Star der noget på dem?

HELMER.

Der star et sort kors over navnet. Se her. Det er dog et uhyggeligt påfund. Det er jo, som om han meldte sit eget dødsfald.

NORA.

Det gør han også.

HELMER.

Hvad? Ved du noget? Har han sagt dig noget?

NORA.

Ja. Når de kort kommer, så har han taget afsked med os. Han vil lukke sig inde og dø.

HELMER.

Min stakkers ven. Jeg vidste jo, at jeg ikke skulde få beholde ham længe. Men så snart —. Og så gemmer han sig bort som et såret dyr.

NORA.

Når det skal ske, så er det bedst, at det sker uden ord. Ikke sandt, Torvald?

HELMER

(går op og ned).

Han var så sammenvokset med os. Jeg synes ikke, jeg kan tænke mig ham borte. Han, med sine lidelser og med sin ensomhed, gav ligesom en skyet baggrund for vor sollyse lykke. — Nå, det er kanske bedst således. For ham ialfald. (standser.) Og måske også for os, Nora. Nu er vi to så ganske henvist til hinanden alene. (slår armene om hende.) Å, du min elskede hustru, jeg synes ikke, jeg kan holde dig fast nok. Ved du vel, Nora, — mangengang ønsker jeg, at en overhængende fare måtte true dig, for at jeg kunde vove liv og blod og alt, alt, for din skyld.

NORA

(river sig los og siger stærkt og besluttet).

Nu skal du læse dine breve, Torvald.

HELMER.

Nej, nej; ikke inat. Jeg vil være hos dig, min elskede hustru.

NORA.

Med dødstanken på din ven —?

HELMER.

Du har ret. Dette har rystet os begge; der er kommet uskonhed ind imellem os; tanker om død

og opløsning. Dette må vi søge frigørelse for. Indtil da —. Vi vil gå hver til sit.

NORA

(tom hans hals).

Torvald. — godnat! Godnat!

HELMER

(kysser hende på panden).

Godnat, du min lille sangfugl. Sov godt, Nora. Nu læser jeg brevene igennem.

(han går med pakken ind i sit værelse og lukker døren efter sig.)

NORA

(med forvildede øjne, famler omkring, griber HELMERS domino, slår den omkring sig og tvivser hurtigt, hæst og afbrudt):

Aldrig se ham mere. Aldrig. Aldrig. Aldrig. (kaster sit schavt over hovedet.) Aldrig se børnene mere heller. Ikke dem heller. Aldrig; aldrig. — Å, det iskolde sorte vand. Å, det bundløse —; dette —. Å, når det bare var over. — Nu har han det; nu læser han det. Å nej, nej; ikke endnu. Torvald, farvel du og børnene —

(Hun vil styrte ud igennem førstuen; i det samme river HELMER sin dør op og står der med et åbent brev i hånden.)

HELMER.

Nora!

NORA

(skriger højt).

Ah !

HELMER.

Hvad er det? Ved du, hvad der står i dette brev?

NORA.

Ja, jeg ved det. Lad mig gå! Lad mig komme ud!

HELMER

(holder hende tilbage).

Hvor vil du hen?

NORA

(prøver at rive sig løs).

Du skal ikke redde mig, Torvald!

HELMER

(tumler tilbage).

Sandt! Er det sandt, hvad han skriver? Forfærdeligt! Nej, nej; det er jo umuligt, at dette kan være sandt.

NORA.

Det er sandt. Jeg har elsket dig over alt i verdens rige.

HELMER.

Å, kom ikke her med tåbelige udflugter.

NORA

(et skridt imod ham).

Torvald —!

HELMER.

Du ulyksalige, — hvad er det, du har foretaget dig!

NORA.

Lad mig komme bort. Du skal ikke bære det for min skyld. Du skal ikke tage det på dig.

HELMER.

Ikke noget komediespil. (låser førstuedøren af.) Her blir du og står mig til regnskab. Forstår du, hvad du har gjort? Svar mig! Forstår du det?

NORA

(ser ufravendt på ham og siger med et stivnende udtryk).

Ja, nu begynder jeg at forstå det tilbunds.

HELMER

(går omkring på gulvet).

A, hvor forfærdeligt jeg er vagnet op. I alle disse otte år, — hun, som var min lyst og stolthed, — en hyklerske, en løgnerske, — værre, værre, — en forbryderske! Å, denne bundløse hæslighed, som ligger i alt dette! Fy, fy!

NORA

(tær og ser fremdeles ufravendt på ham).

HELMER

(standser foran hende).

Jeg burde have anet, at noget sligt vilde ske. Jeg burde have forudset det. Alle din faders letsindige grundsætninger —. Ti! Alle din faders letsindige grundsætninger har du taget i arv. Ingen religion, ingen moral, ingen pligtfølelse —. A, hvor jeg er bleven straffet for, at jeg så igennem fingre med ham. For din skyld gjorde jeg det; og således lønner du mig.

NORA.

Ja, således.

HELMER.

Nu har du ødelagt hele min lykke. Hele min fremtid har du forspildt for mig. A, det er forfærdeligt at tænke på. Jeg er i et samvittighedsløst menneskes vold; han kan gøre med mig, hvad han vil, forlange af mig, hvad det skal være, byde og befale over mig, som det lyster ham; — jeg tør ikke kny. Og så jammerligt må jeg synke ned og gå tilgrunde for en letsindig kvindes skyld!

NORA.

Nar jeg er ude af verden, så er du fri.

HELMER.

Å, ingen fagter. Slige talemåder havde din fader også på rede hånd. Hvad vilde det nytte mig, at du var ude af verden, som du siger? Ikke det ringeste vilde det nytte mig. Han kan gøre sagen bekendt alligevel; og gør han det, så blir jeg kanske mistænkt for at have været vidende om din forbryderske handling. Man vil kanske tro, at jeg har stået bagved. — at det er mig, som har tilskyndet dig! Og alt dette kan jeg takke dig for, dig, som jeg har båret på hænderne gennem hele vort ægteskab. Forstår du nu, hvad du har gjort imod mig?

NORA

(med kold ro).

Ja.

HELMER.

Dette er så utroligt, at jeg ikke kan fastholde det. Men vi må se at komme tilrette. Tag schavlet af. Tag det af, siger jeg! Jeg må se at tilfredsstille ham på en eller anden måde. Sagen må dysses ned for enhver pris. — Og hvad dig og mig angår, så må det se ud, som om alt var imellem os ligesom før. Men naturligvis kun for verdens øjne. Du blir altså fremdeles her i huset; det er en selvfølge. Men børnene får du ikke lov til at opdrage; dem tør jeg ikke betro dig —. Å, at matte sige dette til hende, som jeg har elsket så højt, og som jeg endnu —! Nå, det må være forbi. Herefterdags gælder det ikke længere lykken; det gælder bare at redde resterne, stumperne, skindet —

(det ringer på entræklokken.)

HELMER

(farer sammen).

Hvad er det? Så sent. Skulde det forfærde-

ligste —? Skulde han —? Skjul dig, Nora! Sig, du er syg.

(NORA blir staende ubevægelig. HELMER går hen og åbner førstuedøren.)

STUEPIGEN

(halvt afkledd, i førstuen).

Her kom et brev til fruén.

HELMER.

Giv mig det. (griber brevet og lukker døren.) Ja, det er fra ham. Du får det ikke; jeg vil selv læse det.

NORA.

Læs du.

HELMER

(ved lampen).

Jeg har næppe mod til det. Kanske er vi fortabte, bade du og jeg. Nej; jeg må vide det, (bryder brevet ilsomt; løber nogle linjer igennem; ser på et indlagt papir; et glædesskrik): Nora!

NORA

(ser spørgende på ham).

HELMER.

Nora! — Nej; jeg må læse det endnu en gang. — Jo, jo; så er det. Jeg er frelst! Nora, jeg er frelst!

NORA.

Og jeg?

HELMER.

Du også, naturligvis; vi er frelste begge to, både du og jeg. Se her. Han sender dig dit gældsbevis tilbage. Han skriver, at han fortryder og angrer —; at et lykkeligt omslag i hans liv —; å, det kan jo være det samme, hvad han skriver. Vi er frelste, Nora! Der er ingen som kan gøre dig

noget. Å, Nora, Nora —; nej, først alt dette afskyelige ud af verden. Lad mig se — (kaster et blik på forskrivningen.) Nej, jeg vil ikke se det; det skal ikke være for mig andet, end en drøm altsammen. (river beviset og begge brevene istykker, kaster det hele ind i ovnen og ser på det, mens det brænder.) Se så; nu er det ikke mere til. — Han skrev, at du siden juleaften —. Å, det må have været tre forfærdelige dage for dig, Nora.

NORA.

Jeg har kæmpet en hård strid i disse tre dage.

HELMER.

Og vændet dig, og ikke øjnet anden udvej end —. Nej; vi vil ikke mindes alt dette hæslige. Vi vil kun juble og gentage: det er over; det er over! Hor dog på mig, Nora; du synes ikke at fatte det: det er over. Hvad er det dog for noget — dette stivnede udtryk? Å, stakkers lille Nora, jeg forstår det nok; du synes ikke du kan tro på, at jeg har tilgivet dig. Men det har jeg, Nora; jeg sværger dig til: jeg har tilgivet dig alt. Jeg véd jo, at hvad du gjorde, det gjorde du af kærlighed til mig.

NORA.

Det er sandt.

HELMER.

Du har elsket mig, som en hustru bør elske sin mand. Det var kun midlerne, som du ikke havde indsigt nok til at dømme om. Men tror du, at du er mig mindre kær, fordi du ikke forstår at handle på egen hånd? Nej, nej; stot du dig bare til mig; jeg skal råde dig; jeg skal vejlede dig. Jeg måtte ikke være en mand, hvis ikke netop denne kvindelige hjælpeløshed gjorde dig dobbelt tiltrækkende i mine øjne. Du skal ikke fæste dig ved de hårde ord, jeg

sagde dig i den første forfærdelse, da jeg syntes, alt måtte styrte sammen over mig. Jeg har tilgivet dig, Nora; jeg sværger dig til, jeg har tilgivet dig.

NORA.

Jeg takker dig for din tilgivelse.

(Hun går ud gennem døren til højre.)

HELMER.

Nej, blev —. (ser ind.) Hvad vil du der i alkoven?

NORA

(indenfor).

Kaste maskeradedragten.

HELMER

(ved den åbne dør).

Ja, gør det; se at komme til ro og få sanlet dit sind til ligevægt igen, du min lille forskræmte sangfugl. Hvil dig trygt ud; jeg har brede vinger til at dække dig med. (går omkring i nærheden af døren.) Å, hvor vort hjem er lunt og smukt, Nora. Her er ly for dig; her skal jeg holde dig som en jaget due, jeg har faet reddet uskadt ud af hogens klør; jeg skal nok bringe dit stakkers klappende hjerte til ro. Lidt efter lidt vil det ske, Nora; tro du mig. Imorgen vil alt dette se ganske anderledes ud for dig; snart vil alting være ligesom før; jeg skal ikke længe behøve at gentage for dig, at jeg har tilgivet dig; du vil selv usvigelig føle, at jeg har gjort det. Hvor kan du tænke, det skulde kunne falde mig ind at ville forstøde dig, eller blot bebrejde dig noget? Å, du kender ikke en virkelig mands hjertelag, Nora. Der er for en mand noget så ubeskriveligt sødt og tilfredsstillende i dette, at vide med sig selv, at han har tilgivet sin hustru, — at han har tilgivet hende af fuldt og oprigtigt hjerte. Hun er jo derved lige-

som i dobbelt forstand blevet hans ejendom; han har ligesom sat hende ind i verden påny; hun er på en måde bleven bade hans hustru og hans barn tillige. Således skal du være for mig herefterdags, du lille rådvilde, hjælpelose væsen. Ængst dig ikke for nogeting, Nora; bare åbenhjertig imod mig, så skal jeg være både din vilje og din samvittighed. — Hvad er det? Ikke tilsens? Har du klædt dig om?

NORA

(i sin hverdagskjole).

Ja, Torvald, nu har jeg klædt mig om.

HELMER.

Men hvorfor, nu, så sent — ?

NORA.

Inat sover jeg ikke.

HELMER.

Men, kære Nora —

NORA

(ser på sit uhr).

Klokken er endnu ikke så mange. Sæt dig her. Torvald; vi to har meget at tale sammen.

(hun sætter sig ved den ene side af bordet.)

HELMER.

Nora, — hvad er dette her? Dette stivnede udtryk —

NORA.

Sæt dig ned. — Det blir langt. Jeg har meget at tale med dig om.

HELMER

(sætter sig ved bordet lige over for hende).

Du ængster mig, Nora. Og jeg forstår dig ikke.

NORA.

Nej, det er det just. Du forstår mig ikke. Og jeg har heller aldrig forstået dig — før i aften. Nej, du skal ikke afbryde mig. Du skal bare høre på, hvad jeg siger. — Dette er et opgør, Torvald.

HELMER.

Hvorledes mener du det?

NORA

(efter en kort taushed).

Er dig ikke en ting påfaldende, saledes som vi sidder her?

HELMER.

Hvad skulde det være?

NORA.

Vi har nu været gifte i otte ar. Falder det dig ikke ind, at det er første gang vi to, du og jeg, mand og kone, taler alvorligt sammen?

HELMER.

Ja, alvorligt, hvad vil det sige?

NORA.

I otte sandfulde ar. — ja længere. — lige fra vort første bekendtskab, har vi aldrig vekslet et alvorligt ord om alvorlige ting.

HELMER.

Skulde jeg da idelig og altid indvie dig i bekymringer, som du dog ikke kunde hjælpe mig at bære?

NORA.

Jeg taler ikke om bekymringer. Jeg siger, vi har aldrig siddet i alvor sammen, for at søge at komme tilbunds i noget.

HELMER.

Men, kæreste Nora, vilde da det have været for dig?

NORA.

Der er vi ved sagen. Du har aldrig forstået mig. — Der er ovet megen uret imod mig, Torvald. Først af pappa og siden af dig.

HELMER.

Hvad! Af os to, — af os to, der har elsket dig højere end alle andre mennesker?

NORA

(ryster på hovedet).

I har aldrig elsket mig. I har bare syntes, det var fornojeligt at være forelsket i mig.

HELMER.

Men, Nora, hvad er dette for ord?

NORA.

Ja, det er nu så, Torvald. Da jeg var hjemme hos pappa, så fortalte han mig alle sine meninger, og så havde jeg de samme meninger: og hvis jeg havde andre, så skjulte jeg det; for det vilde han ikke have likt. Han kaldte mig sit dukkebarn, og han legte med mig, som jeg legte med mine dukker. Så kom jeg i huset til dig —

HELMER.

Hvad er det for udtryk du bruger om vort ægteskab?

NORA

(uforstyrret).

Jeg mener, sa gik jeg fra pappas hænder over i dine. Du indretted alting efter din smag, og sa fik jeg den samme smag som du; eller jeg lod bare så; jeg véd ikke rigtig —; jeg tror det var begge dele; snart det ene og snart det andet. Når jeg nu ser på det, så synes jeg, jeg har levet her som et fattigt menneske, — bare fra hånden og i munden. Jeg har levet af at gøre kunster for dig, Torvald. Men du vilde jo ha'e det sa. Du og pappa har gjort stor synd imod mig. I er skyld i, at der ikke er blevet noget af mig.

HELMER.

Nora, hvor du er urimelig og utaknemmelig! Har du ikke været lykkelig her?

NORA.

Nej, det har jeg aldrig været. Jeg trode det; men jeg har aldrig været det.

HELMER.

Ikke — ikke lykkelig!

NORA.

Nej; bare lystig. Og du har altid været sa snil imod mig. Men vort hjem har ikke været andet end en legestue. Her har jeg været din dukkehustru, ligesom jeg hjemme var pappas dukkebarn. Og bornene, de har igen været mine dukker. Jeg syntes, det var fornejeligt, når du tog og legte med mig, ligesom de syntes det var fornejeligt, når jeg tog og legte med dem. Det har været vort ægteskab, Torvald.

HELMER.

Der er noget sandt i, hvad du siger, — så overdrevent og overspændt det end er. Men herefter skal det bli'e anderledes. Legens tid skal være forbi: nu kommer opdragelsens.

NORA.

Hvis opdragelse? Min eller børnenes?

HELMER.

Både din og børnenes, min elskede Nora.

NORA.

Ak, Torvald, du er ikke mand for at opdrage mig til en ret hustru for dig.

HELMER.

Og det siger du?

NORA.

Og jeg, — hvorledes er jeg forberedt til at opdrage børnene?

HELMER.

Nora!

NORA.

Sagde du det ikke selv for en stund siden, — den opgave turde du ikke betro mig.

HELMER.

I opbrusningens øjeblik! Hvor vil du agte på det?

NORA.

Jo; det var meget rigtig sagt af dig. Jeg magter ikke den opgave. Der er en anden opgave, som må løses først. Jeg må se at opdrage mig selv.

Det er du ikke mand for at hjælpe mig med. Det må jeg være alene om. Og derfor rejser jeg nu fra dig.

HELMER

(springer op).

Hvad var det, du sagde?

NORA.

Jeg må stå ganske alene, hvis jeg skal få rede på mig selv og på alting udenfor. Derfor kan jeg ikke blive hos dig længer.

HELMER.

Nora, Nora!

NORA.

Jeg vil gå herfra nu straks. Kristine ta'er nok imod mig for inat —

HELMER.

Du er afsindig! Du får ikke lov! Jeg forbyder dig det!

NORA.

Det kan ikke nytte at forbyde mig noget her-
efter. Jeg ta'er med mig, hvad der tilhører mig
selv. Af dig vil jeg ingenting have, hverken nu
eller senere.

HELMER.

Hvilket vanvid er dog dette!

NORA.

Imorgen rejser jeg hjem, — jeg mener, til mit
gamle hjemsted. Der vil det være lettest for mig
at komme ind i et eller andet.

HELMER.

A, du forblindede, uerfarne skabning!

NORA.

Jeg må se at få erfaring, Torvald.

HELMER.

Forlade dit hjem, din mand og dine børn! Og du tænker ikke på, hvad folk vil sige.

NORA.

Det kan jeg ikke ta'e noget hensyn til. Jeg véd bare, det blir nødvendigt for mig.

HELMER.

Å, det er oprørende. Således kan du svinge dine helligste pligter.

NORA.

Hvad regner du da for mine helligste pligter?

HELMER.

Og det skal jeg behøve at sige dig! Er det ikke pligterne imod din mand og dine børn?

NORA.

Jeg har andre ligeså hellige pligter.

HELMER.

Det har du ikke. Hvilke pligter skulde det være.

NORA.

Pligterne imod mig selv.

HELMER.

Du er først og fremst hustru og moder.

NORA.

Det tror jeg ikke længere på. Jeg tror, at jeg er først og fremst et menneske, jeg, ligesåvel som

du, — eller ialfald, at jeg skal forsøge på at bli'e det. Jeg véd nok, at de fleste gir dig ret, Torvald, og at der star noget sligt i bøgerne. Men jeg kan ikke længere lade mig nøje med, hvad de fleste siger og hvad der star i bøgerne. Jeg må selv tænke over de ting og se at få rede på dem.

HELMER.

Du skulde ikke have rede på din stilling i dit eget hjem? Har du ikke i sådanne spørgsmål en usvigelig vejleder? Har du ikke religionen?

NORA.

Ak, Torvald, jeg véd jo slet ikke rigtigt, hvad religionen er.

HELMER.

Hvad er det, du siger?

NORA.

Jeg véd jo ikke andet, end hvad presten Hansen sagde, da jeg gik til konfirmation. Han fortalte, at religionen var det og det. Nar jeg kommer bort fra alt dette her og blir ensom, sa vil jeg undersøge den sag også. Jeg vil se, om det var rigtigt, hvad presten Hansen sagde, eller ialfald, om det er rigtigt for mig.

HELMER.

A, sligt er dog uhørt af en så ung kvinde! Men kan ikke religionen rettede dig, så lad mig dog ryste op i din samvittighed. For moralsk følelse har du dog? Eller, svar mig, — har du kanske ingen?

NORA.

Ja, Torvald, det er ikke godt at svare på det. Jeg véd det jo slet ikke. Jeg er ganske i vildrede med de ting. Jeg véd bare, at jeg har en ganske

anden mening om sligt noget, end du. Jeg hører jo også nu, at lovene er anderledes, end jeg tænkte; men at de love skulde være rigtige, det kan jeg umulig få i mit hode. En kvinde skal altså ikke ha'e ret til at skåne sin gamle døende fader, eller til at redde sin mands liv! Sligt tror jeg ikke på.

HELMER.

Du taler som et barn. Du forstår ikke det samfund, du lever i.

NORA.

Nej, det gør jeg ikke. Men nu vil jeg sætte mig ind i det. Jeg må se at komme efter, hvem der har ret, samfundet eller jeg.

HELMER.

Du er syg, Nora; du har feber; jeg tror næsten, du er fra sans og samling.

NORA.

Jeg har aldrig følt mig så klar og sikker som inat.

HELMER.

Og klar og sikker forlader du din mand og dine børn?

NORA.

Ja; det gør jeg.

HELMER.

Så er kun én forklaring mulig.

NORA.

Hvilken?

HELMER.

Du elsker mig ikke mere.

NORA.

Nej, det er just tingen.

HELMER.

Nora! — Og det siger du!

NORA.

Å, det gør mig så ondt, Torvald; for du har altid været så snil imod mig. Men jeg kan ikke gøre ved det. Jeg elsker dig ikke mere.

HELMER

(med tilkæmpet fatning).

Er dette også en klar og sikker overbevisning?

NORA.

Ja, fuldkommen klar og sikker. Det er derfor, jeg ikke vil være her længer.

HELMER.

Og vil du også kunne gøre mig rede for, hvorved jeg har forspildt din kærlighed?

NORA.

Ja, det kan jeg godt. Det var i aften, da det vidunderlige ikke kom: for da så jeg, at du ikke var den mand, jeg havde tænkt mig.

HELMER.

Forklar dig nøjere: jeg begriber dig ikke.

NORA.

Jeg har ventet så tålmodigt nu i otte år: for, Herregud, jeg indså jo nok, at det vidunderlige kommer ikke sådan til hverdags. Så brød dette knusende ind over mig: og da var jeg så usvigelig viss på: nu kommer det vidunderlige. Da Krogstads brev lå

derude, — aldrig faldt det mig med en tanke ind, at du kunde ville bøje dig under dette menneskes vilkår. Jeg var sa usvigelig viss på, at du vilde sige til ham: gør sagen bekendt for hele verden. Og når det var sket —

HELMER.

Ja hvad sa? Når jeg havde prisgivet min egen hustru til skam og skændsel —!

NORA.

Når det var sket, da tænkte jeg sa usvigelig sikkert, at du vilde træde frem og tage alt på dig og sige: jeg er den skyldige.

HELMER.

Nora —!

NORA.

Du mener, at jeg aldrig vilde taget imod et sligt offer af dig? Nej, det forstår sig. Men hvad vilde mine forsikringer gælde ligeover for dine? — Det var det vidunderlige, som jeg gik og håbed på i rædsel. Og for at hindre det, var det, at jeg vilde ende mit liv.

HELMER.

Jeg skulde gladelig arbejde nætter og dage for dig, Nora, — bære sorg og savn for din skyld. Men der er ingen, som ofrer sin ære for den man elsker.

NORA.

Det har hundrede tusend kvinder gjort.

HELMER.

Å, du både tænker og du taler som et uforstandigt barn.

NORA.

Lad gå. Men du hverken tænker eller taler som den mand, jeg skal kunne slutte mig til. Da din forskrækkelse var over, — ikke for hvad der trued mig, men for, hvad du selv var udsat for, og da hele faren var forbi, — da var det for dig, som om slet ingen ting var sket. Jeg var akkurat som for din lille sanglærke, din dukke, som du herefter skulde bære dobbelt varligt på hænderne, siden den var så skør og skrøbelig. (rejser sig.) Torvald, — i den stund gik det op for mig, at jeg i otte år havde levet her sammen med en fremmed mand, og at jeg havde faet tre børn —. Å, jeg taler ikke at tænke på det! Jeg kunde rive mig selv i stumper og stykker.

HELMER

(tungt).

Jeg ser det; jeg ser det. Der er visselig kommet en afgrund imellem os. — Å, men, Nora, skulde den ikke kunne udfyldes?

NORA.

Saledes, som jeg nu er, er jeg ingen hustru for dig.

HELMER.

Jeg har kraft til at blive en anden.

NORA.

Maske, — hvis dukken tages fra dig.

HELMER.

At skilles — skilles fra dig! Nej, nej, Nora, jeg kan ikke fatte den tanke.

NORA

(går ind til højre).

Des vissere må det ske.

(hun kommer tilbage med sit ydertøj og en liden vadsæk, som hun sætter på stolen ved bordet.)

HELMER.

Nora, Nora, ikke nu! Vent til imorgen.

NORA

(tager kåben på).

Jeg kan ikke bli'e liggende natten over i en fremmed mands værelser.

HELMER.

Men kan vi da ikke bo her som broder og søster —?

NORA

(binder hatten fast).

Du véd meget godt, det vilde ikke vare længe —. (slår schavlet om sig.) Farvel, Torvald. Jeg vil ikke se de små. Jeg véd, de er i bedre hænder end mine. Således, som jeg nu er, kan jeg ingenting være for dem.

HELMER.

Men engang, Nora. — engang —?

NORA.

Hvor kan jeg vide det? Jeg véd jo slet ikke, hvad der blir ud af mig.

HELMER.

Men du er min hustru, både som du er og som du blir.

NORA.

Her, Torvald; — når en hustru forlader sin mands hus, således, som jeg nu gør, så har jeg hørt, at han efter loven er løst fra alle forpligtelser imod hende. Jeg løser dig ialfald fra enhver forpligtelse. Du skal ikke føle dig bundet ved noget, lige så lidt, som jeg vil være det. Der må være fuld frihed på begge sider. Se, her har du din ring tilbage. Giv mig min.

HELMER.

Også dette?

NORA.

Dette også.

HELMER.

Her er den.

NORA.

Sa. Ja, nu er det altså forbi. Her lægger jeg nøglerne. Om alle sager i huset véd pigerne besked — bedre, end jeg. Imorgen, når jeg er rejst, kommer Kristine herhen for at pakke sammen de ting, som er min ejendom hjemmefra. Det vil jeg have sendt efter mig.

HELMER.

Forbi; forbi! Nora, vil du aldrig mere tænke på mig?

NORA.

Jeg kommer visst ofte til at tænke på dig og på børnene og på huset her.

HELMER.

Ma jeg skrive dig til, Nora?

NORA.

Nej, — aldrig. Det får du ikke lov til.

HELMER.

Å, men sende dig må jeg dog —

NORA.

Intet; intet.

HELMER.

— hjælpe dig, hvis du skulde behøve det.

NORA.

Nej, siger jeg. Jeg modtager ingenting af fremmede.

HELMER.

Nora, — kan jeg aldrig blive mere end en fremmed for dig?

NORA

(tager sin vadsæk).

Ak, Torvald, da måtte det vidunderligste ske. —

HELMER.

Nævn mig dette vidunderligste!

NORA.

Da måtte både du og jeg forvandle os således at —. Å, Torvald, jeg tror ikke længer på noget vidunderligt.

HELMER.

Men jeg vil tro på det. Nævn det! Forvandle os således at —?

NORA.

At samliv mellem os to kunde blive et ægteskab. Farvel.

(hun går ud gennem forstuen.)

HELMER

(snyder ned på en stol ved døren og slår hænderne for ansigtet.)

Nora! Nora! (ser sig om og rejser sig.) Tomt. Hun er her ikke mere, (et håb skyder op i ham.) Det vidunderligste — ?!

(medfria høres drømmet af en port, som slæes ilas.)

GENGANGERE

PERSONERNE:

FRU HELENE ALVING, kaptejn og kammerherre
Alvings enke.

OSVALD ALVING, hendes søn, maler.

PASTOR MANDERS.

SNEDKER ENGSTRAND.

REGINE ENGSTRAND, i huset hos fru Alving.

(Handlingen foregår på FRU ALVINGS landejendom ved en stor fjord i det vestlige Norge.

FØRSTE AKT.

(En rummelig havestue med en dør på den venstre sidevæg og to døre på væggen til højre. I midten af stuen et rundt bord med stole omkring: på bordet ligger bøger, tidsskrifter og aviser. I forgrunden til venstre et vindu, og ved samme en liden sofa med et sybord foran. I baggrunden fortsættes stuen i et åbent noget smalere blomsterværelse, der er lukket udad af glasvægge og store ruder. På blomsterværelsets sidevæg til højre er en dør, som fører ned til haven. Gennem glasvæggen skimtes et dystert fjordlandskab, storet af en jævn regn.)

(SNEDKER ENGSTRAND står oppe ved havedøren. Hans venstre ben er noget krumt; under støvlesålen har han en træklods. REGINE, med en tom blomstersprøjte i hånden, hindrer ham fra at komme nærmere.)

REGINE

(med dæmpet stemme).

Hvad er det du vil? Bliv stående der du står.
Det drypper jo af dig.

ENGSTRAND.

Det er Vorherres regn, det, barnet mit.

REGINE.

Det er fandens regn, er det.

ENGSTRAND.

Jøss' som du snakker, Regine. (halter et par skridt frem i stuen.) Men det var det, jeg vilde sige —

REGINE.

Klamp ikke sa med den foden, menneske! Den unge herren ligger og sover ovenpa.

ENGSTRAND.

Ligger han og sover nu? Midt pa lyse dagen?

REGINE.

Det kommer ikke dig ved.

ENGSTRAND.

Jeg var ude pa en rangel igarkveld —

REGINE.

Det tror jeg gerne.

ENGSTRAND.

Ja, for vi mennesker er skrobelige, barnet mit —

REGINE.

Ja, vi er nok det.

ENGSTRAND.

og fristelserne er mangfoldige i denne verden, ser du —; men endda sa stod jeg, ja Gu', ved mit arbejde klokken halv sex idag tidlig.

REGINE.

Ja, ja, kom dig nu bare afsted. Jeg vil ikke sta her og ha' rendez-vous'er med dig.

ENGSTRAND.

Hvad vil du ikke ha' for noget?

REGINE.

Jeg vil ikke ha', at nogen skal træffe dig her. Se sa; ga sa din vej.

ENGSTRAND

(et par skridt nærmere).

Nej Gu' om jeg gar, for jeg får snakket med dig. I eftermiddag blir jeg færdig med arbejdet dernede i skolehuset, og så stryger jeg hjemover til byen med dampbåden inat.

REGINE

(mumler).

Lykke på rejsen!

ENGSTRAND.

Tak for det, barnet mit. Imorgen skal jo asylet indvies, og så blir her venteligvis ståk og styr med berusendes drikke, ser du. Og der skal ingen sige på Jakob Engstrand, at han ikke kan holde sig undaf, når fristelsen kommer.

REGINE.

Hå!

ENGSTRAND.

Ja, for her møder jo så mange fine folk imorgen. Presten Manders er jo også ventendes fra byen.

REGINE.

Han kommer alt idag.

ENGSTRAND.

Ja ser du det. Og så vil jeg fan' ikke, at han skal få noget at sige på mig, skønner du.

REGINE.

Åhå, er det så fat!

ENGSTRAND.

Hvadfornoget er fat?

REGINE

(ser vissst på ham).

Hvad er det nu for noget, du vil narre presten Manders til igen?

ENGSTRAND.

Hys, hys; er du gælen? Vil jeg narre presten Manders til noget? A nej, presten Manders er altfor snil en mand imod mig til det. Men det var det, jeg vilde snakke med dig om, ser du, at inat sa rejser jeg altsa hjem igen.

REGINE.

Rejs jo for jo heller for mig.

ENGSTRAND.

Ja, men jeg vil ha' dig med mig, Regine.

REGINE

(med åben mund).

Vil du ha' mig — ? Hvad er det, du siger?

ENGSTRAND.

Jeg vil ha' dig med mig hjem, siger jeg.

REGINE

(bånski).

Aldrig i evighed far du mig med dig hjem.

ENGSTRAND.

A, det skal vi nok få se.

REGINE.

Ja, det kan du være viss på vi skal få se. Jeg, som er opvokset hos kammerherreinde Alving — ? Jeg, som blir holdt næsten som et barn her — ? Skulde jeg flytte hjem til dig? Til et sligt hus? Fy da!

ENGSTRAND.

Hvad fan' er det? Sætter du dig op imod din far, tos?

REGINE

(mumler, uden at se på ham).

Du har tidnok sagt, at jeg ikke kom dig ved.

ENGSTRAND.

Pyt; hvad vil du bry' dig om det —

REGINE.

Har du ikke mangen god gang skældt og kaldt mig for en —? Fi done!

ENGSTRAND.

Nej-Gu' brugte jeg da aldrig så stygt et ord ligevel.

REGINE.

Å, jeg sanser nok, hvad ord du brugte.

ENGSTRAND.

Ja, men det var jo bare når jeg var på en kant — hm. Fristelserne er mangfoldige i denne verden, Regine.

REGINE.

Uh!

ENGSTRAND.

Og så var det, når din mor slog sig vrang. Noget måtte jeg da finde på at ærte hende med, barnet mit. Altid skulde hun nu være så fin på det. (hærmes.) „Slip mig, Engstrand! Lad mig være! Jeg har tjent tre år hos kammerherre Alvings på Rosen-vold, jeg!“ (der.) Jøss' bevar's; aldrig kunde hun da glemme, at kaptejnen blev kammerherre, mens hun tjente her.

REGINE.

Stakkers mor: - hende lik du da tidsnok pint livet af.

ENGSTRAND
(svinger på sig).

Ja det forstår sig; jeg skal jo ha' skylden for alting.

REGINE
(vender sig bort, halvhojt).

Uf —! Og sa det benet.

ENGSTRAND.

Hvad siger du, barnet mit?

REGINE.

Pied de mouton.

ENGSTRAND.

Er det engelsk, det?

REGINE.

Ja.

ENGSTRAND.

Ja, ja; hervedom har du fat herude, og det kan komme godt med nu, det, Regine.

REGINE
(tæller en kort lausbed).

Og hvad var det sa du vilde med mig i byen?

ENGSTRAND.

Kan du spørge om, hvad en far vil med sit eneste barn? Er jeg ikke en enslig og forladt enke-mand.

REGINE.

Å, kom ikke til mig med sligt sludder. Hvorfor vil du ha' mig derind?

ENGSTRAND.

Jo, jeg skal sige dig, jeg har tænkt at slå ind på noget nyt nu.

REGINE

(blæser).

Det har du prøvet så tidt; men lige galt blev det.

ENGSTRAND.

Ja, men denne gangen skal du bare se. Regine!
— Fan' æte mig —

REGINE

(stamper).

Lad være å bande!

ENGSTRAND.

Hys, hys; det har du så evig ret i, barnet mit! Det var bare det, jeg vilde sige, — jeg har lagt ikke så lidet penger op for arbejdet ved dette her nye asylet.

REGINE.

Har du det? Det er jo godt for dig, det.

ENGSTRAND.

For hvad skal en vel bruge skillingen til her på landsbygden?

REGINE.

Nå, og så?

ENGSTRAND.

Jo, ser du, så havde jeg tænkt at sætte de pengerne i noget, som kunde lønne sig. Det skulde være som en slags beværtning for sjøfolk —

REGINE.

Uf da!

ENGSTRAND.

En rigtig fin bevertning, skommer du; — ikke sligt noget svineri for matroser. Nej, død og pine, — det skulde være for skibskaptejner og styrmænd og — og rigtig fine folk, skommer du.

REGINE.

Og så skulde jeg — ?

ENGSTRAND.

Du fik hjælpe til, ja. Bare sa for et syns skyld, kan du vel tænke. Du skal fan' ikke få det svært, barnet mit. Du kan få det rakt som du vil ha' det.

REGINE.

Ja-vel, ja!

ENGSTRAND.

Men fruentimmer må der være i huset, det er grejt som dagen, det. For om kvellerne skal vi jo ha' det lidt morosomt med sang og dans og sligt noget. Du ma sanse på, det er vejfarendes sjømænd på verdens hav. (nærmere.) Vær nu ikke dum og stå dig selv ivejen, Regine. Hvad kan det bli' til med dig herude? Kan det nytte dig til noget, at fruen har kostet lærdom på dig? Du skal jo passe ungerne på det nye asyl, hører jeg. Er det noget for dig, det? Har du slig glupendes lyst til at gå og slide dig helselos for de skidne ungeres skyld?

REGINE.

Nej, gik det som jeg havde lyst til, sa —. Nå, det kan vel komme. Det kan vel komme!

ENGSTRAND.

Hvad for noget er det, som kan komme?

REGINE.

Bry' dig aldrig om det. — Er det mange penge, du har lagt dig op herude?

ENGSTRAND.

I et og alt kan det vel bli' så en syv—otte hundrede kroner.

REGINE.

Det er ikke så ilde.

ENGSTRAND.

Det er nok til at sætte sig iverj med, det, barnet mit.

REGINE.

Tænker du ikke på at gi' mig noget af de pengene?

ENGSTRAND.

Nej Gu' tænker jeg ikke på det, nej.

REGINE.

Tænker du ikke på at sende mig så my' som et stakkers kjoletøj engang?

ENGSTRAND.

Kom bare og vær med mig ind til byen, du, så kan du få kjoletøjer nok.

REGINE.

Pyt, det kan jeg gøre på egen hånd, hvis jeg har lyst til det.

ENGSTRAND.

Nej, ved en fars vejledendes hånd, det er bedre, Regine. Nu kan jeg få et pent hus i Lille Havnegaden. Der skal ikke mange kontanter til; og der kunde bli' som et slags sjømandshjem, ser du.

REGINE.

Men jeg vil ikke være hos dig! Jeg har ikke noget med dig at bestille. Gå så!

ENGSTRAND.

Du blev fan' ikke længe hos mig, barnet mit. Det var nok ikke så vel. Hvis du forstod at te dig da. Så vakker en tos, som du er ble't på de sidste par år —

REGINE.

Na — ?

ENGSTRAND.

Det vilde nok ikke være længe før der kom en styrmand, — ja, måske en kaptejn —

REGINE.

Jeg vil ikke gifte mig med slige nogen. Sjømændene har ingen savoir vivre.

ENGSTRAND.

Hvad har de ikke for noget?

REGINE.

Jeg kender sjømændene, siger jeg. Det er ikke folk til at gifte sig med.

ENGSTRAND.

Så la' bli' a gifte dig med dem. Det kan lønne sig ligevel. (fortroligere.) Han — Engelskmanden — han med lystkutteren — han gav tre hundrede speciedaler, han: — og hun var ikke vakkrere, hun, end du.

REGINE

(mod ham).

Ud med dig!

ENGSTRAND

(viger).

Nå, nå; du vil da vel ikke slå, ved jeg.

REGINE.

Jo! Snakker du om mor, så slår jeg. Ud med dig, siger jeg! (driver ham op mod havedøren.) Og smeld ikke med dorene; den unge herr Alving —

ENGSTRAND.

Han sover, ja. Det er svært som du bryr dig om den unge herr Alving. — (sagtere.) Ho-ho; det skulde da vel aldrig være så, at han —?

REGINE.

Ud, og det fort! Du er or, menneske! Nej, gå ikke den vejen. Der kommer pastor Manders. Nedover køkkentrappen med dig.

ENGSTRAND

(mod højre).

Ja ja, jeg skal så gøre. Men snak så med ham, som der kommer. Han er mand for at sige dig, hvad et barn skylder sin far. For jeg er nu din far ligevel, ser du. Det kan jeg bevise af kirkebogen.

(han går ud gennem den anden dør, som REGINE har åbnet og igen lukker efter ham.)

REGINE

(ser sig hastigt i spejlet, vifter sig med lommestørklædet og retter på sit kravebånd; derpå gir hun sig ifærd med blomsterne).

(PASTOR MANDERS, i overfrakke og med paraply, samt med en liden rejsetaske i en rem over skuldren, kommer gennem havedøren ind i blomsterværelset.)

PASTOR MANDERS.

Goddag, jomfru Engstrand.

REGINE

(vender sig glad overrasket).

Nej se, goddag, herr pastor! Er dampskibet alt kommet?

PASTOR MANDERS.

Det kom nu netop. (går ind i havestuen.) Det er dog et fortrædeligt regnvejr vi har nu om dagene.

REGINE

(følger ham).

Det er et sa velsignet vejr for landmanden, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Ja, det har De visst ret i. Det tænker vi byfolk sa lidet pa.

(han begynder at drage overtrakken af.)

REGINE.

A, ma ikke jeg hjælpe? — Se sa. Nej, hvor vad den er! Nu skal jeg bare hænge den op i forstuen. Og sa paraplyen —: den skal jeg sla op, sa den kan bli tør.

(Hun går ud med sagerne gennem den anden dor til højre. PASTOR MANDERS tager rejsetasken af og lægger den og hatten på en stol. (Imidlertid kommer REGINE ind igen.)

PASTOR MANDERS.

Ah, det gjorde rigtig godt at komme i hus. Na, her star dog alting vel til pa garden?

REGINE.

Jo, mange tak.

PASTOR MANDERS.

Men dygtig travlt, kan jeg tænke, i anledning af imorgen?

REGINE.

Å ja, her er jo en del at gøre.

PASTOR MANDERS.

Og fru Alving er forhåbentlig hjemme.

REGINE.

Ja kors; hun er bare ovenpå og passer chokoladen til den unge herren.

PASTOR MANDERS.

Ja, sig mig —, jeg hørte nede ved stoppestedet, at Osvald skal være kommen.

REGINE.

Ja, han kom iforgårs. Vi havde ikke ventet ham før som idag.

PASTOR MANDERS.

Og frisk og rask, vil jeg håbe?

REGINE.

Jo tak, det er han nok. Men gruelig træet efter rejsen. Han har faret i ét kørlige fra Paris —; jeg mener, han har kørt hele routen med et og samme træ. Jeg tror nok han sover lidt nu, så vi må nok tale en liden bitte smule sagte.

PASTOR MANDERS.

Hys, vi skal være så stille.

REGINE

(idet hun flytter en lænestol tilrette ved bordet).

Og så vær så god og sæt Dem, herr pastor, og gør Dem det mageligt. (han sætter sig; hun flytter en skammel under hans fodder.) Se så! Sidder herr pastoren nu godt?

PASTOR MANDERS.

Tak, tak; jeg sidder fortræffeligt. (betragter hende.)
 Hor, véd De hvad, jomfru Engstrand, jeg tror til-
 forladelig De er vokset siden jeg sa Dem sidst.

REGINE.

Synes herr pastoren det? Fruen siger, at jeg
 har lagt mig ud ogsaa.

PASTOR MANDERS.

Lagt Dem ud? — Na ja, kanske lidt; — sa
 passeligt.

(kort ophold.)

REGINE.

Skal jeg kanske sige fruén til?

PASTOR MANDERS.

Tak, tak, det haster ikke, mit kære barn. —
 Na, men sig mig nu, min gode Regine, hvorledes
 gar det sa Deres far herude?

REGINE.

Jo tak, herr pastor, det gar ham noksa bra'.

PASTOR MANDERS.

Han var indom hos mig, da han sidst var i
 byen.

REGINE.

Nej, var han det? Han er altid sa glad, nar
 han far tale med pastoren.

PASTOR MANDERS.

Og De ser da vel flittigt ned til ham om dagene?

REGINE.

Jeg? Jo, det gor jeg nok: sa tidt jeg far
 stunder, sa —

PASTOR MANDERS.

Deres far er ingen rigtig stærk personlighed. Jomfru Engstrand. Han trænger så inderligt til en ledende hand.

REGINE.

Å ja, det kan gerne være, det.

PASTOR MANDERS.

Han trænger til at ha' nogen om sig, som han kan holde af, og hvis omdømme han kan lægge vægt på. Han erkendte det selv så trohjertigt, da han sidst var oppe hos mig.

REGINE.

Ja, han har snakket til mig om noget sligt. Men jeg véd ikke, om fru Alving vil være af med mig, — helst nu, da vi får det nye asylet at styre med. Og så vilde jeg så gruelig nødig fra fru Alving også, for hun har da altid været så snil imod mig.

PASTOR MANDERS.

Men den datterlige pligt, min gode pige —. Naturligvis måtte vi først indhente Deres frues samtykke.

REGINE.

Men jeg véd ikke, om det går an for mig, i min alder, at styre huset for en enslig mandsperson.

PASTOR MANDERS.

Hvad! Men kære jomfru Engstrand, det er jo Deres egen far, her er tale om!

REGINE.

Ja, det kan så være, men alligevel —. Ja, hvis det var i et godt hus og hos en rigtig reel herre —

PASTOR MANDERS.

Men, min kære Regine —

REGINE.

— en, som jeg kunde mere hengivenhed for og se op til og være ligesom i datters sted —

PASTOR MANDERS.

Ja, men mit kære gode barn —

REGINE.

For sa vilde jeg nok gerne ind til byen. Herude er det svært ensomt, — og herr pastoren véd jo selv, hvad det vil sige at stå ensom i verden. Og det tør jeg nok sige, at jeg er bade flink og villig. Véd ikke herr pastoren nogen slig plads for mig?

PASTOR MANDERS.

Jeg? Nej, tilforladelig, om jeg det véd.

REGINE.

Men kære, kære herr pastor, — tænk ialfald på mig, dersom at —

PASTOR MANDERS

(rejser sig).

Jo, det skal jeg nok, jomfru Engstrand.

REGINE.

Ja, for hvis jeg —

PASTOR MANDERS.

Vil De kanske være sa snil at hente fruén?

REGINE.

Nu skal hun komme straks, herr pastor.

(hun går ud til venstre.)

PASTOR MANDERS

(går et par gange op og ned i stuen, står en stund i baggrunden med hænderne på ryggen og ser ud i haven. Derefter kommer han atter i nærheden af bordet, tar en bog og ser på titelbladet, studser og ser på flere):

Hm. — ja så!

(FRU ALVING kommer ind gennem doren på venstre side. Hun er fulgt af REGINE, som straks går ud gennem den forreste dor til højre.)

FRU ALVING

(rækker ham hånden).

Velkommen, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Goddag, frue. Her har De mig, som jeg loved.

FRU ALVING.

Altid på klokkeslettet.

PASTOR MANDERS.

Men De kan tro, det kneb for mig at slippe bort. Alle de velsignede kommissjoner og bestyrelser, jeg sidder i —

FRU ALVING.

Desto snillere var det af Dem, at De kom så betids. Nu kan vi få vore forretninger afgjort, før vi spiser middag. Men hvor har De Deres koffert?

PASTOR MANDERS

(hurtigt).

Mit tøj står nede hos landhandleren. Jeg blir der inat.

FRU ALVING

(undertrykker et smil).

Er De virkelig ikke at formå til at overnatte hos mig denne gang heller?

PASTOR MANDERS.

Nej, nej, frue; ellers sa mange tak; jeg blir dernede, som jeg plejer. Det er sa bekvemt, når jeg skal ombord igen.

FRU ALVING.

Na, De skal fa ha' Deres vilje. Men jeg synes da rigtignok ellers, at vi to gamle mennesker —

PASTOR MANDERS.

A Gud bevares, hvor De spøger. Ja, De er naturligvis overstadig glad idag. Først festdagen imorgen, og sa har De jo fat Osvald hjem.

FRU ALVING.

Ja, tænk Dem, hvilken lykke for mig! Det er nu over to ar siden han var hjemme sidst. Og sa har han lovet at bli' hos mig hele vinteren over.

PASTOR MANDERS.

Nej, har han det? Det var jo smukt og sonligt gjort af ham. For det ma vel være ganske anderledes tiltrækkende at leve i Rom og Paris, kan jeg tænke mig.

FRU ALVING.

Ja, men her hjemme har han sin mor, ser De. A min kære velsignede gut, han har nok hjerte for sin mor, han!

PASTOR MANDERS.

Det vilde jo ogsaa være altfor sorgeligt, om adskillelse og syslen med sadanne ting som kunst skulde sløve sa naturlige følelser.

FRU ALVING.

Ja, det ma De nok sige. Men nej samæn har ikke det nogen nød med ham, ikke. Ja, nu skal

det rigtig mere mig at se, om De kan kende ham igen. Han kommer ned siden; nu ligger han bare oppe og hviler sig lidt på sofaen. — Men sæt Dem nu ned, min kære herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Tak. Det er Dem altså belejligt — ?

FRU ALVING.

Ja visst er det så.

(hun sætter sig ved bordet.)

PASTOR MANDERS.

Godt; så skal De da se —. (går hen til stolen, hvor rej-etasken ligger, tar en pakke papirer op af den, sætter sig på den modsatte side af bordet og søger en ryddig plads for papirerne.) Her har vi nu for det første —. (afbrydende.) Sig mig, fru Alving, hvorledes kommer de bøger her?

FRU ALVING.

De bøger? Det er bøger, som jeg læser i.

PASTOR MANDERS.

Læser De den slags skrifter?

FRU ALVING.

Ja samæn gør jeg det.

PASTOR MANDERS.

Foler De, at De blir bedre eller lykkeligere ved den slags læsning?

FRU ALVING.

Jeg synes, at jeg blir ligesom tryggere.

PASTOR MANDERS.

Det var mærkeligt. Hvorledes det?

FRU ALVING.

Jo, jeg får ligesom forklaring og bekræftelse på mangt og meget af det, jeg selv gør og tænker mig. Ja, for det er det underlige, pastor Manders, — der er egentlig sletikke noget nyt i disse bøger; der står ikke andet end det, som de fleste mennesker tænker og tror. Det er bare det, at de fleste mennesker ikke gør sig rede for det eller ikke vil være ved det.

PASTOR MANDERS.

Na du min Gud! Tror De for ramme alvor, at de fleste mennesker —?

FRU ALVING.

Ja, det tror jeg rigtignok.

PASTOR MANDERS.

Ja, men dog ikke her i landet vel? Ikke her hos os?

FRU ALVING.

A jo samæn, her hos os også.

PASTOR MANDERS.

Na, det må jeg rigtignok sige —!

FRU ALVING.

Men hvad har De da forresten egentlig at indvende imod de bøger?

PASTOR MANDERS.

Indvende? De tror dog vel ikke, at jeg beskæftiger mig med at granske sadanne frembringelser?

FRU ALVING.

Det vil sige, De kender sletikke, hvad De fordommer?

PASTOR MANDERS.

Jeg har læst tilstrækkeligt om disse skrifter for at misbillige dem.

FRU ALVING.

Ja men Deres egen mening —

PASTOR MANDERS.

Kære frue, der er mangfoldige tilfælde i livet, da man må forlade sig på andre. Det er nu engang således her i verden; og det er godt. Hvorledes skulde det ellers gå med samfundene?

FRU ALVING.

Nej-nej; De kan ha' ret i det.

PASTOR MANDERS.

Forresten benægter jeg naturligvis ikke, at der kan være adskilligt tiltrækkende ved deslige skrifter. Og jeg kan jo heller ikke fortænke Dem i, at De ønsker at gøre Dem bekendt med de andelige strømninger, som efter sigende foregår ude i den store verden, — hvor De jo har ladet Deres søn færdes så længe. Men —

FRU ALVING.

Men — ?

PASTOR MANDERS

(sænker stemmen).

Men man taler ikke om det, fru Alving. Man behøver dog virkelig ikke at gøre alle og enhver regnskab for, hvad man læser og hvad man tænker indenfor sine fire vægge.

FRU ALVING.

Nej, naturligvis; det mener jeg også.

PASTOR MANDERS.

Tænk nu bare, hvilke hensyn De skylder dette asyl, som De beslutted at oprette på en tid, da Deres meninger om de andelige ting var såre afvigende fra nu; — så vidt jeg kan skønne da.

FRU ALVING.

Ja ja, det indrømmer jeg fuldkommen. Men det var om asylet —

PASTOR MANDERS.

Det var om asylet vi skulde tale, ja. Altså — forsigtighed, kære frue! Og nu går vi da over til vore forelæsninger. (åbner omslaget og tar en del papirer ud.) Ser De disse her?

FRU ALVING.

Dokumenterne?

PASTOR MANDERS.

Allesammen. Og i fuld stand. De kan tro, det har holdt hårdt at få dem i rette tid. Jeg har formelig mattet presse på. Autoriteterne er jo næsten pinlig samvittighedsfulde, når det gælder afgørelser. Men her har vi dem altså. (blader i bunken.) Se her er flinglæst skode på gardparten Solvik, under herregården Rosenvold, med pastaende nyopførte husebygninger, skolelokale, lærerbolig og kapel. Og her er approbationen på legatet og på statuterne for stiftelsen. Vil De se — (læser:) Statuter for børnehjemmet „Kaptejn Alvings minde“.

FRU ALVING

(ser længe på papiret).

Der er det altså.

PASTOR MANDERS.

Jeg har valgt betegnelsen kaptejn og ikke kammerherre. Kaptejn ser mere bramfrit ud.

FRU ALVING.

Ja ja, ganske som De synes.

PASTOR MANDERS.

Og her har De sparebankbogen over den rentebærende kapital, som er afsat for at dække asylts driftsomkostninger.

FRU ALVING.

Tak; men vær så snil at beholde den for bekvemheds skyld.

PASTOR MANDERS.

Meget gerne. Jeg tænker, vi lar pengene bli' stående i sparebanken for det første. Rentefoden er jo ikke meget tillokkende; fire procent på sex måneders opsigelse. Hvis man senere kunde komme over en god panteobligation, — det måtte naturligvis være første prioritet og et papir af utvilsom sikkerhed, — så kunde vi jo nærmere tales ved.

FRU ALVING.

Ja ja, kære pastor Manders, alt det skønner De bedst.

PASTOR MANDERS.

Jeg skal ialfald ha' øjnene med mig. — Men så er der en ting til, som jeg flere gange har tænkt at spørge Dem om.

FRU ALVING.

Og hvad er det for noget?

PASTOR MANDERS.

Skal asylbygningerne assureres eller ikke?

FRU ALVING.

Ja, naturligvis må de assureres.

PASTOR MANDERS.

Ja, stop lidt, frue. Lad os se noget nærmere på sagen.

FRU ALVING.

Jeg holder alting assureret, både bygninger og losore og avling og besætning.

PASTOR MANDERS.

Selvfølgelig. På Deres egne ejendomme. Det samme gør jeg også, — naturligvis. Men her, ser De, er det en ganske anden sag. Asylet skal jo dog ligesom helliges til en højere livsopgave.

FRU ALVING.

Ja men fordi om —

PASTOR MANDERS.

For mit eget personlige vedkommende vilde jeg sandeligen ikke finde det ringeste anstødeligt i at sikre os imod alle muligheder —

FRU ALVING.

Nej, det synes rigtignok jeg også.

PASTOR MANDERS.

— men hvorledes har det sig med stemningen hos folket her ude omkring? Den kender jo De bedre end jeg.

FRU ALVING.

Hm, stemningen —

PASTOR MANDERS.

Er her noget betragteligt antal af menings-

berettigede, — af virkelig meningsberettigede, som kunde ta' anstod af det?

FRU ALVING.

Ja, hvad forstår De egentlig ved virkelig meningsberettigede?

PASTOR MANDERS.

Nå, jeg tænker nærmest på mænd i såvidt uafhængige og indflydelsesrige stillinger, at man ikke godt kan undlade at tillægge deres meninger en viss vægt.

FRU ALVING.

Af sådanne findes her adskillige, som kanske nok kunde ta' anstod, ifald —

PASTOR MANDERS.

Nå, ser De bare! Inde i byen har vi mangfoldige af den slags. Tænk blot på alle min embedsbroders tilhængere! Man kunde virkelig så såre let komme til at opfatte det, som om hverken De eller jeg havde den rette tillid til en højere styrelse.

FRU ALVING.

Men for Deres vedkommende, kære herr pastor, véd De da ialfald med Dem selv at —

PASTOR MANDERS.

Ja, jeg véd; jeg véd; — jeg har min gode bevidsthed, det er sandt nok. Men vi vilde alligevel ikke kunne hindre en vrang og ufordelagtig udlægning. Og en sådan kunde igen lettelig komme til at øve en hæmmende indflydelse på selve asylgerningen.

FRU ALVING.

Ja, skulde det bli' tilfældet, så —

PASTOR MANDERS.

Jeg kan heller ikke ganske bortse fra den vanskelige. — ja, jeg kan gerne sige pinlige stilling, jeg muligens vilde komme i. I byens ledende kredse beskæftiger man sig meget med denne asylsag. Asylet er jo delvis oprettet til gavn for byen også, og forhabentlig vil det i en ikke ubetragtelig grad komme til at lette vore kommunale fattigbyrder. Men da nu jeg har været Deres rådgiver og har styret det forretningsmæssige ved sagen, så må jeg befrygte, at de nidkære først og fremst vilde kaste sig over mig —

FRU ALVING.

Ja, det bør De ikke udsætte Dem for.

PASTOR MANDERS.

Ikke at tale om de angreb, der utvilksomt vilde blive rettet imod mig i visse blade og tidsskrifter, som —

FRU ALVING.

Nok, kære pastor Manders: det hensyn er aldeles afgørende.

PASTOR MANDERS.

De vil altså ikke, at der skal assureres?

FRU ALVING.

Nej; vi lar det være.

PASTOR MANDERS

(læner sig tilbage i stolen).

Men hvis nu nlykken engang var ude? En kan jo aldrig vide —. Vilde De så kunne oprette skaden igen?

FRU ALVING.

Nej, det siger jeg Dem rent ud, det vilde jeg aldeles ikke.

PASTOR MANDERS.

Ja men véd De hvad, fru Alving, — da er det igrunden et betænkeligt ansvar vi tar på os.

FRU ALVING.

Men synes De da, at vi kan andet?

PASTOR MANDERS.

Nej, det er just tingen; vi kan egentlig ikke andet. Vi bør dog ikke udsætte os for et skævt omdømme; og vi har på ingen måde lov til at vække forargelse i menigheden.

FRU ALVING.

De, som prest, ialfald ikke.

PASTOR MANDERS.

Og jeg synes da virkelig også, vi må stole på, at en sådan anstalt har lykken med sig, — ja. at den står under en særlig beskærmelse.

FRU ALVING.

Lad os håbe det, pastor Manders.

PASTOR MANDERS.

Skal vi altså la' det stå til?

FRU ALVING.

Ja visst skal vi så.

PASTOR MANDERS.

Godt. Som De vil. (noterer.) Altså — ikke assurere.

FRU ALVING.

Det var ellers underligt, at De kom til at tale om dette her netop idag —

PASTOR MANDERS.

Jeg har lidt tænkt at spørge Dem om det —

FRU ALVING.

— for igar havde vi saer fat en ildebrand dernede.

PASTOR MANDERS.

Hvad for noget!

FRU ALVING.

Na, det havde forresten ingenting pa sig. Der var gat ild i noget hovflis i snedkerværkstedet.

PASTOR MANDERS.

Hvor Engstrand arbejder?

FRU ALVING.

Ja. Han skal mangengang være sa uforsigtig med fyrstikker, siges der.

PASTOR MANDERS.

Han har sa mange ting i hodet, den mand — sa mange slags anfægtelser. Gud ske lov, han beflitter sig jo nu på at fore et ulasteligt levnet, horer jeg.

FRU ALVING.

Sa? Hvem siger det?

PASTOR MANDERS.

Det har han selv forsikkert mig. Og en flink arbejder er han jo ogsaa.

FRU ALVING.

Å ja, salænge han er ædru —

PASTOR MANDERS.

Ja, den sorgelige svaghed! Men han er maugen-

gang nødt til det for sit dårlige bens skyld, siger han. Sidste gang han var i byen, blev jeg virkelig rørt over ham. Han kom op til mig og takkede mig så inderligt, fordi jeg havde skaffet ham arbejde her, så han kunde få være sammen med Regine.

FRU ALVING.

Hende ser han nok ikke meget til.

PASTOR MANDERS.

Jo, han taler med hende hver dag, det sad han selv og fortalte mig.

FRU ALVING.

Ja ja, kan være.

PASTOR MANDERS.

Han føler så godt, at han trænger til nogen, som kan holde ham tilbage, når fristelsen nærmer sig. Det er det elskelige ved Jakob Engstrand, dette, at han kommer så rent hjælpeløs til en og anklager sig selv og bekender sin skrøbelighed. Sidst han var oppe og talte med mig —. Hør, fru Alving, hvis det skulde være ham en hjertets fornødenhed at få Regine hjem til sig igen —

FRU ALVING

(rejser sig hurtigt).

Regine!

PASTOR MANDERS.

— så må De ikke sætte Dem imod det.

FRU ALVING.

Jo, det sætter jeg mig rigtignok imod. Og desuden, — Regine skal jo ha' en stilling ved asylet.

PASTOR MANDERS.

Men betænk, han er dog hendes far —

FRU ALVING.

A, jeg véd bedst, hvad slags far han har været for hende. Nej, til ham skal hun aldrig komme med min gode vilje.

PASTOR MANDERS

(rejser sig).

Men kære frue, tag det da ikke så hæftigt. Det er så sorgeligt, hvorledes De miskender snedker Engstrand. Det er jo som om De blev rent forskrækket —

FRU ALVING

(stillere).

Det kan være det samme. Jeg har taget Regine til mig, og hos mig blir hun. (lytter.) Hys, kære pastor Manders, tal ikke mere om dette her. (Glæden lyser op i hende.) Hor! Der kommer Osvald i trappen. Nu vil vi bare tænke på ham.

(OSVALD ALVING, i en let overfrakke, med hat i handen og rogende af en stor merskumspibe, kommer ind gennem døren til venstre.)

OSVALD

(blir stående ved døren).

Å, om forladelse — jeg trode man sad i kontoret. (kommer nærmere.) Goddag, herr pastor.

PASTOR MANDERS

(stirrende).

Ah —! Det var da mærkværdigt —

FRU ALVING.

Ja, hvad siger De om ham der, pastor Manders?

PASTOR MANDERS.

Jeg siger, — jeg siger —. Nej, men er det da virkelig —?

OSVALD.

Jo, det er virkelig den forlorne søn, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Men min kære unge ven —

OSVALD.

Nå, den hjemkomne søn da.

FRU ALVING.

Osvald tænker på dengang De havde så meget imod, at han blev maler.

PASTOR MANDERS.

For menneskelige øjne kan jo mangt et skridt se betænkeligt ud, som siden alligevel —. (ryster hans hånd.) Nå, velkommen, velkommen! Nej, min kære Osvald —. Ja, jeg må da nok få kalde Dem ved fornavn?

OSVALD.

Ja, hvad skulde De ellers kalde mig?

PASTOR MANDERS.

Godt. Det var det, jeg vilde sige, min kære Osvald, — De må ikke tro om mig, at jeg ubetinget fordømmer kunstnerstanden. Jeg antager, der er mange, som kan bevare sit indre menneske ufordærvet i den stand også.

OSVALD.

Vi bør håbe det.

FRU ALVING

(strålende fornøjet).

Jeg véd en, som har bevaret både sit indre og sit ydre menneske ufordærvet. Se bare på ham, pastor Manders.

OSVALD

(driver opover gulvet).

Ja ja, kære mor, lad nu det være.

PASTOR MANDERS.

Nå tilforladelig — det kan ikke nægtes. Og så har De jo alt begyndt at få et navn. Aviserne har ofte talt om Dem, og det så overmåde gunstigt. Ja, det vil sige — i den senere tid synes jeg det har været ligesom lidt stille.

OSVALD

(toppe ved blomsternet).

Jeg har ikke fat male så meget på det sidste.

FRU ALVING.

En maler må jo også hvile sig imellem.

PASTOR MANDERS.

Jeg kan tænke mig det. Og så forbereder man sig og samler kræfter til noget stort.

OSVALD.

Ja. — Mor, skal vi snart spise?

FRU ALVING.

Om en liden halv time. Madlyst har han da, Gud ske lov.

PASTOR MANDERS.

Og smag for tobak også.

OSVALD.

Jeg fandt fars pipe oppe på kammeret og så —

PASTOR MANDERS.

Aha, der har vi det altså!

FRU ALVING.

Hvilket?

PASTOR MANDERS.

Da Oswald kom der i døren med piben i munden, var det som jeg så hans far lyslevende.

OSVALD.

Nej virkelig?

FRU ALVING.

Å, hvor kan De dog sige det! Oswald slægter jo mig på.

PASTOR MANDERS.

Ja; men der er et drag ved mundvigerne, noget ved læberne, som minder så grangiveligt om Alving — ialfald nu han røger.

FRU ALVING.

Aldeles ikke. Oswald har snarere noget presteagtigt ved munden, synes jeg.

PASTOR MANDERS.

Å ja, å ja; adskillige af mine embedsbrødre har et lignende drag.

FRU ALVING.

Men sæt piben fra dig, min kære gut; jeg vil ikke ha' røg herinde.

OSVALD

(gør så).

Gerne. Jeg vilde bare prøve den; for jeg har engang rogt af den som barn.

FRU ALVING.

Du?

OSVALD.

Ja. Jeg var ganske liden dengang. Og så husker jeg, jeg kom op på kammeret til far en aften, han var så glad og lystig.

FRU ALVING.

A, du husker ingenting fra de år.

OSVALD.

Jo, jeg husker tydeligt, han tog og satte mig på knæet og lod mig roge af piben. Røg, gut, så han. — røg dygtigt, gut! Og jeg røgte alt hvad jeg vandt, til jeg kendte jeg blev ganske bleg og sveden brød ud i store dråber på panden. Da lo han så hjertelig godt —

PASTOR MANDERS.

Det var da højst besynderligt.

FRU ALVING.

Kære, det er bare noget Osvald har drømt.

OSVALD.

Nej, mor, jeg har aldeles ikke drømt det. For — kan du ikke huske det — så kom du ind og bar mig ud i barnekammeret. Der fik jeg ondt og jeg så, at du gråd. — Gjorde far ofte slige spilopper?

PASTOR MANDERS.

I sin ungdom var han en særdeles livsglad mand —

OSVALD.

Og fik endda udrettet så meget her i verden. Så meget godt og nyttigt; ikke ældre end han blev.

PASTOR MANDERS.

Ja, De har i sandhed taget en virksom og

værdig mands navn i arv, min kære Osvald Alving. Nå, det vil forhåbentlig være Dem en spore —

OSVALD.

Det burde så være, ja.

PASTOR MANDERS.

Det var ialfald smukt af Dem, at De kom hjem til hans hædersdag.

OSVALD.

Mindre kunde jeg da ikke gøre for far.

FRU ALVING.

Og at jeg får beholde ham så længe; — det er nu det allersmukkeste af ham.

PASTOR MANDERS.

Ja, De blir jo hjemme vinteren over, horer jeg.

OSVALD.

Jeg blir hjemme på ubestemt tid, herr pastor. — Å, det er dog dejligt at være kommen hjem!

FRU ALVING

(strålende).

Ja, ikke sandt, du?

PASTOR MANDERS

(ser deltagende på ham).

De kom tidligt ud i verden, min kære Osvald.

OSVALD.

Jeg gjorde det. Undertiden tænker jeg, om det ikke var for tidligt.

FRU ALVING.

Å sletikke. Det har en rask gut netop godt af.

Og især en, som er eneste barn. Slig en skal ikke gå hjemme hos mor og far og bli' forkælet.

PASTOR MANDERS.

Det er et såre omtvisteligt spørgsmål, fru Alving. Fædrenehjemmet er og blir dog barnets rette tilholdssted.

OSVALD.

Det må jeg rigtignok være enig med pastoren i.

PASTOR MANDERS.

Se nu bare til Deres egen søn. Ja, vi kan jo godt tale om det i hans nærværelse. Hvad har følgen været for ham? Han er bleven sex — syv og tyve år gammel og har aldrig fat anledning til at lære et ordentligt hjem at kende.

OSVALD.

Om torladelse, herr pastor, — der tar De aldeles fejl.

PASTOR MANDERS.

Sa? Jeg trode, De havde færdedes sågodtsom udelukkende i kunstnerkredsene.

OSVALD.

Det har jeg også.

PASTOR MANDERS.

Og mest iblandt de yngre kunstnere.

OSVALD.

Å ja vel.

PASTOR MANDERS.

Men jeg trode, de fleste af de folk ikke havde råd til at stifte familie og grundlægge et hjem.

OSVALD.

Der er adskillige af dem, som ikke har råd til at gifte sig, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Ja, det er jo det, jeg siger.

OSVALD.

Men de kan jo derfor ha' et hjem. Og det har også en og anden; og det et meget ordentligt og et meget hyggeligt hjem.

FRU ALVING

(følger spændt med, nikker men siger intet).

PASTOR MANDERS.

Men det er jo ikke ungarlshjem, jeg taler om. Ved et hjem forstår jeg et familjehjem, hvor en mand lever med sin hustru og sine børn.

OSVALD.

Ja; eller med sine børn og med sine børns mor.

PASTOR MANDERS

(studser; slår hænderne sammen).

Men du forbarmende —!

OSVALD.

Nå?

PASTOR MANDERS.

Lever sammen med — sine børns mor!

OSVALD.

Ja, vilde De da heller, han skulde forstøde sine børns mor?

PASTOR MANDERS.

Det er altså om ulovlige forhold, De taler! Om disse såkaldte vilde ægteskaber!

OSVALD.

Jeg har aldrig mærket noget særlig vildt ved de folks samliv.

PASTOR MANDERS.

Men hvor er det muligt, at en — en blot nogenlunde vel opdragen mand eller ung kvinde kan bekvemme sig til at leve på den måde — lige for almenhedens øjne!

OSVALD.

Men hvad skal de da gøre? En fattig ung kunstner, — en fattig ung pige —. Det koster mange penge at gifte sig. Hvad skal de så gøre?

PASTOR MANDERS.

Hvad de skal gøre? Jo, herr Alving, jeg skal sige Dem, hvad de skal gøre. De skulde holdt sig fra hinanden fra først af, — skulde de!

OSVALD.

Den tale kommer De ikke langt med hos unge, varmlødig, forelskede mennesker.

FRU ALVING.

Nej, den kommer De ikke langt med!

PASTOR MANDERS

(vedblivende).

Og så at autoriteterne tåler sådant noget! At det får lov til at ske åbenlyst! (foran FRU ALVING.) Havde jeg så ikke årsag til at være inderlig bekymret for Deres son. I kredse, hvor den utilhyllede usædelighed går i svang og ligesom har fåt hævd —

OSVALD.

Jeg vil sige Dem noget, herr pastor. Jeg har

været en stadig søndagsgæst i et par slige uregelmæssige hjem —

PASTOR MANDERS.

Og det om søndagene!

OSVALD.

Ja, da skal man jo mere sig. Men aldrig har jeg der hørt et anstødeligt ord, og endnu mindre har jeg været vidne til noget, som kunde kaldes usædeligt. Nej; véd De, når og hvor jeg har truffet usædeligheden i kunstnerkredsene?

PASTOR MANDERS.

Nej. Gud være lovet!

OSVALD.

Nå, da skal jeg tillade mig at sige det. Jeg har truffet den, når en og anden af vore monstergyldige ægtemænd og familjefædre kom derned for at se sig om en smule på egen hånd — og så gjorde kunstnerne den ære at opsøge dem i deres tarvelige knejper. Da kunde vi få vide besked. De herrer vidste at fortælle os både om steder og om ting; som vi aldrig havde drømt om.

PASTOR MANDERS.

Hvad? Vil De påstå, at hæderlige mænd her hjemmefra skulde — ?

OSVALD.

Har De aldrig, når deslige hæderlige mænd kom hjem igen, har De aldrig hørt dem udtale sig om den overhåndtagende usædelighed udenlands?

PASTOR MANDERS.

Jo, naturligvis —

FRU ALVING.

Det har jeg ogsaa hørt.

OSVALD.

Ja, man kan trygt tro dem paa ordet. Der er sagkyndige folk iblandt. (griber sig om hodet.) Å — at det skonne, herlige frihedsliv derude, — at det skal saledes tilsoles.

FRU ALVING.

Du ma ikke forivre dig, Osvald; du har ikke godt af det.

OSVALD.

Nej, du har ret i det, mor. Det er nok ikke sundt for mig. Det er den fordomte tratheden, ser du. Ja, nu gar jeg en liden tur for bordet. Undskyld, herr pastor; De kan ikke sætte Dem ind i det; men det kom saledes over mig.

(han gar ud gennem den anden dor til højre.)

FRU ALVING.

Min stakkers gut — !

PASTOR MANDERS.

Ja, det ma De nok sige. Sa vidt er det altsaa kommet med ham!

FRU ALVING

(ser paa ham og tier).

PASTOR MANDERS

(går op og ned).

Han kaldte sig den forlorne son. Ja, desværre, — desværre!

FRU ALVING

(ser fremdeles paa ham).

PASTOR MANDERS.

Og hvad siger De til alt dette?

FRU ALVING.

Jeg siger, at Osvald havde ret i hvert eneste ord.

PASTOR MANDERS

(standser).

Ret? Ret! I sådanne grundsætninger!

FRU ALVING.

Her i min ensomhed er jeg kommen til at tænke ligedan, herr pastor. Men jeg har aldrig dristet mig til at røre ved det. Nu, godt og vel; min gut skal tale for mig.

PASTOR MANDERS.

De er en beklagelsesværdig kvinde, fru Alving. Men nu vil jeg tale et alvorsord til Dem. Nu er det ikke længer Deres forretningsfører og rådgiver, ikke Deres og Deres afdøde mands ungdomsven, som står for Dem. Det er presten, således, som han stod for Dem i det mest forvildede øjeblik i Deres liv.

FRU ALVING.

Og hvad er det, presten har at sige mig?

PASTOR MANDERS.

Jeg vil først ryste op i Deres erindring, frue. Tidspunktet er vel valgt. Imorgen er det tiårsdagen efter Deres mands død; imorgen skal hædersmindet afsløres over den bortgangne; imorgen skal jeg tale til hele den forsamlede skare; — men idag vil jeg tale til Dem alene.

FRU ALVING.

Godt, herr pastor; tal!

PASTOR MANDERS.

Mindes De, at De efter knapt et års ægteskab stod på afgrundens yderste rand? At De forlod Deres hus og hjem, — at De flygted fra Deres mand: — ja, fru Alving, flygted, flygted, og nægted at vende tilbage til ham, så meget han end trygled og bad Dem om det?

FRU ALVING.

Har De glemt, hvor grænseløs ulykkelig jeg folte mig i dette første år?

PASTOR MANDERS.

Det er just den rette oprørsånd at kræve lykken her i livet. Hvad ret har vi mennesker til lykken? Nej, vi skal gøre vor pligt, frue! Og Deres pligt var at holde fast ved den mand, som De engang havde valgt og til hvem De var knyttet ved hellige bånd.

FRU ALVING.

De véd godt, hvad slags liv Alving førte i den tid; hvilke ndskejelser han gjorde sig skyldig i.

PASTOR MANDERS.

Jeg véd såre vel, hvilke rygter der gik om ham: og jeg er den, som mindst af alle billiger hans vandel i ungdomsårene, safremt rygterne medførte sandhed. Men en hustru er ikke sat til at være sin husbonds dommer. Det havde været Deres skyldighed med ydmygt sind at bære det kors, som en højere vilje havde eragtet tjenligt for Dem. Men i det sted afkaster De i oprørskhed korset, forlader den snublende, som De skulde have støttet, går hen og sætter Deres gode navn og rygte på spil, og — er nær ved at forspilde andres rygte ovenikøbet.

FRU ALVING.

Andres? En andens, mener De nok.

PASTOR MANDERS.

Det var overmåde hensynsløst af Dem at søge tilflugt hos mig.

FRU ALVING.

Hos vor prest? Hos vor husven?

PASTOR MANDERS.

Mest derfor. — Ja, tak De Deres Herre og Gud, at jeg besad den fornødne fasthed, — at jeg fik Dem fra Deres overspændte forehavender, og at det blev mig forundt at føre Dem tilbage på pligtens vej og hjem til Deres lovlige hushold.

FRU ALVING.

Ja, pastor Manders, det var visselig Deres værk.

PASTOR MANDERS.

Jeg var kun et ringe redskab i en højeres hånd. Og hvorledes har ikke det, at jeg fik Dem bøjet ind under pligt og lydighed, hvorledes har ikke det vokset sig stort til velsignelse for alle Deres følgende levedage? Gik det ikke, som jeg forudsagde Dem? Vendte ikke Alving sine forvildelser ryggen, således, som det sømmer sig en mand? Leved han ikke siden den tid kærligt og ulasteligt med Dem alle sine dage? Blev han ikke en velgører for denne egn, og hæved han ikke Dem således op til sig, at De efterhånden blev en medarbejder i alle hans foretagender? Og det en dygtig medarbejder; — å, jeg véd det, fru Alving; den ros skal jeg gi Dem. — Men nu kommer jeg til det næste store fejltrin i Deres liv.

FRU ALVING.

Hvad vil De sige med det?

PASTOR MANDERS.

Ligesom De engang har fornægtet hustruens pligter, saledes har De siden fornægtet moderens.

FRU ALVING.

Ah — !

PASTOR MANDERS.

De har været behersket af en uheldsvanger selvradighedens and alle Deres dage. Al Deres tragten har været vendt imod det tvangløse og det lovløse. Aldrig har De villet tale noget bånd på Dem. Alt, hvad der har besværet Dem i livet, har De hensynsløst og samvittighedsløst afkastet, lig en byrde. De selv havde radighed over. Det behaged Dem ikke længer at være hustru, og De rejste fra Deres mand. Det faldt Dem besværligt at være moder, og De satte Deres barn ud til fremmede.

FRU ALVING.

Ja, det er sandt; det har jeg gjort.

PASTOR MANDERS.

Men derfor er De også bleven en fremmed for ham.

FRU ALVING.

Nej, nej; det er jeg ikke!

PASTOR MANDERS.

Det er De; det må De være. Og hvorledes har De fåt ham igen! Betænk Dem vel, fru Alving. De har forbrudt meget imod Deres mand; — dette erkender De ved at rejse ham hint minde dernede. Erkend nu også, hvad De har forbrudt imod Deres

son: det tør endnu være tid til at fore ham tilbage fra forvildelsens stier. Vend selv om; og oprejs, hvad der dog måske endnu kan oprejses i ham. Thi (med hævet pegefinger) i sandhed, fru Alving, De er en skyldbetyngt moder! — Dette har jeg anset det for min pligt at måtte sige Dem.

(Taushed.)

FRU ALVING

(langsomt og behersket).

De har nu talt, herr pastor: og imorgen skal De tale offentligt til min mands erindring. Jeg skal ikke tale imorgen. Men nu vil jeg tale lidt til Dem, ligesom De har talt til mig.

PASTOR MANDERS.

Naturligvis: De vil fremføre undskyldninger for Deres færd —

FRU ALVING.

Nej. Jeg vil bare fortælle.

PASTOR MANDERS.

Nu — ?

FRU ALVING.

Alt, hvad De nys sagde her om mig og min mand og om vort samliv, efterat De, som De kaldte det, havde ført mig tilbage til pligtens vej. — alt det er noget, som De jo sletikke kender af egen iagttagelse. Fra det øjeblik satte De — vor daglige omgangsven — ikke mere Deres fod i vort hus.

PASTOR MANDERS.

De og Deres mand flytted jo fra byen straks efter.

FRU ALVING.

Ja; og herud til os kom De aldrig i min mands

levetid. Det var forretninger, som tvang Dem til at besøge mig, da De havde fåt med asylsagerne at gøre.

PASTOR MANDERS

(sagte og usikkert).

Helene — skal dette være en hebrejdelse, så vil jeg be' Dem overveje —

FRU ALVING.

— de hensyn, De skyldte Deres stilling: ja. Og så at jeg var en bortloben hustru. Man kan aldrig være tilbageholdende nok lige over for slige hensynsløse freuntimmer.

PASTOR MANDERS.

Kære — fru Alving, dette er en sa unadelig overdrivelse —

FRU ALVING.

Ja, ja, ja, lad det sa være. Det var bare det, jeg vilde sige, at når De dommer om mine ægteskabelige forhold, sa støtter De Dem sådan uden videre til den almindelige gængse mening.

PASTOR MANDERS.

Nu ja vel; og hvad så?

FRU ALVING.

Men nu, Manders, nu vil jeg sige Dem sandheden. Jeg har svoret ved mig selv, at De engang skulde fa den at vide. De alene!

PASTOR MANDERS.

Og hvad er da sandheden?

FRU ALVING.

Sandheden er det, at min mand døde lige så ryggesløs, som han havde levet alle sine dage.

PASTOR MANDERS
(famler efter en stol).

Hvad var det De sagde?

FRU ALVING.

Efter nitten års ægteskab lige så ryggesløs, — i sine lyster ialfald, — som han var før De vied os.

PASTOR MANDERS.

Og disse ungdomsvildfarelser. — disse uregelmæssigheder, — udskejelser, om De så vil, kalder De ryggesløst levnet!

FRU ALVING.

Vor huslæge brugte det udtryk.

PASTOR MANDERS.

Nu forstår jeg Dem ikke.

FRU ALVING.

Behoves ikke heller.

PASTOR MANDERS.

Det næsten svimler for mig. Hele Deres ægteskab, — hele dette mangeårige samliv med Deres mand skulde ikke være andet end en overdækket afgrund!

FRU ALVING.

Ikke en smule andet. Nu véd De det.

PASTOR MANDERS.

Dette — det finder jeg mig sent tilrette i. Jeg kan ikke fatte det! Ikke fastholde det! Men hvorledes var det da muligt at —? Hvorledes har sådant noget kunnet holdes skjult?

FRU ALVING.

Det har også været min uophorlige kamp dag efter dag. Da vi havde fået Osvald, syntes jeg det blev ligesom noget bedre med Alving. Men det vared ikke længe. Og nu måtte jeg jo kæmpe dobbelt, kæmpe på liv og død for at ingen skulde få vide, hvad mit barns far var for et menneske. Og så véd De jo, hvor hjertevindende Alving var. Ingen syntes de kunde tro andet end godt om ham. Han var af de slags folk, hvis levnet ikke bider på deres rygte. Men så, Manders, — det skal De også vide, — så kom det afskyeligste af det altsammen.

PASTOR MANDERS.

Afskyeligere end dette!

FRU ALVING.

Jeg havde baret over med ham, skont jeg så godt vidste, hvad der gik for sig i løn udenfor huset. Men da så forargelsen kom indenfor vore egne fire vægge —

PASTOR MANDERS.

Hvad siger De! Her!

FRU ALVING.

Ja, her i vort eget hjem. Derinde (peger mod den første dor til højre) i spisestuen var det jeg først kom undervejr med det. Jeg havde noget at gøre derinde, og doren stod påklem. Så horte jeg vor stuepige kom op fra haven med vand til blomsterne derhenne.

PASTOR MANDERS.

Nu ja — ?

FRU ALVING.

Lidt efter horte jeg, at Alving kom også. Jeg horte, at han sa' noget sagte til hende. Og sa horte

jeg — (med en kort latter.) A, det klinger endnu for mig både så sønderrivende og så latterligt; — jeg hørte min egen tjenestepige hviske: Slip mig, herr kammerherre! Lad mig være!

PASTOR MANDERS.

Hvilken usømmelig letsindighed af ham! A, men mere end en letsindighed har det ikke været, fru Alving. Tro mig på det.

FRU ALVING.

Jeg fik snart vide, hvad jeg skulde tro. Kammerherren fik sin vilje med pigen, — og dette forhold havde følger, pastor Manders.

PASTOR MANDERS

(som forstenet).

Og alt det i dette hus! I dette hus!

FRU ALVING.

Jeg havde tålt meget i dette hus. For at holde ham hjemme om aftenerne — og om nætterne måtte jeg gøre mig til selskabsbror i hans lønlige svirelag oppe på kammeret. Der har jeg måttet sidde på tomandshånd med ham, har måttet klinke og drikke med ham, høre på hans utérlige sansesløse snak, har måttet kæmpe nævekampe med ham for at få slæbt ham i seng —

PASTOR MANDERS

(rystet).

At De har kunnet bære alt dette.

FRU ALVING.

Jeg havde min lille gut at bære det for. Men da så den sidste forhåelse kom til; da min egen tjenestepige —; da svor jeg ved mig selv: dette skal

ha' en ende! Og så tog jeg magten i huset — hele magten — både over ham og over alt det øvrige. For nu havde jeg våben imod ham, ser De; han turde ikke kny. Dengang var det Oswald blev sat ud. Han gik da i det syvende år, og begyndte at lægge mærke til og gøre spørgsmål, som børn plejer gøre. Alt dette kunde jeg ikke tåle, Manders. Jeg syntes, barnet måtte forgiftes bare ved at ånde i dette tilsolede hjem. Derfor var det jeg satte ham ud. Og nu skønner De også, hvorfor han aldrig fik sætte sin fod her hjemme, så længe hans far levede. Der er ingen, som véd, hvad det har kostet mig.

PASTOR MANDERS.

De har da i sandhed prøvet livet.

FRU ALVING.

Jeg havde aldrig holdt det ud, hvis jeg ikke havde havt mit arbejde. Ja, for jeg tor nok sige, at jeg har arbejdet! Alle disse forøgelser af jordegodset, alle forbedringerne, alle de nyttige indretninger, som Alving fik pris og berom for, — tror De han havde fremfærd til sligt? Han, som la hele dagen på sofaen og læste i en gammel statskalender! Nej; nu vil jeg sige Dem det også: jeg var den, som drev ham ivej, når han havde sine lysere mellemstunder: mig var det, som måtte dra' hele læsset, når han så igen begyndte på sine udskejelser eller faldt sammen i jammer og ynkelihood.

PASTOR MANDERS.

Og over denne mand er det De rejser et æresminde.

FRU ALVING.

Der ser De den onde samvittigheds magt.

PASTOR MANDERS.

Den ouden —? Hvad mener De?

FRU ALVING.

Det stod mig altid før, at det var umuligt andet, end at sandheden måtte komme ud, og bli troet på. Derfor skulde asylet ligesom slå alle rygterne ned og rydde al tvil afvejen.

PASTOR MANDERS.

Da har De visselig ikke forfejlet Deres hensigt, fru Alving.

FRU ALVING.

Og så havde jeg én grund til. Jeg vilde ikke, at Osvald, min egen gut, skulde ta' nogetsomhelst i arv efter sin far.

PASTOR MANDERS.

Det er altså for Alvings formue, at —?

FRU ALVING.

Ja. De summer, jeg år efter andet har skænket til dette asyl, udgør det beløb, — jeg har regnet det nøje ud, — det beløb, som i sin tid gjorde løjtnant Alving til et godt parti.

PASTOR MANDERS.

Jeg forstår Dem —

FRU ALVING.

Det var købesummen —. Jeg vil ikke, at de penge skal gå over i Osvalds hænder. Min søn skal ha' alting fra mig, skal han.

(OSVALD ALVING kommer gennem den anden dør til højre; hat og overfrakke har han skilt sig ved udenfor.)

FRU ALVING

(imod ham).

Er du alt igen? Min kære, kære gut!

OSVALD.

Ja; hvad skal man ude i dette evindelige regn-
vejr? Men jeg hører, vi skal tilbords. Det er prægtigt!

REGINE

(med en pakke, fra spisestuen).

Her er kommet en pakke til fruén.

(rækker hende den.)

FRU ALVING

(med et blik på PASTOR MANDERS).

Festsangene til imorgen formodentlig.

PASTOR MANDERS.

Hum —

REGINE.

Og så er der serveret.

FRU ALVING.

Godt; vi kommer om lidt; jeg vil bare —

(begynder at åbne pakken.)

REGINE

(til OSVALD).

Onsker herr Alving hvid eller rød portvin?

OSVALD.

Begge dele, jouffru Engstrand.

REGINE.

Bien —; meget vel, herr Alving.

(hun går ind i spisestuen.)

OSVALD.

Jeg får vel hjælp med flaskekorkene —

(går ligeledes ind i spisesluen, hvis dør glider halvt op efter ham.)

FRU ALVING

(som har åbnet pakken).

Jo, ganske rigtig; her har vi festsangene, pastor Manders.

PASTOR MANDERS

(med foldede hænder).

Hvorledes jeg imorgen med frejdigt sind skal kunne holde min tale, det —!

FRU ALVING.

Å, det finder De nok ud af.

PASTOR MANDERS

(sagte, for ikke at høres i spisesluen).

Ja, forargelse kan vi jo dog ikke vække.

FRU ALVING

(dæmpet men fast).

Nej. Men så er også dette lange stygge komediespil tilende. Fra iovermorgen af skal det være for mig, som om den dode aldrig havde levet i dette hus. Her skal ingen anden være, end min gut og hans mor.

(Inde i spisesluen høres larm af en stol, som væltes; samtidigt høres)

REGINES STEMME

(hvast men hviskende).

Osvald da! Er du gal? Slip mig!

FRU ALVING

(farer sammen i rædsel).

Ah —!

(Hun stirrer som i vildelse mod den halvåbne dør. OSVALD høres hoste og nynne derinde. En flaske trækkes op.)

PASTOR MANDERS

(oprørt).

Men hvad er dog dette for noget! Hvad er det, fru Alving?

FRU ALVING

(hæst).

Gengangere. Parret fra blomsterværelset — går igen.

PASTOR MANDERS.

Hvad siger De! Regine —? Er hun —?

FRU ALVING.

Ja. Kom. Ikke et ord —!

(Hun griber PASTOR MANDERS om armen og går vaklende henimod spise-
stuen.)

ANDEN AKT.

(Samme stue. Regntågen ligger fremdeles tungt over landskabet.)

(PASTOR MANDERS og FRU ALVING kommer ud fra spisestuen.)

FRU ALVING

(endnu i døren).

Velbekomme, herr pastor. (taler ind i spisestuen.)
Kommer du ikke med, Osvald?

OSVALD

(indenfor).

Nej tak; jeg tror jeg går lidt ud.

FRU ALVING.

Ja, gør det; for nu er det en smule opholdsvejr.
(lukker spisestuedøren og går hen til forstuedøren og kalder:) Regine!

REGINE

(udenfor).

Ja, frue?

FRU ALVING.

Gå ned i strygeværelset og hjælp til med
kransene.

REGINE.

Ja vel, frue.

FRU ALVING

(forvisser sig om, at REGINE går; derpå lukker hun doren).

PASTOR MANDERS.

Han kan dog ikke høre noget derinde?

FRU ALVING.

Ikke når doren er lukket. Desuden så går han jo ud.

PASTOR MANDERS.

Jeg er endnu som fortunelet. Jeg begriber ikke, hvorledes jeg har kunnet synke en bid af den velsignede mad.

FRU ALVING

(i behersket uro, går op og ned).

Jeg ikke heller. Men hvad er her at gøre?

PASTOR MANDERS.

Ja, hvad er at gøre? Jeg véd det, min tro, ikke; jeg er så aldeles uerfaren i deslige tilfælde.

FRU ALVING.

Jeg er overbevist om, at endnu er ingen ulykke sket.

PASTOR MANDERS.

Nej, det forbyde himlen! Men et usømmeligt forhold er det ligefuldt.

FRU ALVING.

Det hele er et løst indfald af Osvald; det kan De være viss på.

PASTOR MANDERS.

Ja, jeg er jo, som sagt, ikke inde i den slags ting; men jeg synes dog tilforladelig —

FRU ALVING.

Ud af huset må hun jo. Og det straks. Det er en soleklar sag —

PASTOR MANDERS.

Ja, det forstår sig.

FRU ALVING.

Men hvorhen? Vi kan da ikke forsvare at —

PASTOR MANDERS.

Hvorhen? Naturligvis hjem til sin far.

FRU ALVING.

Til hvem. sa' De?

PASTOR MANDERS.

Til sin —. Nej, men Engstrand er jo ikke —. Men, Herregud, frue, hvorledes er dette muligt? De må jo dog ta' fejl alligevel.

FRU ALVING.

Desværre; jeg tar ikke fejl i nogeting. Johanne måtte gå til bekendelse for mig, — og Alving kunde ikke nægte. Så var der jo ikke andet at gøre, end at få sagen neddyssset.

PASTOR MANDERS.

Nej, det var vel det eneste.

FRU ALVING.

Pigen kom straks af tjenesten, og fik en temmelig rigelig sum for at tie indtil videre. Resten

sorged hun selv for, da hun kom ind til byen. Hun fornyed gammelt bekendtskab med snedker Engstrand, lod sig vel forlyde med, kan jeg tro, hvor mange penge hun havde, og bildte ham så noget ind om en eller anden udlænding, som skulde ha' ligget her med et lystfartøj den sommer. Så blev hun og Engstrand viet i huj og hast. Ja, De vied dem jo selv.

PASTOR MANDERS.

Men hvorledes skal jeg da forklare mig —? Jeg husker tydeligt, da Engstrand kom for at bestille vielsen. Han var så rent sonderkuust, og anklaged sig så bitterligt for den letsindighed, han og hans forlovede havde gjort sig skyldig i.

FRU ALVING.

Ja, han måtte jo ta' skylden på sig.

PASTOR MANDERS.

Men en sådan noprigtighed af ham! Og det imod mig! Det havde jeg tilforladelig ikke troet om Jakob Engstrand. Na, jeg skal rigtignok ta'e ham alvorligt for mig; det kan han belave sig på. — Og så det usædelige i en sådan forbindelse! For penges skyld —! Hvor stort var det beløb, pigen havde at rade over?

FRU ALVING.

Det var tre hundrede specier.

PASTOR MANDERS.

Ja, tænke sig bare. — for lumpne tre hundrede specier at gå hen og la' sig ægtevie til en falden kvinde!

FRU ALVING.

Hvad siger De da om mig, som gik hen og lod mig ægtevie til en falden mand?

PASTOR MANDERS.

Men Gud bevare os vel; — hvad er det, De siger? En falden mand!

FRU ALVING.

Tror De kanske Alving var renere, da jeg gik med ham til alteret, end Johanne var, da Engstrand lod sig vie til hende?

PASTOR MANDERS.

Ja men det er dog så himmelvidt forskellige ting —

FRU ALVING.

Sletikke så forskellige endda. Der var rigtignok stor forskel i prisen; — lumpne tre hundrede daler og en hel formue.

PASTOR MANDERS.

Men at De kan stille noget så uligt sammen. De havde jo dog berådet Dem med Deres hjerte og med Deres pårørende.

FRU ALVING

(ser ikke på ham).

Jeg trode De forstod, hvorhen det, De kalder mit hjerte, havde forvildet sig dengang.

PASTOR MANDERS

(fremmed).

Havde jeg forstået noget sådant, var jeg ikke bleven en daglig gæst i Deres mands hus.

FRU ALVING.

Ja, det står ialfald fast, at med mig selv berådte jeg mig sandelig ikke.

PASTOR MANDERS.

Na, sa med Deres nærmeste slægt da; saledes som foreskrevet er; med Deres mor og med begge Deres tanter.

FRU ALVING.

Ja, det er sandt. De tre gjorde op regnestykket for mig. A, det er utroligt, hvor grejt de fik ud, at det vilde være den rene darskab at vrage et sligt tilbud. Om mor kunde se op nu og vidste, hvor al den herlighed havde båret hen!

PASTOR MANDERS.

Udfaldet kan ingen gores ansvarlig for. Så meget står ialfald fast, at Deres agteskab blev stiftet overensstemmende med fuld lovlig orden.

FRU ALVING

(ved vinduet).

Ja, dette med lov og orden! Jeg tror mænggang, det er det, som volder alle ulykkerne her i verden.

PASTOR MANDERS.

Fru Alving, nu forsynder De Dem.

FRU ALVING.

Ja, det far sa være; men jeg står ikke i det med alle disse bånd og hensyn længer. Jeg kan det ikke! Jeg må arbejde mig ud til frihed.

PASTOR MANDERS.

Hvad mener De med det?

FRU ALVING

(trummer på vinduskarmen).

Jeg skulde aldrig lagt dolgsmål på Alvings levnet. Men jeg turde ikke andet dengang. — ikke for min egen skyld heller. Så fejt var jeg.

PASTOR MANDERS.

Fejg?

FRU ALVING.

Havde folk fåt noget at vide, så havde de sagt som så: stakkers mand, det er rimeligt, at han skejer ud, han, som har en kone, der løber ifra ham.

PASTOR MANDERS.

Med en viss ret kunde sådant nok siges.

FRU ALVING

(ser fast på ham).

Hvis jeg var den, jeg skulde være, så tog jeg Osvald for mig og sa': hør, min gut, din far var et forfaldent menneske —

PASTOR MANDERS.

Men du forbarmende —

FRU ALVING.

— og så fortalte jeg ham alt, hvad jeg har fortalt Dem, — rub og stub.

PASTOR MANDERS.

Jeg er nær ved at oprøres over Dem, frue.

FRU ALVING.

Ja, jeg véd det. Jeg véd det jo! Jeg oprøres selv ved den tanke. (går fra vinduet.) Så fejg er jeg.

PASTOR MANDERS.

Og De kalder det fejghed at gøre Deres ligefremme pligt og skyldighed. Har De glemt, at et barn skal agte og elske sin fader og sin moder?

FRU ALVING.

Lad os ikke ta' det så almindeligt. Lad os spørge: skal Osvald agte og elske kammerherre Alving?

PASTOR MANDERS.

Er der ikke en røst i Deres morshjerte, som forbyder Dem at nedbryde Deres sons idealer?

FRU ALVING.

Ja men sandheden da?

PASTOR MANDERS.

Ja men idealerne da?

FRU ALVING.

Å — idealer, idealer! Hvis jeg bare ikke var så fejj, som jeg er!

PASTOR MANDERS.

Kast ikke vrage på idealerne, frue, — for det hævnner sig hårdeligen. Og nu især Oswald. Oswald har nok ikke ret mange idealer, desværre. Men så meget har jeg kunnet skønne, at hans far står for ham som et sådant ideal.

FRU ALVING.

Det har De ret i.

PASTOR MANDERS.

Og disse hans forestillinger har De selv vakt og næret hos ham gennem Deres breve.

FRU ALVING.

Ja; jeg var under pligten og hensynene; derfor løj jeg for min gut år ud og år ind. Å, hvor fejj, — hvor fejj jeg har været!

PASTOR MANDERS.

De har grundfæstet en lykkelig illusion hos Deres son, fru Alving, — og det bør De sandeligen ikke skatte ringe.

FRU ALVING.

Hm; hvem véd, om det nu er så bra' alligevel. — Men noget maskepi med Regine vil jeg ialfald ikke vide af. Han skal ikke gå hen og gøre den stakkers pige ulykkelig.

PASTOR MANDERS.

Nej, du gode Gud, det vilde jo være forfærdeligt!

FRU ALVING.

Hvis jeg vidste, han mente det alvorligt og at det vilde bli' til hans lykke —

PASTOR MANDERS.

Hvorledes? Hvad så?

FRU ALVING.

Men det vilde det ikke bli'; for Regine er desværre ikke slig.

PASTOR MANDERS.

Nå, hvad så? Hvad mener De?

FRU ALVING.

Hvis jeg ikke var så gudsjammerlig fejj, som jeg er, så vilde jeg sige til ham: gift dig med hende, eller indret jer som I vil; men bare ikke noget bedrag.

PASTOR MANDERS.

Men du forbarmende —! Et lovformeligt ægteskab endogså! Noget så forskrækkeligt —! Noget så uhørt —!

FRU ALVING.

Ja, siger De uhørt? Hånden på hjertet, pastor Manders; tror De ikke, at der ude omkring i landet findes adskillige ægtepar, som er lige så nær i slægt?

PASTOR MANDERS.

Jeg forstår Dem aldeles ikke.

FRU ALVING.

A jo sammen gør De så.

PASTOR MANDERS.

Nå. De tænker Dem det mulige tilfælde at —. Ja, desværre, familjelivet er visseligen ikke altid så rent, som det burde være. Men sådant noget, som De sigter til, kan man jo dog aldrig vide, — ialfald ikke med bestemtbed. Her derimod —; at De, en mor, kunde ville tilståede, at Deres —!

FRU ALVING.

Men jeg vil det jo ikke. Jeg vilde ikke kunne tilståede det for nogen pris i verden; det er jo netop det jeg siger.

PASTOR MANDERS.

Nej, fordi De er fejj, som De udtrykker Dem. Men hvis De altså ikke var fejj —! Du min skaber, — en så opørrende forbindelse!

FRU ALVING.

Ja, vi stammer nu forresten allesammen fra den slags forbindelser, siges der. Og hvem er det, som har indrettet det slig her i verden, pastor Manders?

PASTOR MANDERS.

Sadanne sporsmal drofter jeg ikke med Dem, frue; dertil har De langtfra ikke det rette sind. Men at De tor sige, at det er fejgt af Dem —!

FRU ALVING.

Nu skal De høre, hvorledes jeg mener det. Jeg er ræd og sky, fordi der sidder i mig noget af dette gengangeragtige, som jeg aldrig rigtig kan bli kvit.

PASTOR MANDERS.

Hvad var det De kaldte det?

FRU ALVING.

Gengangeragtigt. Da jeg hørte Regine og Osvald derinde, var det som jeg så gengangere for mig. Men jeg tror næsten, vi er gengangere allesammen, pastor Manders. Det er ikke bare det, vi har arvet fra far og mor, som går igen i os. Det er alleslags gamle afdøde meninger og alskens gammel afdød tro og sligt noget. Det er ikke levende i os; men det sidder i alligevel og vi kan ikke bli' det kvit. Bare jeg tar en avis og læser i, er det ligesom jeg sa gengangere smyge imellem linjerne. Der må leve gengangere hele landet udover. Der må være så tykt af dem som sand, synes jeg. Og så er vi sa gudsjammerlig lysrædde allesammen.

PASTOR MANDERS.

Aha, — der har vi altså udbyttet af Deres læsning. Skonne frugter isandhed! Å, disse afskyelige, oprørske, fritænkerneske skrifter!

FRU ALVING.

De tar fejl, kære pastor. De er selv den mand, som fik ægget mig til at tænke; og det skal De ha' tak og pris for.

PASTOR MANDERS.

Jeg!

FRU ALVING.

Ja, da De tvang mig ind under det, som De kaldte pligt og skyldighed; da De lovpriste som ret og rigtigt, hvad hele mit sind oprørte sig imod, som imod noget vederstyggeligt. Da var det jeg begyndte at se Deres lærdomme efter i sømmene. Jeg vilde

bare pille ved en eneste knude; men da jeg havde fat den løst, så rakned det op altsammen. Og så skonte jeg, at det var maskinsom.

PASTOR MANDERS

(stille, rystet).

Skulde dette være vindingen af mit livs tungeste strid?

FRU ALVING.

Kald det heller Deres ynkeligste nederlag.

PASTOR MANDERS.

Det var mit livs største sejr, Helene; sejren over mig selv.

FRU ALVING.

Det var en forbrydelse imod os begge.

PASTOR MANDERS.

At jeg bod Dem og sagde: kvinde, gå hjem til Deres lovlige husbond, da De kom til mig forvildet og ralte: her er jeg; tag mig! Var det en forbrydelse?

FRU ALVING.

Ja, jeg synes det.

PASTOR MANDERS.

Vi to forstår ikke hinanden.

FRU ALVING.

Ikke nu længer ialfald.

PASTOR MANDERS.

Aldrig, — aldrig i mine lonligste tanker engang, har jeg set Dem anderledes, end som en andens ægtfælle.

FRU ALVING.

Ja — tro det?

PASTOR MANDERS.

Helene — !

FRU ALVING.

En går sig selv så let af minde.

PASTOR MANDERS.

Ikke jeg. Jeg er den samme, som jeg altid var.

FRU ALVING

(slår om).

Ja, ja, ja, — lad os ikke tale mere om gamle dage. Nu sidder De til op over orene i kommissioner og bestyrelser; og jeg går her og kæmper med gengangere både indvendig og udvendig.

PASTOR MANDERS.

De udvendige skal jeg nok hjælpe Dem at få bugt med. Efter alt, hvad jeg med forfærdelse har hørt af Dem idag, kan jeg ikke for min samvittighed forsvare at lade en ung ubefæstet pige forblive i Deres hus.

FRU ALVING.

Synes De ikke det var bedst, om vi kunde få hende forsørgt? Jeg mener — sådan godt gift.

PASTOR MANDERS.

Utvivlsomt. Jeg tror, det vilde være i alle henseender ønskeligt for hende. Regine er jo nu i den alder, da —; ja, jeg forstår mig jo ikke på det, men —

FRU ALVING.

Regine blev tidlig voksen.

PASTOR MANDERS.

Ja, gjorde hun ikke det? Det svæver mig for, at hun var pafaldende stærkt udviklet i legemlig henseende, da jeg forberedte hende til konfirmation. Men foreløbig ma hun ialfald hjem; under sin fars opsigt -. Nej, men Engstrand er jo ikke -. At han — at han saledes kunde fordølge sandheden for mig!

(Det banker paa doren til forstuen.)

FRU ALVING.

Hvem kan det være? Kom ind!

SNEDKER ENGSTRAND

(sondagsklædt, i doren).

Jeg ber så my' om forladelse, men

PASTOR MANDERS.

Aha! Hm —

FRU ALVING.

Er det Dem, Engstrand?

ENGSTRAND.

— der var ingen af pigerne tilstede, og så tog jeg mig den dristige friheden at banke lige paa.

FRU ALVING.

Nå ja, ja. Kom ind. Vil De tale med mig om noget?

ENGSTRAND

(kommer ind).

Nej, ellers så mange tak. Det var nok med pastoren jeg gerne vilde tale et lidet ord.

PASTOR MANDERS

(går op og ned).

Hm; ja så? De vil tale med mig? Vil De det?

ENGSTRAND.

Ja, jeg vilde så fælt gerne —

PASTOR MANDERS

(standser foran ham).

Nå; må jeg spørge, hvad det er for noget?

ENGSTRAND.

Jo, det var det, herr pastor, at nu har vi klarering dernede. Mangfoldig tak, frue. — Og nu er vi færdig med altingen; og så synes jeg, det vilde være så pent og passeligt, om vi, som har arbejdet så oprigtigt sammen al denne tiden, — jeg synes, vi skulde slutte med en liden andagt ikveld.

PASTOR MANDERS.

En andagt? Nede i asylet?

ENGSTRAND.

Ja, synes kanske ikke pastoren det er passeligt, så —

PASTOR MANDERS.

Jo visst synes jeg det, men — hm —

ENGSTRAND.

Jeg har selv brugt at holde lidt andagt dernede om kveldene —

FRU ALVING.

Har De?

ENGSTRAND.

Ja, en gang imellem; slig en liden opbyggelse at kalde for. Men jeg er jo en ringe, gemen mand og har ikke rigtig gaverne, Gu' bedre mig, — og så tænkte jeg, at siden herr pastor Manders just var herude, så —

PASTOR MANDERS.

Ja, ser De, snedker Engstrand, jeg må først gøre Dem et spørgsmål. Besidder De den rette stemning for en sådan sammenkomst? Føler De Deres samvittighed fri og let?

ENGSTRAND.

A Gu' hjælpe os, det er nok ikke værd at snakke om samvittigheden, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Jo, det er just den, vi skal tale om. Hvad svarer De så?

ENGSTRAND.

Ja, samvittigheden — den kan være fæl, den, sommetider.

PASTOR MANDERS.

Na, det erkender De da ialfald. Men vil De så uforbeholdent sige mig, — hvorledes hænger det sammen med Regine?

FRU ALVING

(hurtigt).

Pastor Manders!

PASTOR MANDERS

(berolgende).

Lad De mig —

ENGSTRAND.

Med Regine! Joss', hvor ræd De gør mig da!
(SEF PÅ FRU ALVING.) Det er da vel aldrig galt fat med Regine?

PASTOR MANDERS.

Det vil vi håbe. Men jeg mener, hvorledes

hænger det sammen med Dem og Regine? De går jo og gælder for hendes far. Nå?

ENGSTRAND

(usikker).

Ja — hm — herr pastoren véd jo dette her med mig og salig Johanne.

PASTOR MANDERS.

Ingen fordrejelse af sandheden længer. Deres afdøde hustru meddelte fru Alving den rette sammenhæng, før hun kom af tjenesten.

ENGSTRAND.

Nå, så skulde da —! Gjorde hun det alligevel?

PASTOR MANDERS.

De er altså afsløret, Engstrand.

ENGSTRAND.

Og hun, som både svor og bandte så helligt på —

PASTOR MANDERS.

Bandte hun!

ENGSTRAND.

Nej, hun bare svor, men det så inderlig oprigtigt.

PASTOR MANDERS.

Og i alle disse år har De fordulgt sandheden for mig. Fordulgt den for mig, som så ubetinget har fæstet lid til Dem i et og alt.

ENGSTRAND.

Ja, desværre, jeg har nok det.

PASTOR MANDERS.

Har jeg fortjent dette af Dem, Engstrand? Har jeg ikke stedse været redebon til at gå Dem tilhånde med råd og dåd, så vidt det stod i min magt? Svar! Har jeg ikke det?

ENGSTRAND.

Det havde nok ikke set godt ud for mig mængang, om jeg ikke havde havt pastor Manders.

PASTOR MANDERS.

Og så lønner De mig på en sådan måde. Far mig til at indføre uefterretteligheder i ministerialbogen og forholder mig siden gennem en række af år de oplysninger, som De var bade mig og sandheden skyldig. Deres færd har været aldeles uforsvarlig, Engstrand; og fra nu af er det ude mellem os.

ENGSTRAND

(med et suk).

Ja, det er vel det, kan jeg skonne.

PASTOR MANDERS.

Ja, for hvorledes vilde De vel kunne retfærdiggøre Dem?

ENGSTRAND.

Men skulde hun da gåt og skamferet sig endda mere ved at snakke om det? Vil nu bare herr pastoren tænke sig, at han var i samme forfatning, som salig Johanne —

PASTOR MANDERS.

Jeg!

ENGSTRAND.

Jøss', Jøss', jeg mener ikke sa lige akkurat. Men jeg mener, om pastoren havde noget at skæms

over i menneskenes øjne, som de siger. Vi mandspersoner skal ikke dømme en stakkers kvinde for strengt, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Men det gør jeg jo heller ikke. Det er Dem, jeg retter bebrejdelsen imod.

ENGSTRAND.

Måtte jeg få lov til at gøre herr pastoren et bitte lidet spørgsmål?

PASTOR MANDERS.

Nå ja, spørg.

ENGSTRAND.

Er det ikke ret og rigtigt af en mand, at han oprejser den faldende?

PASTOR MANDERS.

Jo, selvfølgelig.

ENGSTRAND.

Og er ikke en mand skyldig at holde sit oprigtige ord?

PASTOR MANDERS.

Jo visselig er han det; men —

ENGSTRAND.

Den gangen, da Johanne var falden i ulykke desformedelst denne Engelskmanden — eller kauske det var en Amerikaner eller en Russer, som de kalder det, — ja, så kom hun ind til byen. Stakker, hun havde slået vrag på mig før en gang eller to; for hun så nu bare på det, som vakkert var, hun; og jeg havde jo denne her skavanken i benet. Ja, pastoren minds jo, jeg havde fordristet mig op på

en dansesal, hvor sjofarendes matroser rejerte med drukkenskab og beruselse, som de siger. Og da jeg sa vilde formane dem til at vandre i et nyt levnet —

FRU ALVING
(henne ved vinduet).

Hm —

PASTOR MANDERS.

Jeg véd det, Engstrand; de ra mennesker kasted Dem nedover trapperne. Den begivenhed har De før meddelt mig. De bærer Deres skavank med ære.

ENGSTRAND.

Jeg hovmoder mig ikke deraf, herr pastor. Men det var det, jeg vilde fortælle, at sa kom hun og betrode sig til mig under grædendes tarer og tænders gnidsel. Jeg må sige herr pastoren, det gjorde mig sa hjertelig ondt at høre pa.

PASTOR MANDERS.

Gjorde det det, Engstrand. Na; og så?

ENGSTRAND.

Ja, sa sa' jeg til hende: Amerikaneren han er omflakkendes pa verdens hav, han. Og du, Johanne, sa' jeg, du har begat et syndefald og er en falden skabning. Men Jakob Engstrand, sa' jeg, han står pa to reelle ben, han; — ja, det mente jeg nu slig som en lignelse, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Jeg forstar Dem så godt; bliv De bare ved.

ENGSTRAND.

Ja, sa var det jeg oprejste hende og ægtevied hende oprigtigt for at ikke folk skulde få vide, hvor vildfarendes hun havde været med udlændinger.

PASTOR MANDERS.

Alt dette var såre smukt handlet af Dem. Jeg kan blot ikke billige, at De kunde bekvemme Dem til at modtage penge —

ENGSTRAND.

Penge? Jeg? Ikke en styver.

PASTOR MANDERS

(spørgende til FRU ALVING).

Men —!

ENGSTRAND.

Å ja, — bi lidt; nu minds jeg det. Johanne havde nok nogen skillinger ligevel. Men det vilde jeg ikke vide noget af. Tvi, sa' jeg, mammon, det er syndens sold, det; det usle guldet — eller papir-sedler, hvad det var for noget — det slænger vi i Amerikaneren igen, sa' jeg. Men han var afsides og forsvunden over det vilde hav, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Var han det, min gode Engstrand?

ENGSTRAND.

Ja vel. Og så blev jeg og Johanne enige om, at de pengene skulde gå til at opdrage barnet for, og så blev det da også; og jeg kan gøre regnskab og rigtighed for hver evig eneste skilling.

PASTOR MANDERS.

Men dette forandrer jo sagen ganske betydeligt.

ENGSTRAND.

Slig hænger det sammen, herr pastor. Og jeg tør nok sige, jeg har været en oprigtig far for Regine, — så langt mine kræfter rak da — for jeg er en skrøbelig mand, desværre.

PASTOR MANDERS.

Na na, min kære Engstrand --

ENGSTRAND.

Men det tør jeg sige, at jeg har opdraget barnet og levet kærligt med salig Johanne og ovet hus-
tingten, som skrevet står. Men aldrig kunde det da
falde mig ind at gå op til pastor Manders og hov-
møde mig og gøre mig til af, at jeg havde gjort en
god gerning engang i verden, jeg også. Nej, når
sligt hændes Jakob Engstrand, så tier han stille
med det. Desværre, det går vel ikke så tidt på,
kan jeg tro. Og når jeg kommer til pastor Manders,
så har jeg så evig nok med at snakke om det, som
galt og skrobeligt er. For jeg siger det, som jeg
sagde nylig, -- samvittigheden kan være styg en
gang iblandt.

PASTOR MANDERS.

Ræk mig Deres hånd, Jakob Engstrand.

ENGSTRAND.

Å Jöss, herr pastor --

PASTOR MANDERS.

Ingen omsvøb, (trykker hans hånd.) Se så!

ENGSTRAND.

Og hvis jeg så pent og vakker turde be' pa-
storen om forladelse --

PASTOR MANDERS.

De? Nej tvertimod; det er mig, som skal bede
Dem om forladelse --

ENGSTRAND.

Å nej kors da.

PASTOR MANDERS.

Jo, tilforladelig. Og det gør jeg af hele mit hjerte. Tilgiv, at jeg således kunde miskende Dem. Og gid jeg så sandt kunde vise Dem et eller andet tegn på min oprigtige fortrydelse og på min velvilje for Dem —

ENGSTRAND.

Vilde herr pastoren det?

PASTOR MANDERS.

Med den allerstørste fornøjelse —

ENGSTRAND.

Ja, for så var der rigtignok lejlighed til det nu. Med de velsignede penge, som jeg har lagt mig tilbedste herude, tænker jeg på at grundlægge et slags sjømandshjem inde i byen.

FRU ALVING.

Vil De?

ENGSTRAND.

Ja, det skulde bli' som et slags asyl at kalde for. Fristelserne er så mangfoldige for sjømanden, som vandrer på landjorden. Men i dette her huset hos mig kunde han få være som under en fars opsig, tænkte jeg.

PASTOR MANDERS.

Hvad siger De til det, fru. Alving!

ENGSTRAND.

Det er jo ikke stort, jeg har at fare med, Gu' bedre det; men hvis jeg kunde få en velgøren- des håndsrekning, så —

PASTOR MANDERS.

Ja, ja, lad os nærmere overveje den sag. Deres.

forehavende tiltaler mig ganske overordentligt. Men gå De nu foran, og gør alting istand og få tændt lys, så det kan være lidt festligt. Og så skal vi ha' en opbyggelig stund sammen, min kære Engstrand; for nu tror jeg nok De har den rette stemning.

ENGSTRAND.

Jeg synes ligesom det, ja. Og så farvel, frue, og tak for her; og ta' rigtig godt vare på Regine for mig. (visker en tåre af øjet.) Salig Johannes barn — hm, det er underligt med det — men det er lige rakt som hun var vokset fast til hjertesrødderne mine. Ja-mænd er det så, ja.

(Han hilser og går ud gennem døren.)

PASTOR MANDERS.

Na, hvad siger De så om den mand, fru Alving! Det var en ganske anden forklaring, den, vi der fik.

FRU ALVING.

Ja, det var det rigtignok.

PASTOR MANDERS.

Der ser De, hvor overmåde varsom man må være med at fordømme et medmenneske. Men det er da også en inderlig glæde at forvisse sig om, at man har taget fejl. Eller hvad siger De?

FRU ALVING.

Jeg siger, De er og blir et stort barn, Manders.

PASTOR MANDERS.

Jeg?

FRU ALVING

(lægger begge hænder på hans skuldre).

Og jeg siger, jeg kunde ha' lyst til at slå begge armene om halsen på Dem.

PASTOR MANDERS

(trækker sig hurtigt bort).

Nej, nej, Gud velsigne Dem — ; deslige lyster —

FRU ALVING

(med et smil).

Å, De skal ikke være ræd for mig.

PASTOR MANDERS

(ved bordet).

De har stundom en sa overdreven made at udtrykke Dem på. Nu vil jeg først samle dokumenterne sammen og lægge dem i min taske. (gor som han siger.) Se så. Og nu farvel sålænge. Hav øjnene med Dem, når Osvald kommer tilbage. Jeg ser siden op til Dem igen.

(Han tar sin hat og går ud gennem forstuedoren.)

FRU ALVING

(drager et suk, ser et øjeblik ud af vinduet, rydder lidt op i stuen og vil gå ind i spiseværelset, men standser med et dæmpet udbrud i doren):

Osvald, sidder du endnu ved bordet!

OSVALD

(i spisestuen).

Jeg røger bare min cigar ud.

FRU ALVING.

Jeg trode du var gået lidt opover vejen.

OSVALD.

I sligt vejr?

(Et glas klirrer. FRU ALVING lar doren stå aben og sætter sig med sit strikkeskjorte på sofaen ved vinduet.)

OSVALD

(derinde).

Var det ikke pastor Manders, som gik nu nylig?

FRU ALVING.

Jo, han gik ned på asylet.

OSVALD.

Hm.

(Glas og karaffel klirrer igen.)

FRU ALVING

(med bekymret øjekast).

Kære Osvald, du skulde vøgte dig for den likør.
Den er stærk.

OSVALD.

Den er god imod fugtigheden.

FRU ALVING.

Vil du ikke heller komme ind til mig?

OSVALD.

Jeg må jo ikke roge derinde.

FRU ALVING.

Cigar véd du jo godt du må roge.

OSVALD.

Ja ja, så kommer jeg da. Bare en bitte liden
dråbe til. — Se så.

(Han kommer med sin cigar ind i stuen og lukker døren efter sig. Kort
taushed.)

OSVALD.

Hvor er pastoren henne?

FRU ALVING.

Jeg så dig jo, han gik ned på asylet.

OSVALD.

A ja, det er sandt.

FRU ALVING.

Du skulde ikke bli' siddende så længe ved bordet, Osvald.

OSVALD

(med cigaren bag ryggen).

Men jeg synes, det er så hyggeligt, mor. (stryger og klapper hende.) Tænk, — for mig, som er kommen hjem, at sidde ved mors eget bord, i mors stue, og spise mors dejlige mad.

FRU ALVING.

Min kære, kære gut!

OSVALD

(noget utålmodig, går og røger).

Og hvad skal jeg ellers ta' mig til her? Jeg kan ikke bestille noget —

FRU ALVING.

Ja, kan du ikke det?

OSVALD.

I sligt gråvejr? Uden at der falder et solblink hele dagen? (går hen over gulvet.) Å, det, ikke at kunne arbejde —!

FRU ALVING.

Det var nok ikke rigtig vel betænkt af dig, at du kom hjem.

OSVALD.

Jo, mor; det måtte så være.

FRU ALVING.

Ja, for jeg vilde da ti gange heller undvære den lykke at ha' dig hos mig, end at du skulde —

OSVALD

(standser ved bordet).

Men sig mig nu, mor, er det da virkelig så stor en lykke for dig at ha' mig hjemme?

FRU ALVING.

Om det er en lykke for mig!

OSVALD

(krammer en avis).

Jeg synes, det måtte næsten være det samme for dig, enten jeg var til eller ikke.

FRU ALVING.

Og det har du hjerte til at sige til din mor, Osvald?

OSVALD.

Men du har da så godt kunnet leve mig foruden for.

FRU ALVING.

Ja; jeg har levet dig foruden; — det er sandt.
(Tausshed. Skumringen begynder langsomt. OSVALD går frem og tilbage på gulvet. Cigaren har han lagt fra sig.)

OSVALD

(standser ved FRU ALVING).

Mor, må jeg få lov at sidde i sofaen hos dig?

FRU ALVING

(gør plads for ham).

Ja, kom du, min kære gut.

OSVALD

(sætter sig).

Nu må jeg sige dig noget, mor.

FRU ALVING

(spændt).

Nu vel!

OSVALD

(stirrer frem for sig).

For jeg kan ikke gå og bære på det længer.

FRU ALVING.

På hvad for noget? Hvad er det?

OSVALD

(som før).

Jeg har ikke kunnet komme mig for at skrive dig til om det; og siden jeg kom hjem —

FRU ALVING

(griber ham om armen).

Osvald, hvad er dette for noget!

OSVALD.

Både igår og idag har jeg prøvet at skyde tanker fra mig, — slå mig løs. Men det går ikke.

FRU ALVING

(rejser sig).

Nu skal du tale rent ud, Osvald!

OSVALD

(drager hende ned på sofaen igen).

Bliv siddende, så vil jeg prøve på at sige dig det. — Jeg har klaget så over træthed efter rejsen —

FRU ALVING.

Nu ja! Hvad så?

OSVALD.

Men det er ikke det, som fejler mig; ikke nogen almindelig træthed —

FRU ALVING
(vil springe op).

Du er da ikke syg, Osvald!

OSVALD
(drager hende atter ned).

Bliv siddende, mor. Tag det bare roligt. Jeg er ikke rigtig syg heller: ikke sådan, hvad man almindelig kalder syg. (slår hænderne sammen over hovedet.) Mor, jeg er andelig nedbrudt, odelagt, — jeg kan aldrig komme til at arbejde mere!

(han kaster sig med hænderne for ansigtet ned i hendes skød og brister i hulkende grad.)

FRU ALVING
(bleg og dirrendet).

Osvald! Se på mig! Nej, nej, dette er ikke sandt.

OSVALD
(ser op med fortvivlede øjne).

Aldrig kunne arbejde mere! Aldrig — aldrig! Være som levende død! Mor, kan du tænke dig noget så forfærdeligt?

FRU ALVING.

Min ulykkelige gut! Hvorledes er dette forfærdelige kommet over dig?

OSVALD
(sætter sig atter oprejst).

Ja, det er just det, jeg umuligt kan fatte og begribe. Jeg har aldrig fort noget stormende liv. Ikke i nogen henseende. Det skal du ikke tro om mig, mor! Det har jeg aldrig gjort.

FRU ALVING.

Det tror jeg heller ikke, Osvald.

OSVALD.

Og så kommer dette over mig alligevel! Denne forfærdelige ulykke!

FRU ALVING.

Å, men det vil rette sig, min kære, velsignede gut. Det er ikke andet end overanstrengelse. Du kan tro mig på det.

OSVALD

(tungt).

Det trode jeg også i førstningen; men det er ikke så.

FRU ALVING.

Fortæl mig fra ende til anden.

OSVALD.

Det vil jeg også.

FRU ALVING.

Hvad tid mærked du det først?

OSVALD.

Det var straks efter at jeg havde været hjemme forrige gang og var kommen ned til Paris igen. Jeg begyndte at føle de voldsomste smerter i hodet — mest i baghodet, syntes jeg. Det var som om en trang jernring blev skruet om nakken og opover.

FRU ALVING.

Og så?

OSVALD.

I førstningen trode jeg, det ikke var andet, end den sædvanlige hodepine, som jeg havde været så plaget med, da jeg var i opvæksten.

FRU ALVING.

Ja, ja —

OSVALD.

Men det var ikke sa; det mærked jeg snart. Jeg kunde ikke arbejde længer. Jeg vilde begynde på et nyt stort billede; men det var som om evnerne svigtede mig; al min kraft var som lamslåt; jeg kunde ikke samle mig til faste forestillinger; det svimled for mig, — løb rundt. Å, det var en forfærdelig tilstand! Til slut sendte jeg da bud efter lægen, — og af ham fik jeg vide besked.

FRU ALVING.

Hvorledes, mener du?

OSVALD.

Det var en af de første læger dernede. Jeg måtte da fortælle ham, hvorledes jeg følte det; og så begyndte han at gøre mig en hel del spørgsmål, som jeg syntes slet ikke kom sagen ved; jeg begreb ikke hvor manden vilde hen —

FRU ALVING.

Nu!

OSVALD.

Tilslidst sa' han: der har lige fra fødselen af været noget ormstukket ved Dem: — han brugte netop udtrykket „vermoulu“.

FRU ALVING

(spændt)

Hvad mente han med det?

OSVALD.

Jeg forstod det heller ikke, og bad ham om en nærmere forklaring. Og så sa' den gamle cyniker (knytter handen.) Å —!

FRU ALVING.

Hvad sa' han?

OSVALD.

Han sa': fædrenes synder hjem søges på bornene.

FRU ALVING

(rejser sig langsomt op).

Fædrenes synder —!

OSVALD.

Jeg havde nær slået ham i ansigtet —

FRU ALVING

(går henover gulvet).

Fædrenes synder —

OSVALD

(smiler tungt).

Ja, hvad synes du? Naturligvis forsikkred jeg ham, at der aldeles ikke kunde være tale om sligt noget. Men tror du han gav sig for det? Nej, han blev ved sit; og det var først da jeg havde taget frem dine breve og oversat for ham alle de steder, som handlede om far —

FRU ALVING.

Men da —?

OSVALD.

Ja, da måtte han selvfølgelig indrømme, at han var på vildspor; og så fik jeg vide sandheden. Den ubegribelige sandhed! Dette jublende lykkelige ungdomsliv med kammeraterne skulde jeg afholdt mig fra. Det havde været for stærkt for mine kræfter. Selvforskyldt, altså!

FRU ALVING.

Osvald! Å nej; tro ikke det!

OSVALD.

Der var ingen anden forklaring mulig, sa' han. Det er det forfærdelige. Uhelbredelig odelagt for hele livet — for min egen ubesindigheds skyld. Alt, hvad jeg vilde udrettet i verden, — ikke at turde tænke på det engang, ikke at kunne tænke på det. A, kunde jeg bare leve om igen, — gøre det ugjort altsammen!

(han kaster sig på ansigtet ned i sofaen.)

FRU ALVING

(vrider hænderne og går taus kæmpende frem og tilbage).

OSVALD

(efter en stund, ser op og blir halvt liggende på albuen).

Havde det endda været noget nedarvet, — noget, som man ikke selv kunde gøre for. Men dette her! På en sa skammelig, tankeløs, letsindig måde at ha' sløset bort sin egen lykke, sin egen sundhed, alting i verden, — sin fremtid, sit liv —!

FRU ALVING.

Nej, nej, min kære, velsignede gut: dette er umuligt! (bøjer sig over ham.) Det star ikke så fortvilet til med dig, som du tror.

OSVALD.

A, du véd ikke —. (springer op.) Og sa det, mor, at jeg skal volde dig al den sorg! Mangen gang har jeg næsten ønsket og håbet, at du igrgnden ikke brød dig sa stort om mig.

FRU ALVING.

Jeg, Oswald; min eneste gut! Det eneste, jeg ejer og har i verden; det eneste, jeg bryr mig om.

OSVALD

(griber begge hendes hænder og kysser dem).

Ja, ja, jeg ser det nok. Når jeg er hjemme, så ser jeg det jo. Og det er noget af det tungeste for mig. — Men nu véd du det altså. Og nu vil vi ikke tale mere om det for idag. Jeg tåler ikke at tænke længe på det af gangen. (går opover gulvet.) Skaf mig noget at drikke, mor!

FRU ALVING.

Drikke? Hvad vil du drikke nu?

OSVALD.

Å, hvadsomhelst. Du har jo noget kold punch i huset.

FRU ALVING.

Ja, men min kære Oswald —!

OSVALD.

Sæt dig ikke imod det, mor. Vær nu snil! Jeg må ha' noget at skylle alle disse nagende tankerne ned med. (går op i blomsterværelset.) Og så — så mørkt, som her er!

FRU ALVING

(ringer på en klokkestreng til højre).

OSVALD.

Og dette uophørlige regnvejr. Uge efter uge kan det jo vare ved; hele måneder. Aldrig få se et solglimt. De gange, jeg har været hjemme, mindes jeg aldrig jeg har set solen skinne.

FRU ALVING.

Oswald, — du tænker på at rejse fra mig!

OSVALD.

Hm — (drager vejret tungt.) Jeg tænker ikke på

nogenting. Kan ikke tænke på nogeting! (lavmælt.)
 Det lar jeg nok være.

REGINE

(fra spisestuen).

Ringte fruene?

FRU ALVING.

Ja, lad os få lampen ind.

REGINE.

Straks, frue. Den er alt tændt.

(går ud.)

FRU ALVING

(går hen til OSVALD).

Osvald, vær ikke forbeholden imod mig.

OSVALD.

Det er jeg ikke, mor. (går hen til bordet.) Jeg synes,
 jeg har sagt dig så meget.

REGINE

(bringer lampen og sætter den på bordet).

FRU ALVING.

Hør, Regine, du kunde hente os en halv flaske
 champagne.

REGINE.

Vel, frue.

(går ud igen.)

OSVALD

(tar FRU ALVING om hovedet).

Det er, som det skal være. Jeg vidste nok,
 mor vilde ikke la' sin gut tørste.

FRU ALVING.

Du min stakkers kære Osvald; hvorledes skulde jeg kunne nægte dig noget nu?

OSVALD

(tilfaldt).

Er det sandt, mor? Mener du det?

FRU ALVING.

Hvorledes? Hvilket?

OSVALD.

At du ikke vilde kunne nægte mig nogen ting?

FRU ALVING.

Men kære Osvald —

OSVALD.

Hys!

REGINE

(bringer en brikke med en halv flaske champagne og to glas, som hun sætter på bordet).

Skal jeg åbne —?

OSVALD.

Nej tak, det skal jeg selv.

(REGINE går ud igen.)

FRU ALVING

(sætter sig ved bordet).

Hvad var det, du mente — jeg ikke måtte nægte dig?

OSVALD

(beskæftiget med at åbne flasken).

Først et glas — eller to.

(Korken springer; han skænker i det ene glas og vil skænke i det andet.)

FRU ALVING
(holder handen over)

Tak, ikke for mig.

OSVALD.

Nå, så for mig da!

(han tommer glasset, fylder det panyl og tommer det efter; derpå sætter han sig ved bordet.)

FRU ALVING
(ventende).

Nu da?

OSVALD
(uden at se på hende).

Hør, sig mig, jeg syntes du og pastor Manders sa sa underlig — hm, stilfærdige ud ved middagsbordet.

FRU ALVING.

La' du mærke til det?

OSVALD.

Ja. Hm -- (effter en kort taushed.) Sig mig, — hvad synes du om Regine?

FRU ALVING.

Hvad jeg synes?

OSVALD.

Ja, er hun ikke prægtig?

FRU ALVING.

Kære Osvald, du kender hende ikke så nøje som jeg

OSVALD.

Nå?

FRU ALVING.

Regine fik desværre gå for længe hjemme. Jeg skulde taget hende til mig tidligere.

OSVALD.

Ja, men er hun ikke prægtig at se på, mor?

(fylder sit glas.)

FRU ALVING.

Regine har mange og store fejl --

OSVALD.

Å ja, hvad gør det?

(han drikker igen.)

FRU ALVING.

Men jeg holder af hende alligevel; og jeg har ansvaret for hende. Jeg vilde ikke for alt i verden, at hun skulde komme noget til.

OSVALD

(springer op).

Mor, Regine er min eneste redning!

FRU ALVING

(rejser sig).

Hvad mener du med det?

OSVALD.

Jeg kan ikke gå her og bære al denne sjæle-
kval alene.

FRU ALVING.

Har du ikke din mor til at bære den med dig?

OSVALD.

Jo, det tænkte jeg; og derfor kom jeg også hjem til dig. Men det går ikke på den måde. Jeg

ser det; det går ikke. Jeg holder ikke mit liv ud her!

FRU ALVING.

Osvald!

OSVALD.

Jeg må leve anderledes, mor. Derfor må jeg bort ifra dig. Jeg vil ikke ha', at du skal gå og se på det.

FRU ALVING.

Min ulykkelige gut! Å, men, Osvald, så længe du er så syg som nu —

OSVALD.

Var det bare sygdommen alene, så blev jeg nok hos dig, mor. For du er min bedste ven i verden.

FRU ALVING.

Ja, ikke sandt, Osvald; er jeg ikke det!

OSVALD

(driver urolig om).

Men det er alle kvalerne, naget, angeren, — og så den store dødelige angst. Å — denne forfærdelige angst!

FRU ALVING

(går efter ham).

Angst? Hvilken angst? Hvad mener du?

OSVALD.

Å, du må ikke spørge mig om mere. Jeg véd det ikke. Jeg kan ikke beskrive det for dig.

FRU ALVING

(går over mod højre og trækker i klokkestrøngen).

OSVALD.

Hvad er det du vil?

FRU ALVING.

Jeg vil min gut skal være glad, vil jeg. Han skal ikke gå her og gruble. (til REGINE, som kommer i døren.)
Mere champagne. En hel flaske.

(REGINE går.)

OSVALD.

Mor!

FRU ALVING.

Tror du ikke vi forstar at leve her på gården også?

OSVALD.

Er hun ikke prægtig at se på? Slig, som hun er bygget! Og så kærnesund.

FRU ALVING

(sætter sig ved bordet).

Sæt dig, Osvald, og lad os tale roligt sammen.

OSVALD

(sætter sig).

Du véd nok ikke, mor, at jeg har en uret at gøre god igen mod Regine.

FRU ALVING.

Du!

OSVALD.

Eller en liden ubetænksomhed — hvad du vil kalde det. Meget uskyldigt forresten. Da jeg sidst var hjemme —

FRU ALVING.

Ja?

OSVALD.

— så spurgte hun mig så ofte om Paris, og jeg fortalte hende da et og andet dernedefra. Så husker jeg, at jeg en dag kom til at sige: skulde De ikke selv ha' lyst til at komme derned?

FRU ALVING.

Nu?

OSVALD.

Jeg så, at hun blev ganske blussende rød, og så så' hun: jo, det havde jeg rigtignok lyst til. Ja ja, svarte jeg, det kan der nok bli' råd for — eller noget sligt.

FRU ALVING.

Nu ja?

OSVALD.

Jeg havde naturligvis glemt det hele; men da jeg iforgårs kom til at spørge hende, om hun var glad over, at jeg skulde bli' så længe hjemme —

FRU ALVING.

Ja?

OSVALD.

— da så hun så besynderligt på mig, og så spurgte hun: men hvad blir der så af min rejse til Paris?

FRU ALVING.

Hendes rejse!

OSVALD.

Og så fik jeg ud af hende, at hun havde taget sagen alvorligt, at hun havde gåt her og tænkt på mig hele tiden, og at hun havde lagt sig efter at lære fransk

FRU ALVING.

Derfor altså —

OSVALD.

Mor. — da jeg så den prægtige, smukke, kærnefriske pige stå der for mig — før havde jeg jo aldrig lagt videre mærke til hende — men nu, da hun stod der ligesom med åbne arme færdig til at ta' imod mig —

FRU ALVING.

Osvald!

OSVALD.

— da gik det op for mig, at i hende var der redning; for jeg så der var livsglæde i hende.

FRU ALVING

(studsende).

Livsglæde —? Kan der være redning i den?

REGINE

(fra spisestuen med en champagneflaske).

Jeg ber undskyldte, at jeg blev så længe; men jeg måtte i kælderen —

(sætter flasken på bordet.)

OSVALD.

Og hent så et glas til.

REGINE

(ser forundret på ham).

Der står fruens glas, herr Alving.

OSVALD.

Ja, men hent et til dig selv, Regine.

REGINE

(fårer sammen og kaster et lynsnart sky sideblik til FRU ALVING).

OSVALD.

Na?

REGINE

(sagte og nelende).

Er det med fruens vilje ?

FRU ALVING.

Hent glasset, Regine.

(REGINE går ud i spisesluen.)

OSVALD

(ser efter hende).

Har du lagt mærke til, hvorledes hun går? Sa fast og frejdigt.

FRU ALVING.

Dette sker ikke, Osvald!

OSVALD.

Den sag er afgjort. Det ser du jo. Det nytter ikke at tale imod.

REGINE

(kommer med et tomt glas, som hun beholder i hånden).

OSVALD.

Sæt dig, Regine.

REGINE

(SEER SPØRGENDE PÅ FRU ALVING).

FRU ALVING.

Sæt dig ned.

REGINE

(sætter sig på en stol ved spisesluedøren og holder fremdeles det tomme glas i hånden).

FRU ALVING.

Osvald, — hvad var det du sa' om livsglæden?

OSVALD.

Ja, livsglæden, mor. — den kender I ikke stort til herhjemme. Jeg fornemmer den aldrig her.

FRU ALVING.

Ikke når du er hos mig?

OSVALD.

Ikke når jeg er hjemme. Men det forstår du ikke.

FRU ALVING.

Jo, jo, jeg tror næsten jeg forstår det — nu.

OSVALD.

Den — og så arbejdsglæden. Ja, det er nu igrunden den samme ting. Men den véd I heller ikke noget om.

FRU ALVING.

Det kan du nok ha' ret i. Osvald, lad mig høre mere om dette her.

OSVALD.

Ja, det er bare det jeg mener, at her læres folk op til at tro, at arbejdet er en forbandelse og en syndestraf, og at livet er noget jammerligt noget, som vi er bedst tjent med at komme ud af jo for jo heller.

FRU ALVING.

En jammerdal, ja. Og det gør vi det da også ærligt og redeligt til.

OSVALD.

Men sligt noget vil menneskene ikke vide af derude. Der er ingen der, som rigtig tror på den slags lærdomme længer. Derude kan det kendes som noget så jublende lykkeligt, bare det at være til i verden. Mor, har du lagt mærke til, at alt det, jeg har malet, har drejet sig om livsglæden? Altid og bestandig om livsglæden. Der er lys og solskin og søndagsluft, — og stralende fornøjede menneskeansigter. Derfor er jeg ræd for at bli' her hjemme hos dig.

FRU ALVING.

Ræd? Hvad er det du er ræd for her hos mig?

OSVALD.

Jeg er ræd for, at alt det, som er oppe i mig, vilde arte ud i styghed her.

FRU ALVING

(ser fast på ham).

Tror du, det vilde ske?

OSVALD.

Jeg véd det sa' visst. Lev det samme liv herhjemme, som derude, og det blir dog ikke det samme liv.

FRU ALVING

(som spændt har lyttet, rejser sig med store tankefulde øjne og siger):

Nu ser jeg sammenhængen.

OSVALD.

Hvad ser du?

FRU ALVING.

Nu ser jeg den for første gang. Og nu kan jeg tale.

OSVALD
(rejser sig).

Mor, jeg forstår dig ikke.

REGINE
(som ligeledes har rejst sig).

Skal jeg kanske gå?

FRU ALVING.

Nej, bliv her. Nu kan jeg tale. Nu, min gut, skal du vide det altsammen. Og så kan du vælge. Osvald! Regine!

OSVALD.

Vær stille. Pastoren —

PASTOR MANDERS
(kommer ind gennem forstuedøren).

Se så, nu har vi havt en hjertens hyggelig stund dernede.

OSVALD.

Vi også.

PASTOR MANDERS.

Engstrand må hjælpes med dette somandshjem. Regine må flytte til ham og være ham behjælpelig —

REGINE.

Nej tak, herr pastor.

PASTOR MANDERS
(lægger nu først mærke til hende).

Hvad —? Her, — og med et glas i hånden!

REGINE
(sætter hurtigt glasset fra sig).

Pardon —!

OSVALD.

Regine flytter med mig, herr pastor.

PASTOR MANDERS.

Flytter! Med Dem!

OSVALD.

Ja, som min hustru, hvis hun forlanger det.

PASTOR MANDERS.

Men du forbarmende --!

REGINE.

Jeg kan ikke gøre for det, herr pastor.

OSVALD.

Eller hun blir her, hvis jeg blir.

REGINE

(uvilkarligt).

Her!

PASTOR MANDERS.

Jeg forstenes over Dem, fru Alving.

FRU ALVING.

Ingen af delene sker; for nu kan jeg tale rent ud.

PASTOR MANDERS.

Men det vil De da ikke! Nej, nej, nej!

FRU ALVING.

Jo, jeg bade kan og vil. Og endda skal der ingen idealer falde.

OSVALD.

Mor, hvad er det for noget, som her skjules for mig!

REGINE

(lyttende).

Frue! Hør! Der er folk, som skriger udenfor.

(hun går op i blomsterværelset og ser ud.)

OSVALD

(mod vinduet til venstre).

Hvad er der påfærde? Hvor kommer den lysningen fra?

REGINE

(raber).

Det brænder i asylet!

FRU ALVING

(mod vinduet).

Brænder!

PASTOR MANDERS.

Brænder? Umuligt. Jeg var jo nylig dernede.

OSVALD.

Hvor er min hat? Nå, det kan være det samme —. Fars asyl —!

(han løber ud gennem havedøren.)

FRU ALVING.

Mit tørklæde, Regine! Det brænder i lys lue.

PASTOR MANDERS.

Forfærdeligt! Fru Alving, der lyser straffedommen over dette forstyrrelsens hus!

FRU ALVING.

Ja, ja vist. Kom, Regine.

(hun og REGINE skynder sig ud gennem forstuen.)

PASTOR MANDERS

(slår hænderne sammen).

Og så ikke assureret!

(ud samme vej.)

TREDJE AKT.

(Stuen som for. Alle dorene står åbne. Lampen brænder fremdeles på bordet. Mørkt udenfor; kun en svag ildskimmer til venstre i baggrunden.)

(FRU ALVING, med et stort tørklæde over hodet, står oppe i blomsterværelset og ser ud. REGINE, ligeledes med et tørklæde om sig, står lidt bag hende.)

FRU ALVING.

Brændt altsammen. Lige til grunden.

REGINE.

Det brænder endnu i kælderne.

FRU ALVING.

At ikke Osvald kommer op. Der er jo ingenting at redde.

REGINE.

Skal jeg kanske gå ned til ham med hatten?

FRU ALVING.

Har han ikke sin hat engang?

REGINE

(peger ud i forstuen).

Nej, der hænger den.

FRU ALVING.

Så lad den hænge. Nu må han dog komme op. Jeg vil selv se efter.

(hun går ud gennem havedøren.)

PASTOR MANDERS

(kommer fra forstuen).

Er ikke fru Alving her?

REGINE.

Nu gik hun netop ned i haven.

PASTOR MANDERS.

Dette er den forskrækkeligste nat, jeg har oplevet.

REGINE.

Ja, er det ikke en gruelig ulykke, herr pastor?

PASTOR MANDERS.

Å, tal ikke om det! Jeg tør knapt tænke på det engang.

REGINE.

Men hvorledes kan det være gåt til —?

PASTOR MANDERS.

Spørg mig ikke, jomfru Engstrand! Hvor kan jeg vide det? Vil De kanske også —? Er det ikke nok, at Deres far —?

REGINE.

Hvad han?

PASTOR MANDERS.

Å, han har gjort mig rent fortumlet i hodet.

SNEDKER ENGSTRAND

(kommer gennem forstuen).

Herr pastor —!

PASTOR MANDERS
(vender sig forskrækket).

Er De efter mig her også!

ENGSTRAND.

Ja, jeg må Gu' dode mig ---! Å, Jøss da! Men dette her er så fælt, herr pastor!

PASTOR MANDERS
(går frem og tilbage).

Desværre, desværre!

REGINE.

Hvad er det for noget?

ENGSTRAND.

Å, det kom af denne her andagten, ser du. (sagte.) Nu har vi gøken, barnet mit! (højt.) Og så at jeg skal være skyld i, at pastor Manders blev skyld i sligt noget!

PASTOR MANDERS.

Men jeg forsikkrer Dem, Engstrand —

ENGSTRAND.

Men der var jo ingen andre end pastoren, som rejerte med lysene dernede.

PASTOR MANDERS
(standser).

Ja, det påstår De. Men jeg kan tilforladelig ikke erindre, at jeg havde et lys i min hånd.

ENGSTRAND.

Og jeg, som så så grangiveligt, at pastoren tog lyset og snød det med fingrene, og slængte tanen lige bort i høvleflisene.

PASTOR MANDERS.

Og det sa De på?

ENGSTRAND.

Ja, det sa jeg plent, det.

PASTOR MANDERS.

Dette er det mig umuligt at begribe. Det er ellers aldrig min vane at pudse lys med fingrene.

ENGSTRAND.

Ja, det sa også følt uvorrent ud, gjorde det. Men kan det da bli' så rent farligt, herr pastor?

PASTOR MANDERS

(går urolig frem og tilbage).

A, spørg mig ikke!

ENGSTRAND

(går med ham).

Og sa har jo ikke pastoren assuredt det heller?

PASTOR MANDERS

(fremdels gående).

Nej, nej, nej; det hører De jo.

ENGSTRAND

(følger med).

Ikke assuredt. Og så ga hent bort og stikke varme på det alt ihob. Joss, Joss, for en ulykke!

PASTOR MANDERS

(tørser sveden af panden).

Ja, det må De nok sige, Engstrand.

ENGSTRAND.

Og så at sligt skulde hænde sig med en velgørendes anstalt, som skulde været til nytte for både

by og bygd, som de siger. Bladene vil nok ikke fare fint med pastoren, kan jeg tro.

PASTOR MANDERS.

Nej, det er just det, jeg går og tænker på. Det er næsten det værste af det altsammen. Alle disse hadefulde angreb og beskyldninger —! Å, det er forskrækkeligt at tænke sig til!

FRU ALVING

(kommer fra haven).

Han er ikke at formå til at gå fra slukningen.

PASTOR MANDERS.

Ah, er De der, frue.

FRU ALVING.

Så slap De dog at holde Deres festtale, pastor Manders.

PASTOR MANDERS.

Å, jeg skulde så gladeligen —

FRU ALVING

(dæmpet).

Det var bedst, at det gik, som det gik. Dette asyl var ikke blevet til nogen velsignelse.

PASTOR MANDERS.

Tror De ikke?

FRU ALVING.

Tror De det?

PASTOR MANDERS.

Men det var dog en overmåde stor ulykke alligevel.

FRU ALVING.

Vi vil tale kort og godt om det, som en forretningssag. — Venter De på pastoren, Engstrand?

ENGSTRAND
(ved forstuedøren).

Ja, jeg gør nok det.

FRU ALVING.

Så sæt Dem ned så længe.

ENGSTRAND.

Tak; jeg står så godt.

FRU ALVING
(til PASTOR MANDERS).

De rejser nu formodentlig med dampskibet?

PASTOR MANDERS.

Ja. Det går om en times tid.

FRU ALVING.

Vær da så god at ta' alle papirerne med Dem igen. Jeg vil ikke høre et ord mere om denne sag. Jeg har fåt andre ting at tænke på —

PASTOR MANDERS.

Fru Alving —

FRU ALVING.

Siden skal jeg sende Dem fuldmagt til at ordne alting som De selv vil.

PASTOR MANDERS.

Det skal jeg så inderlig gerne påtage mig. Legatets oprindelige bestemmelse må jo nu desværre aldeles forandres.

FRU ALVING.

Det forstår sig.

PASTOR MANDERS.

Ja, så tænker jeg foreløbig, jeg ordner det så, at gårdparten Solvik tilfalder landsognet. Jordvejen kan jo ingenhunde siges at være fuldstændig værdiløs. Den vil altid kunne gores nyttig til et eller andet. Og renterne af den kontante beholdning, som indestår i sparebanken, kunde jeg kanske passeligst anvende til at støtte et eller andet foretagende, som måtte siges at være til gavn for byen.

FRU ALVING.

Ganske som De vil. Det hele er mig nu aldeles ligegyldigt.

ENGSTRAND.

Tænk på mit sjømandshjem, herr pastor!

PASTOR MANDERS.

Ja, tilforladelig, De siger noget. Nå, det må nøje overlægges.

ENGSTRAND.

Nej fan' ikke overlægge —. Å Joss' da!

PASTOR MANDERS

(med et suk).

Og jeg véd jo desværre ikke, hvor længe jeg får med de sager at bestille. Om ikke den offentlige mening vil nøde mig til at fratræde. Det beror jo altsammen på udfaldet af brandforhørerne.

FRU ALVING.

Hvad er det De siger?

PASTOR MANDERS.

Og udfaldet lar sig aldeles ikke på forhånd beregne.

ENGSTRAND

(nærmere).

A jo såmæn gør det så. For her står Jakob Engstrand og jeg.

PASTOR MANDERS.

Ja ja, men — ?

ENGSTRAND

(sagtere).

Og Jakob Engstrand er ikke den mand, som svigter en værdig velgører i nodens stund, som de kalder det.

PASTOR MANDERS.

Ja men kære, -- hvorledes -- ?

ENGSTRAND.

Jakob Engstrand er som en redningens engel at lignes ved, han, herr pastor!

PASTOR MANDERS.

Nej, nej, dette kan jeg tilforladelig ikke modtage.

ENGSTRAND.

A, det blir nu sa alligevel. Jeg véd en, som har taget skylden på sig for andre engang for, jeg.

PASTOR MANDERS.

Jakob! (trykker hans hånd.) De er en sjelden personlighed. Nå, De skal også bli' forhjulpen til Deres somands-åsy!; det kan De lide på.

ENGSTRAND

(vil takke, men kan ikke for rorelse).

PASTOR MANDERS

(hænger rejsetasken over skuldren).

Og så afsted. Vi to rejser sammen.

ENGSTRAND

(ved spisestuedøren, sagte til REGINE).

Følg med mig, tos! Du skal få leve som guld
i et æg.

REGINE

(kaster på nakken).

Merci!

(hun går ud i forstuen og henter pastorens rejsetøj.)

PASTOR MANDERS.

Lev vel, fru Alving! Og gid ordenens og lov-
lighedens ånd ret snart må holde sit indtog i denne
bolig.

FRU ALVING.

Farvel, Manders!

(Hun går op imod blomsterværelset, idet hun ser OSVALD komme ind
gennem havedøren.)

ENGSTRAND

(idet han og REGINE hjælper pastoren ydertojet på).

Farvel, barnet mit. Og skulde der komme noget
på med dig, så véd du, hvor Jakob Engstrand er at
finde. (sagte.) Lille Havnegaden, hm — ! (til FRU ALVING
og OSVALD.) Og huset for de vejfarendes sjømændene,
det skal kaldes „Kammerherre Alvings hjem“. det.
Og får jeg styre det huset efter mine funderinger,
så tør jeg love, at det skal bli' salig kammerherren
værdigt.

PASTOR MANDERS

(i døren).

Hm — hm! Kom så, min kære Engstrand.
Farvel; farvel!

(han og ENGSTRAND går ud gennem forstuedøren.)

OSVALD

(går henimod bordet).

Hvad var det for et hus, han talte om?

FRU ALVING.

Det er nok et slags asyl, som han og pastor Manders vil oprette.

OSVALD.

Det vil brænde op ligesom alt dette her.

FRU ALVING.

Hvor falder du på det?

OSVALD.

Alting vil brænde. Der blir ingenting tilbage, som minder om far. Jeg går også her og brænder op.

REGINE

(ser studsende på ham).

FRU ALVING.

Osvald! Du skulde ikke blevet så længe dernede, min stakkers gut.

OSVALD

(sætter sig ved bordet).

Jeg tror næsten, du har ret i det.

FRU ALVING.

Lad mig tørre dit ansigt, Osvald; du er ganske våd.

(hun tørrer ham med sit lommestørklæde.)

OSVALD

(ser ligegyldig frem for sig).

Tak, mor.

FRU ALVING.

Er du ikke træt, Osvald? Vil du måske sove?

OSVALD

(angst).

Nej, nej, — ikke sove! Jeg sover aldrig; jeg bare lader så. (tungt.) Det kommer tidsnok.

FRU ALVING

(ser bekymret på ham).

Jo, du er rigtignok syg alligevel, min velsignede gut.

REGINE

(spændt).

Er herr Alving syg?

OSVALD

(utålmodig).

Og så luk alle dorene! Denne dødelige angst —

FRU ALVING.

Luk, Regine.

(REGINE lukker og blir stående ved forstuedøren. FRU ALVING tager sit tørklæde af; REGINE gør det samme.)

FRU ALVING

(rykker en stol hen til OSVALDS og sætter sig hos ham).

Se så; nu vil jeg sidde hos dig —

OSVALD.

Ja, gør det. Og Regine skal også bli' inde. Regine skal altid være om mig. Du gir mig nok håndsækningen, Regine. Gør du ikke det?

REGINE.

Jeg forstår ikke —

FRU ALVING.

Håndsækningen?

OSVALD.

Ja, — når det behøves.

FRU AVLING.

Osvald, har du ikke din mor til at gi' dig en handsrækning.

OSVALD.

Du? *(smiler.)* Nej, mor, den handsrækning gir du mig ikke. *(der tungt.)* Du! Ha-ha! *(ser alvorligt på hende.)* Forresten var du jo nærmest til det. *(hæftigt.)* Hvorfor kan du ikke sige du til mig, Regine? Hvorfor kalder du mig ikke Osvald?

REGINE

(sagte.)

Jeg tror ikke fruén vilde like det.

FRU ALVING.

Om lidt skal du få lov til det. Og sæt dig så her hos os, du også.

REGINE

(sætter sig stilferdigt og nylende på den anden side af bordet.)

FRU ALVING.

Og nu, min stakers forpinte gut, nu skal jeg ta' byrderne af dit sind —

OSVALD.

Du, mor?

FRU ALVING.

— alt det, du kalder for nag og anger og bebrejdelser

OSVALD.

Og det tror du, du kan?

FRU ALVING.

Ja, nu kan jeg det, Osvald. Du kom for til at tale om livsglæden; og da gik der ligesom et nyt lys op for mig over alle tingene i hele mit liv.

OSVALD

(ryster på hodet).

Dette her forstår jeg ikke noget af.

FRU ALVING.

Du skulde ha' kendt din far, da han var ganske ung lojtnant. I ham var livsglæden oppe, du!

OSVALD.

Ja, det véd jeg.

FRU ALVING.

Det var som et søndagsvejr bare at se på ham. Og så den ustyrlige kraft og livsfylde, som var i ham!

OSVALD.

Og så —!

FRU ALVING.

Og så måtte sligt et livsglædens barn, — for han var som et barn, dengang, — han måtte gå herhjemme i en halvstor by, som ingen glæde havde at byde på, men bare fornøjelser. Måtte gå her uden at ha' noget livsformål; han havde bare et embede. Ikke øjne noget arbejde, som han kunde kaste sig over med hele sit sind; — han havde bare forretninger. Ikke eje en eneste kammerat, som var mægtig at føle hvad livsglæde er for noget; bare dagdrivere og svirebrødre —

OSVALD.

Mor —!

FRU ALVING.

Så kom det, som det måtte komme.

OSVALD.

Og hvorledes måtte det da komme?

FRU ALVING.

Du sagde selv før iafes, hvorledes det vilde gå med dig, om du blev hjemme.

OSVALD.

Vil du dermed sige, at far — ?

FRU ALVING.

Din stakkers far fandt aldrig noget aflob for den overmægtige livsglæde, som var i ham. Jeg bragte heller ikke søndagsvejr ind i hans hjem.

OSVALD.

Ikke du heller?

FRU ALVING.

De havde lært mig noget om pligter og sligt noget, som jeg har gåt her og troet på så længe. Alting så munded det ud i pligterne, — i mine pligter og i hans pligter og —. Jeg er ræd, jeg har gjort hjemmet uudholdeligt for din stakkers far, Osvald.

OSVALD.

Hvorfor har du aldrig skrevet mig noget til om dette?

FRU ALVING.

Jeg har aldrig for set det slig, at jeg kunde røre ved det til dig, som var hans søn.

OSVALD.

Og hvorledes sa du det da?

FRU ALVING

(langsomt).

Jeg så bare den ene tingen, at din far var en nedbrudt mand for du blev født.

OSVALD

(dæmpet).

Ah — !

(han rejser sig og går hen til vinduet.)

FRU ALVING.

Og så tænkte jeg dag ud og dag ind på den ene sagen, at Regine igrunden hørte til her i huset — ligesom min egen gut.

OSVALD

(vender sig hurtigt).

Regine — !

REGINE

(færer ivejret og spørger dæmpet).

Jeg — !

FRU ALVING.

Ja, nu véd I det begge to.

OSVALD.

Regine!

REGINE

(hen for sig).

Så mor var altså slig en.

FRU ALVING.

Din mor var bra' i mange stykker, Regine.

REGINE.

Ja, men hun var altså slig en alligevel. Ja, jeg har nok tænkt det iblandt; men —. Ja, frue, må jeg så få lov til at rejse straks på timen?

FRU ALVING.

Vil du virkelig det, Regine?

REGINE.

Ja, det vil jeg da rigtignok.

FRU ALVING.

Du har naturligvis din vilje, men —

OSVALD

(går hen imod REGINE).

Rejse nu? Her hører du jo til.

REGINE.

Merci, herr Alving; — ja, nu får jeg vel sige Osvald da. Men det var rigtignok ikke på den måden, jeg havde ment det.

FRU ALVING.

Regine, jeg har ikke været åbenhjertig imod dig —

REGINE.

Nej, det var samæn synd at sige! Havde jeg vidst, at Osvald var sygelig så —. Og så nu, da det ikke kan bli' til noget alvorligt mellem os —. Nej, jeg kan ikke rigtig gå her ude på landet og slide mig op for syge folk.

OSVALD.

Ikke engang for en, som står dig så nær?

REGINE.

Nej samæn om jeg kan. En fattig pige får nytte sin ungdom; for ellers kan en komme til at stå på en bar bakke for en véd af det. Og jeg har også livsglæde i mig, frue!

FRU ALVING.

Ja, desværre; men kast dig bare ikke bort, Regine.

REGINE.

A, sker det, så skal det vel så være. Slægter Osvald på sin far, så slægter vel jeg på min mor, kan jeg tænke. — Må jeg spørge fruén, om pastor Manders véd besked om dette her med mig?

FRU ALVING.

Pastor Manders véd altsammen.

REGINE

(får travlt med sit tørklæde).

Ja, så får jeg rigtig se at komme afgårde med dampbåden sa fort jeg kan. Pastoren er sa snil at komme tilrette med; og jeg synes da rigtignok, at jeg er lige sa nær til lidt af de pengene, som han — den fæle snedkeren.

FRU ALVING.

De skal være dig vel undt, Regine.

REGINE

(ser stivt på hende).

Fruén kunde gerne ha' opdraget mig som en konditioneret mands barn; for det havde passet bedre for mig. (kaster på nakken.) Men skidt, — det kan være det samme! (med et forbittret sideblik til den korkede flaske.) Jeg kan såmæn endnu komme til at drikke champagnevin med konditionerete folk, jeg.

FRU ALVING.

Og trænger du til et hjem, Regine, så kom til mig.

REGINE.

Nej, mange tak, frue. Pastor Manders tar sig nok af mig, han. Og skulde det gå rigtig galt, så véd jeg jo et hus, hvor jeg horer hjemme.

FRU ALVING.

Hvor er det?

REGINE.

I kammerherre Alvings asyl.

FRU ALVING.

Regine, — nu ser jeg det, — du gar tilgrunde!

REGINE.

A pyt! Adieu.

(hun hilser og gar ud gennem forstuen.)

OSVALD

(star ved vinduet og ser ud.)

Gik hun?

FRU ALVING.

Ja.

OSVALD

(mumler hen for sig.)

Jeg tror det var galt, dette her.

FRU ALVING

(gar hen bag ham og lægger hænderne på hans skuldret.)

Osvald, min kære gut, — har det rystet dig stærkt?

OSVALD

(vender ansigtet imod hende.)

Alt dette om far, mener du?

FRU ALVING.

Ja, om din ulykkelige far. Jeg er så ræd, det skal ha' vicket for stærkt på dig.

OSVALD.

Hvor kan du falde på det? Det kom mig naturligvis højst overraskende; men grunden kan det jo være mig ganske det samme.

FRU ALVING

(trækker hænderne til sig).

Det samme! At din far var så grænseløs ulykkelig!

OSVALD.

Naturligvis kan jeg føle deltagelse for ham, som for enhver anden, men —

FRU ALVING.

Ikke anderledes! For din egen far!

OSVALD

(ufålmødig).

Ja, far — far. Jeg har jo aldrig kendt noget til far. Jeg husker ikke andet om ham, end at han engang fik mig til at kaste op.

FRU ALVING.

Dette er forfærdeligt at tænke sig! Skulde ikke et barn føle kærlighed for sin far alligevel?

OSVALD.

Nar et barn ikke har noget at takke sin far for? Aldrig har kendt ham? Holder du virkelig fast ved den gamle overtro, du, som er så oplyst forresten?

FRU ALVING.

Og det skulde bare være overtro —!

OSVALD.

Ja, det kan du vel indse, mor. Det er en af disse meninger, som er sat i omløb i verden og så —

FRU ALVING

(trykkel).

Gengangere!

OSVALD

(går hen over gulvet).

Ja, du kan gerne kalde dem gengangere.

FRU ALVING

(i udbrud).

Osvald. — sa elsker du heller ikke mig!

OSVALD.

Dig kender jeg da ialfald —

FRU ALVING.

Ja, kender; men er det alt!

OSVALD.

Og jeg véd jo, hvor meget du holder af mig; og det må jeg da være dig taknemmelig for. Og du kan jo være mig så umadelig nyttig, nu, da jeg er syg.

FRU ALVING.

Ja, kan jeg ikke det, Osvald! A, jeg kunde næsten velsigne din sygdom, som drev dig hjem til mig. For jeg ser det nok; jeg har dig ikke; du må vindes.

OSVALD

(tålmodigt).

Ja, ja, ja; alt dette er nu sådanne talemader. Du må huske på, jeg er et sygt menneske, mor. Jeg kan ikke beskæftige mig så meget med andre; har nok med at tænke på mig selv.

FRU ALVING

(dramatisk).

Jeg skal være nøjsom og tålmodig.

OSVALD.

Og så glad, mor!

FRU ALVING.

Ja, min kære gut, det har du ret i. (går hen til ham.) Har jeg nu taget alle nag og bebrejdelser fra dig?

OSVALD.

Ja, det har du. Men hvem tar nu angsten?

FRU ALVING.

Angsten?

OSVALD

(går henover gulvet).

Regine havde gjort det for et godt ord.

FRU ALVING.

Jeg forstår dig ikke. Hvad er dette med angsten — og med Regine?

OSVALD.

Er det meget sent på natten, mor?

FRU ALVING.

Det er tidligt på morgenen. (ser ud i blomsterværelset.) Dagen begynder alt at gry oppe i højderne. Og så blir det klarvejr, Osvald! Om lidt skal du fa se solen.

OSVALD.

Det glæder jeg mig til. A, der kan være mangt og meget for mig at glæde mig ved og leve for —

FRU ALVING.

Det skulde jeg vel tro!

OSVALD.

Om jeg end ikke kan arbejde, så —

FRU ALVING.

A, nu vil du snart kunne komme til at arbejde igen, min kære gut. Nu har du jo ikke længer alle disse nagende og trykkende tankerne at gå og ruge over.

OSVALD.

Nej, det var godt, at du fik væltet alle de indbildninger af mig. Og nar jeg nu bare er kommen over dette ene — (sætter sig i sofaen.) Nu vil vi snakke sammen, mor

FRU ALVING.

Ja, lad os det.

(hun skyver en lænestol hen til sofaen og sætter sig tæt ved ham.)

OSVALD.

og så rinder solen imens. Og så véd du det. Og så har jeg ikke længer denne angsten.

FRU ALVING.

Hvad er det jeg véd, sa' du?

OSVALD

(uden at høre på hende).

Mor, var det ikke så du sa' for ikveld, at der ikke var den ting til i verden, som du ikke vilde gøre for mig, om jeg bad dig om det?

FRU ALVING.

Jo, det sa' jeg rigtignok!

OSVALD.

Og det star du ved, mor?

FRU ALVING.

Det kan du lide på, du min kære eneste gut.

Jeg lever jo ikke for noget andet, end bare for dig alene.

OSVALD.

Ja, ja, så skal du da høre —. Du, mor, du har et stærkt kraftfuldt sind, det véd jeg. Nu skal du sidde ganske rolig, når du får høre det.

FRU ALVING.

Men hvad er det da for noget forfærdeligt —!

OSVALD.

Du skal ikke skrike op. Hører du? Lover du mig det? Vi vil sidde og snakke ganske stille om det. Lover du mig det, mor?

FRU ALVING.

Ja, ja, jeg lover dig det; men bare tal!

OSVALD.

Ja, så skal du da vide, at det med trætheden — og det, at jeg ikke tåler at tænke på arbejde, — alt det er ikke sygdommen selv —

FRU ALVING.

Hvad er da sygdommen selv?

OSVALD.

Den sygdom, jeg har fåt som arvelod, den — (peger på panden og tilføjer ganske sagte.) den sidder herinde.

FRU ALVING
(næsten mållos).

Osvald! Nej — nej!

OSVALD.

Ikke skringe. Jeg kan ikke tåle det. Jo, du,

den sidder herinde og lurer. Og den kan bryde los hvad tid og time det skal være.

FRU ALVING.

A, hvilken rædsel — !

OSVALD.

Nu bare rolig. Slig star det til med mig —

FRU ALVING

(springer op).

Dette er ikke sandt. Osvald! Det er umuligt! Det kan ikke være så!

OSVALD.

Jeg har havt ét anfald dernede. Det gik snart over. Men da jeg fik vide, hvorledes det havde været med mig, da kom angsten over mig så rasende og jagende; og så rejste jeg hjem til dig så fort jeg kunde.

FRU ALVING.

Det er altså angsten — !

OSVALD.

Ja, for dette er sa ubeskrivelig afskyeligt, ser du. A, havde det bare været en almindelig dødelig sygdom —. For jeg er ikke sa bange for at dø; skont jeg jo gerne vil leve sa længe jeg kan.

FRU ALVING.

Ja, ja, Osvald, det ma du!

OSVALD.

Men dette er sa forfærdelig afskyeligt. At bli ligesom forvandlet til et spædt barn igen; at matte mades, at matte —. A, — det er ikke til at beskrive!

FRU ALVING.

Barnet har sin mor til at pleje sig.

OSVALD

(springer op).

Nej, aldrig; det er netop det, jeg ikke vil! Jeg tåler ikke at tænke på, at jeg måske skulde ligge slig i mange år, — bli' gammel og grå. Og så kunde du kanske dø fra mig imens. (sætter sig i FRU ALVINGS stol.) For det behøver ikke at ende dødeligt straks, sa' lægen. Han kaldte det et slags blødhed i hjernen — eller noget sligt. (smiler tungt.) Jeg synes, det udtryk høres så smukt. Jeg kommer altid til at tænke på kirsebærrøde silkeføjels drapperier, — noget, som er delikat at stryge nedad.

FRU ALVING

(skriger).

Osvald!

OSVALD

(springer op igen og går henover gulvet).

Og nu har du taget Regine fra mig! Havde jeg bare havt hende. Hun havde nok givet mig håndsrækningen, hun.

FRU ALVING

(går hen til ham).

Hvad mener du med det, min elskede gut? Er der da nogen håndsrækning i verden, som ikke jeg skulde ville gi' dig?

OSVALD.

Da jeg var kommen mig efter anfaldet dernede, så sa' lægen mig det, at når det kommer igen, — og det kommer igen, — så er der ikke noget håb mere.

FRU ALVING.

Og det var han hjertelos nok til at —

OSVALD.

Jeg forlangte det af ham. Jeg så ham, at jeg havde forfojninger at træffe — (smiler listigt.) Og det havde jeg også. (trækker en liden æske op fra den indre brystlomme.) Mor, ser du denne her?

FRU ALVING.

Hvad er det for noget?

OSVALD.

Morfinpulver.

FRU ALVING

(ser forfærdet på ham).

Osvald, — min gut?

OSVALD.

Jeg har fat tolv kapsler sparet sammen —

FRU ALVING

(griber).

Giv mig æsken, Osvald!

OSVALD.

Ikke endnu, mor.

(han gemmer æsken igen i lommen.)

FRU ALVING.

Dette overlever jeg ikke!

OSVALD.

Det må overleves. Havde jeg nu havt Regine her, så havde jeg sagt hende, hvorledes det stod til med mig — og bedt hende om den sidste håndsækning. Hun havde hjulpet mig; det er jeg viss på.

FRU ALVING.

Aldrig!

OSVALD.

Når det forfærdelige var kommet over mig og hun så mig ligge der hjælpeløs, som et lidet spædebarn, uhjælpelig, fortabt, håbløs, — ingen redning mere —

FRU ALVING.

Aldrig i verden havde Regine gjort dette!

OSVALD.

Regine havde gjort det. Regine var så prægtig lethjertet. Og hun var snart bleven ked af at passe en slig syg, som jeg.

FRU ALVING.

Da lov og pris, at ikke Regine er her!

OSVALD.

Ja, nu får altså du gi' mig håndsrekningen, mor.

FRU ALVING

(skriger højt).

Jeg!

OSVALD.

Hvem er nærmere til det end du?

FRU ALVING.

Jeg! Din mor!

OSVALD.

Just derfor.

FRU ALVING.

Jeg, som har givet dig livet!

OSVALD.

Jeg har ikke bedt dig om livet. Og hvad er

det for et slags liv, du har givet mig? Jeg vil ikke ha' det! Du skal ta' det igen!

FRU ALVING.

Hjælp! Hjælp!

(hun løber ud i forstuen.)

OSVALD

(tetter hende).

Ga ikke fra mig! Hvor vil du hen?

FRU ALVING

(i forstuen,

Hente lægen til dig, Osvald! Lad mig komme ud!

OSVALD

(sammesteds).

Du kommer ikke ud. Og her kommer ingen ind.

(en nogle drejes om.)

FRU ALVING

(kommer ind igen).

Osvald! Osvald, — mit barn!

OSVALD

(følger hende).

Har du en mors hjerte for mig, — du, som kan se mig lide af denne unævnelige angst!

FRU ALVING

(tetter et øjeblik stillhed, siger behersket):

Her er min hånd på det.

OSVALD.

Vil du — ?

FRU ALVING.

Om det blir nødvendigt. Men det blir ikke nødvendigt. Nej, nej, det er aldrig muligt!

OSVALD.

Ja, lad os håbe på det. Og lad os så leve sammen så længe vi kan. Tak, mor.

(Han sætter sig i den lænestol, som FRU ALVING har flyttet hen til sofaen. Dagen bryder frem; lampen blir ved at brænde på bordet.)

FRU ALVING

(nærmer sig varsomt).

Føler du dig nu rolig?

OSVALD.

Ja.

FRU ALVING

(bojet over ham).

Det har været en forfærdelig indbildning hos dig, Osvald. Altsammen indbildning. Du har ikke tålt alt dette oprivende. Men nu skal du få hvile ud. Hjemme hos din egen mor, du min velsignede gut. Alt, hvad du peger på, skal du få, som dengang du var et lidet barn. — Se så. Nu er anfaldet over. Ser du, hvor let det gik! Å, det vidste jeg nok — Og ser du, Osvald, hvilken dejlig dag vi får? Skinnende solvejr. Nu kan du rigtig få se hjemmet.

(Hun går hen til bordet, og slukker lampen. Solopgang. Bræven og tinderne i baggrunden ligger i skinnende morgenlys.)

OSVALD

(Sidder i lænestolen med ryggen mod baggrunden, uden at røre sig; pludselig siger han):

Mor, gi' mig solen.

FRU ALVING

(ved bordet, ser studsende på ham).

Hvad siger du?

OSVALD

(gentager dumpt og toneløst).

Solen. Solen.

FRU ALVING

(hen til ham).

Osvald, hvorledes er det med dig?

OSVALD

(synes at skrumppe sammen i stolen; alle musklerne slappes; hans ansigt er udtryksløst; øjnene slirer slovt frem).

FRU ALVING

(dirrende af rædsel).

Hvad er dette! (skriger højt.) Osvald! Hvorledes har du det! (kaster sig på knæ ned ved ham og rusker i ham.) Osvald! Osvald! Se på mig! Kender du mig ikke?

OSVALD

(toneløst som før).

Solen. — Solen.

FRU ALVING

(springer fortvivlet op, river med begge hænder i sit hår og skriger):

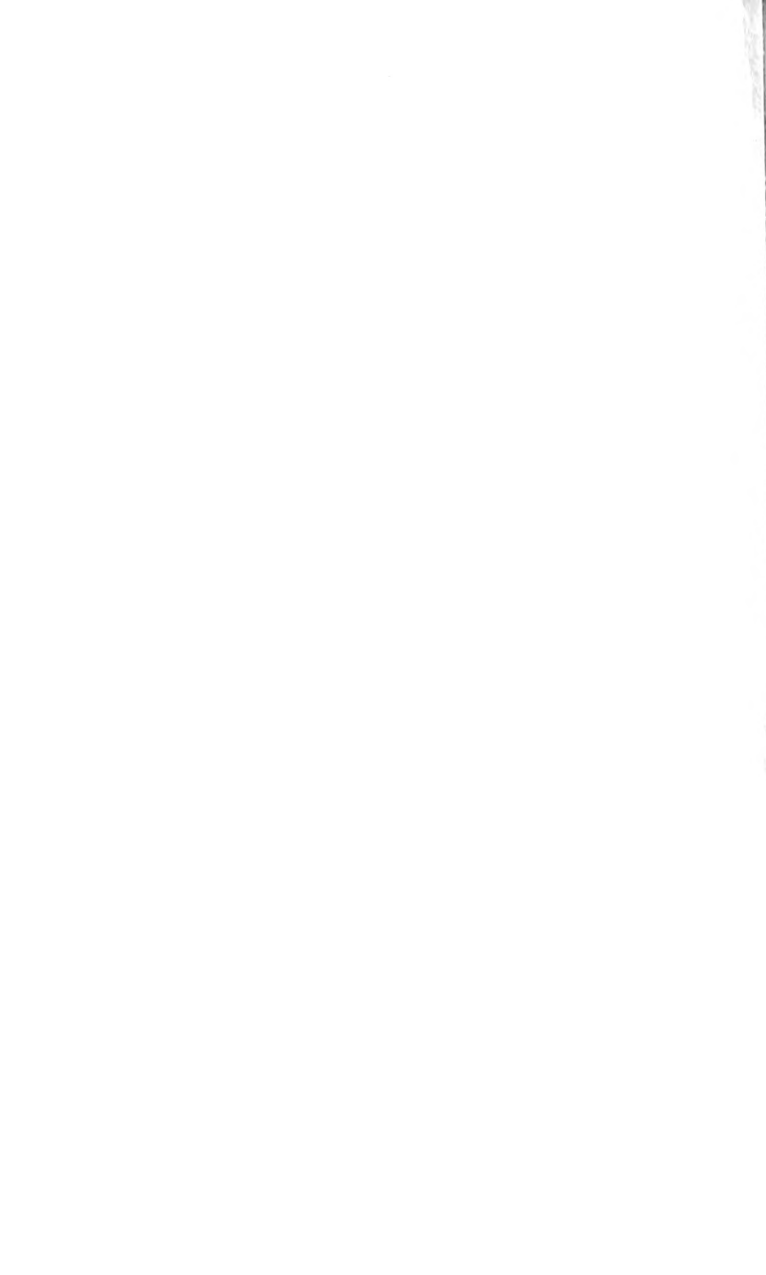
Dette bæres ikke! (biviker ligesom stivnet.) Dette bæres ikke! Aldrig! (pludseligt.) Hvor har han dem henne? (famler pilsnart over hans bryst.) Her! (viger et par skridt tilbage og skriger:) Nej; nej; nej! — Jo! — Nej; nej! (hun står et par skridt fra ham, med hænderne indtilfrel i håret, og stirrer på ham i mållos rædsel.)

OSVALD

(sidder ubevægelig som før og siger):

Solen. — Solen.

UNIVERSITY OF ILLINOIS URBANA

3 0112 037556153